49 వ నామము:- "పరివంచతే నమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- మహాదేవుడు కర్మఫలానుకూలముగా, సకల జీవుల కును, సర్వత్ర విప్రలంభమును (ఎడబాటును జేకూర్చుచు, దానుమాత్రము ఎవ్వరిచేతను బాధింపబడకయేయుండును. అందుచే ఆతనికి "పరివంచన్" అను నామము సార్థకమేయగును.

విష్ణు:-

"అసంఖ్యేయోఽప్రమేయాత్మా" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే విష్ణుమహిమ, ఆతని శక్తియును, వీరికినిప్రమేయములు (ఊహింపశక్యములు) కావు. కావుననే పరమాత్మ శివకేశవస్వరూపుడై వారిశక్తులను సకలచరాచరములందును ప్రవేశపెట్టినాడు. అందుచేతనే విష్ణువుకూడ సర్వవ్యాపకుడై చేతనాచేతన వస్తువులనెల్ల విడదీసి, వానికిని విప్రలంభమును గల్గించుచున్నాడు. అంతే కాదు. విష్ణువు, తనవంచన పరివంచనములచే ద్వివిధగుప్తచోరులను శిష్టులుగా మార్చుచు "విశిష్టశ్శిష్టకృత్" అను సహస్రసూక్తిలో జెప్పిన "శిష్టకృత్" అను నామమును సార్థకముచేసికొనుచున్నాడు. పై కారణములచే శివునకువలె విష్ణువునకును "పరివంచన్" అను నామము సార్థకమేఅగును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ప్+అ+ర్+ఇ+వ్+అ+మ్+చ్+అ+న్" అని పదక్షరములుకలవు. ఇవి దశదిశలను, జ్ఞానకర్మేంద్రియ దశకమును సూచించును. పర్జన్యదేవతాకమైన పకారము సర్వదేవతాకమైన అకారముతో గూడియుండుటచేతను, అగ్నిబీజమైన రేఫము విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారముతో

ANNAMALAI ... LIBRARY 2918

గూడియుండుటచేతను, ఝైనామము నుపాసించువారు కృత్రిమమేఘనిర్మా ణము గావించుశక్తిని, విద్యుచ్ఛక్తి జనకములగు యంత్రముల నిర్మించుశక్తిని సంపాదించగలవారలగుదురు. మారణయంత్రనిర్మాతలునుగాగలరు మదన బీజమైనమకారమును, చండరుద్రబీజమైన చకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమును అకార్ణముతోఁగూడియున్న కారణమునఁ ఝైనామము నుపాసించు వారు శక్త్యుపాసకులై ప్రజలకోరికలు తీర్పఁగలవారలును, దుష్టశక్తులను నిర్మూలింపఁగలవారలును అగుదురని తెలియుచున్నది.

50 వ నామము:- "స్తాయూనాంపతయేనమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- కపటవేషమునసంచరించి, వస్త్రాదులను అపహరించు వారిని, కపటసాధువేషముననున్నవారిని "స్తాయువులు" అందురు. "ఉతస్మై నం వస్త్రమథినంతాయమ్" అనునార్యోక్తియే పైవిషయమునకు ప్రమాణము. "స్త్యై = వేష్టనే" అను ధాతువునుండి "స్తాయువు" అను పదమేర్పడెను. ఈస్తాయువులు మానవులందువలె జంతుపక్షివృక్షాదులందును, శరీరస్థ జీవకణములందును, గలవు. వీనివలన సకలజీవులకును నష్టముకలుగును. వీనివలన గష్ట నష్టములు కలుగుటబట్టియే మానవులు జాగరూకులుగా దైవ భక్తులుగా నుండుటయును సంభవించుచున్నది తన్మూల మునసత్కార్యముల నాచరించుచు, తమ కర్మలను క్షీణింపజేసికొనుచు, ముక్తులగుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. కావుననే పరమేశ్వరుడు స్తాయువులను వృద్ధిచేసి, "స్తాయుపతి" నామకుడగుచున్నాడు.

విష్ణు:-

"నైకాత్మానైకకర్మకృత్" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే పరమాత్మ అనేక విధములగు ఆత్మలుకలవాడై అనేక విధకర్మలను ఆచరించుచున్నాడు. కావు ననే విష్ణువునకు "నైకాత్మ, నైకకర్మకృత్" అను నామముతేర్పడెను. అయా

యాత్మలలో స్థాయురూపమగునాత్మయొకటి. అవిధముగను బరమాత్మ సంచరించుచు ఆయాకృత్యములను ఆచరించుచున్నాడన్నమాట. పరమాత్మయగు విష్ణువునకు "శరభః" అను నామమున్నట్లు "అతులశ్శరభోభీమః" అను సహస్రనామసూక్తిచే దెలియుచున్నది. శరములు అనగా శీర్ణములగు (నష్టములగు) శరీరములు. వానియందు బరమాత్మ ప్రత్యగాత్మగా భాసించుచు స్థాయువులను బాలించుచు, పతియాయెను. కావుననే విష్ణువునకును "స్థాయుపతి" నామము చెల్లునని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "స్+త్+అ+య్+ఉ+ప్+అ+త్+ఇ" అని తొమ్మిది అక్షరములుకలవు. ఇవి నవబ్రహ్మలను శరీరస్థ నవద్వారములకును జిహ్వములు. శక్తిబీజమైన సకారమును, వాస్తుదైవత్యమైన తకారమును, జలరూప పరాశక్తిబీజమైన అకారముతోడను, గూడియున్నకారణమున బైనామము నుపాసించువారు శాక్తేయులై, జలమున బయనించునౌకాదులను నిర్మింపగలవారగుదురు. యకారమును, ఉకారమును వాయుబీజములు. అకారము త్రిమూర్తిస్వరూపుడైన సూర్యునిబీజము. ఇకారము విష్ణుదేవతాకము. పైవాగ్నింటితోడను, వాస్తుబీజమైన తకారమును పర్జన్యబీజమైన పకారమును గూడియున్నవి. కావున బైనామము నుపాసించువారు పలువిధములైన వాయువులనుగనుగొని, వానిసహాయమున కృత్రిమమేఘము నిర్మించి, సకాలవర్షము కురిపించగలవారును, సూర్యకిరణలబ్ధమైన విద్యుచ్ఛక్తితోడ నడుపబడు యంత్రములను నిర్మింపగలవారలుకాగలరు. అంతేకాదు. సూర్యకిరణప్రభావముచే పలువిధములైన వాతరోగములను నిర్మూలింపగలవారునుకాగలరు.

—: పంచమయజుస్సు :—

"నమోనిచేరవే పరిచరాయారణ్యానాంపతయే నమః"

అర్థము:-

నిచేరవే = నిరన్తరము సంచారమే శీలముగా గలవాడును, పరిప

రాయ = బజారువీధిమున్నగుచోట్ల సంచరించునట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము. ఆరణ్యానాం = నిరంతరము అరణ్యముననుండువారికి, పతయే = ప్రభువైనట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- సర్వాంతరామియైన పరమాత్మ సజ్జనులందును, దుర్జనులందుగూడ ఉండును. కావున ఆతడు సదాస్వామిగృహమందేయుండి, ఎపుడాతనిసొత్తు అపహరింతునాయను తలంపుతోనుండును. వాడు సదాస్వామి గృహమందే సంచరించును. ఇట్టి దుర్బుద్ధి, మనుష్యులందువలె మార్జాల సృగాలాది జంతువులందును, క్రిమికీటకాదులందున్నూ ఉండును. అట్టునిచేరు రూపమునగల పరమశివుని భక్తులు ప్రమాదనివృత్తికై నమస్కరింతురు. మరి కొందఱుమానవులు బజారువీధులు, రాజవీధులు మనుష్యసంచారము బహుళముగానుండు వీధులు మున్నగుచోట్ల దొంగబుద్ధితో బాగుగా దిరుగుచుందురు. ఇట్లు పరిచర రూపముననుండు శివుని నమస్కరింతురు. కొందఱు మానవులు నిత్యము అరణ్యములందేయుండి, త్రోవబోవు వారి ద్రవ్యమును అపహరించి, బాధించు తలంపున ఉందురు. అట్లు అరణ్యావాసులైన వారికిని బరమశివుడే ప్రభువు. అయ్యరణ్యావాసులనుండి ప్రమాదములు సంభవింపకుండుటకును, అట్టిదుర్బుద్ధులు తమకు ప్రాప్తించకుండుటకును, బరమశివుని భక్తులు నమస్కరింతురు.

"యజ్ఞోవైవిష్ణుః" అను శ్రుతిచే యజ్ఞము శివకేశవాత్మకమని తెలియుచున్నది. అట్టి యజ్ఞమును దేవశత్రువులైన అసురులు పాడుచేయయత్నింతురు పైమంత్రములలో జెప్పిన తస్కరులు, వంచకులు, పరివంచకులు, స్తాయువులు నిచేరులు, పరిచరులు, అరణ్యులు మున్నగువారందఱును అసురశక్తి సంపన్నులే. వారందఱిలోను శివకేశవాంశలు తేజోరూపమునగలవు వారందఱిని

శిక్షించువారలు శివకేశవులే. తత్, తద్వతులకు భేదములేదు కావున వారిని శివకేశవరూపులుగా బేర్కొనినారు. వారినుండి రక్షణనొందుటకు భక్తులెల్ల రును తస్కరాదిరూపధారులైన శివకేశవులను బ్రార్థించుట, తమయజ్ఞములను గాపాడుకొనుట యుక్తమేకదా!

51 వ నామము:- "నమోనిచేరవే"

శివ:-

భ. భా. భా;- నితరాం = మిక్కిలిగా చరణశీలుడైనవాడు నిచేరువు అగును. అనగా బరమశివుడు తనయష్టమూర్తులలోనివగు పంచభూతముల రూపమున నిత్యము అంతటను సంచరించును. కాన అతనికి "నిచేరువు" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు;-

"నితరాంచరణశీలుడునిచేరువు" అను నర్థమును సూచించు "చలః" అను నామము "అచలశ్చలః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోగలదు. విష్ణువు వాయురూపమున అంతటను సంచరించును. అంతేకాదు. "సూర్యోనోదివ స్పాతు, వాతోఅంతరిక్షాత్; అగ్నిర్నఃపార్థివేభ్యః" అను సౌరమంత్రమున జెప్పినట్లు విష్ణువు సూర్యరూపమున దివమునందును, వాయురూపమున అంత రిక్షమునను, అగ్నిరూపమున బృథివియందును జరించును. కావున విష్ణువు నకు "నిచేరువు" అను నామము సార్థకమాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "న్ + ఇ + చ్ + ఏ + ర్ + ఉః" అని అరక్షరములు కలవు, ఇవి షడృతువులను, షడింద్రియములను సూచించును. చకారము చంద్రసూర్య

బీజము; ఏకారము వీరభద్రబీజము. రేఫము అగ్నిబీజము. ఉకారము, వాయు బీజము. ఈయక్షరములు సావిత్రీబీజమైన నకారముతోడను, విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోడను సంబంధము కల్గియున్నవి. అందుచే బైనామము నుపాసించువారు భయంకరాగ్నిని వెదజల్లునట్టియు, ప్రమాదకర విషవాయువులను విసర్జించునట్టియు, మారణాయుధములను సృష్టించి, శక్తినంతటను ప్రసరింపఁజేయగలవారును, శత్రునాశనకరులును అగుదురు. అంతేకాదు విష క్రిములచే శరీరములందు ఉద్భవించువ్యాధులను, వృక్షాదులందు ఉద్భవించు వ్యాధులను, పైన బేర్కొన్నశక్తులతో నూతనౌషధములను దయారుచేసి, నిర్మూలింపగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

52 వ నామము:- "నమఃపరిచరాయ"

శివ:-

భ. భా. భా:- పరమేశ్వరుడు, సూర్యచంద్రరూపములతో అంతటను సంచరించుచు బ్రహ్మాండమును ప్రకాశింపజేయును. అంతేకాదు. సూర్యచంద్ర రూపాన్తరములైన మనోబుద్ధులుగా సకలజీవుల శరీరములందుండి, వారిని ప్రకాశింపజేయును. కావున మహాదేవునకు "పరిచరుడు" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

"ప్రాణనిలయఃప్రాణభృత్ ప్రాణజీవనః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో గల ప్రాణనిలయపదమును, "ప్రాణ+ని+లయః" అని విభజించి, సకల ప్రాణులందు నులీనుడై, నితరాం = మిక్కిలి, వారని, లయః = నశింపజేయువాడు, అను నర్థమును, జెప్పినచో విష్ణువు హిరణ్యకశిపుడు మున్నగుదుష్టుల దేహములందు ప్రాణరూపమున బ్రవేశించి, వారికిగానరాకయే, వారిని నశింప జేసినాడని తెలియుచున్నది. విష్ణువు అగ్నిరూపమున బ్రహ్మాండమంతటను

జరించుచుండును. వాయురూపమున విహరించుచుండును. వారిలో నున్న దుష్ట శక్తులను సంహరించి, ప్రాణవాయురూపమున మెలగుచు, ఆ జీవులను బోషించును. ఇట్లు విష్ణువు పరిచరుడగుటచేతనే సహస్రసూక్తులలో జెప్పిన (1) ప్రాణనిలయుడు, (2) ప్రాణభృత్తు (3) ప్రాణజీవనుడు; అను నామములను సార్థకముచేసికొనుచున్నాడు. "నప్రాణేననాపానేన మర్త్యోజీవతికశ్చన; ఇతరేణతుజీవన్తి" అను మంత్రమునజెప్పినట్లు విష్ణువు పరిచరనామకుడై ప్రాణాగ్నివాయురూపములతో మెలగుచు జీవులకు జీవమునొసంగి, సహస్ర సూక్తిలో జెప్పిన ప్రాణద నామమును సార్థకముచేసికొనుచున్నాడు. కావుననే అశ్వద్ధామయొక్క అస్త్రప్రమాదమునుండి తప్పించి, ఉత్తరాగర్భస్థుడైన పరీక్షిన్మహారాజును బ్రతికించినాడు. అంతేకాదు విష్ణువు సూర్యచంద్రరూపుడై పరిచరనామకుడై సమస్తమును బ్రకాశింపజేయుటచేతనే "శిపివిష్టఃప్రకాశనః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో జెప్పిన "ప్రకాశన" నామమును సార్థకముచేసి కొనుచున్నాడు. అందుచే "పరిచర" నామము విష్ణువునకును జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ప్+అ+ర్+ఇ+చ్+అ+ర్+అ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి అష్టసూర్యమండలములకును, శరీరమందలి అష్టచక్రములకును జిహ్వాములు. ఇందు పర్జన్యదేవతాకమైన పకారమును, అగ్నిదేవతాకమైన రేఫద్వయమును, వానినడుమను చండరుద్రబీజమైన చకారమునుగలవు అవి విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారముతోడను సర్వదేవతాకమైన అకారత్రయముతోడను, గూడియున్నవి. పర్జన్యాగ్నులును సకలదేవతలును రుద్రస్వరూపులే యనియును, వానిద్వారారుద్రుడు బ్రహ్మాండమును సృష్టించి పెంచుచున్నాడనియును దెలియుచున్నది. రుద్రదేవస్వరూపమైన అయ్యగ్నియే సకల జీవు

లందును స్థలజలప్రపంచములందును నానారూపములతోనుండి వాని శరీరములనెడి పర్ణన్యములను పెంచిపోషించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

53 వ నామము;- "అరణ్యానాంపతయేనమః"

శివ;-

భ. భా. భాః- పరమశివుడు ఆయామార్గచారులను ద్రవ్యాపహారక చోరుల రూపముననుండి వారియొక్క యన్యాయార్జిత విత్తముల నపహరించి, శిక్షించుచున్నాడు. ఆతడే గ్రామనగరారణ్యములందును వృక్షాదులందును సముద్రమందునుండి, ఆయాజీవులను శిక్షించుచున్నాడు. అంతేకాదు. అరణ్యములలోనుండు సకలమునులకును పాలకుడుగానున్నాడు. కావుననే ఆతనికి అరణ్యపతినామము సార్థకమగుచున్నది.

విష్ణు:-

వనమందుండు పక్షులు, జంతువులు, వృక్షములు, పర్వతములు, నదులు, మున్నగువానిలో భగవంతుడైన విష్ణువుకలడు. వానిలోగొన్నింటిలో ముఖ్యమైన విభూతికలదు. విభూతికలవస్తువులన్నియును ఆయాజాతులకు ప్రభువులుగానున్నవి. ఈ విషయము భగవద్గీతయందలి విభూతియోగము నందలి శ్లోకములచే స్పష్టమగుచున్నది. ఎట్లన?

"మృగాణాంచమృగేంద్రోఽహంవైనతేయశ్చపక్షిణాం।

అనన్తశ్చాస్మినాగానాంమేరుశ్శిఖరిణామహం। అశ్వత్థస్సర్వవృక్షాణామ్"

మున్నగుశ్లోకములందు జెప్పిన మృగపక్షిపర్వతాదులన్నియును అరణ్యములే. వానికి పతి శ్రీమహావిష్ణువు. కావున ఆతనికి "అరణ్యపతి" యను నామము సార్థకమాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ఆ + ర్ + అ + ణ్ + య్ + అ + ప్ + అ + త్ + ఇ" అని పదక్షరములుకలవు. ఇవి దశదిక్కులను, దశేంద్రియములను సూచించును. ఇందు అగ్నిబీజమైన రేఫము ముందువెనుకలను ఆకారాకారములతోగూడి యుండుటచే శక్తిపురుషులిరువురును అగ్నిస్వరూపులేయనియును, అట్టినామము నుపాసించువారు అగ్నిశక్తినుపయోగించి, శత్రుసంహారకులుకాగలరనియును దెలియుచున్నది. నందిబీజమైన ణకారమును వాయుబీజమైన యకారమును సర్వదేవతాకమైన అకారముతోగూడియున్నకారణమున బైనామము నుపాసించువారు జంతువులందేర్పడిన వాతరోగములను నిర్మూలింపగల పశువైద్యులుకాగలరని తెలియుచున్నది. పర్జన్యబీజమైన పకారమును వాస్తుబీజమైన తకారమును, బ్రహ్మావిష్ణుబీజములైన అకారేకారములతోగూడియుండుటచే యంత్రసహాయమున జలమును, అంతటను వ్యాపింతజేయగలవిజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞులు కాగలరని తెలియుచున్నది.

—: షష్ఠయజుస్సు :—

"నమస్సృకావిభ్యోజిఘాగ్ంసద్భ్యోముష్ణతాంపతయేనమః"

అర్థము:-

సృకం = వజ్రమునుబోలిన స్వశరీరమును అవన్తి = రక్షించువారు సృకావినులు. సృకావిభ్యః = వజ్రమువంటి తనశరీరమును రక్షించువారికి, నమః = నమస్కారము. జిఘాంసద్భ్యః = ప్రాణులను జంపగోరువారికి, నమః = నమస్కారము. ముష్ణతాం = కృషికులై స్వామిధాన్యమును అపహరించువారికి, పతయే — ।సభువగుశివునకు. నమః — నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- ప్రతిమానవునకును స్వశరీరరక్షణము. ముఖ్యము. శరీరము పాంచభౌతికము. పంచభూతములును శివస్వరూపములు. కావున దన శరీరమును వజ్రమువలె దృఢముకావించుకొని, రక్షించువారిని సృకావినులు అందురు. వారిలో శివుడుకలడు. కావున సృకావినులకు నమస్కారము నమర్పించవలెను. భయకారియు, భయనాశనుడును భగవంతుడేకదా! కావున ప్రాణులను సంహరింపదలంచు జిఘాంసన్తులు శివస్వరూపులు వారికి నమస్కారము. కృషికులు అనగా వ్యవసాయముచేయువారు అన్నదాతలు. వారును శివస్వరూపులే. వారిద్వారా దేవుడు జీవులకు భయముగొల్పును. కావున కొందఱు కృషికులు తమ యజమానుల ధాన్యములను అపహరించువారై ముష్ణంతులు అగుదురు. వారికిని పాలకుడు భగవంతుడే. అందుచే ముష్ణతాం పతియైన శివునకు నమస్కారములు సమర్పించబడెను.

54 వ నామము:- "నమస్సృకావిభ్యః"

శివ:-

భ బా భా:- వజ్రార్ధకమైన సృకపదముచే ఆయుధమాత్రమును సూచింపబడుచున్నది. సృకశబ్దమునకు "గాలి, బాణము, వజ్రము, తెల్ల కలువ," అను నర్థములుకలవు. వానిలో మొదటిదగువాయువు శివస్వరూపము. దానినంతటను ప్రసరింపజేసి దానితో లోకములను రక్షించుచున్నాడు. కావున శివునకు సృకావినామము సార్థకమేయగును. అంతేకాదు. శివునిచేతి యందలి బాణము నారాయణ స్వరూపము. దానితో లోకములను రక్షించు వాడు కావున సృకావియాయెను. సృకమును తెల్లకలువను వికసింపజేసి రక్షించువాడు సృకావి అనగా చంద్రుడు. ఆతడును శివస్వరూపుడే. కావున

మహాశివుడు సృకావియాయెను. సృకము అనగా వజ్రాయుధము. తత్సదృశమే త్రిశూలము అదికలవాడు కావున శివుడు సృకావియాయెను. శివానుచరు లందఱును సృకావులే. వారిలో శివాంశకలదు. అందుచే సృకావులు నమస్కరింపబడుచున్నారు. సృకాదులైన అనగా వజ్రాయుధముమున్నగు ఆయుధము లెల్ల దుష్టసంహారకములే. వానిని రక్షించుదేవతలలో శివాంశకలదు. కావున సృకావులు నమస్కరింపబడుచున్నారు. సృకము వంటి ఆయుధవిశేషములను నిర్మించుటలో నిపుణులను సృకాద్యస్త్రజీవులును శివాంశసంపన్నులే. కావున వారును నమస్కరింపబడుచున్నారు.

విష్ణు:-

సృకము = వజ్రముకలవాడు సృకావి; అనగా ఇంద్రుడు. "ఆయుధానామహంవజ్రం, దేవానామస్మివాసవః" అను గీతాసూక్తులచే వజ్రమునందును, ఇంద్రునందును విష్ణువిభూతికలదు; అని తెలియుచున్నది ఇంద్రుడు వజ్రముచేతదాల్చి, త్రిలోకములను రక్షించుచున్నాడు. కావున ఇంద్రుడు సృకావి అయెను. గీతాసూక్తిచే ఇంద్రునిలో విష్ణుతేజస్సుకలదు; అని తెలియుచున్నది. విష్ణువు ఇంద్రరూపుడై తన వజ్రాయుధముచే త్రిలోకములను గాపాడుచున్నాడు. కావుననే "ఇంద్రకర్మామహాకర్మా" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలో ఇంద్రకర్మపదము విష్ణుపరముగా పేర్కొనబడెను. అందుచే విష్ణువునకు సృకావినామము సార్థకమాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"స్+ఋ+క్+అ+వ్+ఇ+న్" అని ఇందు ఏడక్షరములుకలవు. ఇవి సప్తమాతృకలను, సప్తమేఘమండలములను, సప్తవాయుమండలములను సూచించును. శక్తిబీజమైన సకారము బ్రహ్మబీజమైన ఋకారముతోగూడి యున్నది. కావున యీనామము నుపాసించువారు పితౄగ్రహముచే జీవులలో

ఏర్పడు పసుపురంగుజబ్బును, (కామెలను) నివారించియు, రక్తపుబోటు జబ్బును నివారించియును జీవులకు ఆరోగ్యస్థితినిజేకూర్పఁగలరు. ప్రజాపతి బీజమైన కకారము, పరాశక్తిబీజమైన ఆకారముగూడి యుండుటచే నైనామము నుపాసించువారు సకాల వర్షములు కురిపించి, జీవులను సస్యములనుగాపాడ గలరు. వరుణబీజమైన వకారమునకును, సావిత్రీ బీజమైన నకారమును నడుమను విష్ణుబీజమైన ఇకారముకలదు. కావున నైనామము నుపాసించువారు నీటిలోగల విద్యుచ్ఛక్తిని, నూనెగనులను రత్నరాసులను బైటపెట్టి లోకము లను రక్షించగల వారలగుదురు.

55 వ నామము:- "నమోజిఘాంసద్భ్యః"

శివ:-

భ. భా. భా:- సంహరింపదలంచుమనుష్యవిశేషులను జిఘాంసన్తులు అందురు. శివుడు సంహారకరుడు. అతడు తన సంహారశక్తిని అణుశక్తిని పశు పక్షికీటకాదులందును, మనుష్యులందును ప్రవేశపెట్టి వానిలోగల దుష్ట శక్తులను నశింపజేసి లోకములనురక్షించును. అందుచే శివునకు "జిఘాంసన్" అను నామము సార్ధకమగును.

విష్ణు:-

శివునివలె విష్ణువుకూడ చోరాద్యనేకరూపములతో సంచరించుచు దుష్టులను ధ్వంసముచేయును. కావుననే అతనికి "వీరహా" అను నామము కలిగెను. మానవులుచేయు దుష్కృత్యములను, దుష్కృత్యములుచేయువారిని సంహరించును. కావుననే విష్ణువునకు "దుష్కృతిహా" అను నామముకల్గెను. ఆయారూపములతో దుష్టమానవులను జీల్చిచెండాడును. కావున "విదారణః" అను నామముకల్గెను. పరికింపగా "జిఘాంసన్" అను నామమునకు" వీరహా, దుష్కృతిహా, విదారణః" అనునవి పర్యాయపదములగును. ఈ నామముతే

"వీరహామాధవోమధుః" "ఉత్తారణోదుష్కృతిహా" "వీరబాహుర్విదారణః" అను విష్ణు సహస్రసూక్తులలో వరుసగా పేర్కొనబడెను. అందుచే "జిఘాంసన్" అను నామము విష్ణువునకును జెల్లునని తెలియుచున్నది.

ఇందు "జ్+ఇ+ఘ్+అ+మ్+స్+అ+న్" అని యెనిమిదక్షరములు కలవు. ఇవి అష్టదిక్కులకు, అష్టశక్తులకును జిహ్వాములు. వానిలో ఇంద్రబీజమైన జకారము, విష్ణుబీజమైన ఇకారముతో గూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారికి బరిపాలనాచాతుర్యము చేకూరును. రక్తశ్యామల వర్ణరోగములు తొలగును, భైరవబీజమైన ఘకారమును మదనబీజమైన మకారమును శక్తిబీజమైన అకారముతో గూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారు, నిష్కాములై బాహ్యాభ్యన్తరశత్రునాశకులై సర్వత్ర జయము పొందుదురు. శక్తిబీజమైన సకారము విష్ణుబీజమైన అకారముతోడను, సావిత్రీబీజమైన నకారముతోడను గూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారు నూతన వస్తునిర్మాతలై తమ ప్రజ్ఞను సర్వత్రవ్యాపింపజేయఁగలరు. మృత్యుంజయశక్తిని సంపాదించఁగలరు.

56 వ నామము;- "ముష్ణతాంపతయేనమః"

శివ;-

భ. భా. భా:- అవినీతి మార్గమున అధికలాభము నార్జించువారిని శిక్షించుటకై ధనికుల ధనమును అపహరించు చోరులలో జేరి ధనమపహరింప జేసి మహాశివుడు భయంకరుడగును. ధనాపహారకులకు పాలకుడై యుండును. ముష్ణంతులకు జోరులకు నాయకుడైన శివునకు "ముష్ణతాంపతి" నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణుః-

"భయకృత్ భయనాశనః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో "భయకృత్" అను నామము విష్ణువునకుగలదు. ధనాపహారకులై భయముగొల్పుచోరులను ముష్ణంతులందురు. వారిలోజేరి ధనాద్యపహరణమునవారిని ప్రోత్సహించుటలో విష్ణువుకూడ శివుడంతటివాడే. కావున విష్ణువునకును "ముష్ణతాంపతి" యను నామము సార్థకమేయగును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "మ్+ఉ+ష్+ణ్+అ+త్+ప్+అ+త్+ఇ" అని పదక్షరములుకలవు. ఇవి దశేంద్రియములను, దశదిక్కులను సూచించును. ఇందు వాయుబీజమైన ఉకారముతో మదనబీజమైన మకారముకూడియుండుటచే నైనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామపరులై యోగాభ్యాసముచే కామగమనాదిశక్తులను సంపాదించి, గోళాన్తరయాత్రసాగించి, నూతనవస్తుపరిశోధనచే సర్వత్రజయముపొందుదురు, లౌకికములైన ఔషధములక్కరలేకయే; ప్రాణాయామముచే సకలవాతరోగములను దొలగించుకొనగలరు. సూర్యబీజమైన షకారమును, నందిబీజమైన ణకారమును సర్వదేవతాబీజమైన అకారముతోగూడియుండుటచే నైనామము నుపాసించువారు సప్తవిధములైన సూర్యకిరణములందలి విద్యుచ్ఛక్తులనుగ్రహించి, సకలరోగనివారకులు కాగలరు. విద్యుచ్ఛక్తిచే సకల యంత్రములను నడుపగలవారలును, రక్తరోగనివారకులును గాగలరు, తకారద్వయము పర్జన్యదేవతాకమైన పకారముతోడను, సర్వదేవతాబీజమైన అకారముతోడను, విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోడను గూడియుండుటచే నైనామము నుపాసించువారు కృత్రిమవర్షము కురిపించుయంత్రములను సృష్టించి, సర్వత్రవ్యాపింపజేసి, దేశాభివృద్ధి చేయగలవారలగుదురు.

—: సప్తమయజుస్సు :—

"నమోఽసిమద్భ్యో నక్తంచరద్భ్యః ప్రకృంతానాంపతయేనమః"

అర్థము:-

అసిమద్భ్యః = ఖడ్గముగలచోరులకు, నమః = నమస్కారము. నక్తంచరద్భ్యః = రాత్రిసంచరించువారై వీథులలో పోవువారిని బాధించుచోరులకు, నమః = నమస్కారము ఈయుభయవిధులైనచోరులును శివస్వరూపులే కాన వారికి నమస్కారము. ప్రకృంతానాం = కుత్తుకలు కత్తిరించి అపహరించు వారికి, పతయే = ప్రభువైన శివునకు నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- అసిని = ఖడ్గమునుచేతదాల్చికొందఱుచోరులు ప్రజలను బాధింతురు. మఱికొందఱు రాత్రియందు సంచరించుచు, వీథులందు, వెడలు ప్రాణులను బాధింతురు. కొందఱు ప్రజలను సంహరించి, వారివస్తువులను అపహరింతురు. వారినే ప్రకృంతులందురు. వారికి ప్రభువు పరమేశ్వరుడు మహాదేవుడు పైనజెప్పినచోరులవలెనుండి ప్రజలను శిక్షించును. అట్టి పరమేశ్వరునకు నమస్కారము.

57 వ నామము:- "నమోఽసిమద్భ్యః"

శివ:-

భ. భా. భా:- "అసు = క్షేపణే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన "అసి" పదమునకు విసర్జింపబడినదియని యర్థముకలదు. విసర్జింపబడుటవల్ల అసీ

పదవాచ్యములే యైనను ఖడ్గమనునర్థమునందు అసిపదమురూఢమైనది. యౌగికార్థమునననుసరించిచూచినచో చేతనాచేతనవస్తువులన్నియును "సచ్చత్యచ్చాభవత్" అను శ్రుతిలో జెప్పిన పంచభూతములును బరమేశ్వరునిచే బ్రహ్మాండమున జిమ్మబడినవే. అవన్నియును అసిపదవాచ్యములే యగును. అవన్నియును దనలోనుండుటచే బరమేశ్వరుడు అసిమంతుడగును. అంతేకాదు, అసివలె = ఖడ్గమువలె ద్రిశూలమును జిమ్మబడును. అసియొక్క రూపాన్తరమే త్రిశూలము. అది కలవాడగుటచే శివుడు అసిమత్పదవాచ్యుడగును. శివునివలె ఆతని యనుచరులును అసిమంతులే యగుదురు. కాన వారికి నమస్కారము సమర్పింపబడెను. పై కారణములచే బరమేశ్వరునకు "అసిమాన్" అనునామము సార్థకమేయగును.

విష్ణు:-

పరశురామావతారమున విష్ణుహస్తమునగల పరశువును (గండ్రగొడ్డలియును), బలరామావతారమున చేతగల హలమును (నాగలియును) ఖడ్గమువలె జిమ్మబడునవే. అవన్నియును అసి పదముచే జెప్పదగినవే యగును. అవి కలవాడుకావున విష్ణువునకు "ఖండపరశువు, హలాయుధుడు" అను నామములు వాటిల్లినట్లు "సుధన్వాఖండపరశుః", "వనమాలీహలాయుధః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తులచే దెలియుచున్నది. "సర్వశస్త్రభృతాంవరః", "సర్వప్రహరణాయుధః" అను నామములును ఇట్టివే. అసిమంతుడు, ఖండపరశువు, హలాయుధుడు అను మూడు నామములును పర్యాయపదములే యగును. కావున "అసిమాన్" అను నామము విష్ణువునకు జెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "అ+స్+ఇ+మ్+అ+న్" అని ఆరక్షరములుకలవు. అవి షడృతువులకు, శరీరమందలి షట్చక్రములకును జిహ్నములు. ఇందు

సకారాకారనకారములు మూడును శక్తిబీజములే. అందు నకారము సావిత్రీ బీజము. పైమూడును సర్వజయప్రదమును మదనబీజమైన మకారముతోడను విష్ణుబీజములైన అకారేకారములతోడను గూడియున్నవి. అందుచే పైనామమును జపించువారు యుద్ధకాంక్షులై నూతనాయుధనిర్మాతలై శత్రువిజేతలుకాగలరు. ముఖ్యముగా ఈనామము శాక్తేయులైనక్షత్రియులకు ఉపాస్యమైనది. పైనామమును జపించినచో రక్తప్రసరణమునకుఁ జెందినరోగములను నిర్మూలింపగలవారలును అందులకుఁదగిన ఔషధములను దయారుచేయఁగలవారలునై రక్తపుఁబోటునకు జెందిన రోగములను బూర్ణముగా నిర్మూలింపగలరు.

58 వ నామము:- *"నమోనక్తంచరద్భ్యః"*

శివ:-

ఛ. భా. భా:- నక్తంచరులనగా రాత్రియందు సంచరించునట్టియు, రుద్రానుచరులునైయుండు భూతగణములు. వానిలో శివశక్తియుండును అందుచే రుద్రానుచరులు రాత్రించరులైన రక్కసులను జీవులను హింసించు వ్యాఘ్రాదులను, చోరులనుబట్టి హింసింతురు. శివభక్తులను గాపాడుదురు. దుర్గ, చండిక, కాళికాదేవి మున్నగుశక్తులును రుద్రునననుసరించి రాత్రియందు సంచరించును. అవిరాజులను రాజులకోటలను రక్షించుచుండును. రుద్రానుచరులలో రుద్రశక్తియుండుటచే వారు శివస్వరూపులేయన్నమాట. అందుచే భక్తులు వారికినమస్కారములు సమర్పింతురు. పైవారిలో శివశక్తి కలదు కాన శివునకు "నక్తంచరన్" అను నామముకల్గెను.

విష్ణు:-

నక్తంచరులనగా రాత్రియందు సంచరించు (కానవచ్చు) చంద్రుడు నక్షత్రములు, గ్రహములు మున్నగువారు వానిలో సూర్యరూపుడైన విష్ణువు యొక్కతేజస్సుకలదు. అందుచే నక్షత్రములును చంద్రుడును, గ్రహములును

రాత్రిసంచారులై (రాత్రికానవచ్చువారై, వెలుగునొసంగిలోకములను గాపాడు చున్నారు. సముద్రమునందును ఎడారులందును బయనించువారికి మార్గమును కాలమునుఎఱిగించుచు గాపాడుచున్నారు. "నక్షత్రాణామహంశశీ" అను గీతా సూక్తిచే నక్తంచరుడైన చంద్రునిలో విష్ణువిభూతికలదని తెలియుచున్నది. మృగ ములును, సర్పములును రాత్రియందెక్కువగా సంచరించును, మృగములకు రాజుమృగేంద్రుడు, సింహము. సర్పములకురాజు వాసుకి. సింహమునందును వాసుకియందును విష్ణువిభూతికలదని "మృగాణాంచమృగేంద్రోఽహమ్. సర్పాణామస్మివాసుకిః" అను గీతాసూక్తులచే దెలియుచున్నది. తద్రూపమున విష్ణువు నక్తంచరుడగుచున్నాడు. "శిశిరః శర్వరీకరః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలోగల శర్వరీకరనామముచే విష్ణువునక్తంచరుడై రాత్రికాలమును ఏర్ప ఱచుచున్నాడని తెలియుచున్నది. కావున "నక్తంచరన్" అను నామము విష్ణువునకును జెందునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "న్+అ+క్+త్+అ+మ్+చ్+అ+ర్+అ+న్" అని పదునొకండు అక్షరములుకలవు. ఇవి ఏకాదశరుద్రులను, ఏకాదశేంద్రి యములను సూచించును. ఇందుగల నాల్గు అకారములును సర్వదైవత్యము లగుటచే "విరాట్, హిరణ్యగర్భ, అవ్యాకృత, తురీయ, నామములుగల పరమాత్మ స్వరూపములను సూచించును. ఇందు సావిత్రీబీజమైన నకారమును వాస్తుబీజమైన తకారమును, మదనబీజమైన మకారమును, చండరుద్రబీజ మైన చకారమును, అగ్నిబీజమైన రేఫమును అకారముతోడనే గూడియున్నవి. అందుచే నీనామము నుపాసించువారు ప్రజలజీవితమునకు ఉపయోగపడు యంత్రములను, సంహారకరసాధనములను విద్యుచ్ఛక్తిసహాయమున నిర్మించ గలవారుకాగలరని తెలియుచున్నది. సకాలవర్షములను గురిపించగలవార లగుదురనియు దెలియుచున్నది రక్తలోపవ్యాధులను, శ్విత్రవ్యాధులను, అగ్ని ప్రకోపవ్యాధులను దొలగింపగలవారలగుదురనియు దెలియుచున్నది.

59 వ నామము:- "ప్రకృంతానాంపతయేనమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- బ్రహ్మగావించినసృష్టిలో సజ్జనులును దుర్జనులును గలరు. తప్పుమార్గమున విద్యబోధించువారును, తలకుమించినపనినిజేయ బూని తప్పుమార్గమునజేయువారును, అన్యాయమార్గమున బ్రజలనుబీడించి, మార్జించువారును దుర్జనులేయగుదురు. అట్టివారు నగరములందున్నను గ్రామములందున్నను, అరణ్యమందున్నను శిక్షార్హులే కదా! కావున అట్టివారిని శిక్షించుటకే అరణ్యమున క్రూరజంతువులు, కొండదొంగలునుంచబడిరి. నగరగ్రామాదులందుండువారిని శిక్షించుటకే దొంగలును హంతకులునుగలరు. ఇట్లు శిక్షించి, హింసించువారిలోగల బలము భగవంతుని అంశయేయనువిషయము "బలంబలవతాంచాహమ్" అను గీతా సూక్తివలన దెలియుచున్నది. బలవంతులలోగలబలము దైవీశక్తియేయన్నమాట. కావున పరమశివుడు రాత్రిసంచారులైన ప్రాణులను సంహరించి వారి ధనాదులనుగైకొను ప్రకృంతులకు ప్రభువై పరమశివుడుకలడు. అందుచేతనే ప్రకృంతపతియైన పరమశివుని భక్తులు నమస్కరించుచున్నారు. ఆతనికి ప్రకృంతపతినామము సార్థకమగుచున్నది.

విష్ణు:-

పరమాత్మచే నిర్మితమగు జగత్తునకు అంతముచేయువాడు శివుడేకాదు. విష్ణువుకూడ ఆపనిచేయును. కావుననే "మహాశృంగః కృతాంతకృత్" అను సహస్రసూక్తిలో విష్ణుపరముగా "కృతాంతకృత్" అను నామము చెప్ప బడెను. "అర్ద = పీడాయామ్" అను ధాతువునుండికూడ అర్దన పదము ఏర్పడి నది. అందుచే జనార్ధనపదము తప్పుచేయుజనులను బీడించు విష్ణువునకు జెందియున్నది కావుననే "విష్వక్సేనోజనార్ధనః" అను సహస్రసూక్తిలో జనార్దనపదము విష్ణుపరముగా చెప్పబడెను తప్పుపనులుచేసి, దుర్జనులైన

రావణాదులను బలిచక్రవర్తిని విష్ణువు అడంచినాడుకదా! రాక్షసాదిదుర్జనులనుబట్టి సంహరించువారిని ప్రక్రాంతులందురు. అట్టివారికి పతిమహావిష్ణువు. కావున విష్ణువునకును ప్రక్రాంతపతి నామము సార్థకమగును. పరికింపగా "కృతాంతకృత్, జనార్దనః, ప్రక్రాంతపతిః" అను నామములు సమానార్థకములే యనితెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"ప్+ర్+అ+క్+ఋ+న్+త్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని ఇందు పండ్రెండు అక్షరములుకలవు. అవి ద్వాదశాదిత్యులకును బుద్ధితోడి ఏకాదశేంద్రియములకును చిహ్నములు. ఇందు సర్వదేవతాకమైన అకారము, పర్జన్యబీజమైన పకారముతోడను, అగ్నిబీజమైన రేఫముతోడను గూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారు సూర్యజలములనుండి యుత్పన్నమైన విద్యుత్తుసాయమున జలప్రకోపముచే, వాతప్రకోపముచేతనుగల్గిన శారీరిక వ్యాధులను దొలగింపఁగలవారుకాగలరు. ప్రకృతిలో యేర్పడిన జలప్రమాదములను వాయుప్రమాదములను అగ్నిప్రమాదములను నివారించుశక్తులను కనిపెట్టగలవారలగుదురు. బ్రహ్మదైవత్యమైన ఋకారము ప్రజాపతిబీజమైన కకారముతోగూడియుండుటచేఁ నీనామము నుపాసించువారు బ్రహ్మజ్ఞానుతై క్రొత్తవిషయములను బైటపెట్టఁగలవారలగుదురు. సావిత్రీ బీజమైన నకారమును, వాస్తుబీజమైన తకారమును, విష్ణుదైవత్యమైన అకారముతో గూడియుండుటచే ఉపాసకులు నూతనయంత్రనిర్మాతలు కాగలరు. పకారమకారముతోడను, తకారము ఇకారముతోడనుగూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారు జలప్రేషక యంత్రనిర్మాతలును సంపదారోగ్యవృద్ధికరులునుగాగలరు.

—: అష్టమయజుస్సు :—

"నమ ఉష్ణీషిణే గిరిచరాయ కులుంచానాంపతయే నమః"

అర్థము:-

ఉష్ణీషిణే = శిరస్సునుగాపాడు తలపాగగలిగినట్టియును, గిరిచరాయ = పర్వతమున సంచరించు శివునకు, నమః = నమస్కారము కులుంచానాం = భూమిని అపహరించువారికి, పతయే = ప్రభువగు పరమశివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- గ్రామమందలిజనులు వర్షాతపాది బాధలుపోగొట్టుకొనుటకుఁదలపై పాగాలను ధరించెదరు. జీవులకు వారికర్మఫలమునకు అనుకూలముగా భయముగొల్పుటకై, పరమశివుడు గ్రామజనులవలె తలపాగలనుధరించు దొరులరూపముదాల్చి, జనులమధ్యను సంచరించును. అందుచే ఉష్ణీషియగును. మరొకప్పుడు కాష్ఠాదులను సంపాదించుటకై కొండలపై సంచరించు జనులవస్త్రాదులను అపహరించుటకు తన్మూలమునవారికి బుద్ధిచెప్పుటకును, పరమశివుడు కొండదొంగలరూపముదాల్చి కొండలపై సంచరించును అతడే మఱొకసమయమున జీవులకుఁగల, కు = భూమినీ, గృహక్షేత్రాదులను అపహరించువారికి ప్రభువైయుండును. అట్టి మహాదేవునకు నమస్కారము.

60 వ నామము:- "నమఉష్ణీషిణే"

శివ:-

భ. భా. భా:- ఉష్ణీషమనగా శీతాతపాదులనుండి శిరస్సును రక్షించు తలపాగ. ఒక్కొక్కదేవతకొక్కటి తలపాగగాఁగలదు. శివుని తలపాగ జటాజూటము. అదికేశములమొత్తముచే ఏర్పడినది. శివుని తలపైఁగలకేశములు వ్యోమమయములు = ఆకాశరూపములు. వ్యోమమనగా ఆకాశము. అయ్యాకాశమునుండియే వాయ్వాదిభూతములుపుట్టినవి. ఆకాశములేనిదే ఏమియును సంచరింపఁజాలవు. సకల చరాచరములకును ఆధారము ఆకాశమే. దానిని తలపాగగాదాల్చి లోకములను రక్షించువాడు పరమశివుడే. కావున అతనికి "ఉష్ణీషి" యను నామము సార్థకమాయెను.

ఉష్ణీషమనగా గిరీటము. అదికలవాడు ఉష్ణీషి ఉష్ణీషియన్నను కిరీటియన్ననుఒక్కటే. "అనన్తరూపోఽనన్తశ్రీః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలో జెప్పిన అనన్తరూపనామము విష్ణువునకుఁ బెక్కురూపములున్నట్లు చెప్పుచున్నది. విష్ణువునకుఁగల అనన్తరూపములలోఁ గిరీటిరూపము ఒకటియై యున్నది. అక్కిరీటియే నరనారాయణావతారమందలి నరుడు = అర్జునుడు. అర్జునుడుగానున్నపుడు విష్ణువునకు గిరీటినామముకలదు. రామరావణ యుద్ధమున ఇంద్రుడు పంపిన కిరీటమును = ఉష్ణీషమునుదాల్చియే, శ్రీరామచంద్రుడు యుద్ధముచేసినాడు. కావున విష్ణువునకు "ఉష్ణీషిన్" అనునామము సార్థకమగునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ఉ + ష్ + ణ్ + ఈ + ష్ + ఇ + న్" అని ఏడక్షరములు కలవు. ఇవి యేడువాయుమండలములకును సప్తశీర్షమునకును జిహ్వలు. ఇందు సూర్యబీజమైన షకారమును, నందిబీజమైన ణకారమును, ముందు

వెనుకటను వాయుబీజమైన ఉకారముతోడను, మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారము తోడనుగూడియున్నవి. అందుచే బైనామము నుపాసించువారు శక్తిమహిమచే మహావైద్యులై పశువులకును = జీవులకును వాటిల్లువాతజబ్బులను బొల్లి జబ్బును నివారింపగలవారలగుదురు. సూర్యసావిత్రీబీజములైన షకారనకారములు విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోఁగూడియుండుటచే సూర్యతేజస్సంపన్నులై సూర్యకిరణములందలి తేజశ్శక్తిని సంపాదించువారై నానావిధవ్యాధి నివారకులుకాగలరు.

61 వ నామము:- "నమోగిరిచరాయ"

శివ:-

భ. భా. భా:- గిరియందు = కైలాసమునందును, హిమాలయమునందును సంచరించుపరమశివునకు నమస్కారము. శివునకు నిలయము కైలాసగిరి. శివునితపోనిలయము హిమవంతము. కావున బరమశివుడు పైరెండు పర్వతములందును సంచరించును. అంతేకాదు. గిరి = అనగా వాక్కునందు, ప్రణవమునందును సంచరించువాడై ప్రణవస్వరూపుడుగానున్నవాడు పరమశివుడు, అందుచే ఆతనికి గిరిచరనామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

వెంకటేశ్వరుడు, శ్రీరాముడు మున్నగురూపములతో భద్రగిరి, శేషగిరి సింహగిరి, మున్నగు పర్వతములందు మహావిష్ణువు సంచరించుచు, నివసించియున్నాడు. అంతేకాదు. పవిత్రమైన యజ్ఞముచేయుచోటు గిరిగా ఉన్నత స్థానముగా జెప్పబడెను. యజ్ఞస్వరూపుడైన విష్ణువు ఉన్నతస్థానమైనగిరిని యజ్ఞవేదికను ఆవరించియుండునుగదా! అంతేకాదు. గిరియందు = వేదవాక్కునందు బేర్కొనబడుచు సంచరించువాడు కాన మహావిష్ణువు గిరిచరుడాయెను. అందుచేతనే ఆతని ఆత్మ అమేయము. కావున అమేయాత్ముడుగా విష్ణుసహస్ర

సూక్తిలో చెప్పఁబడినాదు. కావున విష్ణువునకు గిరిచరనామము సార్థకమే యగును.

బీజాక్షరసంపుటి;-

ఇందు "గ్+ఇ+ల్+ఇ+చ్+అ+ర్+అ" అని ఎనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి అష్టసూర్యమండలములకును, శరీరమందలి అష్టచక్రములకును జిహ్నములు. ఇందు గణపతిబీజమైన గకారము విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోగూడియుండుటచే, అగ్నిబీజమైన రేఫము ఇకారముతోగూడి యుండుటచేతను, ఈనామము నుపాసించువారు జంతువృక్షలోహాగ్నులకు జెందిన విజ్ఞానశాస్త్రమును సకల విద్యలను క్షణముగా అభ్యసించిన విద్వాంసులు కాగలరు. చండరుద్రబీజమైన చకారమును, అగ్నిబీజమైన రేఫమును సర్వదేవతాకమైన అకారముతోగూడియున్నకారణమున ఈనామము నుపాసించువారు భూతప్రేతపిశాచాది బాధలను దొలగింపఁగల వైద్యులుకాఁగలరు.

62 వ నామము;- "కులుంచానాంపతయేనమః"

శివ;-

భ. భా. భా.- సకలజీవస్వరూపుడును సకల జీవశాసకుడునగు పరమేశ్వరుడు సకలరాజులభూములను, గృహక్షేత్రాదులను అపహరించు దొంగలకు ప్రభువై ఆయాజీవులకు కర్మఫలానుకూలముగా కష్టములను జేకూర్చి, వారిపుణ్యపాపఫలములను వారిచే అనుభవింపఁ జేయువాడగును. విచిత్ర వ్యసనములను ఉత్పాదించి, జీవులధారణపోషణలకు అనుకూలములగు ధనములను అపహరించువారికిఁ ప్రభువై శిక్షించువాడగును. దుష్టకులములను, దేశధ్వంసకగణములను దొలగించువారికి నాయకుడై రక్షకుడగును. కావున బరమశివునకు "కులుంచపతి" నామము సార్థకమగును.

విష్ణుః-

"లుంచ = అపనయనే" అను ధాతువునకు దొలగించుట అని యర్థము కలదు. కు = కుత్సితమైనది; చెడ్డది; చెడుగు అని యర్థము కు + లుంచులు = చెడుగును దొలగించువారు; సత్ప్రవర్తకులన్నమాట. అట్టికులుంచులకు = సత్ప్రవర్తకులైన సజ్జనులకు పతి, కులుంచపతి = అనగా సజ్జనులకు ప్రభువు అన్నమాట. విష్ణువు సజ్జనులకు ప్రభువై, చెడుగును లోకమున దొలగించి, ధర్మమును స్థాపించును. కావున కులుంచపతి యనునామము విష్ణువునకు సార్థకమాయెను. చెడుగును దొలగించు ఇంద్రాదులకు ప్రభువై విష్ణువు హిరణ్యాక్షాదులను సంహరించి సజ్జనపతియైనాడుకదా! ధర్మకృత్ = ధర్మమును జేయించువాడు; కాన విష్ణువునకు ధర్మకృత్ అను నామము సార్థకమైనట్లు "ధర్మకృద్ధర్మీ" అను విష్ణుసహస్రసూక్తివలన దెలియుచున్నది. పరికింపగా "కులుంచపతి, ధర్మకృత్" అను నామములు సార్థకములేయని తెలియుచున్నది. నైకాత్మానైకకర్మకృత్" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో జెప్పినట్లు విష్ణువు లోకములందు ఎన్నోసత్కర్మలనుజేసి, చేయించుచున్నాడు అని తెలియుచున్నది. కావున విష్ణువు కులుంచపతి నామకుడనుట సార్థకమే యగుచున్నది. కులుంచనమునకే = సత్కార్యప్రవర్తనకే విష్ణువు దశావతారములు ధరించి, రావణాదులను సంహరించినాడని తెలియుచున్నది. అందుచే విష్ణువు కులుంచపతియాయెను.

బీజాక్షరసంపుటిః-

ఇందు "క్ + ఉ + ల్ + ఉ + మ్ + చ్ + అ + ప్ + అ + త్ + ఇ" అని పదునొకండు అక్షరములుకలవు. అవి ఏకాదశరుద్రులకును, ఏకాదశేంద్రియములకును జిహ్నములు. ఇందు సర్వదేవతాకములైన అకారములు రెండును, వాయుదేవతాకములైన ఉకారములు రెండును, విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారమును

గలవు. కానఁ బైనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామపరులై సకలదేవతా శక్తులను సంపాదించుకొని, తమప్రతిభను దేశమందంతటను వ్యాపింపజేసి కొని, రక్తవాతరోగములను దొలగించువారలై సర్వులను రక్షింపగలవారలగు దురు. వాయుదేవతాకమైన ఉకారముతో ప్రాజాపత్యమైన కకారముకూడి యుండుటచేఁ బైనామము నుపాంచువారు జలసేచనయంత్రనిర్మాతలై వృష్టి కారకులుకాఁగలరు. పృథివీబీజమైన లకారము, మదనబీజమైన మకారమును ఉకారముతోగూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు ప్రాణశక్తి సహాయమున భూప్రవిష్టులై అందలి అమూల్యవస్తువులను లోహాదులను బైట పెట్టి ప్రజలకోర్కెలను దీర్పఁగలవారలగుదురు. చండరుద్రబీజమైన చకారము అకారముతోగూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు శక్తిశివులను ఇరువురను ఆరాధించి, దుష్టశక్తులను దుష్టవ్యాధులను నిర్మూలించి సర్వ వశీకరులుకాగలరు. పర్జన్యబీజమైన పకారము అకారముతోడను చాన్తుబీజ మైన తకారము ఇకారముతోడను గూడియుండుటచే, బైనామము నుపాసించు వారు పదార్థ విజ్ఞానశాస్త్రవిమర్శకులును జలోదరాదివ్యాధినివారకులును కాఁగలరనితెలియుచున్నది.

—: నవమయజుస్సు :—

"నమఇషుమద్భ్యోధన్వావిభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

ఇషుమద్భ్యః = బాణములుగలిగినట్టి మీకు, నమః = నమస్కారము. ధన్వావిభశ్చ = ధనుస్సులుగలిగినట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- నేరములుచేసిన రోషసాదులను భయపెట్టుటకు, చేతు లందు బాణములు దాల్చినవారిలో మహాదేవుడుకలడు. అష్టైదుష్టులను

శిక్షించుటకు ధనుస్సులుదాల్చిన వారిలోను మహాదేవుడుకలడు. బాణధారులును, ధనుర్ధరులనగువారిరూపముననుండి, మహాశివుడు భయంకరుడై సన్మార్గవర్తుల భయమును నశింపజేయువాడునైయుండెను అట్టి మహాదేవుని నిత్యము భక్తులు నమస్కరించుచుందురు.

63, 64 నామములు;- "నమఇషుమద్భ్యోధన్వావిభ్యశ్చ"

శివ+విష్ణు:-

ధ. భా. భా:- ఇంతకుముందున్నమంత్రములందు "వః" అను యుష్మచ్ఛబ్దములేదు. ఇది మొదలు కొన్ని మంత్రములందు యుష్మచ్ఛబ్దము కలదు. ఇంతకుముందున్న మంత్రములందు దఅచుగా ఆయా వస్తువులకు ప్రభువగు రుద్రునకు నమస్కారములు సమర్పింపబడెను. ఇది మొదలు ప్రతినామమునందును ఆయావస్తువులతోగూడి ప్రత్యక్షమైన శివునకు నమస్కారములు సమర్పింపబడుచుండెను. రుద్రాంశసంభూతులను నమస్కరింపఁబడుచున్నారు. ఈ రెండు విశేషణములతో మంత్రవ్యాకమును భేదించుటకు ఈమంత్రములందు రెండు నమస్కారములు ప్రయోగింపబడినవి

శివకేశవులిరువురును ఇషుమంతులే. అనగా భక్తుల శత్రువులను, దుష్టులను, రాక్షసాదులను భయపెట్టుటకు చేతబాణములను, బాణస్థానీయములైన త్రిశూలమును చక్రమును గదాఖడ్గములను ధరించియుండిరి. అంతేకాదు. వారిలో శివుడు పినాకనామక ధనుస్సును, విష్ణువు శార్ఙ్గనామకధనుస్సును దాల్చియుండిరి. కాన వారికిరువురికిని, "ఇషుమంతుడు, ధన్వావి అను నామములు సార్థకములైయున్నవి." "సర్వప్రహరణాయుధుడు" అను విష్ణుసహస్రనామము "ఇషుమంతుడ"ను దానికిఁ బర్యాయపదమును, "ధనుర్ధరో ధనుర్వేదః" అను దానియందలి దనుర్ధరనామము "ధన్వావీ" అను దానికిని బర్యాయపదమునైయున్నవి కావున "ఇషుమంతుడు, ధన్వావి" యనునామము లచే శివకేశవులు ఇరువురును జెప్పఁబడి నమస్కరింపఁబడుచున్నారు.

బీజాక్షరసంపుటి:-

63 వ నామము:- *"ఇషుమాన్"*

అను నామమున "ఇ+ష్+ఉ+మ్+అ+న్" అని ఆరు అక్షరములుకలవు అవి షడృతువులను, షడింద్రియములను సూచించును. ఇందు పరాశక్తిబీజమైన, ఆకారముతోబాటు, విష్ణుబీజమైన ఇకారము, వాయుబీజమైన ఉకారమునుగలవు. వానినడుమను సూర్యబీజమైన షకారమును, మదనబీజమైన మకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమునుగలవు. పైనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామపరులును, శాక్తేయులును, సూర్యోపాసకులును, సావిత్ర్యుపాసకులునుకాఁగలరు. అందుచే వారు, ప్రజాజీవితమున కవసరముగు పంటలను పండించఁగలవారలును, విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలును ప్రాణవాయూత్పత్తికారకులును, వాతరోగనివారకులును, పండ్రెండు విధములగు పుట్టువ్రణములను రూపుమాపఁగలవారలును కాఁగలరని తెలియుచున్నది.

64 వ నామము:-

"ధన్వావీ" అను నామమున "ధ్+అ+న్+వ్+అ+వ్+ఈ" అని వీడక్షరములుకలవు. ఇవి సప్తధాతువులకును, సప్తఋతువులకును చిహ్నములు. ఇందు సర్వదేవతాకమైన అకారమును పరాశక్తిబీజమైన ఆకారమును మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారమునుగలవు. ఇవి శక్తియొక్క అనగా ప్రకృతియొక్క ప్రాధాన్యమును చెలియఁజేసి, పైనామము నుపాసించువారికి సమస్తమును వశముగావించును. ధనబీజమైన ధకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమును, వరుణబీజమైన వకారద్వయమునుగలవు. వీనితోఁగూడిన పైనామము నుపాసించువారికి ధనమార్జించుక్రొత్తమార్గములును, జలమున అనగా సముద్రమునగల ధనరాసులను బైటపెట్టు శక్తియును లభించును అంతేకాదు భూనిక్షిప్తములైన ధనములను గనులను సముద్రమును బరిశోధించునపుడు ప్రాప్తించురోగములను నిర్మూలించు శక్తియును లభించును.

—: దశమయజుస్సు :—

"నమఆతన్వానేభ్యః ప్రతిదధానేభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

తన్వానేభ్యః = ధనుస్సునత్రాటిని ఆరోపించు, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము; ప్రతిదధానేభ్యశ్చ = ధనుస్సున బాణమును సంధించు వః = మీకు, నమః = నమస్కారము,

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- తను = విస్తారే; తను = శ్రద్ధోపకరణయోః; డుధాఞ్ = ధారణపోషణయోః. తనోతి = నిశ్చయించు, వ్యాపించు, కప్పు, పుట్టించు. ప్రతిదదాతి = ఇచ్చు, పట్టుకొను, కలిగియుండు; అని పైధాతువులకు అర్థములు గలవు. పరమశివుడు యజ్ఞవిఘ్నకారులగు రక్కసులను శిక్షించుటకును, సంహరించుటకును ధనుస్సునత్రాటిని సంధించును. అంతేకాదు. ధనుస్సున బాణములను సైతము సంధించి, విడిచి, రక్కసులను బెదరగొట్టియో, సంహరించియో యజ్ఞములను, సత్కార్యములను గాపాడిచేయించును. అందుచే యజ్ఞ రక్షకరూపముననున్న మహాదేవుని భక్తులు నమస్కరించుచున్నారు.

65 వ నామము:- శివ:- "నమఆతన్వానేభ్యః"

భ. భా. భా:- ప్రకృతిలోఁ జేతనాచేతనములను సృష్టించుటకు ప్రకృతియైన పరాశక్తికిఁ దోడ్పడుటకై, పరమశివుడు పంచభూతాదుల రూపమున విస్తరించుచున్నాడు. అగ్నివాయు సూర్యస్వరూపుడై అంతటను వ్యాపించుచున్నాడు. యజ్ఞవిధ్వంసకుల సంహరించుటకై మేరురూపధనుస్సున ఆదిశేష రూపమైన త్రాటిని ఆరోపించుచున్నాడు. త్రిపురాసుర సంహారమునకును ఇట్లే గావించెను. జగద్రక్షకులైన వీరులందు తన యంశమును బ్రవేశపెట్టి వారిచే సైతము వింటిత్రాటినిఁ గట్టించుచున్నాడు. కావున శివునకు "ఆతన్వాను"డను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

తను ధాతువునకు శ్రద్ధోపకరణములను నర్థముకలదు కదా! దానిననుసరించి, సర్వప్రాణులందును బుద్ధ్యాత్ములుగానుండి విష్ణువు సత్కార్యాచరణకై శ్రద్ధచేకూర్చుచున్నాడు. కావున అతడు అతన్వాననామకుడాయెను. సర్వప్రాణులకుఁ బ్రియమొనర్చుచు అతడు ప్రీతిని చేకూర్చుచున్నాడు. అందుచేతనే విష్ణువునకు "ప్రియకృత్ప్రీతివర్ధనః" అను నామములేర్పడెను. తను ధాతువునకు వ్యాపించుట అను నర్థముకలదు. దానిననుసరించి, విష్ణువు సర్వకార్యవ్యాప్తికలవాడై సకలప్రాణులకును బ్రీతినిజేకూర్చుచున్నాడని తెలియుచున్నది. "ఆకాశవత్సర్వగతశ్చనిత్యః" అను శ్రుతిచే ఆకాశమువలె సర్వవ్యాపకుడైన విష్ణువునకు అతన్వానుడను నామము సార్థకమైనట్లు తెలియుచున్నది. సర్వప్రాణులను బ్రహ్మరూపముననుండి పుట్టించువాడు, కావున, విష్ణువు అతన్వాన నామకుడాయెననియును జెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "అ+త్+అ+న్+వ్+అ+న్+అ" అని ఎనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి అష్ట ప్రకృతులకును అష్టపత్రములకును జిహ్వములు. ఇందు వాస్తుబీజమైన తకారమును సావిత్రీబీజమైన నకారమును వరుణబీజమైన వకారమును సర్వదేవతాబీజమైన అకారద్వయముతోడను పరాశక్తిబీజమైన ఆకారద్వయముతోడను గూడియుండుటచే నైనామము నుపాసించువాడు జలతరణయంత్రములను, జలస్థవస్తుపరిశోధక యంత్రములను జేకూర్చువాడు కాఁగలడనియును, పాపనాశకుడును, రోగనాశకుడునుగాఁగలడనియును దెలియుచున్నది. తను = విస్తారే, వ్యాప్తౌ, అచ్ఛాదనే ప్రజననే అను నర్థములచేఁ నైవిషయము తెలియుచున్నది.

66 వ నామము:- "ప్రతిదధానేభ్యశ్చవో నమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- దుష్టసంహారసందర్భమున మహాదేవుడు వింటిత్రాటితో బిగింపఁబడిన ధనుస్సున శరములను సంధించెను. తన యంశతోనిండిన రాజులచేతను వీరులచేతను వారివారి ధనుస్సులందు బాణములను సంధింపఁ జేసెను. అందుచే భక్తులు శివునకేకాక, శివాంశ సంపన్నులకును చేతులు మోడ్చి, నమస్కరించుచున్నారు. ప్రతిపూర్వకమైన ద ధా న ప ద ము "డుధాఞ్ = ధారణే" అను ధాతువునుండియేర్పడినది. ధాఞ్ ధాతువునకు, ధారణము, పోషణము ఇచ్చుట, పట్టుకొనుట, కలిగియుండుట అను నర్థములు కలవు. ఈయర్థములను బరిశీలించినచో మహాదేవుడు తనలో జీవులను ధరించియేకాక, అగ్నివాయు సూర్యచంద్రరూపములనుండి తన రక్షణలోఁ గల జీవులకు ఓజోగుణమును, ప్రాణశక్తిని, తేజస్సును, ఆహారమును ఒసంగి పోషించుచున్నాడని తెలియుచున్నది. అందుచే మహాశివునకు ప్రతిదధాన నామము సార్థకమగుచున్నది.

విష్ణు:-

శివుడువలె విష్ణువును దుష్టసంహారమునకై ధనుస్సున బాణములను సంధించెను. "బలంబలవతామస్మి" అను గీతాసూక్తిలో జెప్పినట్లు ధనుర్ధరులైన వీరులలో విష్ణ్వంశమైన బలముకలదు. వారు దుష్టశక్తిసంహారమునకై ధనుస్సులందు బాణములను సంధింతురు. కాన విష్ణువునకు ప్రతిదధాన నామము సార్థకమేయగును. "స్వ ధృ తః స్వా స్థ్యః" అను విష్ణు సహస్రసూక్తిలోని "స్వధృత" నామమును బరిశీలించినచో విష్ణువు తనమహిమగల భూమ్యగ్న్యాదులచేధరింపబడినట్లు తెలియుచున్నది. "సభగవాన్ కస్మిన్ ప్రతిష్ఠితఇతి, స్వేమహిమ్ని" అనుశ్రుతిచే పైవిషయమే ప్రకటింపఁ బడుచున్నది. కావున "ప్రతిదధానుడు, స్వధృతుడు" అను నామములు సమా

నార్థకములని తెలియుచున్నది. "విధాతాకృతలక్షణః; అనాదినిధనోధాతా" అను సహస్రనామోక్తులందలి, "విధాతా, ధాతా" అను నామములకును, ప్రతిద ధానుడనునామమునకును ధరించువాడనియు, ధరింపబడువాడనియును అర్థములుకలవు. భగవంతుడైన విష్ణువు సర్వభూతములను, శేషదిగ్గజభూధరములను విశేషముగా ధరించుటయేకాక, అనంతాదిరూపములతో విశ్వమంతటిని ధరించుచున్నాడు, శ్రీకృష్ణావతారమున అతడు గోవర్ధన పర్వతమును తన చిటికినవ్రేలితో ధరించెనుగదా! కావున విధాత, ధాత, ప్రతిదధానుడు అను నామములు సమానార్థకములనియును అందుచే ప్రతిదధాననామము విష్ణువునకు జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ప్+ర్+అ+త్+ఇ+ద్+అ+ధ్+అ+న్+అ" అని పదునొకండు అక్షరములుకలవు. అవి ఏకాదశరుద్రులకును, శరీరమందలి ఏకాదశ ద్వారములకును జిహ్నములు. ఇందు సర్వదేవతాబీజములైన మూడకారములును పరాశక్తిబీజమైన ఆకారమును, విష్ణుబీజమైన ఇకారమునుగలవు. అవి పర్జన్యబీజమైన పకారముతోడను, అగ్నిబీజమైన రేఫముతోడను, వాస్తుబీజమైన తకారముతోడను, దుర్గాబీజమైన దకారముతోడను, ధనదబీజమైన ధకారముతోడను, సావిత్రీబీజమైన నకారముతోడను గూడియున్నవి. అందుచే దీనినుపాసించువారు, విద్యుచ్ఛక్తినిబోలిన అణుశక్తిని, విషవాయువులుగల ఆయుధములను జలశక్తిని సంపన్నములైన ఆయుధములను సృష్టించగలవారలగుదురు. అంతేకాదు. తమ యుపాసనా బలముచే వైయాయుధములచే గల్గుప్రమాదములను, నివారింపగల వారలును, యంత్ర నిర్మాణాపసరమగు ధనమార్జింపగలవారలును, మారణాయుధప్రయోగముచే వాటిల్లు వ్యాధులను నిర్మూలింపగలవారలను అగుదురనితెలియుచున్నది.

—: ఏకాదశయజుస్సు :—

"నమఆయచ్ఛద్భ్యో విసృజద్భ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:-

ఆయచ్ఛద్భ్యః = వింటిత్రాటిని ఆకర్షించునట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము. విసృజద్భ్యశ్చ = ధనుస్సునుండి బాణములను విడుచునట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- మహాదేవా! ఓంకారరూపమగు నీధనుస్సునుండి సావిత్రీ రూపమగు త్రాటిని నీవు ఆకర్షించుచున్నావు. పౌరాణికకథచే నీధనుస్సు మేరువనియు, ఆదిశేషుడు నీవింటిత్రాడనియును దెలియుచున్నది ఇందలి యంతరార్థమేమన? మేరువు ఐహికజీవనమునకు అనుకూలమగు ధనమునకు నిలయము. ఆదిశేషుడు విద్యలకు నిలయము. నీవు విద్యలను జీవులకు అందజేయుటకై సకల విద్యాస్వరూపమైన శేషుని ఆకర్షించుచున్నావన్నమాట. కావున నీకును, నీయంశముకల జీవులకును నమస్కారము. నీధనుస్సునందలి బాణము శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపము. దానిని విడిచి, నీవు త్రిపురాసురుని వధించి, ముల్లోకములను రక్షించితివికదా! అట్లే నీయంశముకల రాజులు దుష్టసంహారమునకై బాణములను విడుచుచున్నారు కావున నీకును, నీతోబాటు జీవులకును నీభక్తులు నమస్కరించుచున్నారు.

67 వ నామము:- శివ:- "నమఆయచ్ఛద్భ్యః"

భ. భా. భా:- మహాదేవ! దుష్టసంహారము, శిష్టరక్షణమేకదా! నీకృత్యములు. అందులకై నీవు ధనుస్సున బాణములను సంధించి ఆకర్షించు చున్నావు. పరికింపగా నీ ధనుర్బాణములు సామాన్యములుకావు నీధనుస్సు

ప్రణవమైన ఓంకారము. దానికి గట్టినత్రాడు సావిత్రీదేవి. అందలి బాణము సోముడు సర్వులకు నుపాస్యమైనది ప్రణవము అది బ్రహ్మస్వరూపము. అందు కుండలినీశక్తిరూపమైన సావిత్రీదేవి త్రాడుగా సంధింపబడి, ఆమె తన గుణములైన సత్త్వరజస్తమస్సులతో సృష్టిగావించి, అందుగల చేతనాచేతనములనన్నింటిని తనతేజస్సుతో, నిండిన చంద్రునిచే బోషింపఁజేయుచున్నది. ఆ చంద్రుడు శివుని ధనుస్సునందలి బాణము. కాన అతడు శివునిచే ఆకృష్టుడై అతని అజ్ఞానుసారము జీవులను బోషించుచు, అచేతనములను సారవంతములుగా జేయుచున్నాడు. అంతటి ఘనకార్యము శివాధీనమగుట చేతనే శివునకు "ఆయచ్ఛన్" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణుః-

ఆఙ్పూర్వకమగు "దా" ధాతువునకు ఆకర్షణము అనగా పరిగ్రహణము అను నర్థముకలదు. భగవంతుడైన విష్ణువు శరణార్థులచే ఆకర్షింపబడుచున్నాడు. అనగా గ్రహింపబడుచున్నాడు. తానునేరుగా జీవులను ఆకర్షించుచున్నాడు. భక్తులు సమర్పించువానిని గ్రహించుచున్నాడు. భక్తులొసంగు పత్రపుష్పాదులకు అలరి, స్వీకరించి, వారి ఇంద్రియాశ్వములను త్రాడువంటి తన యనుగ్రహముతో బంధించి గ్రహించుచున్నాడు. వారిని నియుక్తచేతస్కులఁగావించుచున్నాడు. కావుననే విష్ణువునకును "ఆయచ్ఛన్" అను నామము సార్థకమైచెల్లును. పైవిషయమే "పరమేష్ఠీ పరిగ్రహః" "సంకర్షణోఽచ్యుతః" "ప్రగ్రహోనిగ్రహః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తులలో గల," పరిగ్రహః, సంకర్షణః, ప్రగ్రహః" అను నామములచే వ్యక్తమగుచున్నది. పరికింపగా పైనామములను, "ఆయచ్ఛన్" అను నామమును సమానార్థకములేయని తెలియుచున్నది. కావున "ఆయచ్ఛన్" అను నామము విష్ణువునకును సార్థకమగుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "అ+య్+అ+చ్+ఛ్+అ+త్" అని యేడక్షరములు కలవు ఇవి సప్తమాతృకలకు, జ్ఞానేంద్రియములతోడి మనోబుద్ధులకును జిహ్వలు. ఇందు శక్తికిజెందిన బీజములు అకారఛకారములు అవి చండరుద్రబీజమైన చకారముతోడను, వాస్తుబీజమైన తకారముతోడను, వాయుబీజమైన యకారముతోడను గూడియున్నవి. పైనామము శాక్తేయులకు బరమోపాస్యము పైనామము నుపాసించువారు క్షుద్రదేవతలను దొలగించ గలవారును, ప్రాణాయామప్రక్రియచే వాతరోగనివారకులునుగాగలరు. నూతనాస్త్ర నిర్మాతలై శత్రునాశకులుకాగలరు; అని తెలియుచున్నది.

68 వ నామము:- శివ:- "విసృజద్భ్యశ్చవో నమః"

భ. భా. భా:- పరమశివుడు దేవాదులను, జంతువులను వృక్షములను బీడించుదుష్టజీవకోటిని సంహరింపను, తన ధనుస్సునుండి, శరములను, జిమ్ముచున్నాడు. దేవాదులను రక్షించుచున్నాడు. అనాడు త్రిపురాసురుడు లోకములను బీడించుచుండగా వానిని సంహరించుటకై నారాయణాస్త్రమును విడిచినాడు. లోకాలను రక్షించినాడు. చేతనాచేతనములను బోషింప శరముగానున్న చంద్రుని లోకమున విరాజిల్ల విడిచినాడు. అతని భక్తులైన అర్జునాదులుకూడ దుష్టసంహారమునకై బాణములు విడిచినారు. కావుననే శివునకును, శివాంశసంపన్నులైన జీవులకును, "విసృజన్" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

"జ్యోతిషాం రవిరంశుమాన్" "ధేనూనా మస్మికామధుక్" అను గీతాసూక్తులనుబట్టి, విష్ణువు సూర్యరూపుడును కామధేను రూపుడునై యున్నట్లు తెలియచున్నది. "నిగృహామ్యుత్సృజామిచ" అను గీతాసూక్తిననుసరించి

చూచినచో విష్ణువే తావేలుతనయవయవములనువలె సర్వంబును దనలోనికి గ్రహించుచు విడుచుచున్నాడని తెలియుచున్నది. ప్రళయమున గ్రహించుచు సృష్టిసమయమున విడుచుచున్నాడన్నమాట. విష్ణువు సూర్యరూపమున నేల మీదితేమను గ్రహించి, పర్జన్యరూపమున (మేఘరూపమున) నీటిని విడుచు చున్నాడన్నమాట అనగా సర్వకామవర్షకుడన్నమాట. వాయురూపమున ప్రాణాదివాయువులను విడుచుచున్నాడన్నమాట. అందుచేతనే "పర్జన్యః పావనోఽనిలః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో విష్ణుపరముగా పర్జన్యుడు, అనిలుడు" అను నామములు పేర్కొనబడినవి. పైనామములందలి విషయమే ఇందు "విసృజత్" అను పదముచే జెప్పబడెను. కావున "విసృజత్" అను నామము విష్ణువునకును జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "వ్ + ఇ + స్ + ఋ + జ్ + అ + త్" అని యేడక్షరములు కలవు ఇవి సప్తధాతువులకును సప్తమేఘమండలములకును జిహ్వాములు. ఇందు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరబీజములైన ఋకారేకారాకారములు కలవు. వానితో వరుణబీజమైన వకారమును, శక్తిబీజమైన సకారమును, ఇంద్రబీజమైన జకారమును, సావిత్రీబీజమైన తకారమును, గూడియున్నవి. అందుచే నీనామము నుపాసించువారు సర్వమును వశమొనర్చుకొని, సమస్తమును, రక్షింపగలవారును, శత్రునాశకులును, పాపనాశకులును, రోగనాశకులునై సమ్పత్తును స్థిరముగానుంచ గలవారలగుదురు.

—: ద్వాదశయజుస్సు :—

"నమోఽస్యద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:-

అస్యద్భ్యః = లక్ష్యమువరకును బాణమును విడుచునట్టివారు, విధ్యద్భ్యశ్చ = లక్ష్యమునందు బాణమును ప్రవేశపెట్టునట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమేశ్వరుడు యజ్ఞరక్షకుడు కాన, యజ్ఞధ్వంసకులను గుఱిచూచి, బాణములను విమ్మి, వారిని దొలగించును. యజ్ఞమును ధ్వంసము చేయఁదలపెట్టిరేని వారిదేహములందు బాణములను జొనిపి, గాయపఱచి, వారిని దొలగించియు రక్షించును. కావున బరమేశ్వరునకును, వానికృత్యముల నాచరించువారికిని నమస్కారములను భక్తులు సమర్పింతురు

69 వ నామము:- శివ:- "నమోఽస్యద్భ్యః"

వ. భా. భా.- "అసు = క్షేపణే" అను ధాతువునుండియేర్పడినఅస్యత్ అను పదమునకుఁ విమ్ముటి అని అర్థము. పరికింపగా సకల కార్యకర్తయును బరమేశ్వరుడే. అతడు భూతప్రేతపిశాచరాక్షసబాధ తొలగించి, భక్తులను రక్షించుటకు వారిపై బాణములను విమ్ముచున్నాడు. వారిని దూరముగా తొలగించుచున్నాడు కావునఁ బరమేశ్వరునకును, అతని యంశగల జీవులకును "అస్యత్" అను నామము వాటిల్లెను

విష్ణు:-

భగవంతుడు విష్ణువు శ్రీరాముడై జన్మించి విశ్వామిత్రయాగసంరక్షణ సందర్భమున తాటకపైని, మారీచ సుబాహులపైని బాణములను విమ్మెను. కాన అతనికి "అస్యత్" అను నామము సార్థకమేయగును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "అ+స్+య్+అ+త్" అని యైదక్షరములుకలవు. అవి పంచభూతములకును, పంచేంద్రియములకును పలక్షకములు ఇందుశక్తిబీజమైన సకారమును, వాయుబీజమైన యకారమును, వాస్తుబీజమైన తకారమును అకారముతోగూడియున్నవి. కావునఁ బైనామము నుపాసించువారు వాయు సహాయమున అరుగునట్టియు శక్తిసహితములైన వాయవ్యాస్త్రములను నిర్మించి, స్థలజలవాయుమార్గములందుశత్రువులను బఋగెత్తించిఓడించి, జయముచేకూర్పగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది. బాష్పవాయువుల్లవిషవాయువు మున్నగు వానితోగూడిన యంత్రములను అణుశక్తి సంపన్నములను నిర్మింపఁగల వారలగుదురు. వాతరక్తరోగనివారకులునుగాఁ గలరని తెలియుచున్నది.

70 నామము:- శివ:- "నమోవిధ్యద్భ్యః"

భ. భా. భా:- మహాశివుడు స్వయముగా అంధకాది రాక్షసులను బాణములతోగొట్టి సంహరించినాడు. సూర్యేంద్రాది రూపధారియై జంభాసురాదులనుగొట్టి సంహరించినాడు. ఈనాడును విజ్ఞానులైన యోధుల రూపములను దాల్చియు శత్రువులను తాడించుచున్నాడు. కావున బరమేశ్వరునకు "విధ్యత్" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

భగవంతుడు మహావిష్ణు స్వరూపుడై దశావతారములనుదాల్చి, హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపులను రావణాదులను శరములతోతాడించి, సంహరించెను కావున విష్ణువునకును "విధ్యత్" అను నామము చెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "వ్+ఇ+ధ్+య్+అ+న్" అని అరక్షరములుకలవు. ఇవి షడ్రుతువులకును షడింద్రియములకును జిహ్వాములు ఇందు వరుణబీజమైన వకారమును ధనదబీజమైన ధకారమును, వాయుబీజమైన యకారమును సావిత్రీబీజమైన నకారమునుగలవు, అవి సర్వదేవతాబీజమైన అకారముతోడను గూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారు ధారణపోషణశక్తులు గలవాయుయంత్రములను, వారుణయంత్రములను, జలయంత్రములను, సూర్యతేజస్సంపన్నములైన అగ్నియంత్రములను నిర్మించి, స్థలజలాకాశము లందలి శత్రువులను, విషక్రిములను, నిర్మూలింపఁగలవారలగుదురు. వాయు ప్రకోపమువలనను జలప్రకోపమువలనను అగ్నిప్రకోపమువలనను,శరీరమున సంభవించురోగములను నిర్మూలించి, ప్రాణులకు ఓజశ్శక్తిని, పోషణశక్తిని, జేకూర్పగలవారలగుదురనియు, మహాయోగులు కాగలరనియు, జలస్తంభన వాయుస్తంభనాదిశక్తులు కలవారలునగుదురనియుఁ దెలియుచున్నది.

ఈ యనువాకమున బదమూడవ యజుస్సు నుండి 17 వ యజుస్సువరకునుగల మంత్రములయర్థము సుస్పష్టమగుటచే రుద్రభాష్యమున సాయనాచార్యకృతవేదార్థ ప్రకాశభాష్యము. సంపూర్ణము.

—: త్రయోదశయజుస్సు :—

"నమఆసీనేభ్యశ్శయానేభ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:-

ఆసీనేభ్యః = కూర్చుండునట్టియును, శయానేభ్యశ్చ = నిద్రించునట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

మహాదేవునిశక్తిజీవులలో గలదు. కావుననే సకలజీవులును అననశుద్ధిగల్గి స్థిరముగాఁ గూర్చుండఁ గల్గుచున్నవి. సుఖముగా నిశ్చింతగా నిద్రింపగల్గుచున్నవి. అట్టి జీవరూపరుద్రులకు నమస్కారము.

71 వ నామము:- శివ- "నమఆసీనేభ్యః"

భ. భా. భా:- "ఆస = ఉపవేశనే" అను ధాతువునకు, కూర్చుండుట నివసించుట, నిశ్శబ్దముగానుండుట, దారిచూపుట, అను నర్థములుకలవు. భగవంతుడైన పరమాత్మ శబ్దస్పర్శరూపరసగంధహీనుడు అందుచే అతడు ఒకచోట నిశ్శబ్దముగానేయుండును. అతడే ఒకజ్యోతి. అతని రూపములేబ్రహ్మ విష్ణు శివాత్మకములు అందులో శివుడుగా ప్రకృతిలోనున్నపుడు వటవిటపి సమీపమున నిశ్శబ్దముగా నివసించియుండెను అతనిచెంత జ్ఞానార్థులైన మును లెల్లరును నిశ్శబ్దముగానేయుండిరి. అతడే దక్షిణామూర్తి కావున అతనికిని అతని చుట్టునుగలవారికిని "ఆసీనులు" అను నామమేర్పడెను. అతనికి నమస్కారము.

విష్ణు-

విష్ణువు ప్రకృష్టమైన తన మహిమయందును, జీవులహృదయాకాశము నందును స్థిరముగానుండి వారికి స్థిరమార్గమును దనప్రవర్తనచేఁ జూపును. కావున విష్ణువు పరమేష్ఠియైనాడు. పరికింపగా బరమేష్ఠి, ఆసీనుడు అను నామములు రెండును సమానార్థకములే. అందుచే విష్ణువునకును ఆసీనుడను నామము సార్థకమాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ఆ+స్+ఈ+న్+అ" అని ఐదక్షరములుకలవు. అవి పంచభూతములకును, పంచకర్మేంద్రియములకును చిహ్నములు. అందుఁ బరాశక్తిబీజమైన అకారమును, మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారమును సకల

దేవతాబీజమైన అకారమునుగలవు. వానితో శక్తిబీజమైన సకారమును సావిత్రీబీజమైన నకారమును గూడియున్నవి. కావున ఈ నామము శాక్తేయులకు బరమోపాస్యము. దీనినుపాసించిన వారికి బంచభూతములను ఇంద్రియములను ఆకర్షించుశక్తియు, వశీకరించు శక్తియును స్థితిస్థాపకశక్తియును, పాపనాశకశక్తియును లభించును. కాన వారు పంచభూతవశీకరణ యంత్రములను సృష్టించఁగల వారలగుదురు. మృత్యుంజయులగుదురు.

72 వ నామము:- శివ- "శయానేభ్యశ్చవో నమః"

భ భా. భా:- పార్వతీపతియైనశివుడు తపస్సుచేయునపుడు హిమగిరిపై శయనించువాడు. కావుననే ఆతనికి గిరిశుడను నామమువచ్చెను. అతడే ఆత్మావలోకన తత్పరుడై హిమాలయమున యోగనిద్రలోనుండెడివాడు అట్లుండుటచే అతనికి శయానుడను నామమువాటిల్లెను. అతని యంశకల జీవులు జీవనయాత్రలో రాత్రియందు శయనించును కాన వారికిని శయానులను నామమువాటిల్లెను. అని ద్రావస్థచెట్లయందునుగలదు. వానియందును శివాంశకలదు. కావున శయానులైన దేవతావృక్షములకును నమస్సులు సమర్పింపఁబడును.

విష్ణు-

విష్ణువు బాలముకుందుడైనపుడు వటపత్రమున శయనించినాడు, కావుననే "వటస్యపత్రస్యపుటేశయానమ్" అని విష్ణువును భక్తులు ప్రార్థించిరి. శ్రీరామావతారము లంకామార్గమును అన్వేషించుచు, విష్ణువు భూమిపై శయనించినాడు. కావుననే భూశయుడు "అను నామమువచ్చినట్లు "భూశయో భూషణోభూతిః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే దెలియుచున్నది. కు = భూమి. దానిచుట్టు నావరించియుండుటచే, జలమునకు "కువల" మనిపేరుకల్గెను. కువలమున ఆదిశేషునిపై శయనించువాడు కావున శేషశాయియైన విష్ణువునకు "కువలేశయుడు" అను నామము వాటిల్లినట్లు "కుముదఃకువలేశయః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే దెలియుచున్నది. అందుచే విష్ణువునకును "శయానుడు" అను నామము వాటిల్లెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "శ్+అ+య్+అ+న్+అ" అని ఆరక్షరములుకలవు. అవి షడ్రృతువులకును, మనసుతోడి ఆరింద్రియములకును జిహ్నములు. ఇందు సర్వదేవతాబీజమైన అకారద్వయమును, పరాశక్తిబీజమైన అకారమునుగలవు. వానితో లక్ష్మీబీజమైన శకారమును, వాయుబీజమైన యకారమును, సావిత్రీ బీజమైన నకారమునుగూడియున్నవి. కావున(బైనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామప్రక్రియలో శక్తిపురుషులను ధ్యానించి, ధనలక్ష్మినపారముగా ఆర్జించగలరు. సావిత్రి నారాధించి, భూతాదులను దొలగించి, పాపనాశకులు కాగలరు.

—: చతుర్దశయజుస్సు :—

"నమస్స్వపద్భ్యశ్చ జాగ్రద్భ్యశ్చవోనమ.

అర్థము:-

స్వపద్భ్యః = నిద్రించునట్టి, వః = మీకు నమః = నమస్కారము. జాగ్రద్భ్యశ్చ = మేల్కొనియుండునట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

భగవంతుడైన పరమశివుడు జీవరూపమున నున్నపుడు, నిద్రించుట, జాగరూకతతోనుండుట, అనుపనులు చేయును. జ్ఞానిరూపమున నున్నపుడు యోగనిద్రలోనుండును. సంయమిరూపమున నున్నపుడు రాత్రిమేల్కొంచి యుండును పరికింపగా బరమేశ్వరుని యుచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములే జీవులు గావించు నానాకృత్యములని తెలియుచున్నది.

73 74నామములు:- "నమస్స్వపద్భ్యో, నమోజాగ్రద్భ్యః"

శివ:-

భ. ఖా. ఖా:- "స్వప్" ధాతువునకు నిద్రించుట, అవలంబించుట, ఆశ్రయించుట, విశ్రమించుట, యనునర్థములుకలవు. ఆధాతువునుండి యేర్పడిన నామవాచకమే "స్వపత్" అను పదము, పరమాత్మ అంశజీవులలో నుండుటచే వారిచే అతడు సకల కార్యములనుజేయించును. అవన్నియును అతనికృత్యములే. అనగా అతని ప్రేరణచే అతనియొక్క ప్రకృతి జీవుల సృష్టించి, వారిచే జేయించిన కృత్యములే అన్నమాట. జీవులకు కర్తృత్యము కాదు; కర్మలు కాని ప్రభువు సృష్టించలేదు. అవన్నియును స్వభావమగు ప్రకృతిచే జరుగు కార్యములే; అను విషయము "నకర్తృత్వంనకర్మాణి లోకస్యసృజతిప్రభుః;" "ప్రకృతేఃక్రియమాణానిగుణైఃకర్మాణిసర్వశః" అను గీతాసూక్తులచే తెలియుచున్నది. కావున జీవరూపమవలంబించి, నిద్రించు వాడును జీవులకాశ్రయుడును బరమేశ్వరుడే. అందుచే అతనికి "స్వపన్" అను నామము ఏర్పడెను.

అట్లే "జాగృ" ధాతువునకు మేల్కొను, అప్రమత్తుడైయుండు, ఆసక్తుడై యుండు, అను నర్థములుకలవు దానినుండియేర్పడిన శబ్దమే "జాగ్రత్" అను నది పైన జెప్పినపనులు భగవంతుడు అంతర్లీనుడై జీవులచే జేయించుచున్నట్లు "స్వప్నేజాగ్రతివాయవిషపురుషోమాయాపరిభ్రామితః" అనెడి దక్షిణామూర్తిస్తోత్రవాక్యముచే దెలియుచున్నది. కావున మహాదేవునకును, అతని వశములోనున్న జీవులకును "జాగ్రత్" అను నామము వాటిల్లెను.

విష్ణు:-

"యథాశివమయోవిష్ణురేవం విష్ణుమయశ్శివః।
యదాన్తరంనపశ్యామితదామేస్వస్తిరాయుషి"

అను సంధ్యావందనసూక్తిచే శివకేశవులకు భేదములేదనియు, శివకేశవాభేద బుద్ధికలవారికి "స్వస్తి" = మేలు, కల్గుననియు దెలియుచున్నది కావున శివ

కేశవులిరువురును బరమేశ్వర శబ్దవాచ్యులగుచున్నారు. వారిరువురియంశ ముతో జన్మించినవారే జీవులు అంతేకాదు. చేతనాచేతనములన్నియును వారి యంశకలవే. వారుచేయుకృత్యములన్నియును శివకేశవకృత్యములే, "ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ కాంతేయ ఉత్తిష్ఠగరుడధ్వజ!" "కౌసల్యాసుప్రజానామ ....ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల!" మున్నగు మునివాక్యములచే ఆయాయవతారములందు విష్ణువు జీవరూపుడై "నిద్రించినవాడే; మేల్కాంచినవాడే;" అని తెలియుచున్నది. "నైకాత్మానైకకర్మకృత్" "స్వాపనస్స్వవశోవ్యాపీ" నైకరూపోబృహద్రూపః "మున్నగు విష్ణుసహస్ర సూక్తులను బరిశీలించినచో విష్ణువు జీవుడై, బహురూపుడై, స్వాపనుడై, జీవులకృత్యములనెల్లదానేచేయుచు, చేయించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. అందుచే విష్ణువునకును "స్వపన్, జాగ్రత్" అను నామములు వాటిల్లెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"స్వపన్" అను నామమున "స్+వ్+అ+ప్+అ+న్" అని ఆర క్షరములుకలవు. అవి శరీరమందలి షట్చక్రములకును షడృతువులకును జిహ్నములు. ఇందు సర్వదేవబీజమైన అకారద్వయముతో శక్తిబీజమైన సకారమును, వరుణబీజమైన వకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమునుగూడి యున్నవి. పైనామమును జపించువారు శక్తిపురుషులప్రభావముపొంది, జల యంత్రములను నిర్మించఁ గలవారలగుదురు. సకల రోగకారణములైనపాపములను బరిహరించి జలోదరాదిరోగనివారకులును గాగలరని తెలియుచున్నది.

"జాగ్రత్" అను నామమున "జ్+అ+గ్+ర్+అ+త్" అవి ఆరక్షరములుకలవు. అవి షడావరణములకును, షట్చక్రములకును జిహ్నములు ఇందు సర్వదేవబీజమైన అకారమును, పరాశక్తిబీజమైన అకారమును గలవు. వానితో ఇంద్రబీజమైన జకారమును, గణపతిబీజమైన గకారమును, అగ్నిబీజమైన రేఫమును, వాస్తుబీజమైన తకారమునుగూడియున్నవి. పైనామ మును జపించువారు అగ్నిమాంద్యాదిరోగనివారకులగుటయేకాక, నిర్విఘ్నముగా శత్రుహస్తులై మహోన్నతాధికారమును జేపట్టి, సర్వత్రవిజయము

పొందఁగలవారలగుదురనియును, శత్రువిజయమునకు అవసరమగు పరికరము లను నిర్మించఁ గలవారలగుదురనియును దెలియుచున్నది.

—: పంచదశయజుస్సు :—

"నమస్తిష్ఠద్భ్యో ధావద్భ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:-

తిష్ఠద్భ్యః = నిశ్చలముగానుండునట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము. ధావద్భ్యశ్చ = పఱుగెత్తునట్టియును, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

పరమేశ్వరులైన శివకేశవులు తమయంశలతో జీవులను సృష్టింపించి, నిలుకడగానుండుట, పఱుగెత్తుటమున్నగు జీవనకృత్యములను ఆచరించు చున్నారు. కానవారికి నమస్కారము

75, 76. వ నామములు:- "నమస్తిష్ఠద్భ్యః "ధావద్భ్యశ్చ"

శివ+విష్ణు:-

భ. భా. భా:- "ష్ఠా" ధాతువునకు, నిలువబడు, ఉండు, నివసించు, మిగిలియుండు లోనభద్రముగానుంచు, అను నర్థములుకలవు. పరమేశ్వరుడు భగీరథుని తపస్సునకుమెచ్చి, గంగను శిరస్సున దాల్చుటకు స్థిరముగా నిలుచుండెను అటులనే విష్ణువు శ్రీ కృష్ణావతారమున గోసంరక్షణార్థము గోవర్ధనపర్వతమును గొడుగుగాఁజేసి, చిటికినవ్రేఁదాల్చి, స్థిరముగా నిలుచుండెను. శివకేశవులిరువురును జీవులదేహములందు, "అహంవైశ్వానరో భూత్వాప్రాణినాందేహమాశ్రితః" అను గీతాసూక్తిలో జెప్పినట్లు వైశ్వానర రూపమునగలరు. ప్రళయాంతమున వీరు ఇరువురును నాశరహితులు కాన జ్యోతీరూపమున మిగిలియుందురు. పైకారణములచే శివకేశవులు ఇరువుర కును "తిష్ఠన్" అను నామము సార్థకమే అగును.

"ధావ్" ధాతువునకు, పఱుగెత్తు, పరిశుభ్రముచేయు, ప్రకాశింప జేయు," మున్నగునర్థములుకలవు. శివకేశవులు ఇరువురును భక్తరక్షణము నకై పఱుగులెత్తువారే. ఇరువురును తమనుస్మరించుకారణమున, సర్వమును దమకు సమర్పించుకారణమున అగమాదికర్మలను నశింపజేసి, జీవులను పరిశుభ్రముచేసినవారే. సూర్యచంద్రరూపముల ఇరువురును బ్రహ్మాండమును బ్రకాశింపజేయువారే. కావున ఇరువురకును "ధావత్" అను నామము సార్థకమేయగును. "అనీశఃశాశ్వతస్థిరః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలో బేర్కొనిన "శాశ్వత స్థిరుడు" అనునదియును "తిష్ఠత్" అను నామమును సమానార్థకము.లేయని తెలియుచున్నది. అందుచే "తిష్ఠత్, ధావత్" అను నామముల శివకేశవులు నమస్కరింపబడుచున్నారు.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"తిష్ఠన్" అను నామమున "త్+ఇ+స్+ఠ్+అ+న్" అని ఆరక్షరములుకలవు. ఇవి షట్చక్రములకును, షడ్రుతువులకును ఉపలక్షకములు ఇందు వాస్తుబీజమైన తకారము విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోడను, శక్తిబీజమైన సకారమును, ధర్మబీజమైన ఠకారమును సావిత్రీబీజమైన నకారమును అకారముతోడను గూడియున్నవి. అందుచే నైనామము నుపాసించువారు యోగధర్మము ననుసరించి, కుండలినీ శక్త్యుపాసకులై దూరశ్రవణశక్తిసహితులై స్థిరముగానుండగలరు. దూరశ్రవణయంత్రనిర్మాతలుకాగలరు. సర్వత్ర విజయవంతులగుదురు.

"ధావన్" అను నామమునందు "ధ్+అ+వ్+అ+న్" అని ఐదక్షరములుకలవు. ఇవి పంచభూతములకును పంచకోశములకును పలక్షకములు. ప్రకృతి పురుషబీజములైన అకారాకారములతో ధనదబీజమైన ధకారమును, వరుణబీజమైన వకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమునుగూడి

యున్నవి. అందుచే నైనామము నుపాసించువారు జలోదరాదిరోగనాశకులై, ఆరోగ్యసంపన్నులై దూరముగానేగఁగఁ ధావనశక్తిని సంపాదించగలరు, దానితోఁబాటు ధనమార్జించి దూరగమన యంత్రనిర్మాతలును, రోగనివారక యంత్రనిర్మాతలును కాగలరని తెలియుచున్నది.

—: షోడశయజుస్సు :—

'నమస్సభాభ్యస్సభాపతిభ్యశ్చవో నమః''

అర్థము:-

సభాభ్యః = సంఘముగానున్నవారికి, నమః = నమస్కారము. సభాపతిభ్యశ్చ = సంఘముగానున్నవారికి ప్రభువులగు, వః = మీకు నమః = నమస్కారము. (లేక) సభాపతిభ్యః = స్థానపతులైన, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

''సంఘేశక్తిఃకలౌయుగే'' కలియుగమునందు సంఘమునకే శక్తి కలదని పెద్దలుచెప్పిరి. ఈ యుగమునందేకాదు. ఏయుగమునందైనను సంఘముగానున్నచేతనములకును, అచేతనములకును శక్తి కలదని పురాణాదుల వలన దెలియుచున్నది. క్షీరసముద్రమథనమున చైతన్యముగలదేవరాక్షస సంఘములేకదా! అమూల్యములైన చింతామణ్యాదులను సంపాదించినవి. ప్రాణములేని తృణములు త్రాడుగానేర్పడి, మదపుటేనుగును బంధింపలేదా! సంఘముగానున్న వస్తువులందుగల యాశక్తినే దైవీశక్తియందురు. ఆదైవీశక్తి శివశక్తికావచ్చును; విష్ణుశక్తికావచ్చును. ఆశక్తిజీవులందుగలదు కాన

కేవలశివునకు, సంఘముగానున్నజీవులకును నమస్కారములు సమర్పింప వలెను. అట్టిసంఘములకు ప్రభువులైన వారిలో దైవీశక్తి అధికముగానుండును అందుచే సంఘస్వాములను సైతము నమస్కరించుచున్నారు.

77, 78 నామములు:- "నమస్సభాభ్యస్సభాపతిభ్యశ్చ"

శివ+విష్ణు:-

భ. భా భా:- సభలలో దేవసభయైన సుధర్మచాలగొప్పది. అందు శివుడు ఇంద్రరూపముననను, విష్ణువు ఉపేంద్రుడు రూపముననుండి, దేవ మనుష్యాదిసంఘములనుగాపాడుచున్నారు. "స+భా" అని పదములను విభ జించిపరిశీలించితిమేని, భా = శివవిష్ణుతేజస్సులతో, స = కూడియే, సభలును, అందలి దేవాదులునుందురు. శివ విష్ణుతేజస్స్వరూపులే సూర్యచంద్రులు. వారి తేజస్సులతోఁ బదునాల్గుభువనంబులునిండియున్నవి. శివకేశవులే ప్రకృ తిలో ప్రాణాదివాయురూపముననను, పంచభూతములరూపముననుగలరు. "జ్యోతిషాంరవిరంశుమాన్" "నక్షత్రాణామహంశశీ" "రసోఽహమప్సు కౌంతేయప్రభాస్మిశశిసూర్యయోః ప్రణవస్సర్వవేదేషుశబ్దః ఖేపౌరుషంనృషు" అను గీతాసూక్తులచే శివకేశవులే సూర్యచంద్రులుగ, సూర్యచంద్రతేజస్సు లుగా, జలములందు రసముగా, వేదములందుఁ బ్రణముగా, ఆకాశమున శబ్ద ముగా, మానవులందుఁ బౌరుషముగానున్నట్లు, తెలియుచున్నది ఇవన్నియును సభలే. వానిలో సంఘీభవించియే శివకేశవశక్తులుకలవు. సకలమును వైశక్తు లతోనిండినవే. అట్టి సభలకు బతులునువారే. ఈనాటి సాంఘిక ప్రభుత్వము నందును వైజ్ఞానిక వస్తువులందును బైయిరువురి శక్తులే ఆయారూపములతో నున్నవి. కావున సభాపతులుకూడ శివకేశవులే. కానవారికి, "సభాపతి" అను నామములు సార్థకములైయున్నవి. అందుచేతనే ఈనాడు పెద్దలు ఉపన్య సించునపుడు "సభాయైనమః, సభాపతిభ్యోనమః" అని నమస్కరింతురు. కావున పైరెండునామములును శివకేశవులను సమానముగానే తెలియఁజేయును

బీజాక్షరసంపుటి:-

"సఖా" అను నామమున "స్ + అ + ఖ్ + ఆ" అని. చతురగ్ని సూచకముగా నాల్గు అక్షరములు కలవు. ఇందు ఐరావతీశక్తి బీజములైన ఆకారసకారములతో సర్వదేవబీజమగు అకారమును, భార్గవబీజమైన ఖకారమును గూడి యున్నవి. కాన యీనామము నుపాసించువారు శాక్తాద్వైతులగుదురు, దుష్టసత్వ సంహారకములైన ఆయుధనిర్మాతలును, దుష్టరోగనివారకులును గాగలరు.

"సఖావతి" అను నామమందలి వర్ణములతో బాటు "వ్ + అ + త్ + ఇ" అని మరినాల్గు వర్ణములును గలవు. ఇవి అష్టవిధప్రకృతులను అష్టచక్రములను సూచించును. ఈనామమును ఉపాసించువారు శాక్తాద్వైతులు అగుటచే దుష్ట శత్రుసంహారక వారుణాస్త్రస్రష్టలును, నీటినుండి పరమాణుశక్తులను సంగ్రహింపగలవారలును జలప్రేషకయంత్రనిర్మాతలును గాఁగలరని తెలియుచున్నది.

—: సప్తదశీయజుస్సు :—

"నమో అశ్వేభ్యో ఽశ్వపతిభ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:-

అశ్వేభ్యః = అశ్వవిగ్రహులకు, నమః = నమస్కారము. నవిద్యతే శ్వంధనం యేషాంతే అశ్వాః; తనయోరభేదాత్ త ఏవ అశ్వాః "అను వ్యుత్పత్తి ననుసరించి, అశ్వేభ్యః = తనదగు ధనము లేనివారికిని, నమః = నమస్కారము నవిద్యతే శ్వస్తనం ధనం యేషాంతే అశ్వాః" అను వ్యుత్పత్తిచే అశ్వేభ్యః = పెరినుండియు, ఏమియును గ్రహింపకుండుటచే, రేపటికపసరమగు ధనము

లేనివారికిని, నమః = నమస్కారము. అశ్వపతిభ్యశ్చవః = అశ్వాధ్యక్షాత్ము లును, మహాశ్రీగలవారునగు మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

79 వ నామము:- శివ- "నమోఅశ్వేభ్యః"

భ. ఖా. ఖా:- శ్వ = రేపటికి న = లేనిదేదో దానికే అశ్వమనిపేరు. అనగాఅశాశ్వతమైనదన్నమాట. శాశ్వతము పరబ్రహ్మము. అశాశ్వతము అష్ట విధమైన ప్రకృతి. చేతనాచేతనమై అందుగలసృష్టియంతయును అశాశ్వతమే అన్నమాట. అందుచే దానికి అశ్వమనిపేరు. సృష్టిలోగల వస్తువులన్నియును అశ్వములే; అనగా అశ్వవిగ్రహములే. అశాశ్వత శరీరములే అన్నమాట. వాని యందును శివాంశగలదు కాన వానికిని శివునకువలె నమస్కారములు అర్పింపబడుచున్నవి. తనదగు ధనములేనివారిని సైతము అశ్వలు అందురు. నాదియనెడి అహంకారముతోఁగూడిన అజ్ఞానమనెడి ధనములేనివారు జ్ఞానులు వానియందును శివాంశకలదు. కాన వారికిని నమస్కారములు, అర్పింపఁ బడుచుండెను. నాదియను ధనమునుసంపాదింపలేనివి పశుపక్ష్యాదులు. కావున అవియును అశ్వములాయెను. వానియందును శివాంశయుండుటచే అవియును నమస్కరింపబడుచున్నవి. తనది అను ధనములేనివారు దరిద్రులు. వారి యందును శివాంశకలదు. అశ్వలు అనగా రేపటికవసరమగు ధనమును పేరి నుండియును పేవిధముగనుకూడబెట్టనివారు అనియర్థము. అనగా వారు నిత్యము సంతుష్టులన్నమాట. ఆనాటికి ఉన్నదానితో తృప్తిచెందువారన్నమాట సన్న్యాసులన్నమాట. వారియందును శివాంశకలదు. అందుచే శివాంశకల వన్నియును నమస్కరింపబడుచున్నవి.

80 వ నామము:- శివ:- "నమోఽశ్వపతిభ్యశ్చ"

భ. ఖా. ఖా:- అశ్వపతులనగా అశ్వాధ్యక్షాత్ములు. మహాశ్రీగలవారు. వారందఱును మహాదేవుని అనుచరులే. మహాదేవుని లీలావిగ్రహవిశేషులే.

కారణమేమన? "ఐశ్వర్యమీశ్వరాదిచ్ఛేత్" అను పెద్దలమాటచొప్పున ఐశ్వర్యమొసంగువాడు ఈశ్వరుడేయని తెలియుచున్నది. ఆతని యంశకలవారే అశ్వాఢ్యఘాత్ములు, మహాధనవంతులునగుదురు. అశ్వమైన = అశాశ్వతమైన అష్టవిధప్రకృతికిని పతిపరమేశ్వరుడే. కావున అశ్వపతని నమస్కరించుచున్నారు. పైకారణములచే, అశ్వుడు, అశ్వపతి" అను నామములురెండును శివునకుసార్థకములగుచున్నవి. అశ్వములనగా సూర్యకిరణములు. అశ్వాకారముగా ప్రసరించుటచే, వానికి అశ్వములని పేరువచ్చెను. సూర్యుడు శివస్వరూపుడే. ఆ కిరణములు శివునివే అన్నమాట. "తత్, తద్వతోరభేదః" అను నియమముచే అశ్వములైన కిరణములకును, అశ్వపతికినిభేదములేదు, కావున "అశ్వుడు, అశ్వపతి" యను నామములు సూర్యస్వరూపుడైన శివునికిజెందును.

79, 80 నామములు;- "అశ్వా = వ్యాప్తౌ"

విష్ణు:-

అను ధాతువునుండి అశ్వపదమేర్పడెను. అందుచే అశ్వపదమునకు గమనముచే సర్వవ్యాపకుడని తెలియుచున్నది "విష్ణురాదిత్యః" అను శ్రుతి వచనముచే అశ్వుడైన సూర్యుడు విష్ణువని తెలియుచున్నది. విష్ణువు సూర్యస్వరూపుడై సమస్తమును తనగమనముచే వ్యాపించియేయున్నాడు. కావున సూర్యుడు అశ్వుడాయెను. ఆతడే విష్ణువని తెలియుచున్నది. "పద్ధ"ధాతువునుండియేర్పడిన పతిశబ్దమునకు సర్వమునుజెంది, సర్వమునకు ఒడెయైనవాడని తెలియుచున్నది. కావున సూర్యుడుఅశ్వుడును, అశ్వుడైనపతియగుటచే అశ్వపతియునాయెను ఆసూర్యుడు విష్ణువేకదా! కావున విష్ణువునకు "అశ్వుడు, అశ్వపతి" అను నామములు సార్థకములేయగును. "వ్యాపీ, వ్యాప్తః" అను విష్ణుసహస్రనామములును అశ్వపదమును సమానార్థకములే. "సర్వేశ్వరుడు" అను విష్ణుసహస్రనామము అశ్వపతి యనునామమునకు సమానార్థకమే యగును. అందుచే "అశ్వుడు, అశ్వపతి" యనునామములు విష్ణువునకు జెలునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"అశ్వ" అను పదమునందు "అ+శ్+వ్+అ" అని నాల్గక్షరములు కలవు. ఇవి చతురగ్నులకును మనోబుద్ధి చిత్తాహంకారములకును జిహ్వాములు. ఇందు సర్వదేవబీజమైన అకారద్వయముతో లక్ష్మీబీజమైన శకారమును, వరుణబీజమైన వకారమునుగూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు జలోదరాది రోగనివారకులగుటయేకాక, జలముపై శీఘ్రముగా బయనించుయంత్రములను నిర్మింపఁగలవారలగుదురు.

"అశ్వవతి" యను నామమునందు అ+శ్+వ్+అ+వ్+అ+త్+ఇ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి అష్టసూర్యమండలములకు, అష్టచక్రములకును జిహ్వాములు. ఇందు సర్వదేవతాకమైన అకారములు మూడును విష్ణుదేవతామైన ఇకారమునుగలవు. వానితో లక్ష్మీబీజమైన శకారమును, వరుణబీజమైన వకారమును, పర్జ్యనబీజమైన వకారమును, వాస్తుబీజమైన తకారమునుగూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారు సముద్రవర్తకమునొగించువారై సంపన్నులై సకలరోగనివారకులునైయుండగలరు. అంతేకాక వాస్తుశాస్త్రజ్ఞులై (ఇంజనీర్లై) జలయంత్రనిర్మాతలునుగాఁగలరని తెలియుచున్నది.

జపహోమాదిక్రమము:-

పై యనువాకమందలి 17 మంత్రములను సంపూర్ణముగా 5 వేలు పారాన జపమొనర్చినచో పురశ్చరణసిద్ధులుకాఁగలరు. జనపదములందు వ్యాధులుసంభవించునప్పుడు రాజు శాంతినిజేయింపవలెను. సిద్ధులైన బ్రాహ్మణులు 11 గురిచే ఈశ్వరాలయమున జపముచేయింపవలెను 5 గురు జప

మును, 5 గురుహోమమును జేయవలెను. ఒకడు తిలలతోనమస్కరించునపు డెల్లహోమముచేయవలెను. నూరువేలు జపమొనర్చినచో దేశమందలి వ్యాధులు నశించును. వాహనములైన జంతువులకు రోగమువాటిల్లునపుడు తెలకపిండితో గలిపిన అప్పాలతో హోమముచేయవలెను. ఇట్లు 11 వేలహోమముచేసి నచో వాహనములకు వాటిల్లినసామాన్యవ్యాధినశించును వాహనేతరములకు వాటిల్లినవ్యాధితొలగుటకు వాహనశాలలో ఉత్తరేణిపుల్లలతోబాటు తండులము లను ఆజ్యమునుగలిపి, 8 వేలు హోమముచేయవలెను అపుడు వానివ్యాధి నశించును ప్రధానులకు వాటిల్లిన వ్యాధితొలగుటకు, శుద్ధతండులములను నేతితోదడిపి, శివాలయమున 100 వేలు హోమముచేయవలెను. అమాత్యులకు వాటిల్లిన వ్యాధితొలగుటకు ఉత్తరేణిపుల్లలతో ప్రత్యేకముగా 8వేలు హోమము చేయవలెను. అపుడు వారి వ్యాధినశించును. రాజులకుగల్గిన వ్యాధులు తొలగు టకు ఈక్రిందిజెప్పిన విధులుచేయవలెను. మంత్రసిద్ధినందిన 21 బ్రాహ్మణు లచే ఈక్రిందిపనులుచేయించవలెను. పైనజెప్పిన విప్రులలో ఒకడు బ్రహ్మగా నుండవలెను. రాజప్రమాణమైన అగ్నికుండమునొనర్చి, అందుసూర్యచంద్రుడు కట్టెలను మథించగావచ్చిన అగ్నినిప్రతిష్ఠించి, మిగిలిన విప్రులు జంటగా నేర్పడి హోమము చేయవలెను. పిమ్మట బియ్యము, నూలు, చామధాన్యము, నివ్వరిధాన్యము, ఉత్తరేణిపుల్లలు, దూర్వాలు, తామరపూవులకింజల్కములు, పరిశుద్ధాన్నము, ఆజ్యము అను వస్తువులను ఆవునేతితోగలిపి, హోమము చేయవలెను. అయ్యగ్నికుండమునకు దక్షిణపువిక్కున, పడమరభాగమున, జలపూర్ణమైన కలశను ప్రతిష్ఠించి, బ్రహ్మగానున్నయాతడు జపముచేయ వలెను. ఆహూతినిసప్తనాడి కాంతముగా నిరంతరముచేయవలెను. ఇట్లు అమా వాస్యతో మొదలిడి, అమావాస్యాంతము హోమముచేయవలెను రాజునకుఁ గల్గినరాజరోగనివారణార్థము అహోమకాలమున ఉదయము మొదలు అస్త మయమువరకును హోమముచేయవలెను. నాడికాహోమమునకు ప్రతిదినము ప్రతిపురుషునకును అర్ధనిష్కమును అనగా ఏబదిబంగారునాణెములను దక్షి ణగా నొసంగవలెను. దివాహోమమున దానికి రెట్టింపు దక్షిణను ఒసంగ

వలెను ఆచార్యునకు దానికి రెండురెట్లు దక్షిణ నొసంగవలెను. రాజు ఉపయోగించు ద్రవ్యముపై కలశోదకమును జల్లవలెను. ఇట్లు చేసినచో రాజ రోగము నశించును. రాజరోగనివారణకు వేఱొక ఉపాయమును గలదు. ఏమనగా రాజరోగనివారణకు నిత్యము చెప్పు అనువాకముతో, నూలునేయి కలిపిన తెల్ల బియ్యముతో 8 వేల ఆహుతులను సమర్పించవలెను. పైనజెప్పిన విధమునఁ జేసినచో రాజు నిత్యము నీరోగుడగును. దీర్ఘాయుష్కుడగును. ఇతరులకు రోగము వాటిల్లినపుడు ఈయనువాకముతోడనే ప్రతి నమస్కారము చేయుచు నేతితోడను తేనెతోడను దడిపిన నూవులను బియ్యమును యవ ధాన్యమును 8 వేలు హోమముచేయవలెను. అట్లుచేసినచో వారి వ్యాధి నశించును. ఈయనువాకముతోఁజేయు అభిచారిక హోమమును దేవతల ధ్వంసమునకై రావణాది రాక్షసులుచేసినట్లు పురాణములవలనఁ దెలియు చున్నది. శ్రీ వాల్మీకిరామాయణమున రావణాసురుడు శ్రీరామలక్ష్మణుల నాశమునకై, నికుంభిళాహోమముచేసినట్లు యుద్ధకాండమునఁ గలదు. శత్రు నాశనమునకై దుర్యోధనాదిరాజులును ఈయాభిచారికహోమముచేసినట్లు మహాభారతమునగలదు. పైయనువాక మంత్రములయర్థముగల ఈక్రింది శ్లోకములను మహాదేవుని ధ్యానించి జపము చేయుట చాలమంచిది.

1. శ్లో॥ రూపయౌవనసంపన్నా మూర్తైవవనదేవతా।
పుష్పితాశోకపున్నాగ సహకారశిఖాపమః॥
సప్తవింశతినక్షత్రో మయూరకృతశేఖరః॥

2 శ్లో॥ అకలంకశరచ్చంద్ర పూర్ణబింబసమాననః।
ప్రాంతేబద్ధకవర్ధాంతో వసానశ్చర్మకోమలం॥

3. శ్లో॥ సవ్యాపసవ్యవిస్ఫృత కృతమాలావిభూషితః
చరాకదంబపుంజేన నాభిదేశప్రలంబినా॥

4. శ్లో॥ ఆజంఘప్రేక్షణీయేన ప్రేక్షణీయోఽపిశత్రుభిః
కౌత్స్యాస్యచారుసర్వాంగీవన్యాలంకారభూషితా॥

5\. శ్లో॥ ఆదర్శమూర్తిశ్శోభానాంవన్యానామివనిర్మలా।
తస్యాహస్తేఫనర్ధ్వత్వాశరమేకంచనిర్మలమ్॥

6\. శ్లో॥ ద్వితీయమంసమాలంబ్య శిష్టంవామేనబాహునా।
సుగంధిపుష్పస్తబకమాఘ్రాయాఘ్రాయపాణినా॥

7\. శ్లో॥ వీజ్యమానో మందమందం నవపల్లవశాఖయా।
సమావృతోబాలకైశ్చాశ్వభిశ్చాపిమనోహరైః॥

8\. శ్లో॥ గచ్ఛద్భిరగ్రతోదృప్తైర్వ్యాతవ్యోజగతాంగురుః।
ఏవంభూతో మహాతేజాఃకిరాతవపురీశ్వరః॥

తాత్పర్యములు-

మహాదేవుని నివాసము ఒక వనము. అదియే ప్రకృతి. ఆమెమూర్తీ భవించిన వనదేవత. ఆమె, రూపయౌవనములతోనిండియున్నది. ఆమహా దేవుడు, పుష్పించిన అశోకపున్నాగవృక్షములును గున్నమామిడిచెట్టును సామ్యముగాగలవాడు ఇరువదియేనునక్షత్రములును ఆతని శేఖరమున బూల వలెగలవు. ("పంచవింశతినక్షత్రః" అను పాఠాంతరమున పూర్వాషాఢా పూర్వాభాద్రానక్షత్రములు తక్కువగును.) ఆతని శేఖరము మయూరాకార మున నున్నది. అతని ముఖము కళంకములేని శరత్కాలచంద్రుని పూర్ణ బింబమువలెనున్నది. ప్రాంతమునందు జటాజూటాంతమును బంధించినాడు. కోమలమైన వ్యాఘ్రాసురగజాసురచర్మములను వస్త్రములుగాదాల్చి, భక్తులగు అయ్యసురులనాదరించినాడు. కుడియెడమచేతులందు రుద్రాక్షపూసలదండలను పూలదండలుగా అలంకరించు కొనినాడు. జలధారవలె తిన్నగా వ్రేలాడు కడిమి పూలదండను బొడ్డువరకును వ్రేలాడగట్టుకొనినాడు. కాలిపిక్కల వరకును వ్రేలాడు పూలదండలతో జూడసొంపుగానున్నాడు. శత్రువులును ఆతని చక్కదనమును గన్నులారఁగాంచుచున్నారు.

ఆ మహాదేవుని భార్య సౌందర్యముతో తులతూగు సర్వావయవములు కలది. ఆమె వనమందలి పత్రపుష్పాద్యలంకారములతో అలంకరింపబడి యున్నది. వనమందలి వస్తువుల శోభకు ఆదర్శమైన ఆకారము కల్గియున్నట్లు ఆమె అతినిర్మలముగానున్నది. తనభర్తయైన మహాదేవుడు తనకొసంగిన ధనుస్సును నిర్మలమైన బాణమును ఆమె చేతఁదాల్చెను. ఆమె తనవామబాహువును పరమేశ్వరుని యంసమున ఆనుకొని యుండెను. ఆ మహామాతసుగంధము గల పూలగుత్తినిచేత దాల్చి దానిసువాసనను బాగుగాఁ బీల్చుచుండెను. ఆమె తనచేతితో మెల్లమెల్లగా మహాదేవుని వీచుచుండెను. మహాశివుడు క్రౌంచి గుళ్ళతో నిండిన శాఖతో చక్కగా ఆవరింపబడియుండెను. బాలకులును మనోహరమైనకుక్కలుతో అతనికి ముందుగానడచుచుండిరి. వారు ఆమహాత్ముని యాశ్రయముచే బలవంతులై గర్వముతో నిండియుండిరి. సకల జగంబులకు అతడు గురువును దండ్రియునై వారిచే ధ్యానింపబడుచుండెను. ఇవ్విధముగానున్న మహేశ్వరుడు మహాతేజస్కుడై, కిరాత వేషము దాల్చియుండెను.

పైనున్న మంత్రముల యర్థముతో నిండియున్న ఈ శ్లోకములను మంత్రములకు మారుగా భక్తులు జపించుట మంచిది. పైమంత్రముల యర్థముగల ఈశ్లోకములకును మంత్రములకునుగల సంబంధమును బరికింతుముగాక

ఈతృతీయానువాకమునగల పదునేడు మంత్రములను సూచించుచు ఈశ్లోకములందు బదునేడుపాదములుకలవు. పరమేశ్వరునకుఁగల క్రియాధిపత్యము వీనిలో ప్రదర్శింపబడుచున్నది. పరమశివుని క్రియలలో మొట్టమొదటిదగు సృష్టిక్రియను ఆతనిప్రేరణచే అతని ప్రకృతియే (శక్తియే) గావించుచున్నది. ఆమెయే ఆదిశక్తియగు మూలప్రకృతి. సకల వస్తువులందును గల సత్త్వరజస్తమోగుణములు ఆమెవే. పదునాల్గుభువనంబులుగల బ్రహ్మాండముయొక్క నిర్మాణమున ఆమెకండగానున్న బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు ఆ మహాదేవుని యాశ్రయముతోనున్నవారే. అప్పరాశక్తి అంశతోనున్నవారే

లక్ష్మీసరస్వతీ పార్వతులు అమ్మాలశక్తిరూపాన్తరమే మొదటి ధ్యానశ్లోకమున వనదేవతగాపేర్కొనబడినది. భక్తుల శుభాశుభకర్మలను ఆమె తన రూపముతో సహించుచున్నది. అదియే మంత్రమందలి "సహమాన" నామమున పేర్కొనబడెను.

శ్రీ భట్టభాస్కరవిరచితయజుర్వేద భాష్యమున రుద్రప్రశ్నమున తృతీయానువాకము సమాప్తము.

-: చతుర్థానువాకము :-

తృతీయానువాకమున ఉభయతో నమస్కారములుగల యజుస్సులు చెప్పబడినవి. అటులనే ఈయనువాకమునందునను, ముందువెనుకల నమస్కారములుగల యజుస్సులుకొన్ని చెప్పబడుచున్నవి.

—: ప్రథమయజుస్సు :—

“నమఆవ్యాధినీభ్యోవివిధ్యన్తీభ్యశ్చవోనమః”

అర్థము:-

ఆవ్యాధినీభ్యః = సంపూర్ణముగా వేధించుటకు (పీడించుటకు) సమర్థులైన స్త్రీలకు, నమః = నమస్కారము. వివిధ్యన్తీభ్యశ్చ = విశేషముగా పీడించుటకు సమర్థులైన స్త్రీలగు, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భాష్యము:- సకలవస్తువులందేకాదు; సకల ప్రాణులందును శివశక్తికలదు. ఆప్రాణులలో జీవులను పీడించునవికొన్ని. జీవులకు జీవనయాత్రలో సాయపడునవికొన్ని జీవులుచేయుకర్మల ననుసరించి,

వారినికొన్ని స్పీడించును. అపీడించువానిలోగొన్ని స్త్రీ మూర్తులు. ఆస్త్రీలుశివాజ్ఞచేతనే ప్రజలను బీడింతురు. కావున వారికిని నమస్కారములు సమర్పింపబడుచున్నవని గ్రహించవలసియున్నది. అందుచేతనే భక్తులు, అవ్యాధినులు, వివ్యాధినులునగు స్త్రీలను నమస్కరించుచున్నారు.

81 వ నామము:- శివ:- "నమఆవ్యాధినీభ్యః"

భ. భా భా:- అనెడి ఈయనువాకమునకు దుర్వాసుడు ఋషి. ఉష్ణిక్కుఛందస్సు. శంభుడు దేవత జీవులకుజెందినక్రియలకు, గుణములకు, ద్రవ్యములకునుజెందిన విషయములకు శివుడే అధిపతి; అను విషయము ఇందు జెప్పబడును. ఈయనువాకమందలి మంత్రములన్నియును ప్రత్యక్షకృతములే శివాంశయున్నకారణమున జీవులసంఘములు నమస్కరింపబడుచున్నవి.

సంహారకర్త శివుడు; కావున అతడు కర్మఫలానుకూలముగా జీవులను తన సేనకుజెందిన అయాపిశేషజాతులచే బదునాల్గు భువనములలో ఎచ్చట నున్నను సర్వకాలములందును బాధింపజేయును. చితుకకొట్టించును. అట్టి బాధలుతొలగుటకై ప్రతిప్రాణియును అవ్యాధులైన సేనలను నమస్కరించును.

82 వ నామము;- శివ- "వివిధ్యన్తీభ్యశ్చవోనమః"

భ. భా. భా:- శివప్రేరణచే శివునిసేనలు ప్రాణులను బహువిధముల బాధించును. అందుచే వివిధ్యన్తులైనసేనలును నమస్కరింపబడుచున్నవి. బాహ్యజగత్తులోనున్న ఈశివసేనలే జీవుల అంతరజగంబున (శరీరములో) కామక్రోధాదిరూపముననుండి పీడించుచున్నవి.

81, 82. నామములు:-

విష్ణు:-

శివశక్తులవలె విష్ణుశక్తులును సేనలుగానుండి పాపులను శిక్షించును. విష్ణుశక్తియైనచక్రము విష్ణుభక్తుడైన అంబరీషుని బీడించు దుర్వాసునిపై జిమ్మ

బడి, శిక్షించి వానిగర్వమడంచినదికదా! అటులనే భక్తులైన ధ్రువకుచేలాదుల మనస్స్థైర్యము పరిశీలించుటకు విష్ణుప్రేరితలైన శక్తులు అభక్తులకు భయము గొల్పినవికదా! అందుచేతనే ప్రజలు అవ్యాధినులు, వివిధ్యన్తులైన విష్ణు శక్తులను నమస్కరింతురు.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"అవ్యాధినీ" అను నామమునందు "అ+వ్+య్+అ+ధ్+ఇ+న్+ఈ" అని ఎనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి అష్టదిక్కులకును అష్టచక్రములకును జిహ్వములు. ఇందు వాయుబీజమైన యకారమును, వారుణబీజమైన వకారమును ధనదబీజమైన ధకారమును శక్తిబీజమైన అకారద్వయము తోడను, ఈకారనకారములతోడను గూడియుండుటచే నైనామము నుపాసించువారు శాక్తేయులై భూతవైద్యులై భూతపిశాచాదిబాధలను జలోదరవాతరోగాదులను బోగొట్టగలవారలగుదురు. ధనవంతులై వాయుయంత్రములను జలయంత్రములను నిర్మించగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

82 వ నామము-

"వివిధ్యన్తీ" అను నామమునందు "వ్+ఇ+వ్+ఇ+ధ్+య్+అ+న్+త్+ఈ" అని పదియక్షరములుకలవు. ఇవి దశేంద్రియములకును దశదిక్కులకును జిహ్వములు. ఇదియును నైనామమునే పోలియుండుటచే నైనామము నుపాసించువారికిలభించుశక్తులే ఈనామము నుపాసించువారికిని లభించునని తెలియుచున్నది.

—; ద్వితీయయజుసు ;—

'నమఉగణాభ్యస్తృగ్ంహతీభ్యశ్చవోనమః''

అర్థము:-

ఉగణాభ్యః = ఉత్కృష్టగుణరూపలైన సప్తమాతృకలు మున్నగు స్త్రీలకు, నమః = నమస్కారము. తృంహతీభ్యశ్చ = పరులను హింసించుటకు సమర్థలైన దుర్గమున్నగు భయంకరదేవతలకును, నమః = నమస్కారము

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- శివునిచెంతనుండి పార్వతీదేవికి బరిచర్యచేయుస్త్రీలుకలరు వారినే సప్తమాతృకలందురు. వారికి ఉగణలనిపేరు. వారిలో శివశక్తికలదు. కావున వారిని భక్తులు నమస్కరింతురు. మహాదేవునిచెంతను పార్వతీదేవి అవతారములైన దుర్గాదిదేవతలుందురు. వారుచూడ భయంకరులు. వారు దుర్మార్గులైన రాక్షసాదులను హింసింప సమర్థులు. వారియందును శివశక్తి కలదు. కాన వారికిని భక్తులు నమస్కృతులు సమర్పింతురు.

83 వ నామము- శివ:- "నమఉగణాభ్యః"

భ. భా. భా: పరమశివునిసేనాముఖమున ప్రమథగణములుకలవు. అవికాక ఉత్కృష్టగణములుకల సప్తమాతృకలునుగలరు వారు (1) బ్రహ్మి (2) మహేశ్వరి (3) కౌమారి (4) వైష్ణవి, (5) వారాహి (6) ఇంద్రాణి (7) చాముండి అను నామమునగలరు. వారు నేరముచేసిన జీవులను శిక్షింతురు. అందుచే వారిని భక్తులు నమస్కరింతురు. వారినే ఉగణలందురు.

84 నామము:- శివ:- "తృంహతీభ్యశ్చవో నమః"

భ. భా. భా:- "తృహూ = హింసాయామ్" అను ధాతువునుండి ఏర్ప డిన తృంహతీశబ్దమునకు హింసించువారని యర్థము. వారేదుర్గాదిదేవతలు. వారు పూర్వజన్మకర్మలననుసరించి, జీవులకు కఫవాత పిత్తవ్రణాదిరోగము లను, ధననాశాదినష్టములను, రాజదండనాదిశిక్షలను, ఒసంగుదురు. అట్టి హింసలను బోగొట్టుకొనుటకే భక్తులు దుర్గాస్తోత్రాదులను బఠించుచు, దుర్గా పూజాదులను ఆచరించి, వారికి నమస్కరించెదరు.

83, 84 నామములు:- "సర్వదృక్ సింహః"

విష్ణు:-

అను విష్ణు సహస్రసూక్తిలోని సింహనామమును బరిశీలించినచో విష్ణువుకూడ కర్మఫలాను సారముగా జీవులను హింసించును. కావున సింహ నామకుడాయెను ఆ సింహశక్తియే "వారాహీ వైష్ణవీ, ఇంద్రాణీ" అను భేదములతోనుండి పాపజీవులను శిక్షించును. ఆ విష్ణుశక్తికలదేవతలకే "ఆవ్యాధినీ, వివిధ్యన్తీ, ఉగణ, తృంహతీ" అను నామములుకలవు. అందుచే భక్తులు పైనామములతో విష్ణుశక్తులను సైతము నమస్కరింతురు. పైవిధ మున భయముకల్గించువాడగుటచేతనే విష్ణువునకు "భయకృత్" అను నామము విష్ణుసహస్రమున బేర్కొనబడెను. ఈనామము సైతము పైనామముల యర్థ మునే వెల్లడిచేయుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"నమఉగణాభ్యః" ఈనామమునందు "ఉ+గ్+అ+ణ్+ఆ" అని ఐదక్షరాలుకలవు. ఇవి పంచభూతములకును, పంచకోశములకును ఉపలక్షక

ములు. ఈ నామమున గణపతిబీజమైన గకారమును, నందిబీజమైన ణకారమును, వాయువరాశక్తి సర్వదేవతాబీజాక్షరములతోఁ గూడియుండుటచే దీని నుపాసించువారు పశుజాతికివాటిల్లు వాతాదిరోగములను బరిహరింపగలవారలును గణనాయకులునుగాఁగలరని తెలియుచున్నది.

"తృంహతీ" అను నామమున "త్ + ఋ + మ్ + హ్ + అ + త్ + ఈ" అని ఏడక్షరములుకలవు. ఇవిసప్త వాయుమండలములకు జిహ్వములు. ఈ నామము నుపాసించువారు దేవాలయములను విలాసభవనములను పాఠశాలలను నిర్మింపగలవారలగుదురు. గ్రహబాధలను దొలగింపగల వారలగుదురు.

—: తృతీయయజుస్సు :—

"నమో గృత్సేభ్యో గృత్సపతిభ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:

గృత్సేభ్యః = విషయాసక్తులకు, నమః = నమస్కారము. గృత్సపతి = విషయాసక్తులను రక్షించునట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము

తాత్పర్యము.

సా. భా:- లౌకికజీవనమునందు సైతము సంహారకర్తలలో శివాంశయుండును. అట్టివారిలో జేరినవారే విషయాసక్తులు. వీరు శరీరసుఖము కోరుదురు. ఆస్తులను కుటుంబములను నాశనముచేసికొందురు. అట్టిపరిస్థితి రాకుండుటకై శివాంశతో గూడియుండు విషయాసక్తులను, వారినిరక్షించువారిని

నమస్కరించి, భక్తులు తమ కష్టివి చేకూరకుండ కాపాడుదురు.

83, 84 నామములు;- "నమోగృత్సేభ్యోగృత్సపతిభ్యః"

శివ;-

వ. భా. భా:- లోకవ్యవహారములను దెలిసికొని జ్ఞాపకముంచుకొను టను మేధయందురు. అదికలవారు మేధావులు. వారినే గృత్సులు అందురు. వారియందుఁ బరమేశ్వరాంశయుండును. వారుమంచిబుద్ధిమంతులై జీవింతురు. వారికిఁ బతులైన వారిని గృత్సపతులందురు. ఈనాడు నూతన విషయములను గనుగొనినవారిని, విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలు మొన్నగువారిని గృత్సులు, గృత్సపతులు అందురు. వారు శివశక్తిసంపన్నులుకాన నమస్కరింపబడుచున్నారు.

విష్ణు:-

గృత్సులు అనగా ధర్మార్థకామమోక్షములను అభిలషించువారు. వారికే "కామీ" అనిపేరు. వారికోర్కెలను దీర్చినవారికి, పాలకులుగానున్న వారికి "కామపాలులు" అనిపేరు వారే గృత్సపతులు. "కామీ, కామపాలః" అను విష్ణుసహస్రనామములును, "గృత్సః, గృత్సపతిః" అను నమకనామము లను సమానార్థకములే. కావున పైరెండునామములును, విష్ణువునకుఁ జెల్లు నని తెలియుచున్నది

బీజాక్షరసంపుటి;-

"గృత్స" అను నామమున "గ్ + ఋ + త్ + స్ + అ" అని ఐదు అక్షరములుకలవు. ఇవి పంచాగ్నులకు, పంచప్రాణములకును బీజములు. దీనినుపాసించువారు బ్రహ్మజ్ఞానులును, వాస్తుశాస్త్రజ్ఞులునై, గణపత్యారాధ నచే, ప్రారబ్ధకార్యములను నిర్విఘ్నముగా ఆచరింపగలరు. రక్తప్రసరణ

లోపము రక్తలోపము, మున్నగు వ్యాధులను నివారింపగలవారగుదురు. గృత్సపతినామమున "ప్+అ+త్+ఇ" మఱినాల్గక్షరములతో కలిసి తొమ్మిది అక్షరములుకలవు. ఇవి నవావరణములకును శరీర నవద్వారముల కును జిహ్వములు ఈనామము నుపాసించువారు శరీరభాగములందు నీరు చేరుటచే గల్గురోగములను నివారింపగలరు. జలవర్షకయంత్రనిర్మాతలు కాగలరు.

—: చతుర్థయజుస్సు :—

'నమోవ్రాతేభ్యోవ్రాతపతిభ్యశ్చవోనమః''

అర్థము:-

వ్రాతేభ్యః = నానాజాతులసంఘములకు, నమః = నమస్కారము; వ్రాతపతిభ్యః = సంఘాధిపతులైన, వః = మీకు నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- నానావస్తుజాతమునందును శివాంశకలదు. అందుచే వస్తు సంఘములకును ఆయావస్తుసంఘాధిపతులకును భక్తులు నమస్కారములు సమర్పింతురు.

87, 88 నామములు:- శివ:-

భ. భా. భా:- నియతమైనవృత్తిలేని నానాజాతులవారిసంఘములకు వ్రాతములనిపేరు. తమ శరీరమును అమ్ముకొని జీవించువేశ్యలను, శరీర కష్టముతో బ్రతుకువారిసంఘములను, ఇతరములను సంహరించుచు జీవించు వారి సంఘములను అనగా మాంసవిక్రేతలు, వ్యాధులుమున్నగువారిని "వ్రాతలు" అందురు వానియందును శివాంశయుండును; కాన వానిని నమ స్కరింతురు. అంతేకాదు. వారినిగాపాడువారిసంఘములను వ్రాతపతులందరు. వారియందును శివాంశకలదు; కాన వ్రాతపతులను నమస్కరింతురు.

విష్ణు:-

"వృత్ = వర్తనే" అను ధాతువునుండి వ్రాతపదము ఏర్పడెను; ఆధాతువునకు ఆవరించుట, గ్రహించుట, అభిలషించుట, ఇష్టపడుట, పంచుట విభజించుట, మున్నగు నర్థములు కలవు. సకలజీవులందును వ్యాపించియుండుట చేతను, బ్రహ్మాండబాహ్యాభ్యన్తరములను ఆవరించియుండుటచేతను, భక్తులైన ముక్తులను దనలోనికి గ్రహించుటచేతను, దేవరాక్షసులకు అమృతమును బంచుటచేతను, సకలవస్తువులను చేతనాచేతనములుగ విభజించుటచేతను, విష్ణువునకు, వ్రాత, వ్రాతపతి అను నామములు వర్తించుచున్నవి. విష్ణుసహస్రమందలి "అనంతరూపుడు, సంవృతుడు, కృష్ణుడు, నైకకర్మకృత్తు, పరిగ్రహుడు, విష్ణువు, వ్యాపీ," అను నామములు పైనామములయర్థమునే వ్యక్తముచేయుచున్నవి. కాన విష్ణువునకు "వ్రాత, వ్రాతపతి" అను నామములు చెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"వ్రాత" అనునామమున" "వ్+ర్+అ+త్+అ" అని ఐదక్షరములుకలవు "వ్రాతపతి" నామమున "ప్+అ+త్+ఇ" అను మఱి నాల్గు అక్షరములతోబాటు తొమ్మిది అక్షరములుకలవు ఇవి పంచవృత్తులకును, పంచకోశములకును, నవావరణలకును, శరీరనవద్వారములకును జిహ్వములు పైనామముల నుపాసించువారు, జలప్రకోపము, అగ్నిమాంద్యము, మున్నగు రోగములకు నిలయములైన శరీరయంత్రములకు వాటిల్లిన రోగములను బోగొట్ట గలవారలునగుదురు. అంతేకాదు. కృత్రిమవర్షమునొసంగుయంత్రములను, జలప్రవాహకయంత్రములను, నిర్మింపగలవారలగుదురు.

—: పంచమయజుస్సు :—

"నమోగణేభ్యోగణపతిభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

గణేభ్యః = దేవానుచరగణములకు, నమః = నమస్కారము. గణపతిభ్యశ్చ = దేవానుచరగణప్రభువులైన, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- యజ్ఞయాగాదులకు జెందిన దేవగణములెన్నియోకలవు. వానికి ఎందఱో దేవులు ఇంద్రాదులు అధిపతులుగాగలరు. ఆగణములందును దైవాంశకలదు. కానవారికి నమస్కారము.

89, 90. నామములు:- "నమోగణేభ్యో, గణపతిభ్యశ్చ"

శివ-

భ. భా. భా:- మహాదేవుని అనుచరులు ప్రమధాదులు ఎందఱో కలరు. అష్టభూతగణములెన్నియోకలవు. ప్రమథాదులులకు నందికేశ్వరుడు పతి(ప్రభువు.) భూతములైన ఆకాశాదులకు పతిపరమేశ్వరుడే ఆగణములును గణపతులును శివస్వరూపులే కాన వారునమస్కరింపబడుచున్నారు. "గణానాంత్వాగణపతిగ్ంహవామహే" అను మంత్రమును అనుసరించిచూచినచో దేవగణములకుఁ బ్రభువు పార్వతీపుత్రుడే వినాయకుడేయని తెలియుచున్నది. ఆతడును శివప్రభావసంపన్నుడేకాన ఆతడును నమస్కరింపఁబడుచున్నాడు.

విష్ణు:-

"గణ్"ధాతువునుండి పుట్టిన గణశబ్దమునకు లెక్కించువారు, లెక్కింపబడువారని యర్థము గౌరవముచూపుట అను నర్థముకూడకలదు పరమేశ్వరుడైన విష్ణువు గణకులైన భక్తులచే బురుషోత్తముడుగా లెక్కింపబడునపుడు

గణకులైన భక్తులు ఆశ్రయులు గణింపబడు విష్ణువు ఆశ్రయము. "ఆశ్రయాశ్రయిణోరభేదః" అను న్యాయముచే గణకులైన భక్తులకును, గణపతియైన విష్ణువునకును భేదములేదు. కావున, "గణిగణపతులు" ఇరువురును నమస్కరింపబడుచున్నారు. జ్యోతిర్గణముకూడా "తమేవభాన్తమను భాతిసర్వమ్" అను శ్రుతిలో జెప్పినట్లు పరమాత్మయైన విష్ణువు ననుసరించిప్రకాశించును. కావున అవియును బ్రధానగణములే వానికి ప్రభువు కావున, విష్ణువు "జ్యోతిర్గణేశ్వరః" అని స్తుతింపబడుచున్నాడు. ఈ విష్ణుసహస్రనామమును, ఇందలి గణపతి నామమును సమానార్థకములే. పైరెండు నామములచేఁ దెలియఁజేయబడు విష్ణువును విష్ణుభక్తులును, నమస్కరింపఁబడుచున్నారు

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇట గణశబ్దమున "గ్ + అ + ణ్ + అ" అని నాల్గు అక్షరములుకలవు. ఇవి నాల్గుపురుషార్థములకును, అంతఃకరణచతుష్టయమునకును జిహ్వాములు. "గణపతి" నామమున "ప్ + అ + త్ + ఇ" అని మఱినాల్గు అక్షరములు అధికముగాగలవు. ఆయెనిమిదక్షరములు, అష్టప్రకృతులుకును, అష్టచక్రములకును జిహ్వాములు.

ఇందుగల గణపతి నందిబీజములును పర్జన్యబీజమును అకారేకారములతోగూడియున్నవి. పైరెండు నామములనుపాసించువారు సర్వకార్యముల నిర్విఘ్నముగానొనర్చి, సర్వత్రసిద్ధిపొందగలరు. సకల జీవులకవసరమగు జలమొసంగుయంత్రనిర్మాతలుకాఁగలరు. సర్వకాలములందును అవసరానుకూలముగా వర్షముకురిపించగలవారలై సర్వకార్యములందును వృద్ధిసిద్ధులను బొందగలరని తెలియుచున్నది.

-: షష్ఠయజుస్సు :-

"నమోవిరూపేభ్యోవిశ్వరూపేభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

విరూపేభ్యః = వికృతరూపులైన నగ్నముండాదులకు, నమః = నమస్కారము. విశ్వరూపేభ్యశ్చ = తురంగగజవక్త్రాదినానారూపములను దాల్చు భృత్యులును అగు, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమాత్మనుండివేర్పడిన శక్తియే ప్రకృతి. దానిరూపాన్తరమే 14 లోకముల సమష్టిరూపము. అందుగల జంతుజాలమున శివశక్తి కలదు ఆ జంతుజాలమున విరూపులు, అనగా వికృతరూపులైన, నగ్నముండాదులు కలరు. అంతేకాదు విశ్వరూపులైన తురంగగజవక్త్రాది నానావిధ రూపధారులు కలరు. వారికందరికిని నమస్కారము.

91, 92. నామములు "నమోవిరూపేభ్యః, విశ్వరూపేభ్యశ్చ"

శివ:-

భ భా. భా:- శివశక్తియొక్క ప్రకృతి అష్టవిధములగలదు. (1) భూమి (2) నీరు, (3) గాలి, (4) అగ్ని, (5) ఆకాశము, (6) మనస్సు (7) బుద్ధి, (8) అహంకారము అనునవి ప్రకృతిభేదములు. నగ్నులు (వస్త్రహీనులు) ముండులు (బోడిగుందువారు) వికలాంగులు పొట్టి, మూగమున్నగువారు, అతిరిక్తాంగులు (బూర, గూడ, మున్నగురూపముగలవారును విరూపులు. వీరు ప్రకృతి వికారములే. అంతేకాదు. విశ్వరూపులు అనగా స్వేచ్ఛగా సంచరించు గజసింహవ్యాఘ్రాదులును పైనజెప్పిన ప్రకృతిచే ఏర్పడినవే. వీనియందు శివశక్తికలదు కాన నమస్కరింపబడుచున్నవి.

విష్ణు:-

"మమయోనిర్మహద్బ్రహ్మ" అను గీతా సూక్తిచేమహావిష్ణువు యోనియే ప్రకృతియని తెలియుచున్నది. అదియే పరాప్రకృతిగా అపరాప్రకృతిగాం గలదు. దానియొక్క రూపాన్తరములే పంచభూతములు.

"ప్రభాస్మిశశిసూర్యయోః" "జ్యోతిషాంరవిరంశుమాన్" "నక్షత్రాణా మహంశశీ" అను గీతాసూక్తులచే మహావిష్ణువు విభూతి" సూర్యచంద్రులలో గలఁడు; వారిలోనున్నప్రభయు (కాంతియును) విష్ణువిభూతియే; అని తెలియు చున్నది. కావున అట్టి ప్రకృతిలోఁగల జంతుజాలముపైనఁజెప్పిన విష్ణుప్రభ లోపించినపుడును, పంచభూతములపాళ్ళులోపించినపుడును విరూపమగును. అట్టి విరూపులేనగ్నముండాదులు. విష్ణువు సింహవ్యాఘ్రాదివిరూపధారియై ప్రకృతిలోఁగలడు. కావున విశ్వరూపుడాయెను. "అనన్తరూపోఽనన్తశ్రీః" "విశ్వమూర్తిర్మహామూర్తిః" అను సహస్రసూక్తులందుగల "అనన్తరూపుడు, విశ్వమూర్తి" అను నామములును నమకమందలి, "విరూపవిశ్వరూప" నామములను సమానార్ధకములే. కావున బైనామములు విష్ణువునకుజెల్లును. అందుచే అతడు పైనామములచే నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

విరూపనామమున "వ్ + ఇ + ర్ + ఊ + ప్ + అ" అని ఆరక్షరములు కలవు. అవి షడింద్రియములకును, షడృతువులకును చిహ్నములు. ఇందున్న అచ్చులు శివవిష్ణువులను ప్రకృతియైనభూమిని సూచించు బీజములు. అందుచే ఈ నామము శక్తిసహిత విష్ణుస్వరూపము ఇది సర్వమతములవారికిని ఉపాస్యమై రక్తపుఁబోటు, శ్యామలమున్నగు రోగములను నిర్మూలించుశక్తినొసంగును ఇందలి హల్లులు వరుణాగ్నిపర్జన్యబీజములు ఇవి పైయచ్చులతోగూడియున్న కారణమున పైనామము నుపాసించువారికి, బొల్లి, జలోదరము, అగ్ని మాంద్యము మున్నగు రోగములను నిర్మూలించు శక్తినొసంగును అంతేకాదు. పైనామోపాసనము జలప్రేషకయంత్రములను, అగ్నిప్రేషకాయుధములను నిర్మించుశక్తి నొసంగును. భూమిలో జలాగ్నిలోహతైలములుగల తావులను గనుగొనుశక్తిని, వానిని వెలిబుచ్చుయంత్రనిర్మాణశక్తిని ఉపాసకులకు నొసంగును.

విశ్వరూపనామమున "వ్+ఇ+శ్+ప్+అ+ల్+ఊ+ప్+అ" అని తొమ్మిదక్షరములుకలవు. ఇవి నవబ్రహ్మలకును, శరీరస్థ నవద్వారములకును జిహ్నములు. పైనామము నుపాసించువారు అనుకూలవాతాతప వర్షములుకల్పించి, సస్యాదిసర్వసమృద్ధినిజేకూర్చగలరు; లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణ ప్రభావముచే అనన్తసంపదలను జేకూర్చగలవారలగుదురు.

—: సప్తమయజుస్సు :—

"నమోమహద్భ్యః క్షుల్లకేభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

మహద్భ్యః = అణిమాద్యష్టైశ్వర్యములతోగూడినవారికిని, నమః = నమస్కారము. క్షుల్లకేభ్యశ్చ = అష్టైశ్వర్యములులేని, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

అణిమాద్యష్టైశ్వర్యములుకలవాడు మహాదేవుడు. అతడు మహాత్ములందును, హీనులందును దనయంశను వారికర్మఫలమునకు అనుకూలముగా నుంచును. అందుచే భక్తులు ఈశ్వరునికివలె అష్టైశ్వర్యములుకలవారికిని, లేనివారికిని, సమానముగనే నమస్కారములను సమర్పించెదరు.

98 వ నామము:- శివ:- "నమోమహద్భ్యః"

భ భా భాః- లోకమున మహత్వము జ్ఞానముచేగాని, ఆకారముచేగాని ప్రభావముచేగాని యేర్పడను. "సత్యం జ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ" అ...

శ్రుతిచే జ్ఞానము బ్రహ్మస్వరూపమని తెలియుచున్నది. అది శివ విష్ణుస్వరూపము అటులనే ఆకారము సాత్త్వికరాజస తామస భేదముతోనుండును. అందుచే అదియును శివవిష్ణుస్వరూపమే "ఉత్సాహఃపౌరుషంశక్తిః" అను సూక్తిచే ఉత్సాహపౌరుషశక్తులు శివవిష్ణుతేజోంశములేయనితెలియును. వాని రూపాన్తరమే ప్రభావము జ్ఞానాకారప్రభావములచే గల్గిన మహత్వముగల వారు శివ స్వరూపులేయని తెలియుచున్నది.

"సార్కేందుగ్రహనక్షత్రాంద్యాంకుర్యాద్యేమహీతలే।
ప్రాప్యాష్టగుణమైశ్వర్యంయేనయాంతి సువిస్మయం।
యేషాంవిస్మయతేనిత్యంకర్మభిర్భగవాన్‌శివః

అను సూక్తిచే మహాశివుడు సూర్యచంద్రగ్రహనక్షత్రములతోగూడినట్లు ఆకాశమును మహీమండలమునగావించెను. అతనివలననే ప్రాణులు అష్టైశ్వర్యమును బొంది విస్మయమొందుచున్నవి. భగవంతుడైన శివుడు యజ్ఞయాగాదికర్మలచే నిత్యము విస్మయముగావించుచున్నాడు; అని తెలియుచున్నది సూర్యాదులచేతను, అష్టైశ్వర్యములచేతను, కర్మలచేతనుగల్గిన మహత్వము శివస్వరూపము. అదిగలవారు శివస్వరూపులే కాన నమస్కరింపబడుచున్నారు.

విష్ణు:-

"గుణభృత్‌నిర్గుణోమహాన్" అను విష్ణుసహస్రసూక్తి విష్ణువునకు "మహాను" అను నామముకలదని తెలియుచున్నది.

"అసంగోఽప్యర్శశ్చమహాన్‌శుచిః" అను ఆపస్తంబ సూక్తిచే శబ్దాదిగుణరహితుడును, సూక్ష్మస్వరూపుడును, నిత్యశుద్ధుడునగుటచే విష్ణువునకు "మహాన్" అను నామమేర్పడినట్లుతెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"మహాన్" అను నామమున "మ్ + అ + హ్ + అ + న్" అని ఐదక్షరములుకలవు. అవి పంచభూతములకును, పంచకోశములకును బీజములు.

ఇందు శివసావిత్రీమదనబీజములైన హకారనకారమకారములు, అకారాకారము లతోగూడియుండుటచే పైనామము నుపాసించువారు శాక్తాద్వైతులును, జితేంద్రియులును అగుదురు. పంచభూతములవశమొనర్చుకొని, సర్వత్ర విజయములుకాగలరని తెలియుచున్నది.

94 వ నామము- శివ:- "నమః క్షుల్లకేభ్యః"

భ. భా. భా:- క్షుద్రమైన జ్ఞానము, ఆకారము, ప్రభావమునుగల వారు క్షుల్లకులు. మంచిచెడ్డవస్తువులన్నింటను దైవాంశకలదు; కాన మహా జ్ఞానులందువలె అల్పజ్ఞానులందును, మహాకారులందువలె నీచాకారులందును, మహాప్రభావముకలవారియందువలె నీచమైనప్రభావముకల వారియందును భగవంతుడుండును. కావున క్షుల్లకులను నమస్కరింపబడుచున్నారు. అల్లే కూటయుద్ధమునసల్పి, చెల్లాచెదురు చేయువారియందును దైవాంశయుండును. అందుచే వారును నమస్కరింపఁబడుదురు.

విష్ణు-

"ఉద్భవఃక్షోభణోదేవః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే సృష్టికాలమునఁ బ్రకృతియందును బురుషునియందును బ్రవేశించి, గుణవైషమ్యముకల్గించి, మహావిష్ణువుక్షోభకల్గించును. కావున విష్ణువు క్షోభణుడాయెను. క్షోభణక్షుల్లక శబ్దములు సమానార్థకములు కావున క్షుల్లకనామము విష్ణువునకుఁజెల్లును. సృష్టిలోగల ఉచ్చనీచవస్తువులన్నియుఁ బ్రకృతి పురుషులకు పయోగపడును. కావున వినాశకద్రవ్యములందును విష్ణుశక్తియుండును. విషుశక్తిలేని వస్తు జాలమేలేదు. కావున విష్ణువును క్షుల్లకనామకుడేయగును. ఈనాడుక్షుల్లకము లైన అయుధములశక్తిని వృద్ధిచేయుటకే విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలు విష్ణుజ్ఞానము నుపయోగించుచున్నారు. భయకృత్ భయనాశనకృత్యములు రెండును విష్ణువు గావించునవే. కావున విష్ణువునకును క్షుల్లకనామము సరిపడును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

క్షుల్లక నామమున "క్+ష్+ఉ+ల్+ల్+అ+క్+అ" అని యెనిమిదక్షరములు కలవు. ఇవి అష్టప్రకృతులకు, శరీరమందలి అష్టచక్రములకును జిహ్వాములు. విద్యాతత్త్వమైన షకారము వాయుబీజమైన ఉకారముతోఁ గూడియున్నకారణమున నీనామము నుపాసించువారు యోగవిద్యతోబాటు సకల విద్యలనభ్యసించినవారై రాజవశీకరులు అగుదురు. పృథివీబీజమైన లకారద్వయమును ప్రజాపతిబీజమైన కకారమును, సర్వదేవతాకమైన అకారముతోఁగూడియుండుటచేఁ నీనామము నుపాసించువారు కుండలినీ శక్తి యోగవిద్యావేత్తలై శత్రుస్తంబనము మున్నగు కార్యములు ఘనకార్యములు చేయువారును, సకాల వృష్టినిరోధకదుష్టశక్తులను దొలగించి, సస్యానుకూలముగ వర్షముకురిపించఁ గలవారలునుగాఁగలరని తెలియుచున్నది.

—: అష్టమయజుస్సు :—

"నమోరథిభ్యో ఽరథేభ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:-

రథిభ్యః = శరీరరథము నధిష్ఠించిన పరమాత్మకును, రథులైన(రథములు గల) యోధులకును, జీవులకును నమః = నమస్కారము. అరథేభ్యః = రథములేని సామాన్యజీవులకును, శరీరరథములేని అప్రాణులున్నగు, వః = మీకును; నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:- పరమాత్మ తన సృష్టిలోఁగల జీవులలో ప్రాణరూపమునను అగ్నిరూపముననుండుటచే శరీరమేరథముగాఁగలవాడాయెను. అంతేకాదు.

శరీరరథముగల సకలప్రాణులును బరమాత్మరూపములే. రథికులైన యోధులును దైవస్వరూపులే రథములేని అనగా ప్రాణరహితములైన అచేతనములును సామాన్యమానవులును శివస్వరూపులే. అందుచే రథమునధిష్ఠించినట్టియును రథహీనులునగు సర్వులును భక్తులచే నమస్కరింపఁబడుచున్నారు.

95, 96. నామములు:- "నమోరథిభ్యః, అరథేభ్యః"

శివ-

భ. భా. భా:- శివాజ్ఞచేఁ బ్రకృతి మూలానసృష్టి జరిగినది. అందు శివుడుచేతనాచేతన వస్తువులందంతటనుగలడు త్రిపురాసురసంహారకర్తయైన శివుడు రథారూఢుడైనట్లు సంహారకర్తలైనయోధులును రథారూఢులగుదురు. అందుచే భక్తులు రథికులనుసైతము తమను బాధింపవలదని నమస్కరింతురు. అరథులు (రథహీనులైన) సామాన్యయోధులందును శివశక్తియుండును. కావున వారికిని నమస్కారము.

విష్ణు:-

"శత్రుజిత్, రణప్రియః" అను విష్ణుసహస్రనామములను బరిశీలించినచో విష్ణువురథియై రణప్రియుడై శత్రువులనుజయించినట్లు తెలియును. కావున విష్ణువుకూడ శివుడువలె రథినామకుడాయెనని తెలియుచున్నది. విష్ణువు ఇందు గలడు; అందులేడనవీలులేదు. సర్వాంతర్యామి. అందుచే సకలజీవుల శరీరములనెడి రథములను ఆరూఢుడైయున్నాడని తెలియుచున్నది. "అమూర్తిః, అమూర్తిమాన్" అను విష్ణుసహస్రనామములను బరిశీలించినచో విష్ణువు రూపరహితుడనియును, రథము అనగా శరీరములేనివాడు కాన అరథుడనియును దెలియుచున్నది. "రథీ, అరథః"అను నామములు విష్ణువునకును సార్థకములే యని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"రథి" అను నామమున "ర్+అ+థ్+ఈ" అని నాల్గు అక్షరములు కలవు అవి ధర్మార్థకామమోక్షములకును, మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారములకును జిహ్నములు. ఇందు అగ్నిబీజమైన రేఫమును ధర్మబీజమైన థకారమును బాలాబీజమగు ఈకారముతోడను, సకలదేవబీజమగు అకారముతోడను గూడి యుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు సకలవస్తుజాతమందుండు అగ్నులను, (1) సత్ర్యము, (2) సావిత్రము, (3) నాచికేతము, (4) చాతుర్హోత్రము, (5) వైశ్వసృజము, (6) ఉపానువాక్యము, (7) అరుణకేతుకము, అనెడిపేర్లుగల అగ్నులను ఆరాధించువారై సంవత్సరమును, సూర్యుని, పరబ్రహ్మను ప్రత్యక్షమొనర్చుకొనువారై, తొలగినప్రాణములను, శరీరమును సంపాదించువారై, సకలలోకముల సంచరింపఁగలవారై పరబ్రహ్మతో తాదాత్మ్యమును అందినవారై ధర్మసంస్థాపకులై లోకరక్షకులుకాఁగరని తెలియుచున్నది. పంచభూతములకును చిహ్నములగు పంచాక్షరములుగల "అరథ" అను నామమును ఉపాసించువారు పైనపేర్కొన్న ఘనతగలవారే యగుదురని తెలియుచున్నది.

...: నవమయజుస్సు :...

"నమోరథేభ్యోరథపతిభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

రథేభ్యః = రథరూపులకు, నమః = నమస్కారము. రథపతిభ్యశ్చ = రథములకు ప్రభువులైనట్టియు, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము. ఇందలి బహువచనము భిన్నత్వమున ఏకత్వమును సూచించును.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- ప్రాణముగలచేతనములందును భగవంతుడు పరమశివుడు కలడు. కావున అచేతనములైన రథములును, చేతనములైన రథపతులును శివస్వరూపులే అగుటచే నమస్కరింపఁబడుచున్నారు.

97,98. నామములు "నమోరథేభ్యః, రథపతిభ్యశ్చ" శివ:-

భ. భా. భా:- "ఆధారాధేయములకు అభేదము" అను న్యాయముచే ఆధారమగురథమునకును, ఆధేయుడగు పరమశివునకును భేదములేదు. రథము నందుండుటచే మహాదేవుడు ఆధేయుడుఆయెను అందుచేఁబరశివుని రథములు నమస్కరింపబడుచున్నవి, పరమశివునిరథము రథజాతికిని పరమశివుడు రథ పతులకును ఉపలక్షకులు కావున మంత్రమున "రథేభ్యః రథపతిభ్యః" అని బహువచనము ఏర్పడెను.

"హయాంశ్చచతురోవేదాన్ సర్వదేవమయంరథమ్"

అను మహాభారతవచనముచే, సర్వదేవమయమగు మహాదేవుని రథమునకు నాల్గువేదములు అశ్వములుగాఁ గలవని తెలియుచున్నది.

"అర్కాబ్జనేమిర్వేదాశ్వస్త్రయస్త్రింశన్ మరున్మయః। పురారేఃకల్పితో దేవైస్సరథో(బ్రహ్మాసారథిః"అనుభవిష్యత్పురాణవచనముసైతము, దేవకల్పిత మైన మహాదేవుని రథమునకు సూర్యచంద్రులు చక్రములుగా, వేదములశ్వ ములుగానున్నట్లు తెలియుచున్నది. రథావయవములును శివస్వరూపములే అగుటచే నమస్కరింపబడుచున్నవి. రథపతులు సంహారకర్తలు కాన శివ స్వరూపులై నమస్కరింపఁబడుచున్నారు.

విష్ణు:- తమపైఁగూర్చుండువారిని ఆనందపఱచునది కాన రథమున కానామము సార్థకము రథమువలె అశ్వములును తమపైగూర్చుండువారిని ఆనందపఱచుచుభారమునుమోయును. కావునవానికి "ధుర్యములు" అను నామమువాటిల్లెను. రథములు అశ్వములు మున్నగునవన్నియును రథాంగ ములే. వానిలో "ధుర్యః" అను పదము విష్ణువునకు నామముగానున్నట్లు "స్కందస్స్కందధరోధుర్యః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచేఁ దెలియుచున్నది. కావున ధుర్యపదమువలె రథపదమును విష్ణువునకు సార్థకనామమేఅగును. విష్ణువు తనపై ఆధారపడియున్న గజేంద్రాదులను రక్షించి ఆనందపఱచి నాడుకదా! కావున రథనామము శివకేశవులకు సమానముగనేవర్తించును. రథపతియనగా దనపైఆధారపడినవారిని, రక్షించి, ఆనందపఱచి, వారికి ప్రభువుగానున్నవాడని యర్థము. దానిననుసరించి విష్ణువు రథపతి నామకుడని తెలిసికొనవలెను. అందుచేతనే రథపతీ! అనివిష్ణువునుఁనమస్కరించుచున్నారు.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"నమోరథేభ్యః" "రథ" అను నామమున "ర్+అ+ధ్+అ" అని నాల్గక్షరములుకలవు. ఇవి చతురగ్నులకును అంతఃకరణచతుష్టయమునకును జిహ్వాములు. ఇందు అగ్నిబీజమైన రేఫము సంహారకరము. ధకారము జయప్రదమైన ధర్మబీజము. అవి అకారముతోగూడియున్నవి. అందుచే నైనామము నుపాసించువారు అగ్న్యారాధనగల యజ్ఞములనాచరించి, హోమములుచేసి అపారశక్తినార్జించి, శత్రుసంహారకులై జయశీలురై లోకమున ధర్మమును స్థాపింపఁగలరు. అంతేకాదు. అగ్నినివారకములు, అగ్న్యుత్పాదకములు, అగ్ని ప్రేషకములునగు అయుధములను, యంత్రములనుత్పాదించి, దేశవినాశక శత్రువులను సంహరించి, ధర్మమును స్థాపింపఁగలరు.

"నమోరథపతిభ్యః" రథపతినామమున "ర్+అ+ధ్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని ఎనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి అష్టాగ్నులను, అష్టచక్రములను సూచించును. ఈ నామము నుపాసించువారు పైనామోపాసనచే బ్రాప్తించిన శక్తులతో సామాన్యయంత్రనిర్మాణశక్తిని, జలప్రేషకయంత్ర శక్తిని, మేఘయాననిర్మాణశక్తినిఁ బొందగలరు; అని తెలియుచున్నది.

—: దశమయజుస్సు :—

"నమస్సేనాభ్యస్సేనా నిభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:

సేనాభ్యః = రథగజతురగపదాతిరూపసేనలకు నమః = నమస్కారము; సేనానిభ్యశ్చ = సేనానాయకులైనట్టి వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- రథగజతురగపదాతిరూపసేనలు శత్రుసంహారకములు. సేనానాయకులును శత్రుసంహారకులే. సంహరించువస్తువులందును జీవులందును లయకర్తయైన శివునితేజస్సుండును. కాన వానికి నమస్కారము.

99, 100. నామములు:- నమస్సేనాభ్యః, సేనానిభ్యశ్చ

శివ:-

భ. భా. భా:- పరమాత్మ తనలోనుండి బైటపడిన తన శక్తిఁజెందిన సత్వరజస్తమోగుణములను, ఆగుణములు కలత్రిమూర్తుల తేజస్సుతోనింపి యున్నాడు. వానిలోఁగొన్ని జగన్నిర్మాణకములు. కొన్నిజగద్రక్షకములు. కొన్నిజగన్నాశకములునగుచున్నవి. త్రిమూర్తులలో శివుడు నారాయణుడువలె అంతటను ఆవరించియున్నాడు ఆతడు సేనలరూపమునంది, యుద్ధక్రీడలను గావించుచున్నాడు. అంతేకాదు సేనానాయకులరూపముననుండియు ఆసేనలను ప్రపంచమంతటను నడిపించి, సంహారక్రీడలనొనర్చుచున్నాడు. అందుచే సేనలను సేనానులను నమస్కరించుచున్నారు. అట్టి శివశక్తియే ప్రమథగణములనెడి సైన్యమునందును అట్టి సైన్యమున కధిపతియైన నందీశ్వరునందునుగలదు. దేవసేనకంతటికిని నాయకుడైన తనపుత్రుడు కుమారస్వామియందు శివుడు తనశక్తిని ప్రవేశపెట్టినాడు తారకాసురిని సంహరింపజేసినాడు. కావున ప్రమథగణరూప సేనలకును, సేనానులైన నందీశ్వరునకును, కుమారస్వామికిని నమస్సులు సమర్పింపఁబడుచున్నవి.

విష్ణు-

శౌర్యధైర్యాది సమృద్ధియే విభూతి. అట్టి విభూతిగలచేతనాచేతనవస్తుజాతమంతయును బరమాత్మయైన విష్ణువుయొక్క స్వరూపమే అను విషయము

"యద్యత్ విభూతిమత్ సత్వం శ్రీమదూర్జితమేవవా।
తత్తదేవావగచ్ఛత్వంమమతేజోంశసంభవమ్॥

అను గీతాసూక్తిచేదెలియుచున్నది. నావిభూతిగల చేతనాచేతనమంతయును సిరిసంపదలు, కళాకాంతులునుగలదై గొప్పతనముచెందియున్నది. అదంత యును నాతేజస్సునుండి సంభవించినదేయని యెఱుగుము; అని శ్రీకృష్ణభగ వానుడుచెప్పినాడు పైమంత్రమునజెప్పినసేన, సేనానాయకులును శౌర్య ధైర్యాదిరూపవిభూతికలవారే. అందు విష్ణువుకలడు. కావున సేనానామము విష్ణువునకుజెందును. అట్టి సేనలలో ప్రధానమైన దేవసేనను నడిపించు కుమారస్వామి విష్ణువిభూతికలవాడే. "సేనానీనామహంస్కందః" అను గీతా సూక్తిలో, సేనానాయకులలో ప్రధానుడైన స్కందుడు కుమారస్వామినేనే అని భగవంతుడు శ్రీకృష్ణుడుచెప్పినాడు. అందుచే సేనానినామము సైతము విష్ణువు నకుఁ జెందునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"నమస్సేనాభ్యః సేనానిభ్యశ్చ" "సేనా" అను నామమున "స్+ఏ +న్+ఆ" అని నాల్గుఅక్షరములుకలవు. ఇవి అంతకరణచతుష్టయ మునకును, చతురగ్నులకును చిహ్నములు. "సేనానీ" అను నామమున "స్+ఏ+న్+ఆ+న్+ఈ" అని ఆరక్షరములుకలవు ఇవి షడృతువుల కును షడింద్రియములకును ఉపలక్షకములు. ఈ రెండునామముల మొత్త మున "అకారేకారములు" శక్తిబీజములు ఏకారము వీరభద్రబీజము. ఇవి శక్తిపురుషుల సమష్ట్యుపాసనకుఁ జెందినవి. శాక్తేయుల జపంబునకుఁ ప్రధాన నామములు. వానితోగూడిన సకారనకారములు వరుసగా సావిత్రీ శక్తిబీజ ములు. ఈ రెండునామములందును శక్తిబీజములే ఎక్కుగాగలవు. కావున వీని నుపాసించువారు శాక్తేయులై పాపపరిహారకులును స్థితికరులునై, సర్వమును వశపఱచుకొని సామాన్యులకువాటిల్లుమానసికరోగములను బోగొట్టఁగలవార లగుదురు. జ్ఞానులగుదురు. నూతనవస్తువులను సృష్టించఁగలవారగుదురు. మానవసంఘమును సన్మార్గమున నడిపించఁ గలవారలగుదురు.

—; ఏకాదశయజుస్సు ;—

"నమఃక్షత్తృభ్యఃసంగ్రహీతృభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

క్షత్తృభ్యః = రథశిక్షకులును, సంగ్రహీతృభ్యశ్చ = రథములను గ్రహించుసారథులునగు, వః = మీకు, నమోనమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము;-

సా. భాః- యజ్ఞరూపరథమును శరీరరూప రథమును నడిపించువాడు పరమాత్మయే. కాన ఆతనికి "క్షత్తా" అను నామమువాటిల్లెను. యజ్ఞ శరీరములరూపమున గలరథమును నడిపించువాడును బరమాత్మయే. కావున బరమాత్మను బరమాత్మరూపమహాదేవుని భక్తులు నమస్కరించెదరు.

101,102. నామములు "నమఃక్షత్తృభ్యః, సంగ్రహీతృభ్యః"

శివ:-

భ. భా. భాః- "క్షద" ధాతువునుండు యేర్పడిన క్షత్తృ పదమునకు హింసించువాడని యర్థముకలదు. హింసించువాడు సంహారకర్త పరమశివుడు ఆతడు నేకరూపముల హింసించును. ఆతడే సారథిరూపముననుండి రథములకు శిక్షారూప హింసనొసంగును. కావున ఆతనికి "క్షత్తా" అను నామమేర్పడెను. ఆ పరమశివుడే సన్మార్గమున నుంచుటకై రథములను సంగ్రహించును. కావున సంగ్రహీతృ నామధారియాయెను. అందుచే క్షత్తృ సంగ్రహీతృ నామకుడైన పరమేశ్వరునకునమస్కారములు సమర్పింపఁబడును.

విష్ణుః-

విషధాతువునకు గత్యర్థముకలదు. కావున దానినుండియేర్పడిన క్షత్తృ నామమునకు సర్వవ్యాపకుడని యర్థము. క్షత్తా, అనగా అంతటను వ్యాపించు వాడని యర్థము. "క్షత్తా, విష్ణుః" అను రెండునుసమానార్థకములే. అందుచే క్షత్తృనామము విష్ణువునకుఁజెల్లును. విష్ణువు సమస్తమును దనలోనికి సంగ్ర హించును. కావున "అతీంద్రస్సంగ్రహస్సర్గః" అను విష్ణుసహస్రనామమున సంగ్రహనామము విష్ణుపరముగా బేర్కొనఁబడెను. సంగ్రహసంగ్రహీతృనామ ములు రెండును సమానార్థకములే. ఒకే గ్రహధాతువునుండియేర్పడిన పద ములే. కావున సంగ్రహీతృనామము విష్ణువునకుజెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

క్షత్తృనామమున "క్+ష్+అ+త్+ఋ" అని ఐదక్షరములుకలవు ఇవి పంచాగ్నులను, పంచప్రాణములను సూచించును. ప్రాజాపత్యబీజమైన కకారమును ద్వాదశాత్మబీజమైన షకారమును పరాశక్తిబీజమైన అకారము తోడను, వాస్తుబీజమైన తకారము బ్రహ్మదైవత్యమైన ఋకారముతోడను గూడియుండుటచేఁ బైనామమును సౌరశాక్తేయమతములవారుపాసించి, బ్రహ్మ జ్ఞానసంపన్నులు అగుదురని తెలియుచున్నది. పైనామము నుపాసించువారు పీతగ్రహవినాశకులై, కామెలరోగమును గ్రహబాధలను దొలగింప సమర్థు లగుదురని తెలియుచున్నది. సూర్యమండలగమనోపయుక్తయంత్రనిర్మాత లును, వృష్టికురిపించగలవారలునగుదురని తెలియుచున్నది.

సంగ్రహీతృనామమున "స్+అ+మ్+గ్+ర్+అ+హ్+ఈ+ త్+ఋ" అని పదక్షరములుకలవు. అవి దశదిక్కులకును దశేంద్రియముల కును జిహ్వలు. శక్తిమదనబీజములైన సకారమకారములు సర్వదేవతాక మైన అకారముతోడను, గణపతివహ్నిబీజములైన గకారరేఫములు అకారము

తోడను, శివబీజమైనహకారము మాయాబీజమైన ఈకారముతోడను వాస్తు బీజమైన తకారము బ్రహ్మబీజమైన ఋకారముతోడను గూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు శైవులుశాక్తేయులు, గాణాపత్యులును అగుదురు. అగ్నిమాపక యంత్రనిర్మాతలును సేనానాయకులునై ప్రజలకోరికలను నిర్విఘ్నముగా నెరవేర్పఁగలవారలును రక్తదోషనివారకములు, రక్తవృద్ధిదాయకములునగు ఔషధములను జేకూర్పఁగలవారలగుదురు.

—: ద్వాదశయజుస్సు :—

"నమస్తక్షభ్యోరథకారేభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

తక్షభ్యః = దేవాధిష్ఠానులైన శిల్పవిశేషులకు, నమః = నమస్కారము. రథకారేభ్యశ్చ = చక్కగారథములను నిర్మించు శిల్పులునగు, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- అష్టాదశవిద్యలును, 64 కళలును దైవాంశసంపన్నములు. వానియందు దైవమహిమకలదు. అందునను కళలుదేవుని సౌందర్యమును, నిరూపించును. వానిలోఁ బ్రధానము శిల్పము. శిల్పమును నిర్మించువారిలో శిల్పులు ముఖ్యులు. "పౌరుషంన్నృణామ్" అను గీతాసూక్తిలో పౌరుషము దైవస్వరూపమనిచెప్పబడెను. అట్టిస్వరూపనిర్మాతలైన శిల్పులకును, రథకారులకును దైవదృష్టితో నమస్సులుసమర్పించుచున్నారు.

103, 104. నామములు:- "నమస్తక్షభ్యో రథకారేభ్యః"

శివ:-

భ భా. భా:- సృష్టిలోగల సమస్తమును మహేశ్వర విభూతికలదియే అందుత్తమవస్తువులలో అధికముగాను, తక్కువ వస్తువులలో తక్కువగాను మహాదేవుని విభూతి కలదు. కాన సర్వమును దైవముగా భావింపబడి నమస్కరింపదగినదే. ఈమంత్రమునఁ బేర్కొనఁబడిన తక్షులు శిల్పులు. రథకారులు విశ్వకర్మలు. వీరిలో విభూతికలదు. కావుననే వారు అనగా తక్షులు దైవ తేజస్సుకల శిల్పకళనుద్ధరించిరి. విశ్వకర్మలు రథాదులను లోహదారు శిలాదులతో దైవతేజస్సుగల రథాదులను సృష్టించుచున్నారు. అందుచే తక్షులును, రథకారులును శివునిగా భావింపబడి నమస్కరింపబడుచున్నారు. "తక్షూ = తనూకరణే" అను ధాతువునుండిమేర్పడిన "తక్షన్" అను దానికి శిలాదులను సూక్ష్మీకరించి, దివ్యతేజస్సును అందు జొనుపుటయనియర్థము. అది శివశక్తియే. రముధాతువునుండియేర్పడిన రథపదమునకు ఆనందకరమగు క్రీడ అని యర్థము. అట్టివినోదకరవస్తువులు రథాదులు. వానినిసృష్టించి, ఆనందపఱచుటశివాంశయే. అందుచే రథకారనామకుడైన శివునకు నమస్కారము.

విష్ణు-

తక్షపదమునకు గరుడుడు అనియునర్థముకలదు. అతడు విష్ణువునకు వాహనము. అతడు బ్రహ్మస్వరూపుడు "తత్ తద్వతోరభేదః" అనున్యాయముచే వాహనమైన తక్షునకును అధికలవిష్ణువునకును భేదములేదన్నమాట. అంతేకాదు "తక్ష, త్వష్టా" అను రెండుపదములును ఒకేధాతువునుండి పుట్టినవి. సమానార్థకములుకూడ. విష్ణువు ప్రజాపతిరూపమునందుండి సంహార సమయమున సర్వభూతములను సూక్ష్మీకరించును. కావున త్వష్టఅయెను. "విశ్వకర్మామనుస్త్వష్టా" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో "త్వష్టా" అను పదము

విష్ణునామముగా పేర్కొనబడెను. కావున త్వష్టా" అను పదమునకు సమానార్థకమైన "తక్షా" అనుపదమును విష్ణునామమై విష్ణువును బోధించునన్నమాట.

"రథము అనగా ఆనందము. విష్ణువు చేతనాచేతన వస్తుజాతమునకు శరీరరూపరథమును ఆనందనిలయముగా నిర్మించి, రథకారుడు = ఆనందకరుడగుచున్నాడు. "అనన్తరూపోఽనన్తశ్రీః" అను సహస్రసూక్తిలో జెప్పిన అనన్తరూపములలో రథకారరూపమొకటియైయున్నది. కావున రథకారనామము విష్ణువునకు జెల్లునని తెలియుచున్నది. ఈవిషయమే "ఆత్మానంరథినం విద్ధి శరీరంరథమేవతు" అనుమంత్రమునఁజెప్పబడెను. "రథీ, రథకారుడు" అనునవి సమానార్థకములే.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"తక్షన్" అను పదమున "త్+అ+క్+ష్+అ+న్" అని ఆరక్షరములుకలవు. ఇవి షడృతువులకును, షడింద్రియములకును ఉపలక్షకములు. ఈనామము నుపాసించువారు వర్షకారకులైన సూర్యప్రజాపతుల శక్తులను సంపాదించి, అకాలవర్షములను గురిపించఁగలరు. ఋష్యశృంగాదులలోఁ బైదేవతలశక్తులుకలవు. కావున వారువచ్చుప్రాంతమున వర్షములు కురిసెడివి. ఇంతేకాదు. పైనామము నుపాసించువారు జలప్రేషకయంత్రముల నిర్మించి వానినుండి వింతశక్తులను జనింపజేయఁగలరు.

రథకారనామమున "ర్+అ+థ్+అ+క్+ఆ+ర్+అ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు. అవి అష్టప్రకృతులకుఁ జిహ్నములు. రేఫద్వయమును ఆకారమునుగలవు. అవి అగ్నిశక్తిబీజములు. వానితో బ్రాజాపత్యబీజమును, ధర్మబీజమైన థకారమునుగూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారుశక్తి ప్రభావముచే వివిధాగ్నిశక్తులను సంపాదించి, అగ్న్యుత్పాదకయంత్రాయుధముల నిర్మించి, దుష్టశక్తులను సంహరించి, ధర్మమును స్థాపించగలరు. జయము సంపాదించగలరు.

—: త్రయోదశయజుస్సు :—

"నమఃకులాలేభ్యఃకర్మారేభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

కులాలేభ్యః = కుంభకారులకు (కుమ్మరులకు, నమః = నమస్కారము. కర్మారేభ్యశ్చ = లోహకారులగు, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:- త్రిమూర్త్యాత్మకుడగు పరమాత్మయొక్క విభూతి సర్వత్ర కలదు. కావున కులాలస్వరూపుడును, లోహకారస్వరూపుడునగు పరమేశ్వరునకు నమస్కారములు సమర్పింపఁబడుచున్నవి.

105, 106. నామములు- "నమఃకులాలేభ్యః, కర్మారేభ్యశ్చ"

శివ:-

భ. భా. భా:- మహాశివుని సంహారశక్తి కుంభకారులలోను, లోహకారులందునుగలదు. భూమియందలి మట్టినికుండలు మున్నగువస్తువులకై మర్దించువాడుకులాలుడు. కర్మారమనగావెదురు. దానిచే సూచింపబడు లోహములుకూడ కర్మారములే. వానివస్తువులను తయారుచేయువారు కర్మారులు. వారేలోహకారులు. కులాలులు అనగా కుమ్మరులు మట్టివస్తువులతో ధనమార్జించి జీవింతురు. కర్మారులు కత్తి, బంగారు, వెండి, రాగి, ఇనుము, ఇత్తడి మున్నగులోహములతో జీవితావసరవస్తువులను నిర్మించి ధనమార్జించుకొని జీవింతురు. శివశక్తిసంపన్నులగుటచే కులాలులును, కర్మారులును నమస్కరింపఁబడుచున్నారు.

విష్ణు-

మహావిష్ణువు హిరణ్యాక్షునివధించుటకై భూమినీ మర్దించెను. లక్షణాశక్తిచే భూమిపైగలరాజులుకుశబ్దముచే సూచింపబడుదురు. ఆరాజులను

బరశురామావతారమువాల్చి, విష్ణువు 21 సార్లుమర్దించెను. కు = భూమిని లడతి = మర్దించుచున్నాడు అను వ్యుత్పత్తిచే కులాలశబ్దము విష్ణువునకు నామముగా జెల్లును. కుందరః = భూమిని మర్దించువాడు; కుం = భూమిని, ద్యతి = ఖండించువాడు కుందుడు. "కుముదః కుందరః కుందః" అను విష్ణు సహస్రసూక్తియందలి, కుంధరకుంద నామములును కులాలనామమును సమా న్వార్ధకములే కావున కులాలనామము విష్ణువునకును జెల్లును.

కర్మ = యజ్ఞకర్మను, ఇయర్తి = పొందువాడు కావున విష్ణువు కర్మా రుడు అయెను. విశ్వమందలి లోహములను బోలు కర్మలుకలవాడు కావున విష్ణువునకును లోహాదికర్మకారులకువలె విశ్వకర్మనామముచెల్లును. అటులనే కర్మారనామమును లోహకారునకువలె విష్ణువునకునుజెల్లును. "నైకాత్మానైక కర్మకృత్" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోఁ జెప్పినట్లు విష్ణువెన్నియోకర్మలను ఆచరించెను. అందుచే కర్మారనామము విష్ణువునకుఁజెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

కులాలనామమున "క్ + ఉ + ల్ + ఆ + ల్ + అ" అని ఆరక్షరములు కలవు. ఇవి షడృతువులకును, షడింద్రియములకును జిహ్నములు. ఇందు వశీకరణాకర్షణశక్తులను దెల్పు అకారాకారములతోడను వాయుబీజమైన ఉకారముతోడను కకారలకారములుకూడియున్నవి. కకారము ప్రాజాపత్యము లకారము పృధివీబీజము. అందుచే బైనామము నుపాసించువారు శక్తివాయు ప్రభావములు సంపాదించుకొనినవారై యోగులగుటయేకాక, సకాలమున వర్షముకురిపించఁగలవారలై భూమిని సస్యసమృద్ధముగావించి, ప్రభువులను ప్రజలను వశపఱచుకొనఁ గలవారలగుదు.

కర్మారనామమున "క్ + అ + ర్ + మ్ + ఆ + ర్ + అ" అని ఏడక్షర ములుకలవు. ఇవి సప్తాగ్నులకును సప్తధాతువులకు ఉపలక్షకములు పైనామమున అకారాకారములకు దోడువహ్నిబీజమైన రేఫద్వయమును,మదన

బీజమైన మకారమునుగలవు. పైనామము నుపాసించువారు అగ్న్యుపాసకులై దేశమునవాటిల్లు నీచకామములను ప్రమాదకరరోగబీజములను సంహరించి దేశక్షేమంకరులు కాఁగలరు. రోగనివారక వైద్యులుకాఁగలరు. మహారోగ నివారకౌషధస్రష్టలు కాఁగలరని తెలియుచున్నది.

—: చతుర్దశయజుస్సు :—

"నమః పుంజిష్ఠేభ్యో నిషాదేభ్యశ్చ వో నమః"

అర్థము:-

పుంజిష్ఠేభ్యః = పక్షిపుంజములను సంహరించువారికి, నమః = నమస్కారము; నిషాదేభ్యశ్చ = మత్స్యఘాతుకులైనట్టియు, వః = మీకు నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

"బలంబలవతాంచాహమ్" అను గీతాసూక్తిచే బలవంతులబలము భగవంతుని అంశయనితెలియుచున్నది. భగవంతుడు సంహరించువారిలో బలము రూపమున నున్నవాడు. కావున పక్షులను సంహరించునట్టియు మత్స్యములను నశింపజేయునట్టివారికి నమస్సులు సమర్పింపబడుచున్నవి.

107, 108. నామములు- "నమః పుంజిష్ఠేభ్యః, నిషాదేభ్యశ్చ"

శివః-

శి.భ.భా.:— శివుడు సృష్టిలోనున్న చేతనాచేతనములందంతటను గలడు. ముఖ్యముగా సంహారకరుడైన కారణమున అతడు సంఘముగానుండు

పక్షులను బరివేష్టించి బాధించువారిలోను, మత్స్యఘాతుకులందును బలరూప మునను న్నాడు. "బలాయనమః, బలప్రమథనాయనమః" అను శ్రుతిలో జెప్పినట్లు బలవంతులైన పుంజిష్టలరూపమునను నిషాదులరూపమునను గల శివుని నమస్కరించుచున్నారు. పుంజిష్ఠులనగా పక్షిగణసంహారకులు, నిషాదులనగా మత్స్యఘాతుకులు. వీరందఱును శివస్వరూపులే. కాన వారికి నమస్కారము.

విష్ణు-

"ష్టై = వేష్టనే" అను ధాతువునుండి యేర్పడిన "ష్ఠ" అను పదమునకు "చుట్టుట" అని యర్థము. "పుంజి" అను పదమునకు అంగుష్ఠాదిప్రమాణము అని యర్థము పైరెండు పదములును గలియగానేర్పడిన "పుంజి+ష్ఠ" అను పదమునకు అంగుష్ఠాదిప్రమాణమును జుట్టి బ్రహ్మాండమునగల పురుషుడని యర్థము; అతడు శివుడని కొందఱును, కేశవుడని కొందఱును అందురు, అతడు శివకేశవస్వరూపుడనుటయథార్థము "అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోజ్యోతిరవాధూమకః" అను శ్రుతియేదీనికి ప్రమాణము. ఈ విషయమే "ప్రమాణంబీజమవ్యయమ్" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే సూచింపబడినది కావున పుంజిష్ఠపదము విష్ణువునకుజెల్లునని తెలియుచున్నది.

"నిషాద" పదము నిపూర్వకషద్లధాతువునుండి యేర్పడినది. "షద్ల = విశరణగత్యవసాదనేషు" అను దానిచేషద్లధాతువునకు గత్యర్థముకలదని తెలియుచున్నది. ని = నితరాం = మిక్కిలి, సీదన్తి = ప్రాణులు తనయందుండును; తనను జేరును; అనువ్యుత్పత్తిచే పరమాత్మయైన విష్ణువునందు జీవులన్నియును జేరియుండుననితెలియుచున్నది. కావున విష్ణువు నిషాదుడైనాడు "నిష్ఠాశాంతిఃపరాయణమ్" అను సహస్రసూక్తియందలి "నిష్ఠా" అను నామమునకును జీవులు తనయందుండుననియే యర్థము. అందుచే, నిషాద నిష్ఠాపదములు సమానార్థకములై విష్ణువును బోధించుచున్నవని తెలియుచున్నది. నాదబ్రహ్మయైన విష్ణువునందు సర్వములన్నియునుండును. కావున విష్ణువునకు నిషాదనామము ఏర్పడెననియును జెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

పుంజిష్ఠనామమున "ప్+ఉ+న్+జ్+ఇ+ష్+ఠ్+అ" అని ఎనిమిదక్షరములు కలవు. అవి అష్టప్రకృతులకును, అష్టచక్రములకును జిహ్వా ములు. వాయుబీజమైన ఉకారముతో వర్షన్యబీజమైన పకారమును, విష్ణుబీజ మైన ఇకారముతో సావిత్రీబీజమైన నకారమును ఇంద్రబీజమైన జకారమును చంద్రబీజమైన ఠకారమును, సూర్యబీజమైన షకారమును అకారముతోడను గూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు ఇళాపింగళానాడులద్వారా ప్రాణాయామముగావించి, వాతరోగములను, జలోదరాదిరోగములను, మెదడు నకును ఊపిరితిత్తులకును జెందినరోగములను నివారింపగలవారలగుదురు. జలవాయుప్రేషకయంత్రములను సృష్టింపగలవారలగుదురు.

నిషాదనామమున "న్+ఇ+ష్+అ+ద్+అ" అని ఆరక్షరములు కలవు అవి షడింద్రియములకును, షడ్రుతువులకును జిహ్వాములు. ఇందుశక్తి బీజములధికముగానుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు శక్త్యుపాసకులై యుద్ధవిజేతలును భూతవైద్యులును కాగలరనియును, "శ్యామల, బొల్లి, కుష్ఠు, పాండువు" అను రోగములను నివారింపగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

—: పంచదశయజుస్సు :—

"నమ ఇషుకృద్భ్యో ధన్వకృద్భ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:-

ఇషుకృద్భ్యః = చక్కని శరములను జేయునట్టి, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము. ధన్వకృద్భ్యశ్చ = చక్కనిధనస్సులను జేయునట్టి, వః = మీకు నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమాత్మ సాధువులందును, అసాధువులందును, వృత్తి విద్యాసంపన్నులందున్నుగలడు. కావున శరములు, ధనుస్సులు మున్నగు వానిని దయారుచేయుయంత్రకారులందునుగలడు. కానవారికి నమస్కారము.

109, 110. నామములు-"నమఇషుకృద్భ్యః, ధన్వకృద్భ్యశ్చ"

శివ:-

భ. భా. భా:- సంహారకరుడై క్రమశిక్షణలోనుంచు శివునియొక్క శక్తిసకల ప్రాణులందేకాక ప్రాణములేని వస్తువులందును, బలరూపమునను తేజోరూపమునను, దహనశక్తిరూపముననుగలదు. అందుచే శివుడు "బలాయ నమః, బలప్రమథనాయనమః" అనికొనియాడఁబడి నమస్కరింపఁబడినాడు. కావున దుష్టులను సంహరించు సాధనములైన శరములందున్న, ధనుస్సులందును, వానిని నిర్మించుయంత్రకారులందును బరమశివుడుకలడు. కావున శరధనుష్కారకులు నమస్కరింపఁబడుచున్నారు. అందుచే శివునకు, ఇషుకృత్, ధన్వకృత్" అను నామములు చెల్లును.

విష్ణు-

"ఇష = గతౌ" అను ధాతువునుండియేర్పడిన ఇషుపదమునకు విష్ణుపదమునకువలె సర్వగమనుడు, సర్వవ్యాపకుడనియు నర్థములుకలవు. బలరూపమున శివుడువలె తేజోరూపమున విష్ణువు ఇషువై, కృత్ = జగద్రక్షణకరుడు అగుచున్నాడు. కావున "ఇషుకృత్" అను నామము విష్ణువునకు ఏర్పడెను. అంతేకాదు.

"ధన్వకృత్" అను నామముకూడ విష్ణువునకుజెల్లును. "ధన్వ = మరణే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన ధన్వపదమునకు నాశము అనియర్థము

కలదు. దుష్టులైన రాక్షసులకు ధన్వను = నాశమునుజేకూర్చువాడు కావున విష్ణువు ధన్వకృత్ నామకుడు అయినాడు. "ధన = ధాన్యే, ప్రార్థనాయాంచ "అనుధాతువునుండియేర్పడిన ధన్వపదమునకు ప్రార్థింపబడువాడు అని యర్థముకలదు. గజేంద్రాదులచే ధన్వ = ప్రార్థింపబడినవాడై, కృత్ = రక్షణక్రియనొనర్చినవాడు; కావున విష్ణువు ధన్వకృత్ నామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి;-

"ఇషుకృత్" అను నామమున "ఇ + ష్ + ఉ + క్ + ఋ + త్" అని ఆరక్షరములుకలవు. ఇవి షడృతువులకు, షడింద్రియములకును జిహ్వాములు విష్ణుబీజమైన ఇకారమును, సూర్యబీజమైన షకారమును, వాయుబీజమైన ఉకారమును వరుసగాగలవు పైనామము నుపాసించువారు వాయ్వగ్నుల శక్తులతో సూర్యమండలముచేరఁగలవారలగుదురు. పృథివ్యన్తరిక్షస్వర్గయా నులుకాగలరు. అంతేకాదు. బ్రహ్మప్రజాపతిబీజములు కకారఋకారములు వాస్తుబీజమైన తకారముతోగూడియుండుటచే పైనామము నుపాసించువారు వాయ్వగ్నిసూర్యశక్తులతోపితగ్రహజనితరోగనివారకయంత్రనిర్మాతలు కాగల రనితెలియుచున్నది.

"ధన్వకృత్" అనునామమున "ద్ + అ + న్ + వ్ + అ + క్ + ఋ + త్" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి అష్టదిశలకును శరీరమందలి అష్ట చక్రములకును జిహ్వాములు. పైనామము నుపాసించువారు పలురకాల రోగములను నివారించువారును వృష్టికారకజలప్రేషక యంత్రనిర్మాతలును కాఁగలరని తెలియుచున్నది.

—: షోడశయజుస్సు :—

"నమోమృగయుభ్యశ్శ్వనిభ్యశ్చవోనమః"

అర్థము:-

మృగయుభ్యః = మృగములను జంపెడివ్యాధులకు, నమః = నమస్కా

రము. శ్వనిభ్యశ్చ = కుక్కలమెడలయందుగట్టబడిన పాశములనుదాల్చు, వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమేశ్వరుడు నానావిధజాతుల మూర్తులరూపమున నుండును. అందుచే. వేటగాండ్రరూపముననను, కుక్కలను వెంచెడి యజమానులరూపముననుండు పరమేశ్వరుని భక్తులు నమస్కరించుచున్నారు.

111, 112. నామములు:- "నమో మృగయుభ్యః శ్వనిభ్యశ్చ".

శివ:-

భ. భా. భా:- పరమేశ్వరుడు క్రూరజంతువులబారినుండి రక్షించు వ్యాధులరూపముననుండును. అంతేకాదు. మృగ = జంతువులను, యు = సక్రమమార్గమునకుజేర్చువానిరూపమునడుండును. తనకన్నకూతును బరిణయ మాడిన బ్రహ్మ, మహాదేవునివలన భీతుడై లేడిరూపముదాల్చిపఱుగెత్తునపుడు శివుడు వ్యాధునిరూపముదాల్చెను. భక్తుడైన అర్జునుని శక్తిపరీక్షింపఁదలచి పందిని దఱుముచున్న వ్యాధునిరూపముదాల్చెను. అందుచే శివునకు మృగ యుడు అనునామముసార్థకమాయెను.

అనసూయకొసగినవరముననుసరించి పరమ శివుడు ఆమెకు పుత్రుడుగా బుట్టినపుడు దత్తాత్రేయునిరూపముదాల్చెను. అపుడు వేదములు శ్వానరూపము దాల్చెను. అసమయమునశ్వానములకు బరమశివుడు నేత = నాయకుడుఅయెను అందుచే బరమశివునకు శ్వనినామముసార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

మృగము = జంతువగు ఏనుగు. వి ష్ణు తన భక్తుడైన మృగమును గజేంద్రుని రక్షించి, యు = దానికిముక్తినిజేకూర్చెను. అంతేకాదు. మృగులు = యోగతపోజ్ఞానాదిమార్గములఁదనను అన్వేషించువారు, వారికి, యు = ముక్తినిజేర్చువాడు విష్ణువు. కావున విష్ణువునకు మృగయునామము సార్థకమాయెను.

"టు ఓశ్వి = గతివృద్ధ్యోః" అను ధాతువునుండియేర్పడిన "శ్వ" పదమునకు, శ్వయతి = గచ్ఛతి అను నర్థముకలదు కాన చేతనాచేతనవస్తువులను జేరు విష్ణువును "శ్వ" అనవచ్చును. "ని = నేత, శ్వాచఅసౌనిశ్చశ్వనిః" అనగా అంతటను వ్యాపించునాయకుడు అనియర్థము. కావున శ్వనినామము విష్ణువునకు జెందునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

మృగయునామమున "మ్ + ఋ + గ్ + అ + య్ + ఉ" అని ఆరక్షరములుకలవు. ఇవి షడృతువులకును షట్చక్రములకును జిహ్వాములు. వాయు బీజములైన యకారోకారములు రెండుకలవు. అందుచే ఈనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామపరులై పచ్చకామెర్లు, నీలిమ, రక్తదోషరోగములు, శ్యామల, మున్నగురోగములను, పీడాపిశాచాదిబాధలను దొలగింపఁగలవారలగుదురు వాయుయానయంత్రనిర్మాతలుకాఁగలరు.

"శ్వని"నామమున "శ్ + వ్ + అ + న్ + ఇ" అని యైదక్షరములు కలవు. ఇవి పంచభూతములకును, పంచేంద్రియములకును జిహ్వాములు. పైనామము నుపాసించువారు లక్ష్మీసంపన్నులై జలయంత్రనిర్మాతలై జలము నందుగల శక్తులను వస్తువులను బైటపెట్టగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

—: సప్తదశయజుస్సు :—

"నమశ్శ్వభ్యశ్శ్వపతిభ్యశ్చవో నమః"

అర్థము:-

శ్వభ్యః = శ్వానరూపధారులకును, నమః = నమస్కారము. శ్వపతిభ్యశ్చ = శునకస్వాములైన వః = మీకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:- పరమాత్మసమస్త ప్రపంచమునసనుగలడు. కావున యజమానియందును, విశ్వాసముకలవై, చోరాదులకు భయముగొల్పునవై రక్షించు శునకములందును ఆతని విభూతికలదు. శ్వపతులై దుష్టజంతుగ్రాహకములగు శ్వానములకుస్వాములై దుష్టజంతుసంహారకులైనవారియందు ఆతని విభూతి కలదు. కానశ్వానములును శ్వానపతులును నమస్కరింపబడుచున్నారు.

113, 114. నామములు- "నమశ్శ్వభ్యః, శ్వపతిభ్యశ్చ"

శివ:-

భ. భా. భా:- బ్రహ్మాండమంతటను ఆవరించిన విభూతిగల పరమశివుడు ఒకప్పుడు భైరవమూర్తియైకలడు. ఆభైరవుడేశ్వానము శ్వానరూపమున నుండి రక్షించుకారణమున శ్వనామధారిమాయెను. శ్వపతులు క్షేత్రపాలకులు. కావున .మహాదేవుడు శ్వపతిరూపముననుండి రక్షించుచు శ్వపతి నామధారియై నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

విష్ణు:-

"శ్వయతి = గచ్ఛతి" అను క్రియనుండి నిష్పన్నమైన శ్వశబ్దమునకు సర్వవ్యాపకుడని యర్థము. అందుచే శ్వపదము విభుపదముతో సమానార్థకమై విష్ణునామమాయెను. "శ్వాచఅసౌపతిశ్చ = శ్వపతిః" అని విశేషణోభయపద కర్మధారయముగాజెప్పినచో శ్వయైన = సర్వవ్యాపకుడైన, పతి = ప్రభువు మహావిష్ణువు. అందుచే శ్వపతినామము విష్ణువునకు జెల్లును. అందుచే శ్వపతియైన విష్ణువునకు నమస్కారము.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"శ్వా" అను నామమున "శ్+వ్+అ" అని మూడక్షరములుకలవు అవి త్రికాలములకు త్రిశరీరములకు జిహ్వములు. లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణము, వరుణబీజమైన వకారమును పరాశక్తిబీజమైన ఆకారముతో గూడియుండుటచే పైనామము నుపాసించువారు లక్ష్మ్యుపాసకులు. వారులోకమునవాటిల్లు జలోదరాదిరోగములకునివారకులై, సకాలవర్షముకురిపించగలవారై లోకులకు లక్ష్మినిజేకూర్పగలరనితెలియుచున్నది.

శ్వపతినామమున "శ్+వ్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని ఏడక్షరములుకలవు. అవి సప్తవాయుమండలములను, సప్తధాతువులను సూచించును. పైనామము నుపాసించువారు కృత్రిమమేఘములను సృష్టించి, కృత్రిమవర్షము కురిపించగలవారై, జలప్రళయనివారకులై, సూత్నయంత్ర నిర్మాతలు కాగలరనితెలియుచున్నది.

సా. భా:- ప్రథమానువాకమున ప్రత్యక్షపరోక్షమార్గములలో మహాదేవుని మహిమప్రదర్శింపబడినది ద్వితీయానువాకమున లీలార్థముదేవతామూర్తియైన మహాదేవుడు ప్రధానముగాస్తుతింపబడెను. తృతీయానువాకమున రజోమూర్తియైన మహాదేవుడు ప్రధానముగాస్తుతింపబడెను. ఈచతుర్థానువాకమున నానాజాతిమూర్తియైన మహాదేవుడు ప్రధానముగా స్తుతింపబడెను.

భ. భా. భా.- ఈయనువాకమునకుజెందిన పురశ్చరణమిందుచెప్పబడుచున్నది. 12 రాత్రులు పూర్ణముగా కృచ్ఛ్రవ్రతము ఆచరించి 9 వేలు జపముచేయవలెను. పిమ్మట శివాలయమున 8 వేల ప్రదక్షిణములుచేయుచు నిరంతరము జపముచేయవలెను. అప్పటితో పురశ్చరణము పూర్తియగును. దినములలెక్కచూడక యథాభిమతము జపముచేయవచ్చును రాజయక్ష్మగల

మానవుడు సిద్ధినొందిన ద్విజునకు వరుణయిచ్చి, శాంతిచేయవలెను. ఇట్లు వరుణపొందిన విప్రుడు యజమాని యింటనొకభాగమున అగ్న్యారాధనకు బాహూమాత్రకుండమును నిర్మింపవలెను. అగ్నికుండమునకు ఎదురుగా వేదికను నిర్మింపవలెను ఆవేదికపైని తొమ్మిది జలపూర్ణఘటములను ఉంచవలెను. అఘటములకు దారముచుట్టవలెను. ఈయనువాకముచెప్పుచు మహాదేవుని అందు ప్రతిష్ఠించవలెను. ఆవాహనము ఒనర్చిన పిమ్మటగంధాదులతో బూజింపవలెను. పిమ్మట గంధము, కర్పూరము, పుష్పము, తామరసధూపము, ఉశీరాదులతోడి దశాంగము, నేతిదీపమును, సమర్పించవలెను. ఇట్లు తనను ఆరాధించుకొని, తత్త్వమున్నారాధించి, పదునొకండుదినములు దీక్షచేయవలెను. ప్రారంభ దినమున మంత్రపుష్పాంతమాచరించి, ఈయనువాకముతో బదునొకండు సార్లు ప్రతినమస్కారములు సమర్పించి నేతితోహోమమొనర్చి, అమహాదేవుని సన్నిధిని ఇరువదియొక్కవేలు జపముచేయవలెను. అపుడదిమొదలు దీక్ష పూర్తియగువరకును అగ్నినిసంరక్షింపవలెను. పిమ్మటను అమఱునాడు నిత్య కార్యమాచరించి, నేతిలోను తేనెలోను తడిపినతిలలను, లాజలను (పేలాలను) దూర్వాలను, బియ్యమును, యవలను ఈయనువాకముతోబదునొకండుసార్లు హోమముచేయవలెను. ఇట్లు మూడుదినములు ప్రతిదినము మధువుతోను నేతితోను హోమముచేయవలెను.

పిమ్మట సప్తమాష్టమదినములలో అశ్వత్థాపామార్గసమిధలతో హోమము పూర్వమువలెనేచేయవలెను. తర్వాతనొకదినము ఉదయమునుండి అస్తమయమువరకును నిత్యకర్మలకు అవిరోధముగా అవశ్యకముగా నిరన్తరము అనువాకమును జపింపవలెను. పిమ్మటను, నవమదినమున నేతితోడను, తేనెతోడను హోమముచేయవలెను. దశమదినమున ఉదయాస్తమయము లందు జపముచేయవలెను. పిమ్మట సమాప్తిదినమున (11 వ దినమున) ప్రతి నమస్కారమునందును ఈయనువాకముచెప్పుచు ఎనిమిదివేలకమలములతో మహాదేవుని ఆరాధింపవలెను పిమ్మటగౌరినారాధించి, బ్రాహ్మణులచే వ్యాధి

నిర్మోచనమగుగాక యని యాశీస్సుపొందవలెను. దానముచేయుసమయమున రాజు 8 వేలో, నాల్గువేలో, 8 వందలో బంగారునాణెములను దక్షిణగా నొసంగవలెను. ఇతరులు (రాజులుకానివారు) 8 వందలో, 4 వందలో, ఇరువదియైదో బంగారునాణెములను యథాశక్తి దక్షిణగా నొసంగవలెను. ఇట్లు ఒకే బ్రాహ్మణునకు ప్రత్యేకముగా దానముచేయవలెను పిమ్మట జపహోమాది కర్మలకు తగినట్లు దక్షిణనొసంగవలెను. ప్రతిదినము ఒకనాణెముదక్షిణగా నొసంగవలెను. పిమ్మట సమస్తమునకును దక్షిణగా ధేనువును ఈయవలెను.

ఇట్లు ఈవ్రతమును సమాప్తిచేసి దేవుని విసర్జింపవలెను. దేవాలయాది కర్తకు ఈక్రింది విధానమును జెప్పిచేయించవలెను. ఏమన?

ఘటజలముతో నిత్యముదేవునికి స్నానము చేయింపవలెను. ప్రోక్షణ చేయవలెను. ఈవిధముగాజేసినచో రాజయక్ష్మనశించును. శంభుప్రసాదము వలననే దీర్ఘాయువులభించును. ఈయనువాకముతోడనే మహాశాంతియు జేయింపవచ్చును మహావ్యాధిగలవాడు అగ్నిలోతేనెతోబాటు నేతితో ప్రతి నమస్కారమునందును తొమ్మిదివేల ఆహుతులను హోమముచేయవలెను. ఇట్లుచేసినచో మహారోగమునశించును. ఇతరములైన కుష్ఠాదిరోగములు తొలగుటకును 100 వేలసార్లు ఈయనువాకముతో జపముచేయవలెను. దాని మూలమున వ్యాధులు నశించును. జ్వరాదిరోగములు ఏకకాలమున సంభవించినచో సమర్థుడైన బ్రాహ్మణునిచే జపాదులను జేయింపవలెను. ఆబ్రాహ్మణుడు నాభిమాత్రజలముననో ప్రవాహముననోనిలిచి, 8 వేలరక్తకమలములను ప్రతినమస్కారమునను చిమ్మవలెను. శేషముతో భృంగిరిటపూజచేయదగియున్నది ఇట్లుచేసినచో మహాజ్వరమునశించును మహాశివుడు ఘోరస్వరూపుడు కావున ఆతనిపూజావిధానాదులను జరిపించుటకు విద్వాంసుడైన విప్రుడే గురువుగానుండవలెను. వేరువిధముగా జరిగినచో కలహము సంభవించును. ఏలోపమువాటిల్లకుండ పైన జెప్పిన జపహోమాదులు జరుగవలెనుగదా! పిమ్మట పైఅనువాకమంత్రముల యర్థముగల ఈక్రింది శ్లోకముతో ధ్యానము చేయవలెను.

శ్లో॥ భస్మోద్ధూళితసర్వాంగం జటామండలమండితం।
ధ్యాయేత్ త్ర్యక్షం వృషారూఢం గణేశ్వరయుతం హరమ్॥

తాత్పర్యము:-

త్రిలోచనుడై శివుడు భస్మమువలన భాసిల్లు సర్వాంగములు కల్గి యుండెను. అతడు జటామండలముతో అలంకరింపబడి, వృషభారూఢుడై గణేశ్వరయుతుడై యుండెను. ఆ శ్రీహరుని ధ్యానింపవలెను.

విద్యారణ్యభాష్యమును, భట్టభాస్కరభాష్యమునుగల

శ్రీ రుద్రప్రశ్నమునచతుర్థానువాకము సమాప్తము.

-: పంచమానువాకము :-

—: ప్రథమయజుస్సు :—

చతుర్థానువాకమున ఉభయతోనమస్కారములుగల మంత్రములుకలవు.
పంచమానువాకమునుండి నవమాంతానువాకములందుగల
మంత్రములు నమస్కారాదులైకలవు.

మంత్రము- "నమోభవాయచరుద్రాయచ"

అర్థము:-

భవాయ = ప్రాణులయుత్పత్తికిమూలకారణమైన, రుద్రాయ = జీవుల రోదనమునకు గారణమైనట్టియు, దుఃఖమును ద్రవింపజేయునట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- ప్రాణులయుత్పత్తికి మహాదేవుడే మూలకారణము. అతడే జీవులను ఏడిపించును. జీవులదుఃఖమును ద్రవింపజేయును. జీవోత్పత్తికి మూలకారణమగు శక్తిమహాదేవుని శరీరమునుండియేవేరైనది. అట్టిజీవులకు కర్మానుసారముగా దుఃఖములగల్గించి, యేడిపించునాతడును రుద్రుడేయని తెలియుచున్నది.

115 నామము:- శివ:- "నమోభవాయ"

భ. భా. భా:- "నమోభవాయ" అను దానితోడను, నమోజ్యేష్ఠాయ" అను దానితోడను, ఆరంభమగు అను వాకములకు భగవంతుడైన శంభుడే

ఋషియును, దేవతయునైయున్నాడు. మహావిరాట్టుఛందస్సు. ఇట్లు ఈతను వాకములతో మహాదేవునకు విశ్వాధిపత్యము ప్రతిపాదింపబడెను. తర్వాత అష్టమూర్తియనుఅధిష్ఠానభేదముతో మహాదేవుడు స్తుతింపబడుచున్నాడు. ఉభయతో, నమస్కారములుగల మంత్రములైన పిమ్మట, అవియందు మాత్రమే నమస్కారముగల మంత్రములు చెప్పబడుచున్నవి.

సర్వత్రఎల్లపుడును ఉన్నకారణమున శివునకు భవుడను నామము కల్గెను. భవుడనగా ఎల్లపుడు ఉన్నవాడు; శాశ్వతుడు అనియు అర్థముకలదు. ఎల్లపుడును బ్రహ్మాండము అంతయు తనలోనేకలదని భావించువాడును, సర్వులచే తమహృదయములందు భావింపబడువాడునగుటచే, శివునకు "భవుడు" అను నామముకల్గెననియును జెప్పవచ్చును. సాలీడునోటిలోనే దారముగా మారు ఉమ్మికలదు. పట్టుఅల్లునపుడు అదియేదారముగా బైటపడును. మరల అదియేమ్రింగబడును. అటులనే బ్రహ్మాండము సృష్టిస్థితిలయములందు మహాశివునిలోనుండియే మార్పుచెందును. కావున శివుడు భవనామకుడాయెను. శివుని అష్టమూర్తులలో భవుడు జలములకు అధిష్ఠాత. సూర్యునకు రుద్రుడు అధిష్ఠాత.

116 నామము "నమోరుద్రాయ"

రుద్రుడు అను నామమునకు శివపరముగాను, విష్ణుపరముగాను అర్థము ఇంతకుముందు వ్యాఖ్యానింపబడెను. బీజాక్షరపరమగు అర్థమును వివరింపబడెను.

విష్ణు-

"అపాంనిధిరధిష్ఠానమ్" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే సకల భూతములకు సూర్యాదులకును విష్ణువు అధిష్ఠాత. రుద్రుడును అధిష్ఠాతయే. "శాశ్వతః కృష్ణః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే సర్వకాలములందున్నవాడే, విష్ణువు

ANNAMACHARYA KALA MANDIRAM TIRUPATI. No.........Dt........... LIBRARY

శాశ్వతుడైనట్లు తెలియుచున్నది. భవుడు అనగా శాశ్వతుడు. పరిశీలింపగా "భవుడు, శాశ్వతుడు" అను రెండునామములును సమానార్థకములేయని తెలియుచున్నది. అందుచే శాశ్వతనామమువలె భవనామమును విష్ణువునకు జెల్లునని తెలియుచున్నది "ప్రభవః ప్రభుః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోని "ప్రభవుడు" అను నామముకూడ పైయర్థమునే బోధించునని తెలిసికొనవలసి యున్నది.

"భవ" అను నామమున "భ్ + అ + వ్ + అ" అనీనాల్గు అక్షరములు కలవు. ఇవి నాల్గుయుగములకును, అంతఃకరణచతుష్టయమునకును జిహ్వ ములు. భకారము శివశుక్రులకు జెందినబీజము. వకారము వారుణబీజము. ఈరెండును అకారాకారములతో గూడియున్నవి అందుచే, బైనామము నుపా సించువారు, జలప్రకోపరోగములను, భూతాదిబాధలను నివారించువారును రాజనీతివిశారదులును, కాగలరు. జలప్రయాణసాధననిర్మాతలుకాగలరు. శ్విత్రమును బొల్లిజబ్బును రక్తరోగములను నివారింపగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది

—: ద్వితీయయజుస్సు :—

"నమశ్శర్వాయచ పశుపతయేచ"

అర్థము:-

శర్వాయచ = పాపనాశకునకును, పశుపతయేచ = అజ్ఞానుక్తైన పురుషు లను పాలించువారికిని, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:- ప్రళయకాలమున సృష్టినంతటినివలె సామాన్యకాలములందు సకల జీవులపాపములను నాశనముచేయువాడు పరమేశ్వరుడే జ్ఞానహీనులై తప్పుమార్గములందు సంచరించుప్రజలను సన్మార్గముునకుమరల్చి, పాలించు వాడును బరమేశ్వరుడేయని తెలియుచున్నది.

117, 118. నామములు- "నమశ్శర్వాయ, పశుపతయేచ"

అగ్నికి అధిష్ఠాతయై పరమేశ్వరుడు ప్రళయకాలమునందు సర్వమును హింసించును. నశింపజేయును. ప్రళయేతరకాలములందు చేతనాచేతనవస్తు జాలమందలిలోపమును, దోషమును బరిహరించువాడును ఆపరమేశ్వరుడే. భూమికి అధిష్ఠాతయై శివుడు భూమిపైగల సకలపశువులను, అనగా జీవులను, లోపములు తొలగించియు, ఆరోగ్యముచేకూర్చియు, శక్తినొసంగియు రక్షించును. అందుచే బరమశివునకు, శర్వుడు పశుపతినామములుచెల్లును.

విష్ణు-

"శౄ = హింసాయామ్" అను ధాతువునుండి శర్వపదమేర్పడెను. దుష్టులైన రాక్షసులను, గజేంద్రాదిభక్తులను బీడించుమకరాదులను హింసించినవాడు కావున విష్ణువునకును శర్వనామముచెల్లును. "సర్వదృక్ సింహః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోగల విష్ణుపరమైన సింహపదమునకు హింసించువాడనియే యర్థము. పైశర్వనామము, సింహనామమును సమానార్థకములే కావున శర్వపదమునకు విష్ణువు అనియు అర్థము, చెప్పవచ్చును.

సూచన-

పశుపతినామమునకు విష్ణుపరమగు అర్థము 34 వ నామమున ఇంతకుముందు వివరింపబడెను. బీజాక్షరపరమగు అర్థము కూడ ఇంతకుపూర్వమే వివరింప బడెను

బీజాక్షరసంపుటి;-

శర్వనామమున "శ్+అ+ర్+వ్+అ" అని ఐదక్షరములుకలవు. ఇవి పంచభూతములకును, పంచకోశములకును జిహ్వములు. లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణమును అగ్నివరుణబీజములైన రేఫవకారములును సర్వదేవతాకమగు అకారముతోఁగూడియున్నవి. అందుచే బైనామము నుపాసించువారు జలయంత్రాగ్నిమాపకయంత్రనిర్మాతలు అగుటయేకాక విమానౌకాయాత్రల ద్వారావాణిజ్యము నెఱపి, ధనమార్జించి, లక్ష్మీసంపన్నులుకాగలరనియును, జలాగ్నిరోగనివారకులుకాగలరనియును తెలియుచున్నది.

—: తృతీయయజుస్సు :—

మంత్రము- *"నమోనీలగ్రీవాయచశితికంఠాయచ"*

అర్థము;-

నీలగ్రీవాయ = కాలకూటవిషధారణముచే నీలమైన కంఠభాగముకలవాడును, శితికంఠాయచ = మిగిలిన కంఠప్రదేశమున శ్వేతవర్ణముకలవాడు నగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము;-

సా. భా:- పరమశివుడు లోకరక్షణకై క్షీరసముద్రమథనమున ఉద్భవించిన కాలకూటవిషమును, కంఠముననిడుకొనెను. అందుచే వానికంఠమున కొంతభాగము నల్లగాను, మిగిలిన భాగము తెల్లగాను ఉండెను. అందుచే ఆతనిని నీలకంఠుడు శితికంఠుడు అనియును గొనియాడి నమస్కరింతురు.

119, 120. నామములు:- "నమఃనీలగ్రీవాయ, శితికంఠాయ"

శివ;-

భ. భా. భా:- నీలగ్రీవనామార్థము ఇంతకుమున్నే వివరింపబడెను. "శితిధవళమేచకా" అను నిఘంటుసూక్తిచే శితి పదమునకు తెల్లని అనియర్థము కలదు. కంఠమున గరళములేనిభాగము తెల్లగానుండును. అట్టి తెల్లనికంఠ భాగముకలవాడు కావున శివుడు శితికంఠనామధారియాయెను. భగవంతుడైన శివుని కంఠమున సహస్రతమభాగముమాత్రమే విషానలముచే నల్లనిదాయెను. "యథాంబికాపతయే ఉమాపతయే పశుపతయేనమోనమః" అను సూక్తిలో అదరార్థము మొదటిరెండును పార్వతీపతియను నర్థమునందే ప్రయోగింప బడెను. అటులనే ఈయజుస్సులో నీలగ్రీవశితికంఠనామములు సమానార్థకములుగా అదరముకొఱకు జెప్పబడెననియు జెప్పవచ్చును.

శ్లో॥ సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానంరజసోలోభఏవచ।
ప్రమాదమోహౌతమసోభవతోఽజ్ఞానమేవచ॥

అను గీతాసూక్తిచే సత్త్వప్రధానమైన శుక్లవర్ణము జ్ఞానమును తమఃప్రధానమైన నీలవర్ణము ప్రమాదమోహాజ్ఞానములను ఒసగునని తెలియుచున్నది. శుక్లనీలవర్ణమిశ్రితమైన కంఠముగల పరమశివుడు తనను ధ్యానించుభక్తులకు ప్రమాదమోహాజ్ఞానములను తొలగించి జ్ఞానమునొసంగునని తెలియుచున్నది. అందుచే నీరెండు శివనామములును ఒకచోటప్రయోగింపబడెను.

విష్ణు-

"కణ = శబ్దే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన కంఠశబ్దమునకు జీవులచే బల్కించువాడు అనియర్థము చెప్పవచ్చును "కఠి = శోకే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన కంఠశబ్దమునకు దుర్మార్గులనేడిపించువాడని యర్థము చెప్పవచ్చును. "శి = శోధనే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన శితిపదమునకు సకల

వస్తువులందుండుటచే బరిశోధింపబడువాడని యర్థము చెప్పవచ్చును. "శితిశ్చాసౌ కంఠశ్చ = శితికంఠః" అని విశేషణోభయపదకర్మధారయ సమాసము చేసి, ఈపదమునకు విష్ణుపరముగా అర్థము చెప్పవచ్చును. ఇందుగలఁడందు లేడనసందేహము లేదు సర్వగతుడైన విష్ణువు సర్వులచేతను పరిశోధింపబడును. కావున విష్ణువు శితినామకుడాయెను. నేరములు చేయు రాక్షసాదులను శోకింపజేయువాడు కావున విష్ణువు కంఠ నామకుడాయెను. "శితి + కంఠ అని రెండును గలియగానేర్పడిన శితి కంఠపదము పైవిధముగా విష్ణువునకు జెల్లునని తెలియుచున్నది, సర్వులచే జూడబడు విష్ణువునకు "సర్వదృక్" అను నామము ఏర్పడెను "సర్వదృక్" అను విష్ణుసహస్రనామమును "శితి" అను నామమును సమానార్థకములు. "విశోధనుడు" అను విష్ణుసహస్రనామము "శితి" నామముకూడ సమానార్థకములే. విశేషముగా "గజేంద్రుడు" మున్నగు భక్తజీవులచే శోకింపజేయువాడు అను నర్థముకల "విశోకుడు" అనుసహస్రనామమును కంఠ నామమును సమానార్థకములే కావున శితికంఠనామముచే విష్ణువు చెప్పబడునని తెలియుచున్నది.

—: చతుర్థయజుస్సు :—

"నమః కపర్దినే చ వ్యుప్తకేశాయ చ"

అర్థము:-

కపర్దినేచ = జటాజూటముకలవానికిని, వ్యుప్తముండితకేశునకును (జుత్తులేనివానికిని) నమః = నమస్కారము. పాశుపతాదివేషధారియగుటచే శివుడు కపర్ది ఆయెను యతులు, సన్న్యాసులు మున్నగు వేషధారులుగానుండుటచే మహాదేవుడు జుత్తులేక వ్యుప్తకేశుడాయెను.

తాత్పర్యము:-

సా భా:- మహాదేవుడు పశుపతి. అందుచే పాశుపతాదులవేషము దాల్చి జటాధారియై కపర్దినామకుడాయెను. యతులు, సన్న్యాసులు మున్నగు

వారిలో శివాంశకలదు. యత్యాదులవేషముదాల్చుటచే జంతులేనివాడై శివుడు వ్యుప్తకేశుడాయెను.

121 నామము- శివ:- "నమఃకపర్దినే"

భ. భా. భా:- జలస్వరూపిణియగుగంగ వ్యక్తముగానున్నచో ప్రవాహప్లావితయై, ప్రపంచమును బ్రహ్మాండమును నశింపజేయును. అందుచే మహాదేవుడు గంగాసహితమైన శిరస్సును జటలతో బూరించి, ప్రపంచమును రక్షించెను. కావున కపర్దినామకుడాయెను.

విష్ణు-

క + పర్ది = "మారుతేవేధసిబ్రధ్నే" అను అమరకోశసూక్తిచే, క = సూర్యుడు అని తెలియుచున్నది. విష్ణువు, క = సూర్యరూపముతో పర్ది = జగంబులను బూరించుచు, పాలించుచున్నాడు. కావున విష్ణువు కపర్దినామకుడాయెను. అందుచేతనే, రవి, సూర్యుడు అను నామములును విష్ణుపరములై యున్నవి.

బీజాక్షరసంపుటి:-

కపర్దినామమునకు బీజాక్షరపదముగా అర్థము ఇంతకుమున్ను వివరింపబడెను.

122 నామము- శివ:- "నమోవ్యుప్తకేశాయ"

భ. భా. భా:- యజ్ఞయాగాదులనాచరించు యజమానులు వ్యుప్తకేశులు అనగా ముండితకేశులైయుందురు. వారు శివస్వరూపులు. కావున వ్యుప్తకేశుడు

శివుడాయెను. అంతేకాదు. వ్యుప్తమైన = వికీర్ణమైన బ్రహ్మాండమున జెదిరిన, క = అనగా జలమునకు, జలరూపిణియైన శక్తికి, ఈశుడైయున్నవాడు పరమ శివుడు. కావున ఆతనికి వ్యుప్తకేశనామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:—

వ్యుప్త = అంతటను జెదిరిన (సంచరించిన) క = సూర్యునకు, ఈశుడు = ప్రభువు; కావున విష్ణువు వ్యుప్తకేశుడాయెను. "తస్యభాసాసర్వ మిదంవిభాతి" అను శ్రుతివలన మహావిష్ణువుయొక్క తేజస్సుచే సూర్యచంద్రాగ్నులు సమస్తబ్రహ్మాండమును బ్రకాశింపజేయుచున్నారని తెలియుచున్నది. అందుచే విష్ణువు వ్యుప్తుడైన సూర్యునకు ప్రభువై వ్యుప్తకేశనామకుడైనట్లు తెలియుచున్నది.

—: పంచమయజుస్సు :—

"నమస్సహస్రాక్షాయచశతధన్వనేచ"

అర్థము:

సహస్రాక్షాయ = ఇంద్రవేషముచే సహస్రాక్షములు కలవాడును, శతధన్వనేచ = సహస్ర భుజములుగల అవతారములవల్లనుచే వందలకొలది ధనుస్సులు కలవాడునగుశివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- "సహస్రాక్షయమీఢుషే" అను మంత్రమునశివుడు ఇంద్ర స్వరూపుడని చెప్పబడెను. అందుచే శివుడు వేలకొలది కన్నులుకలవాడై త్రిలోకవ్యవహారముల బరిశీలించుచున్నాడు. "సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్"

అను పురుషసూక్తమంత్రమున బరమాత్మకువేలకొలది పాదములున్నట్లు చెప్ప బడెను. అందుచే బాదములవలె గరములును గరములచేవాల్చబడు ధనుస్సు లును వేలకొలదిగా బరమాత్మకుగలవన్నమాట. వానితో దుష్టసంహారమొనర్చి శిష్టులను రక్షించుపరమాత్మయే పరమశివుడు. కావున మహాదేవుడు శత ధన్వ అయెను.

123 నామము- శివ- "నమస్సహస్రాక్షాయ"

భ. భా. భాః- సహస్రాక్షనామమునకు ఇంతకుముందు శివ విష్ణు బీజాక్షరసంపుటులకుజెందిన యర్థములు మూడును వ్రాయబడెను.

124 నామముః- శివః- "నమఃశతధన్వనే"

భ. భా. భాః- "పురషఏవేదగ్ంసర్వమ్" అనుశ్రుతిచే సర్వజీవులును విరాట్ పురుషులేయని తెలియుచున్నది. సకలజీవులలో గలమహాశివుడు, బహూ రూపుడై బహూధనుస్సులుకలవాడును బహ్వాయుధములుకలవాడునై శతధన్వ నామకుడాయెను.

"ధన = ధాన్యేప్రార్థనాయామ్" అను ధాతువునుండి ధన్వపదమేర్ప డెను. శతపదము అసంఖ్యాకజీవకోటిని దెలియజేయును. అందుచే బరమాత్మ యైన విష్ణువు వందలకొలదిగాగల జీవులచే, దేవతలచే ధన్వా = రక్షింపవలసి నదిగా బ్రార్థింపబడుచున్నాడు. కావున విష్ణువు శతధన్వనామకుడాయెను. "సుధన్వాఖండపరశుః" అనుసూక్తిలోని సుధన్వపదమును శతధన్వపద మునుసమానార్థకములేయని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"శతధన్వన్" అను నామమున "శ్+అ+త్+అ+ధ్+అ+న్+వ్+అ+న్" అని పదక్షరములుకలవు. ఇవి దశదిక్కులకును, దశేంద్రియములకును జిహ్వాములు. లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణమును, ధనదబీజమైన ధకారమును, వాస్తుబీజమైన తకారమును సావిత్రీబీజమైన నకారమును అకారత్రయముతో గూడియున్నవి. పైనామము నుపాసించువారు సావిత్ర్యుపాసకులును లక్ష్మ్యుపాసకులునై, ధనాగారముల నిర్మింపగలవారలగుదురు. దానధర్మపరులై పాపనాశకులుకాగలరు. అని తెలియుచున్నది.

-: షష్ఠయజుస్సు :-

"నమోగిరిశాయచశిపివిష్టాయచ"

అర్థము:-

గిరిశాయచ = కైలాసముననుండువాడును, శయనించువాడును, శిపివిష్టాయచ = విష్ణువును దనహృదయమున ధరించువాడునగు శివునకు నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:. మహాశివుడు కైలాసముననివసించి అందే శయనించును. "శివస్యహృదయంవిష్ణుః విష్ణోశ్చహృదయగ్ంశివః అను మంత్రమందున జెప్పినట్లు శివుడు తన హృదయమున విష్ణువును నిల్పిధ్యానించును. "విష్ణుశ్శిపివిష్టః" అను శ్రుతిచే విష్ణువునకు శిపివిష్టనామమున్నట్లు తెలియుచున్నది.

125 నామము:- శివ + విష్ణు:-

బీజాక్షరసంపుటి:-

"గిరిశాయ" అను పదముయొక్క అర్థము ఇంతకుమున్ను శివ విష్ణు బీజాక్షరసంపుటి పరముగా వివరింపబడెను.

126 నామము- శివ:- "నమశ్శిపివిష్టాయ"

భ. భా. భా:- దేవదారువనప్రదేశములందు పార్వతీసహితుడై పరమేశ్వరుడు ప్రవేశించుటచే శిపివిష్టుడాయెను.

శ్లో॥ *శైత్యాచ్ఛయనయోగాద్వాశీతి (శి + ఇతి) వారి ప్రచక్షతే।*
తత్పానాద్రక్షణాద్వాపి శిపయోరశ్మయోమతాః।
తేషుప్రవిష్టస్సవితా శిపివిష్టస్తదోచ్యతే॥

అను స్కందపురాణవచనముచే శివుడు సూర్యరూపుడై చల్లగానుండు నీటిని లోననిముడ్చుకొని లోకరక్షణమొనర్చుకిరణములలో ప్రవేశించియుండుటచే శిపివిష్టనామకుడైనట్లు తెలియుచున్నది. "యజ్ఞోవై విష్ణుః పశవఃశిపిః" అను శ్రుతిచే సర్వప్రాణులందును శివుడు అంతర్యామిగా ప్రవేశించియున్నట్లు, వానిచే సేవింపబడినట్లును తెలియుచున్నది

శ్లో॥ *ఆత్మానఃపశవః ప్రోక్తాః సర్వేసంసారవర్తినః।*
తేషాంపతిత్వాత్ విశ్వేశో భవఃపశుపతిస్స్మృతః॥

అను స్కందపురాణవచనముచే పశువులను (జీవులను) శిపులందురనియును, సంసారవర్తనులైన శిపులందు = జీవులందు ప్రవేశించి, వారిచే సేవింపబడిన కారణమున శివునకు శిపివిష్టుడు పశుపతి అను నామము ఏర్పడినట్లు తెలియుచున్నది.

విష్ణు:—

"శిపివిష్టః ప్రకాశనః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో విష్ణుపరముగా శిపివిష్టపదముకలదు. "యజ్ఞోవైవిష్ణుఃపశవశ్శిపిః" అనుసూక్తిచే యజ్ఞపశువులందు విష్ణువు యజ్ఞరూపమున ప్రవేశించియుండుటచే శిపివిష్టనామకుడాయెను "శి+పి" అనువర్ణములలో శైత్యమును బట్టియు, భగవంతునకు శయనమగుటచేతను, "శి" అనువర్ణమునకు జలము అను నర్థమేర్పడెను. పి = అనగా పాలనముచేయుట. జలపాన పాలనక్రియలుగలవగుచే రశ్ములకు = కిరణములకు "శిపి" అను నామమేర్పడెను. శిపులందు = కిరణములందు ప్రవేశించుటచే విష్ణువునకు శిపివిష్టనామముకల్గెను. "శిపివిష్టస్తుఖశ్చర్మ ఖల్వాటహరిశంకరాః" అను నానార్థసంగ్రహసూక్తిచే శిపివిష్టపదమునకు విష్ణువు అనునర్థమున్నట్లు తెలియుచున్నది. విష్ణువు సూర్యరూపుడై శిపులతో = కిరణములతో, అంతటను, విష్టుడు = వ్యాపించియున్నవాడు కావున విష్ణువునకు శిపివిష్టనామము ఏర్పడెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "శ్+ఇ+ప్+ఇ+వ్+ఇ+స్+ట్+అ" అని తొమ్మిది అక్షరములుకలవు అవి నవగ్రహములకును, నవద్వారములకును జిహ్వాములు ఇందు, శ, స, అనునవి శక్తిబీజములు. ఇకారత్రయము విష్ణుబీజము. శక్తిసహితపురుషుడుకలడు; కాన ఈనామము శాక్తేయులకు ప్రధానోపాస్యము పకారము పర్జన్యబీజము. వకారము వరుణబీజము. ఉకారము భానుబీజము. ఇవి పైవర్ణములతోగూడియున్నవి. కావున బైనామము నుపాసించువారు సకాలవర్షములు కురిపించి పంటలుపండించి, దేశమును లక్ష్మీసంపన్నముచేయగలరని తెలియుచున్నది. రక్తశుద్ధిగావించు ఔషధములను జేకూర్చురోగనాశకులు కాగరని తెలియుచున్నది.

-: సప్తయజుస్సు :-

"నమోమీఢుష్టమాయచేషుమతేచ"

అర్థము:-

మీఢుష్టమాయ = మేఘరూపమున మిక్కిలి వర్షము కురిపించువాడును, ఇషుమతేచ = బాణములుకలవాడునగు, శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- "సహస్రాక్షాయమీఢుషే," "యాతేహేతిర్మీఢుష్టమ" అను మంత్రములందు మహాదేవుడు, మేఘరూపుడైయున్నట్లుచెప్పబడెను. పరమ శివునిరూపములలో మేఘమొకటి. అందుచే శివుడు సస్యానుకూలవర్షము సమృద్ధిగాకురిపించి రక్షించుచున్నాడు. ఆతడు బాణములను జేతదాల్చివర్షము నకు అంతరాయముకల్గించు వ్యతిరేకశక్తులను లోకపీడాకరులగు దుష్టులను సంహరించి రక్షించుచున్నాడు. కాన ఆతడు నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

127 నామము- శివ- "నమోమీఢుష్టమాయ"

భ భా. భా.- ధూమము, అగ్ని, జలము, వాయువు అను నాల్గును గలియగా మేఘమువేర్పడును. అందువాయ్వగ్నిజలములు మహాదేవుని మూర్తులు మహాదేవుడు దుష్టసంహారకుడైనను జగత్సృష్టి తనశక్తిమాయచే వేర్పడుటచే జగద్రక్షణము తన కర్తవ్యమే. కావున జగజ్జీవులపోషణకై ఆహా రము అవసరము అట్టి ఆహారముచేకూర్చుటకై సస్యసమృద్ధియేర్పడుటకై అత్యంతమువర్షించును. కావున శివుడు మీఢుష్టమాకుడాయెను. అంతేకాదు. వాయురూపమున ప్రాణశక్తి నొసంగియును, అగ్నిరూపమున జీర్ణశక్తి నొసంగియును రక్షించును. అందుచే బరమశివునకు "మీఢుష్టమ" నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు-

మహావిష్ణువుకూడ మేఘరూపుడై శివునిచేగల్గిన తాపత్రయమును జల సేచనముచే బోగొట్టుచున్నాడు. సర్వకామవర్షకుడు అగుచున్నాడు. అందు చేతనే "పర్జన్యః పావనోఽనిలః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో పర్జన్యనామమున గొనియాడబడినాడు. పైన చెప్పెనినపర్జన్యపదమును మీఢుష్టమపదమును సమానార్థకములే కావున మీఢుష్టనామము విష్ణువునకు సార్థకమాయెను

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు మ్+ఈ+ఢ్+ఉ+ష్+ట్+అ+మ్+అ" అని తొమ్మిది అక్షరములుకలవు. ఇవి నవావరణలకును, నవద్వారములకును జిహ్వాములు మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారము, మదనబీజమైన మకారముతోగూడియుండు టచే ఈ నామము నుపాసించువారు సర్వకామదులు అగుదురని తెలియు చున్నది. వాయుబీజమైన ఉకారముతో మరుత్‌బీజమైన ఢకారముకూడియున్న కారణమున ఈనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామపరులై జీవులకుఁ బ్రాణశక్తినొసంగి మృత్యువినాశకులుకాగలరని తెలియుచున్నది. శక్తిబీజమైన షకారమును సూర్యబీజమైన టకారమును అకారముతోగూడియున్న కారణ మునఁ బైనామము నుపాసించువారు ఆరోగ్యప్రదులై రక్తశుద్ధినొసంగి సుఖా వహులగుదురని తెలియుచున్నది

128 నామము- "నమఇషుమతే"

"ఇషుమాన్" అను నామముయొక్క అర్థము శివవిష్ణు బీజాక్షరపర ముగా మూడర్థములు ఇంతకుమున్నే వివరింపబడెను.

—ః అష్టమయజుస్సు ః—

"నమో హ్రస్వాయచవామనాయచ"

అర్థము:-

హ్రస్వాయచ = అల్పప్రమాణుడగుటచే హ్రస్వముగానున్నట్టియును, వాయనాయచ = వ్రేళ్లమున్నగు అవయవముల సంకోచమువలన వామనుడుగా నున్నట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:- "అణోరణీయాన్ మహతోమహీయాన్ అను శ్రుతిచే బర మాత్మ అణువుకంటె అణువును, మహత్తుకంటె మహత్తునైయున్నాడు. అని తెలియచున్నది. అపరమాత్మయే హ్రస్వుడైన మహాదేవుడు మహాప్రళయమున అంగుళ్యాద్యవయవములుగల బ్రహ్మాండమును "కూర్మోంగానీవసర్వశః" అను సూక్తిలో జెప్పినట్లు తనలోనికి దీసికొని ముడుచుకొన్నట్లుండును. అందుచే మహాదేవుడు వామనుడుగానుండును. అట్టిపరాత్పరుని అందఱును నమస్కరింతురు.

129 నామము- శివ:- "నమోహ్రస్వాయ"

భ. భా. భా:- "హ్రస = శబ్దే (నవ్వబడువాడు)" అను ధాతువు నుండిహ్రస్వశబ్దమేర్పడెను పరమశివుడు వికటనేత్రుడు, సర్పభూషణుడు, దిగంబరుడు, వృషభవాహనుడునైయుండుటచే లోకులాతనినిగూర్చినవ్వెదరు. కాన శివుడు హ్రస్వుడాయెను. హ్రసధాతువునకు ధ్వనిచేయువాడనియు నర్థము కలదు. మహాదేవుడు రాక్షససంహారసమయమున హుంకారమను పెద్దధ్వని చేయును. "హుంకారేణేవధనుషా" అని కాళిదాసుచెప్పినట్లు హుంకారధ్వనియే శివునకు ధనుస్సుగానున్నట్లు తెలియుచున్నది. అందుచే మహాదేవుడు హ్రస్వనామకుడాయెను. హ్రస = హ్రాసే = కొంచెమైయుండువాడు. అను నర్థము ననుసరించిచూచినచో "అణోరణీయాన్" అను శ్రుతిలో జెప్పినట్లు పరమ శివుడు హ్రస్వుడు = అణువైయున్నట్లుతెలియుచున్నది. అందుచేతనే సర్వమును భస్మముచేయు శక్తి కలవాడాతడాయెను. అతని అగ్నినేత్రమండలి శక్తియే ఈనాటి అణ్వాయుధములలోఁ గలదు. పై కారణములచే శివుడు హ్రస్వనామకుడాయెననియుఁ జెప్పవచ్చును.

విష్ణుః—

హ్రస్వుడు = కొంచెమైయుండువాడు; కృశించినవాడు విష్ణువు హిరణ్యకశిపునిచే దరుమఁబడినప్పుడు కృశుడై వానిశరీరముననే దూరియుండెను. అణువైయుండెను. "ఏషోఽణురాత్మా" అను శ్రుతిలో ఈ విషయమే చెప్పఁబడెను. "అణుర్బృహత్కృశస్థూలః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో ఈహ్రస్వార్థముననే అణుకృశనామములు విష్ణుపరముగాఁ జెప్పఁబడెను. అందుచే హ్రస్వనామము విష్ణువునకుఁ జెల్లుననితెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి;-

హ్రస్వనామమున "హ్ + ర్ + అ + స్ + వ్ + అ" అని ఆరక్షరములు కలవు. ఇవి షడృతువులను షడింద్రియములను సూచించును. ఈనామము శాక్తేయులకు పరమోపాస్యము శక్తిశివులప్రభావముకల జలముయొక్కయు, అగ్నియొక్కయు భేదములు విజ్ఞానశాస్త్రమున ఎన్నిగలవో వాటన్నిటితో నిర్మింపబడు ఔషధములను యంత్రములను తయారుచేయుశక్తియును, జలాగ్ని సంచారశక్తియును, సర్వరోగనివారకశక్తియును ఈనామము నుపాసించువారికి లభించునని తెలియుచున్నది

130 నామము;- శివ:- "నమోవామనాయచ"

భ. భా. భా:- వామత్వం = కుటిలత్వం అస్యాస్తీతి = వామనః అను వ్యుత్పత్తిననుసరించి మహాదేవుని ఆకారము కుటిలముగానుండునని చెప్పవలసియున్నది. సహజముగా శివుడు సుందరుడైనను మూఁడవకంటిచేఁ గుటిలత్వము ఆతనిలో ఏర్పడెను. "వము = ఉద్గిరణే" అను ధాతువునుండి వామన పదముఏర్పడెనని చెప్పునపుడు మహాశివుడు తనలోనున్నశక్తులను పంచభూతములుగాను, సూర్యాచంద్రమసులుగాను, అగ్నిగాను పర్జన్యునిగాను బైటికివిడిచెను. అందుచే శివునకు వామనుడు అను నామము ఏర్పడెను.

విష్ణు-

"వా = గతిగంధనయోః" అను ధాతువునుండి వామనపదము ఏర్పడెను. వాయతే = గమ్యతే; పొందఁబడువాడు; అనగా విష్ణువు సర్వవ్యాపి అగుటచే అందఱిచేపొందబడును. అతని విభూతులు స్థావరజంగమములు అన్నింటనుగలవుకదా! అతడు బలిచక్రవర్తిని అడంచునపుడు వామనుడై వచ్చెను. అతడే యోగులచే తాపసులచే ప్రాణాయామప్రక్రియలో హృన్మధ్యమునఁ జూడఁబడుచున్నాడు.

"ఊర్ధ్వంప్రాణమున్నయత్యపానంప్రత్యగస్యతి।
మధ్యేవామనమాసీనం విశ్వేదేవాఉపాసతే॥"

అను మంత్రములో జెప్పినట్లు హృదయమధ్యమున విష్ణువు వామనుడుగా గోచరించును. "వామఃపుంసిహరే" అను నిఘంటూక్తిచే వామనుడు అనగా విష్ణువు అని తెలియుచున్నది. "ఉపేంద్రోవామనఃప్రాంశుః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో వామనపదము విష్ణునామముగాఁ జెప్పఁబడెను; అని తెలియుచున్నది. కావున వామనుడు అను నామము విష్ణునామమాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

వామననామమున "వ్+అ+మ్+అ+న్+అ" అని అరక్షరములు కలవు. ఇవి షడృతువులకును, షట్చక్రములకును జిహ్నములు. ఈనామము సావిత్రీప్రధానమైనది దీనినుపాసించువారు జలోదరాది రోగనివారకులును, పాపనాశకులునై సర్వజయప్రదులుకాఁగలరని తెలియుచున్నది.

—: నవమయజుస్సు :—

"నమోబృహతేచవర్షీయసేచ"

అర్థము:-

బృహతేచ = అకారముచే ప్రౌఢుడైనట్టియును, వర్షీయసేచ = గుణములచే సమృద్ధుడైనట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- సూర్యచంద్రాగ్నివాయుజలాదులన్నియును బరమేశ్వరుని రూపములేయగుటచే ఆతని ఆకారము ప్రౌఢము. అందుచే నాతడు బృహన్నామకుడైనాడు. "అహింసాసమతాతుష్టిః" అను గీతాసూక్తిలోఁ జెప్పిన దైవీసంపద, ఆతనిలో సమృద్ధిగాఁగలదు. సత్త్వరజస్తమోగుణములు మాయాసహితుడగునపుడు ఆతనిలో సమృద్ధిగాఁగలవు. కావునఁ బరమేశ్వరుడు వర్షీయసనామకుడైనాడు. అందుచే ఆతనికి నమస్కారము.

131 నామము- శివ:- "నమోబృహతేచ"

భ భా. భా:- పరమేశ్వరుడు అణువులలో అణువేకాక సూర్యాద్యాకారములచే జాలగొప్పవాడు. కావుననే "మహతోమహీయాన్" మహత్తులలో బృహత్తులలో గొప్పవాడుగానుండును. ఆతనిలోఁగలశక్తియే జలరూపమునఁ బైటబడినది అదియేఆదిశక్తి ఆమెనుండిఏర్పడినవే వేదములు. వానికి ప్రభువు పరమేశ్వరుడే. "తత్, తద్వతులకు భేదములేదు" అనున్యాయముచే వేదమంత్రములకుఁగలనామము బృహత్ అనునది పరమేశ్వరుని నామముగాఁ జెప్పఁబడెను.

విష్ణు—

"అణుర్బృహత్కృశస్థూలః" అనువిష్ణుసహస్రసూక్తిచే బృహత్ అను నామము శివునకువలె విష్ణువునకునుగలదని తెలియుచున్నది. "బృహ = వృద్ధౌ" అనుధాతువునుండియేర్పడిన బృహత్పదమునకు వృద్ధినొందువాడని యర్థముకలదు. .అణువుగా, వామనుడుగానున్న విష్ణువు సర్వవ్యాపకుడు కావున అవసరమునుబట్టి పొడవరియై వృద్ధినొందును. కావుననే "ఇంతింతై వటుడింతయై" అనిపోతన్నగారుచెప్పినట్లు చూచుచుండగనే బృహద్రూపుడై

మూడుపాదవిన్యాసములచే బ్రహ్మాండము నాక్రమించి 'బలిచక్రవర్తిని బాతాళమునకు అడంచినాడు. ఈవిషయమే త్రిపాదూర్ధ్వము దైత్పురుషః" అను పురుషసూక్తమంత్రమున సూచింపఁబడెను కావుననే బృహత్ అను నామము విష్ణువునకుఁ జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"బృహత్" అను నామమున "బ్ + ఋ + హ్ + అ + త్" అని ఐద క్షరములుకలవు. ఇవి పంచభూతములకు, పంచకోశములకును జిహ్వములు. త్రిమూర్తిబీజమైన బకారమును శివబీజమైన హకారమును వాస్తుబీజమైన తకారమును బ్రహ్మబీజమైన ఋకారముతోడను సర్వబీజమైన అకారముతోడనుగూడియున్నవి. కావ ుబైనామము నుపాసించువారు యంత్రసహాయమున నూతనవస్తువులను సృష్టించి, రక్షించి, సంహరింపఁగలవారలగుదురు. విద్యావంతులును అగుదురు. సకల జీవులకును అర్ధసిద్ధిచేకూర్పఁగలవారలగుదురు.

132 నామము:- శివ:- "నమోవర్షీయసేచ"

భ. భా. భా:- "పరమేశ్వరుడు గుణసమృద్ధికలవాడును సృష్టికి, మొదటివాడును అగుటచే ఆకారవృద్ధుడును, దక్షిణామూర్తిరూపమున విద్యల నొసంగుటచే జ్ఞానవృద్ధుడును అయెను. అందుచేఁ బరమశివునకు వర్షీయాన్ అను నామము సార్థకమగును. వ్యాకరణమునవృద్ధశబ్దమునకు వర్షాదేశము వచ్చుటచే బైయర్థముఁపొసంగుచున్నది. ఆకారవృద్ధుడును జ్ఞానవృద్ధుడునై శక్తిసహితుడై శివుడు లోకమునకు పిత(తండ్రి) అగుచున్నాడు. మహాకవికాళిదాసువ్రాసిన

శ్లో॥ వాగర్థావివసంపృక్తౌవాగర్థప్రతిపత్తయే।
జగతఃపితరౌవందేపార్వతీపరమేశ్వరౌ॥

అను శ్లోకమున ఈవిషయమేకలదు. పరమేశ్వరుడు అర్థము. పార్వతీదేవి వాక్కు. వాగర్థములవలె పార్వతీ పరమేశ్వరులు అవినాభావసంబంధము కలవారై లోకులకు శబ్దార్థజ్ఞానముల నొసంగిపితరులగుచున్నారు. "పార్వతీ పరమేశ్వరౌ" అను పదవిభాగముచేసి పరిశీలించితిమేని, పార్వతీపతివలె, రమేశ్వరుడైన (లక్ష్మీపతియైన) విష్ణువుకూడ జ్ఞానదాతయై లోకపితయగుచున్నాడని తెలియును.

విష్ణు:—

పైకారణములచే "వర్షీయాన్" అను నామము పరమశివునకువలె విష్ణువునకును చెల్లును ఎట్లన? "అత్యంతవృద్ధోవర్షీయాన్" అను వ్యుత్పత్తిచే వరీయాన్ అను పదమునకు ఆకారవృద్ధుడు, జ్ఞానవృద్ధుడు, గుణసమృద్ధుడు అను నర్థములు చెప్పవచ్చును. శివుడువలె విష్ణువుకూడ పురాతన స్వరూపుడు కావుననే "మహర్షిర్ బుద్ధోవృద్ధాత్మా" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో ఆకారవృద్ధుడను నర్థమున వృద్ధాత్మపదము విష్ణుపరముగా ప్రయోగింపబడెను. కావున "వృద్ధాత్మా, వర్షీయాన్" అను రెండుపదములును సమానార్థకములే యని తెలియుచున్నది. జ్ఞానవృద్ధుడను నర్థమున విష్ణుపరముగాగల బుద్ధపదమును, వర్షీయాన్ అను పదమును సమానార్థకములే. శివకేశవులు ఇరువురును త్రిగుణసమృద్ధులేయగుటచే "గుణభృన్నిర్గుణః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోఁగల "గుణభృత్" అను పదమును వర్షీయాన్ అను పదమును సమానార్థకములేయని తెలియుచున్నది. కావున శివకేశవులు ఇరువురును "వర్షీయాన్" అను నామముగలవారలగుచున్నారు.

బీజాక్షరసంపుటి-

"వర్షీయాన్" అను నామమున వ్+అ+ర్+ష్+ఈ+య్+అ+న్" అని ఎనిమిదక్షరములుగలవు. ఇవి అష్టసూర్యమండలములను, శరీరమందలి అష్టచక్రములను సూచించును. ఇందు వరుణబీజమును జలసూచకము

నగు వకారమును, అగ్నిబీజమైన రేఫమును, వాయుబీజమైన యకారమును గలవు. ఇవి సూర్యబీజమైన షకారముతోడను, శక్తిబీజమైన సకారముతోడను, మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారముతోడను, సర్వదేవతాబీజమైన ఆకారముతోడను గూడియున్నవి. ఇది శాక్తేయులకును రోగనివారకవైద్యులకును ఉపాస్యము. దీనిని జపించువారు ప్రాణాయామపరులై జలాగ్నివాయుస్తంభవిద్యలను శక్తి దయతో సంపాదించి, సూర్యమండలమున బైమూడుభూతములకలయికచే నేర్పడిన శక్తినార్జించి, జలాగ్నివాయుప్రకోపజనితరోగనివారకులు అగుదురు. జలాగ్నివాయుశక్త్యుత్పాదకయంత్రములను నిర్మించుశక్తిగలవారై సూర్యమండలయాత్రసాగింపగలవారలు అగుదురని తెలియుచున్నది.

—: దశమయజుస్సు :—

"నమోవృద్ధాయచసంవృధ్వనేచ"

అర్థము:-

వృద్ధాయ = వయసుచే అధికుడైనట్టియును, సంవృధ్వనేచ = బాగుగా శ్రుతులచే వృద్ధిపొందునట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:- సృష్ట్యారంభముననుండి సృష్టికి గారణుడైనకారణమున(బరమేశ్వరుడు వయోవృద్ధుడాయెను. అందుచే ఆతనిని బురాణపురుషుడందురు. శ్రుతులందు ఆతని మహిమయేకలదు. అందుచే శ్రుతులనాలకించిపరమేశ్వరుడు వృద్ధిపొందును. సంవృధ్వనుడు అగును. ఆతనిని అందుఋను నమస్కరింతురు.

133 నామము- శివ:- "నమోవృద్ధాయచ"

భ. భా. భా:- జగత్తులకు పితరులు పార్వతీపరమేశ్వరులు. అందుచే వారువయోవృద్ధులన్నమాట. కావున శివుడు వృద్ధనామకుడాయెను. "వృద్ధిం గతః = వృద్ధః" అను వ్యుత్పత్తిచే వృద్ధిపొందినవాడని తెలియును. పరమేశ్వరుడు జ్ఞానధర్మవృద్ధుడు కావున దక్షిణామూర్తియై ఋషులకు జ్ఞానధర్మాది విద్యలను బోధించెను. "వృద్ధాశ్శిష్యాగురుర్యువా" అను ప్రసిద్ధిపొందెను. తానుగురువు శిష్యులు వృద్ధతాపసులునుకాగా రాక్షసప్రమాదముచే తొలగిన విద్యలను మరలవారికొసంగెను అందుచే వృద్ధనామకుడాయెను.

విష్ణు—

"వృధు = వృద్ధౌ" అను ధాతువునుండి వృద్ధపదమేర్పడెను. వర్ధత ఇతివృద్ధః = వర్ధిల్లువాడు. కాన వృద్ధుడాయెను. వామనావతారమున వడుగై వచ్చి, మూడుఅడుగులనేల స్వీకరించునపుడు చూచుచుండగనే ఆకాశమంత వృద్ధిపొందెను. వృద్ధిపొందుటయే అతనికి స్వభావమునాగలవాడు కావుననే వృద్ధాత్మ అను నామము విష్ణుసహస్రమున విష్ణుబోధకమైనదలదు "వృద్ధాత్మా, వృద్ధః" అను రెండును సమానార్థకములే. కావున వృద్ధనామము విష్ణువునకు చెల్లును అనితెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"వృద్ధ" అను నామమున "వ్ + ఋ + ధ్ + ధ్ + అ" అని ఐదక్షరములుకలవు ఇవి పంచేంద్రియములకును పంచభూతములకును చిహ్నములు ఇందు బ్రహ్మబీజమైన ఋకారముతో వరుణబీజమైన వకారముగూడియున్నది. అందుచే ఈనామము నుపాసించువారు పితృగ్రహప్రభావముచే, రక్తము క్షీణించిసంభవించిన జలోదరాదిరోగములను నివారింపగలవారలగుదురు. దుర్గాబీజమైన దకారము, ధనదబీజమైన ధకారమును అకారవిశిష్టములై పైవర్ణములతోగూడియున్నవి. అందుచే దుర్గోపాసకులు ఖైనామము నుపా

సించి పలువిధములైనధననిక్షేపములుకల తావుఃను గనుగొనఃటయేకాక జల మందలి ధనరాసులను యంత్రసహాయమున గనుగొనిదేశమును ధనవంత ముగా వేయగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

134 నామము- శివ;- "నమఃసంవృధ్వనేచ"

భ.భా.భా. — సమ్యక్ = బాగుగావృద్ధుడైనవాడు సంవృధ్వియగును పార్వతీ పరమేశ్వరులు ఆదిదంపతులు అగుటచే బరమేశ్వరుడు సంవృధ్వనుడాయెను. శివుడు ఉబ్బులింగడు. ఆతడు భక్తులస్తుతులచే నిత్యమును వర్ధమానుడై వారి కోర్కెలనుదీర్చును. మార్కండేయుడుమున్నగు ఉత్తమభక్తుఃవలె మధ్యమ భక్తులైన కార్తవీర్యార్జునాదులు గావించు స్తుతుఃచే సైతము శివుడుప్పొంగి వర్ధ మానుడై వారికోర్కెలను నెరవేర్చెను. "వర్ధంతుత్వానుష్టుతయః" అను శ్రుతిచే బైవిషయముతెలియుచున్నది భక్తులకు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాదుల నొసంగివృద్ధిపొందించును. కావున శివుడు సంవృధ్వనామకుడు అయెనని యు జెప్పవచ్చును.

విష్ణు-

విష్ణువు సమ్యక్ శ్రుతివర్థితుడు కాన సంవృధ్వి ఃగును సాగరమందు తరంగములవలె శ్రుతులు అనగా వేదమంత్రములు విష్ణుమహిమను వెద జల్లుచు వానియందే అణగియుండును. కావుననే "వివిక్తశ్శ్రుతిసాగరః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో శ్రుతిసాగరనామము విష్ణుపరముగా పైయర్థమునందే ప్రయోగింపఃబడెను. అదియును సంవృధ్వనామమును సమానార్థకములే స్తుతి వర్ధితుడై గజేంద్రాదిభక్తులను విష్ణువు కాపాడివృద్ధిచేసెను కావున విష్ణువు సంవృధ్వఃయెను. "మాధవోభక్తవత్సలః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తియందలి భక్తవత్సల పదమును, సంవృద్వనామమును సమానార్థకములే. అందుచే సంవృద్వ నామము విష్ణువునకు చెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"సంవృధ్వన్" అను నామమున "స్+అ+మ్+వ్+ఋ+ధ్+వ్+అ+న్" అని తొమ్మిదక్షరములుకలవు. ఇవి శరీరమందలి నవద్వారములను, నవావరణలను సూచించును. ఈనామమున ఆద్యన్తములందు శక్తి సావిత్రీబీజాక్షరములును, మధ్యను బ్రహ్మబీజమైన ఋకారమునుగలవు. ఈనామము నుపాసించువారు శాక్తాద్వైతులై శక్తిప్రభావముచే అణిమాద్యష్ట శక్తుల ను సముపార్జించుకొనఁగలరు. జీవనాధారమైన ధనమునార్జించువారును రోగనాశకులును, సర్వజయప్రదులు గాఁగలరని తెలియుచున్నది.

-: ఏకాదశయజుస్సూ :-

"నమో అగ్రియాయచ ప్రథమాయచ"

అర్థము:-

అగ్రియాయ = జగదుత్పత్తికిఁ బూర్వమున్నట్టియును, ప్రథమాయచ = సభలో ముఖ్యుడునగు పరమశివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— మహాదేవుడు శక్తిసహితుడై జగదుత్పత్తికిఁ బూర్వమునందే కలడు. జగంబులను బ్రహ్మయై సృష్టించినాడు. శ్రీకాళిదాసమహాకవి "జగతఃపితరౌవందే" అని తనరఘువంశకావ్యారంభమునగొనియాడినాడు. దేవసభలోనేకాదు. వైకుంఠాదిలోకసభలన్నింటిలోను ముఖ్యుడు. కావున బ్రహ్ముదుగానెన్ని అతనిని నమస్కరించుచున్నారు.

135 నామము:- శివ:- "నమోఽగ్రియాయచ"

భ. భా. భా:- "సతోవా ఇదమగ్రఆసీత్" "సప్రజాపతిరేకః పుష్కర పర్ణేసమభవత్" అను శ్రుతులచే బరమాత్మ, సృష్టిగావింప, రంక్షింప, సంహరింప దనశక్తులతో శివునిదొల్త ఆవిర్భవింపజేసెను. కావున మహాదేవుడు అగ్రేభవుడు; మొట్టమొదటివాడాయెను. ఆతడే ప్రజాపతి. మహాదేవుని స్వరూపములే పంచభూతములు. వానినుండియే సృష్టియేర్పడెను. కావున శివుడు అగ్రియుడాయెను.

విష్ణు:—

"అగి = గతౌ" అను ధాతువునుండియేర్పడిన అగ్ర, అగ్రియపదములు సర్వవ్యాపకుడైన విష్ణువు తొల్త జన్మించెనని తెల్పుచున్నవి. "యోదేవానాం ప్రథమం పురస్తాత్" అను శ్రుతిచే పరాత్పరుడే ప్రథమమున ఆవిర్భవించినట్లును ఆతడే రక్షణక్రియలో విష్ణువాయెననియును దెలియుచున్నది. "హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే" అను శ్రుతిచే విష్ణువు హిరణ్యగర్భుడై తొల్త జన్మించినట్లు తెలియుచున్నది. అగ్రియుడు అను నర్థమునే అగ్రజపదము తెల్పును. కావుననే "నైకజోఽగ్రజః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో అగ్రజ పదము విష్ణుపరముగాఁ బేర్కొనబడినది. పైరెండుపదములును సమానార్థకములే కావున అగ్రియనామము విష్ణువునకు జెల్లునని తెలియుచున్నది.

అగ్రియనామమున "అ + గ్ + ర్ + ఇ + య్ + అ" అనిఆరక్షరములు కలవు. అవి షడృతువులను, షడింద్రియములను సూచించును. ఇందు గణపతిబీజమైన గకారమును, వహ్నిబీజమైనరేఫమును, వాయుబీజమైన యకారమును అకారేకారములతోగూడియున్నవి. కానఁ బైనామము నుపాసించువారు నాయకులును, వాయ్వగ్నిప్రేషకయంత్రనిర్మాతలునై పలువిధములఁగు రోగములను దొలఁగించి లోకమును రక్షింపగలవారలు అగుదురని తెలియుచున్నది.

136 నామము- శివ- "నమః ప్రథమాయచ"

భ. భా. భాః- యజ్ఞయాగాదులలో శివుడే ప్రధానుడు. అందుచే నిరీశ్వరమైన యజ్ఞమే ఎచ్చటనులేదు. మానవులుచేయు కర్మలలో ఈశ్వరుడు లేని కర్మలేలేవు. కావున శివుడు ప్రథముడు = ప్రధానుడు. ప్రథధాతువు నుండియేర్పడిన ప్రథమపదమునకు వ్యాపించువాడనియును అర్థముకలదు. శివుడు సూర్యచంద్రాగ్ని వాయ్వాదిరూపముల అంతటను వ్యాపించియున్నాడు. అందుచే శివుడు ప్రథమ నామకుడాయెను.

విష్ణుః—

"ప్రథ = ప్రఖ్యానే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన, ప్రథమ ప్రథిత పదములు రెండును ప్రసిద్ధుడను నర్థమున సమానములే. విష్ణువు రక్షణ క్రియలోః బ్రసిద్ధుడు. కావుననే "అచ్యుతః ప్రథితప్రాణః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలో ప్రథితపదము విష్ణుపరముగా గలదు. అందుచే ప్రథితపదమువలె ప్రథమపదమును విష్ణువాచకమగును.

బీజాక్షరసంపుటిః-

ప్రథమః అను నామముయొక్క అర్థము ఇంతకుమున్నే బీజాక్షర సంపుటి పరముగా వివరింపబడెను.

—; 12. వ. యజుస్సు ;—

"నమఆశవేచాజిరాయచ"

అర్థముః-

ఆశవేచ = అంతటను వ్యాపించునట్టియు, అజిరాయ = గమనకుశలు డైనట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా.- పరమశివుడు "భూమి, నీరు, గాలి, అగ్ని, ఆకాశము, సూర్యుడు, మేఘము" అను రూపములతో అంతటను వ్యాపించినాడు, ఎవనికైనను వాయురూపుడై ఏగుటచే గమనకుశలుడైయున్నాడు కావున ఆ మహాదేవునకు నమస్కారము.

137 నామము:- శివ:- "నమఆశవేచ"

శి. భా. భా:- పరమశివుడు వాయుస్వరూపుడు. కావున శీఘ్రవ్యాపియై అన్నింటనుండి ప్రాణశక్తినొసంగి సకల జీవులను రక్షించును. చంద్రరూపుడై ఆశువులను, అనగా ధాన్యములను వృద్ధిచేసి జీవులను పోషించుచున్నాడు. పైకారణములచే శివుడు ఆశునామకుడాయెను.

విష్ణు:—

"ఆశూ = వ్యాప్తౌ" అనుధాతువునుండి ఆశుపదము ఏర్పడెను. ఆశువు అనగా సర్వవ్యాపకుడు. "నక్షత్రాణామహంశశీ;" "జ్యోతిషాంరవిరంశుమాన్;" "వసూనాంపావకశ్చాస్మి" అనుగీతాసూక్తులలో జెప్పినట్లు విష్ణువు సూర్యచంద్రాగ్నిస్వరూపుడై అంతటను వ్యాపించియున్నాడు. ఆశువు, విసుడు అను నామములు రెండును సమానార్థకములే. కావున విష్ణువు ఆశునామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఆశువు అను నామమున "అ+శ్+ఉ" అని మూడక్షరములు కలవు. అవి స్థూలసూక్ష్మకారణశరీరములను, భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములను సూచించును. ఇందు వ్యోమాఖ్యమను లక్ష్మీబీజమునగు శవర్ణము, పరాశక్తిబీజమైన అకారముతోడను, వాయుబీజమైన ఉకారముతోడనుగూడియున్నవి. కావున ప్రాణాయామపరులైన యోగులు శాక్తేయులై ఆకాశగమ

నాదిశక్తులను సంపాదింపఁగలరనియును, ధనవంతులగుదురనియును, సకలమును వశముగావించుకొనువారును అగుదురని తెలియుచున్నది.

138 నామము- శివ:— "నమోఽజిరాయచ"

భ. భా భా:- అజ = గతిక్షేపణయోః అను ధాతువునుండి యేర్పడిన అజిరపదమునకు వాయువు అనియును అర్థముకలదు. శివునిరూపములలో వాయువుఒకటికలదు. కావున మహాదేవుడు వాయురూపుడై గమనకుశలుడు అగుటచే అజిరనాముకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు-

గత్యర్థకమైన అజిరపదమునకు వ్యాపకుడని యర్థముకలదు. విష్ణువు అనగా వ్యాపకుడు. అందుచే విష్ణుపదమును అజిరపదమును సమానార్థకములైనవి. కావున విష్ణువు అజిరనామకుడాయెను. "సర్వోపగతుండు విష్ణువు" అని ప్రహ్లాదుడుపలుకగా, పగులగొట్టబడిన స్తంభమున హిరణ్యకశిపునకు గానవచ్చి వానిని చీల్చిచండాడినవాడు, ఈయజిరుడేయనితెలిసికొనవలసియున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి-

అజిరపదమున "అ+జ్+ఇ+ర్+అ" అని ఐదక్షరములుకలవు. ఇవి పంచభూతములను, జ్ఞానేంద్రియపంచకమును సూచించును. దీని నుపాసించువారు పిడుగులను బడనీయకయు అగ్నిప్రేషకములగు అణ్వస్త్రములను జల్లార్చియుప్రపంచవిజేతలై లోకరక్షకులుకాగలరు. అగ్నిమాంద్యము అగ్నిప్రకోపము మున్నగు వ్యాధులను దొలగించి, ఇంద్రపస్థానమైన మూర్ధను రక్షింప గలవారలగుదురు.

—; 13. వ. యజుస్సు ;—

"నమశ్శీఘ్రియాయచశీభ్యాయచ"

అర్థము:-

శీఘ్రియాయచ = శీఘ్రముగాబోవువాడును, శీభ్యాయచ = ఉదకప్రవాహమున నున్నట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— మహాశివుడు వాయ్వగ్నిమనోరూపుడుఅగుటచే బ్రహ్మాండమున శీఘ్రముగాఁబోవును వ్యాపించును. ఉదకప్రవాహమున శీతలరూపుడును, అగ్నిరూపుడునైయుండును. కాన అతనికి నమస్సులు అర్పింపబడుచున్నవి.

139 నామము- శివ- "నమశ్శీఘ్రియాయచ"

భ. భా. భా:— శీఘ్రముగాబ్రవహించుజలములందుండువాడు కావున శివుడు శీఘ్రియుడాయెను. జలము శివశక్తియైనప్రకృతి. దానియందుగల బంగారు తామరాకుపై శివుడు ప్రజాపతి రూపముననుండెను. ఈవిషయము "ఆపోవాఇదమాసన్ సలిలమేవ, సప్రజాపతిరేకఃపుష్కరపర్ణే సమభవత్" అనెడి అరుణమంత్రమునఁ జెప్పఁబడెను. అందుచే శివుడు శీఘ్రియనామకుడాయెను.

విష్ణు:-

'శీఘ్ర = వ్యాప్తౌ" అను ధాతువునుండి శీఘ్రపదమేర్పడెను. వాయువు వలె జలమును బ్రకృతిలో శీఘ్రముగావ్యాపించును. అందుచే శీఘ్రపదమునకు జలమనియర్థము చెప్పవచ్చును. ఈయర్థము యోగశక్తిచేలభించును గానయౌగికము. శ్రీమహావిష్ణువు శీఘ్రమునందు (జలమునందు) శేషశాయియై యుండి అంతటను వ్యాపించుటచే శీఘ్రియనామకుడాయెను. శీఘ్రియపదమునకు, శివుడు, విష్ణువు అను రెండర్థములును నిఘంటువునందుఁగలవు. "ఆకాశవత్సర్వగతశ్చనిత్యః" అను శ్రుతిలోఁజెప్పినట్లు విష్ణువు సర్వవ్యాపి కావున "స్థావరస్థాణుర్వ్యాపీ" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో "వ్యాపీ" అను నామము విష్ణుపరముగాఁగలదు. "శీఘ్రియః,వ్యాపీ" అను రెండును సమానార్థకములే. అందుచే విష్ణువు శీఘ్రియనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి-

"శీఘ్రియ" అను నామమునందు "శ్ + ఈ + ఘ్ + ర్ + ఇ + య్ + అ" అని ఏడక్షరములుకలవు. ఇవి ధాతువులను సప్తగ్రహములను సూచించును. ఇందుఁగల శకారేకారములు లక్ష్మీమాయాశక్తి బీజములు. ఘకారేకారములు భైరవవిష్ణుబీజములు. రేఫయకారములు అగ్నివాయుబీజములు. వీటన్నింటి పైని సర్వదేవతాబీజమైన అకారముకలదు. అందుచే పైనామము సకల మతస్థులకును ఉపాస్యము. ఉపాసకులు ప్రాణాయామప్రక్రియచేకుండలినీరూపాగ్ని ఉత్థాపనచేసి షట్చక్రములందును లక్ష్మీనారాయణులను, శక్తిశివులను ధ్యానించి, లక్ష్మీసంపన్నులును, శత్రుసంహారకులును కాగలరు. శరీరమందలి షట్చక్రములను, అరిషడ్వర్గమును సంహరించి, ఆరోగ్యవంతులును, సర్వవిజేతలునుగాగలరు. వాయ్వగ్నిప్రేషకయంత్రనిర్మాతలై సర్వవిజేతలుగాగలరని తెలియుచున్నది.

140 నామము:- శివ:- "నమశ్శీఘ్ర్యాయచ"

భ. భా. భా:— వేగముగా ప్రవహించుజలములందు ఉద్భవించుశక్తికి శీఘ్ర్య మనునామముగలదు శీఘ్రముగా ప్రవహించుజలమున, అగ్ని, వాయువు జనించును. అవి శివుని అష్టమూర్తులలో జేరినవే. అవి సృష్టిస్థితిలయములు మూడింటికిని హేతువులే. అందుచే "శీఘ్ర్య" అను నామము శివునకు జెందినది. ప్రాణదాతయు ప్రాణహరుడును శివుడేయని దీనివలనఁ దెలియుచున్నది.

విష్ణు-

శీభ్యము అనగా ఉదకప్రవాహామునగలది; అని యర్థము. ఉదకమున శిశిరము తాపత్రయమును జల్లార్చు చల్లదనమును, రసము అనగా రుచియును గలవు. భగవంతుడు విష్ణువు తాపత్రయమును జల్లార్చును గాన శిశిరనామకుడాయెనని "శిశిరశ్శర్వరీకరః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచేఁ దెలియుచున్నది.

"రసోఽహమప్సుకౌంతేయ" అను గీతాసూక్తిచే జలమున విష్ణువు రసరూపమున నున్నట్లు తెలియుచున్నది. పైన చేర్కొనిన "శిశిరము, రసము" అనునవి శీభ్యపదార్థములే; కాన విష్ణువు శీభ్యనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"శీభ్య" అను నామమున "శ్ + ఈ + భ్ + య్ + అ" అని ఐదక్షరములుకలవు. ఇవి పంచభూతములకు పంచకోశములకును చిహ్నములు. శకారేకారములు లక్ష్మీశక్తిబీజములు. భకారము భృగుబీజము. ఇవి వాయుబీజమైన యకారముతోడను, సర్వదేవబీజమైన అకారముతోడనుగూడియున్నవి. ఈ నామమును యోగమార్గమున ఉపాసించి, విద్యాధనములను రెండింటిని సంపాదించి, సర్వార్థసిద్ధినందఁగలరు. వాణిజ్యాభివృద్ధిగావించి దేశమును ధనసమృద్ధముచేయఁగలరని తెలియుచున్నది.

—: 14. వ. యజుస్సు :—

"నమఊర్మ్యాయచావస్వన్యాయచ"

అర్థము:-

ఊర్మ్యాయచ = తరంగములతోగూడియున్నట్టియు, అవస్వన్యాయచ = ధ్వనిరహితమైన స్థిరమైనజలమున ఉన్నట్టియును, శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— ఊర్మలు అనగా తరంగములు. వానియందుండునది, వానితో గూడినదియును ఊర్మ్యముఅగును. జలవికారములైన తరంగములు ప్రకృతికి చెందినవే. కావున శివుడు ఊర్మలతోగూడియుండును. అంతేకాదు. అవస్వనము అనగా ధ్వనిరహితమై స్థిరమైనజలమునందును శివశక్తియుండును. అందుచే శివుడు, ఊర్మ్యుడు, అవస్వన్యుడును అయెను.

141 నామము- శివ;- "నమఊర్మ్యాయచ"

భ. భా. భా:— జలము శివశక్తియైన ప్రకృతి. జలవికారములు ఊర్ములు; అనగా తరంగములు. వానియందు శీఘ్రగమనమును శబ్దమును ఉండును. శీఘ్రగమనము వాయుధర్మము. శబ్దము ఆకాశధర్మము. శివుడు వాయ్వాకాశ రూపుడు. కావున అతడు ఊర్ములందుండి, శీఘ్రగమనుడై శబ్దము చేయును. అందుచే శివునకు ఊర్మ్యుడు అను నామము ఏర్పడెను.

విష్ణు-

ఋచ్ఛతి = గచ్ఛతీతి ఊర్మిః ఊర్మిపదము "ఋ = గతౌ" అను ధాతువు నుండియేర్పడెను. ఊర్మి శీఘ్రగతికలదు. "గతిర్భర్తాప్రభుస్సాక్షీ" అను గీతా సూక్తిచే భగవంతుడు గతినామకుడని తెలియుచున్నది ఊర్మ్యుడు = అనగా గతి యందుండువాడు; గతికలవాడు. "గతిః, ఊర్మ్యః" అను రెండును సమా నార్థకములే. అనన్తరూపుడైన విష్ణువు ఊర్మ్యుడు అయియున్నాడు.

బీజాక్షరసంపుటి;-

"ఊర్మ్య" అను నామమున "ఊ + ర్ + మ్ + య్ + అ" అని ఐదక్షరములు కలవు. ఇవి పంచభూతములను, పంచాగ్నులను, పంచ ప్రాణములను సూచించును. అగ్నిబీజమైన రేఫమును, మదనబీజమైన మకార మును, వాయుబీజమైన యకారమును, తమముందు వెనుకలలో భూమి బీజ మైన ఊకారముతోడను, సర్వదేవతాబీజమగు అకారముతోడనుగూడియున్నవి ప్రతిప్రాణికిని భౌతికములును శారీరకములునగు కోరికలుండును. అవి భూవా య్వగ్నులవలననే తీరవలెను. కావునఁ బైనామము నుపాసించువారు ప్రాణా యామప్రక్రియచే సిద్ధులై కోరికలనంది లోకకాంక్షలను దీర్చగలరు. అంతేకాక వాయ్వగ్నిసహాయమున భూమిలో గలగనులనుగనుగొని, యంత్రసహాయమున సకలవస్తువులను వెలిదీయఁగలవారలగుదురనియును, శరీరమందలి వాయ్వగ్ని రోగములను నివారింపగలవారలును, వాని నివారణకుఁదగు ఔషధములను ఉత్పత్తిచేయఁగలవారలును అగుదురని తెలియుచున్నది.

142 నామము- శివ:- "నమోఽవస్వన్యాయచ"

భ. భా. భా:— "అపార్థోఽవ శబ్దః" అను నియమముచే అవపదమునకు (అపగతము) తొలగినది అను నర్థముకలదని తెలియుచున్నది. అవస్వనము నిశ్శబ్దము అని యర్థము. "స్థిరముదకమవస్వనమ్" అను నార్యోక్తిచే స్థిర మైన ఉదకమును అవస్వనము అందురని తెలియుచున్నది. అనగా నిలుకడగా నున్ననీరు నిశ్శబ్దమున్నమాట. అవస్వనమందు = నిలుకడగా నిశ్శబ్దముగా నున్ననీటిలోనున్నది = అవస్వన్యమగును. స్థిరోదకమున పుష్కరపర్ణమున నున్నవాడు ప్రజాపతి అని "స ప్రజాపతి రేకః పుష్కరపర్ణేసమభవత్" అనెడి అరుణమంత్రముచే తెలియుచున్నది. ఆప్రజాపతియేరుద్రుడు. కావున రుద్రుడు అవస్వన్యనామకుడాయెను.

విష్ణు:- "రసోఽహమప్సుకౌంతేయ" అను గీతాసూక్తిచే జలమందలి రసము విష్ణువని తెలియుచున్నది. అవస్వనమున = స్థిరోదకమున విష్ణువు రసరూపమున గలడన్నమాట. స్థిరజలము సముద్రము. అదియే అవస్వనము. అందు ఆది శేషునిపై పవళించియుండువాడు విష్ణువే. కావున "సరసామస్మిసాగరః" అను గీతాసూక్తిలోజెప్పిన సాగరుడు భగవంతుడు విష్ణువేయని తెలియుచున్నది. అందుచే అవస్వన్యనామము విష్ణువునకుఁ జెందునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"అవస్వన్యనామమున" "అ+వ్+అ+స్+వ్+అ+న్+య్+అ" అని తొమ్మిది అక్షరములుకలవు. ఇవి నవబ్రహ్మలను, నవావరణలను, శరీరమందలి నవద్వారములను సూచించును ఇందు సర్వదేవబీజములైన అకారములు నాల్గుగలవు. వరుణబీజములైన వకారములు రెండును, శక్తి బీజమైన సకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమును, వాయుబీజమైన యకార మును, అకార చతుష్టయముతోఁగూడియున్నవి. పైనామము నుపాసించువారు శాక్తేయులను ప్రాణాయామపరులునై జలోదరాదిరోగములను భూతపిశాచాది బాధలను వాతరోగములను దొలగింపగలవారలగుదురు. అంతేకాదు. భూమిలో నున్నరత్నాదులను, జలముననున్నతైలలోహాదులను గనుగొనువారలగుదురు. జలవాయుపథసంచాలక యంత్రములను సృష్టింపగలవారలగుదురనియును దెలియుచున్నది.

—; 15. వ. యజుస్సు ;—

"నమస్స్రోతస్యాయచద్వీప్యాయచ"

అర్థము:-

స్రోతస్యాయచ = ప్రవాహముననున్నట్టియును, ద్వీప్యాయచ = జల మధ్యస్థములైన ద్వీపములందున్నట్టి, శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— సృష్టియంతయును బరమేశ్వరునిశక్తియగు జలరూప ప్రకృతి నుండేయేర్పడినది. అందుచే ఆతడు జలప్రవాహమునందున్నాడు. జలమధ్య మున ద్వీపములుకలవు. వానియందును బరమశివుడు చరాచరవస్తురూపమున నున్నాడు. కాన ఆతడు నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

143 నామము- శివ:— "నమస్స్రోతస్యాయచ"

భ భా. భా:— స్రోతస్సు అనగా జలప్రవాహము. అందు అగ్నియుండును అదిస్రోతస్యమగును. అయ్యగ్నిశివస్వరూపముకావున శివుడు స్రోతస్య నామకుడాయెను.

విష్ణు:—

"స్రు = గతౌ" అను ధాతువునుండి స్రోతస్సు అను పదమేర్పడెను. సర్వాంతర్యామియైన కారణమున విష్ణువుస్రోతోనామకుడుఅగును. స్రోత స్సుననున్నవాడు స్రోతస్యుడు. స్రోతస్సునఁగల మకరము విష్ణువు విభూతి విష్ణువు మకరరూపుడై స్రోతస్సుననుండును. కావున స్రోతస్యనామకుడు అగును. "ఝుషాణాంమకరశ్చాస్మి" అను గీతాసూక్తి అందులకు ప్రమాణము కూర్మము (తాబేలు) కూడ స్రోతస్యమేఅగును. విష్ణువుకూర్మరూపుడై స్రోత స్సుననున్నాడు; అనుటకు "అన్తరతః కూర్మంభూతగ్ం సర్పన్తమ్" అనెడి అరుణమంత్రము ప్రమాణము. అందుచే విష్ణువునకు స్రోతస్యనామము చెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

స్రోతస్యనామమున "స్+ర్+ఓ+త్+అ+స్+య్+అ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి అష్టదిక్కులకును, అష్టసూర్యమండలముల కును శరీరమందలి అష్టచక్రములకును బీజాక్షరములు. ఇందు శక్తిబీజమైన సకారమునకును, శివబీజమైన ఓకారమునకును నడుమను అగ్నిబీజమైన రేఫము కలదు. ఇది శక్తిపురుషులు ఇరువురును అగ్నిస్వరూపులనితెల్పుచు, ఈనామము నుపాసించువారికి అష్టసిద్ధులనొసంగును. బాహ్యాభ్యంతరశత్రువులనుదొలగించి, జీవునకుస్థితినిజేకూర్చును. పైమూడక్షరములలోను వాస్తుబీజమైన తకార మును వాయుబీజమైన యకారమునుగూడియున్నవి. వానిపైని సర్వదేవబీజ మగు అకారముకలదు. అందుచే దీనినుపాసించువారికి అగ్న్యుత్పాదకములును, అగ్నినివారకములునగు యంత్రములను నిర్మించుశక్తిలభించునని తెలియు చున్నది.

144 నామము:- శివ;- "నమోద్వీప్యాయచ"

భ. భా. భా:— రెండు ప్రక్కలను నీరుగల ఉన్నతస్థలమును ద్వీపమందురు అందుండువాడు కావున శివునకు ద్వీప్యుడు అను నామముకల్గెను పద్మకోశ ప్రతీకాశమును అధోముఖమునగు హృదయము ఉన్నతభూమి, అదియేద్వీపము దానికిరుప్రక్కలనుగల, మూలాధారాది షట్చక్రములు జలమయములు, అట్టి యున్నత ద్వీపమైన హృదయమునన్నువాడు పరమశివుడు. అతడే నారము నకు జలరాశికినిలయమైన నారాయణుడు. అందుచే మహాదేవుడు ద్వీప్య నామకుడాయెను.

విష్ణువు: —

"అప్ల = గతౌ" అను ధాతువునుండియేర్పడిన, అప్ పదమునకు అంతటను ఆవరించియున్నవాడనియర్థము. ఆ విష్ణువుముఖ్యముగా బ్రహ్మాండము నకు బైటబరమాత్ముడుగను, బ్రహ్మాండములోన విరాట్‌రూపుడుగను గలడు.

ద్వి = ద్వివిధముగా విరాట్ పరమాత్మలరూపమున, అపః = అంతటనున్న వాడు కావున ద్వీపుడు విష్ణువు. ఆతడే ద్వీపమైన బ్రహ్మాండమున చరాచర రూపమునఁగలడు. కాన ద్వీప్యనామకుడాయెను. "అంతర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణ స్థిస్తతః" అను మంత్రము ఈయర్థమునే తెలియజేయు చున్నది. కాన విష్ణువు ద్వీప్యనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"ద్వీప్య" అను నామమున "ద్ + వ్ + ఈ + ప్ + య్ + అ" అని ఆరక్షరములుకలవు. అవి షడృతువులకును, షడింద్రియములకును జిహ్వ ములు. ఈనామము నుపాసించువారు శాక్తేయులై సర్వసిద్ధులనందగలరు. అంతేకాదు. జలోదరము, శ్వాసరోగము, వాతపీడనము, మూత్రబంధము మున్నగురోగములను నివారింపగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

విద్యారణ్యభాష్యమును, భట్టభాస్కరభాష్యమునుగల
రుద్రప్రశ్నమున పంచమానువాకము సమాప్తము.

★

-: షష్ఠానువాకము :-

-: ప్రథమయజుస్సు :-

"నమోజ్యేష్ఠాయచకనిష్ఠాయచ"

అర్థము:-

జ్యేష్ఠాయచ = విద్య, ఐశ్వర్యమున్నగువానిచే జ్యేష్ఠుడైనట్టియును, కనిష్ఠాయచ = విద్యాదులతో శూన్యుడైనట్టియు మహాదేవునకు నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:— దక్షిణామూర్తిరూపమున విద్యాదాతయును, శివరూపమున శుభములను, ఈశ్వరరూపమున ఐశ్వర్యము నొసంగు మహాదేవునిలో ఎన్నియోశక్తులుకలవు. కావున శివుడందరికంటెను జ్యేష్ఠుడాయెను. మహా రూపముతోబాటు అణురూపముతోడనుండుటచే బరమశివునిలో జ్యేష్ఠత్వ కనిష్ఠత్వములురెండునుగలవు. ఆతనికి ఉత్తమాధములు ఇరువురును సమానులే ఆతనిలోఁగల కనిష్ఠత్వమే అణుస్వరూపము. అయ్యణుశక్తిలో సకలోత్పాదకనాశకశక్తులురెండునుగలవు. కావున ఆతనిరూపములు రెండును నమస్కారార్హములే.

పంచమానువాకమునందువలె ఈయనువాకమునందును అన్యతరనమస్కారముగల యజుస్సులేకలవు.

***145* నామము- శివ:— "నమోజ్యేష్ఠాయచ"**

భ. భా భా:— "జగతఃపితరౌవందేపార్వతీపరమేశ్వరౌ" అని కాళిదాస మహాకవి చెప్పినట్లు జగంబులకు బార్వతీపరమేశ్వరులు తల్లిదండ్రులగుటచే

వారేవృద్ధతములని తెలియుచున్నది. అందుచే మహాదేవుడు జ్యేష్ఠుడనగా వృద్ధుడని తెలియుచున్నది యజ్ఞయాగాదులలో ప్రధానముగా బూజింపఁబడు దైవము పరమశివుడే కాన ప్రశస్యతముడాయెను. అందుచే అతనికి జ్యేష్ఠడను నామముచెల్లును. అతనికి నమస్కారము.

విష్ణు-

"ప్రాణోవావజ్యేష్ఠశ్చశ్రేష్ఠశ్చ" అను శ్రుతిలో విష్ణువు సర్వకారణుడైన కారణమున జ్యేష్ఠుడును, సర్వశ్రేష్ఠుడైనకారణమున శ్రేష్ఠుడు నగుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. జ్యేష్ఠశ్శ్రేష్ఠః ప్రజాపతిః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో వృద్ధుడును ప్రశస్యతముడునగుటచే విష్ణువునకు జ్యేష్ఠనామము పేర్కొనఁబడెను. అతనికి నమస్కారము.

బీజాక్షరసంపుటి-

"జ్యేష్ఠ" అను నామమున "జ్ + య్ + ఏ + ష్ + ఠ్ + అ" అని ఆరక్షరములుకలవు. ఇవి షడృతువులను, షట్చక్రములను సూచించును. ఇంద్రబీజమైన జకారమును, వాయుబీజమైన యకారమును, వీరభద్రబీజమైన ఏకారముతోడను, సూర్యచంద్రబీజమైన షకారఠకారములు సర్వదేవబీజమగు నకారముతోడనుగూడియున్నవి. అందుచే ఈనామమును ఇళాపింగళానాడుల ద్వారావాయుప్రేపణముచేసి, యోగులై అష్టసిద్ధులనంది భూతప్రేతాదులను లౌకికులైన బాహ్యాశత్రువులను జయించి, లోకమునకు నిత్యకల్యాణము చేకూర్పగలవారలగుదురు. సూర్యచంద్రగోళగమనార్థయంత్రనిర్మాతలు కాఁగలరు. వాతరక్తకాలేయదోషజనితరోగపరిహారకులును గాగలరని తెలియుచున్నది.

146 నామము:- *శివః-* "నమఃకనిష్ఠాయచ"

భ. భా. భా:— పరమశివుడు యువకబాలరూపములతో బాటు అతిసూక్ష్మరూపుడునై కనిష్ఠనామధారియై లోకకల్యాణకరుడు అగుచున్నాడు. యువకుడైన

కుమారస్వామిరూపముదాల్చి తారకాసుర సంహర్తయాయెను. బాలుడైన దక్షిణామూర్తి రూపముదాల్చి సకలవిద్యాదాతఆయెను. స్వల్పమైన అణురూపము దాల్చి సర్వశక్తులను లోకమునకు జేకూర్చును. అందుచే కనిష్ఠనామము శివునకు సార్థకమాయెను.

విష్ణు:—

విష్ణువు బాలకృష్ణరూపముననుండి గోవర్ధనధారియైగోవులను జీవులను గాపాడెను. యువకుడైన శ్రీరామునిరూపముదాల్చి రావణాదిరాక్షససంహారియై లోకమునుగాపాడెను. స్వల్పమైన అణురూపముదాల్చి హిరణ్యాకశిపుని దేహమునదూరియు, సముద్రమునదూరియు దుష్టశక్తులను జెండాడికాపాడెను. కావున విష్ణువునకు కనిష్ఠనామముసార్థకమాయెను. జ్యేష్ఠుడైన బలరాముని కంటె శ్రీకృష్ణుడు కనిష్ఠుడేకదా!. కౌంతేయులందును కనిష్ఠుడేకదా! కావు విష్ణువు కనిష్ఠనామకుడేయనవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి;-

"కనిష్ఠ" అను నామమున "క్+అ+న్+ఇ+ష్+ఠ్+అ" అని ఏడక్షరములుకలవు. ఇవి సప్తవాయుమండలములను శరీరమందలి సప్త ధాతువులను సూచించును. ప్రజాపతిబీజమైన కకారము అకారముతోడను సావిత్రిబీజమైన నకారము ఇకారముతోడను, సూర్యచంద్రబీజములైన షకార ఠకారములు అకారముతోడనుగూడియున్నవి. అందుచే ఉపాసకులు సూర్య చంద్రప్రజాపతుల నుపాసించి, సావిత్రీకటాక్ష లబ్ధమహిములై సకాలవర్షములను కురిపించగలరు. ఇళాపింగళానాడులందు సావిత్రీరూపకుండలి నుపాసించి, అమృతవృష్టికారకులుకాగలరు. కృత్రిమవర్షదాయకయంత్రములను సృష్టించగలరని తెలియుచున్నది.

—: ద్వితీయయజుస్సు :—

"నమః పూర్వజాయచాపరజాయచ"

అర్థము:-

పూర్వజాయచ = జగదాదిని హిరణ్యగర్భరూపమున జన్మించినట్టియును, అపజరజాయచ = జగదవసానసమయమున అగ్న్యాదిరూపమున జన్మించినట్టి మహాదేవునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా.— పరమాత్మ జగత్సృష్టిగావించినపుడు అన్నింటికంటె మొదటను హిరణ్యగర్భరూపమున అవతరించెను. జగంబులునశించుసమయమున కాలాగ్ని మున్నగువానిరూపమున జన్మించెను. అప్పరమాత్మయే మహాదేవుడు. అతడే, హిరణ్యగర్భకాలాగ్న్యాదిరూపముననుండెను. అందుచే పరమశివుడు పూర్వజుడు, అపరజుడు అను నామముల స్తుతింపబడి నమస్కరింపబడెను.

147 నామము- శివ- "నమః పూర్వజాయచ"

భ. భా. భా:— పరమాత్మరూపముననున్న మహాదేవుడు సృష్టికి బూర్వము ననే ఉండెను. కాని అతని రూపముఅదృశ్యము "అజాతఇత్యేవంకశ్చిద్భీరుః ప్రపద్యతే" అను సూక్తిచే మహాదేవునకు జన్మలేదనియే తెలియుచున్నది. కాని సృష్టిచేయగాంక్షించి, సర్వప్రాణులకంటెముందుగాఁ దనమాయయైనశక్తిని తననుండి విడిచెను. ఆమె సృష్టిచేయించెను. ఆట్టిశక్తికిని, శక్తిమంతుడైన శివునకును భేదములేదు. కావున అమ్మహాదేవుడు పూర్వజుడుగా భావింపబడి నమస్కరింపబడుటచే అనామమేర్పడెను.

విష్ణు:-

"పూర్వ = పూరణే" అను ధాతువునుండి ఏర్పడిన పూర్వపదమునకు బ్రహ్మాండమంతటినిఁ బూరించువాడనియర్థము. పూర్వుడై జన్మించువాడుకాన పూర్వజుడాయెను, "పురుషఏవేదగ్ంసర్వమ్" అను శ్రుతిలో జెప్పినట్లు సకలమును బూరించువాడై, సర్వముతానై విరాట్ రూపమున జన్మించెను అతడే

తూర్పున ఆదిత్యరూపమున జన్మించెను. అందుచే విష్ణువునకుఁ బూర్వజ నామమేర్పడెనని తెలియుచున్నది,

బీజాక్షరసంపుటి:-

పూర్వజనామమున "ప్+ఊ+ర్+వ్+అ+జ్+అ" అని యేడ క్షరములుకలవు ఇవి సప్తవాయుమండలములను సప్తధాతువులను సూచించును పర్జన్యబీజమైన పకారమును భూమిబీజమైన ఊకారమును, అగ్నివరుణేంద్ర దేవబీజములతోగూడియున్నవి. అందుచే నైనామము నుపాసించువారు పర కాయప్రవేశాదిశక్తులను సంపాదించుకొనుటయేకాక భూమియందలి సకలవస్తు జాలమును జలమందలివస్తుజాతమును అగ్నిప్రేషకయంత్రములను సృష్టించు వారైవానిసాయమున వెలిబుచ్చగలవారలు అగుదురని తెలియుచున్నది.

148 నామము- శివ:- "నమఃఅపరజాయచ"

భ. భా. భా:— మహాశివుడు సృష్ట్యనంతరకాలమందునను సకల వస్తురూప మున జన్మించువాడై కానవచ్చును. "త్రిపాదూర్ధ్వముదైత్పురుషః" అను శ్రుతిలోజెప్పినట్లు మూడుపాదములతో విరాజిల్లుపరమాత్మయై సర్వప్రాణుల కంటె ఊర్ధ్వముగానైతముజన్మించెను. అందుచే శివునకు "అపరజుడు" అను నామమేర్పడెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు:—

"నవిద్యతేపరోయస్మాత్స అపరస్సన్జాయతే" అను వ్యుత్పత్తినను సరించి, పరమాత్మయైన విష్ణువుకంటెబరుడులేడనితెలియుచున్నది. అందుచే పురుషోత్తమునామధారియై అపరయైన పడమటిదిక్కునందు సకలప్రాణులకును ప్రాణములనొసంగువాయువురూపమున జన్మించెను; ఈ విషయము

అథారుణః కేతుః పశ్చాదుపాదధాత్।
ఏవాహివాయోఇతి; తతోవాయురుదతిష్ఠత్॥

అను అరుణశ్రుతిచే దెలియుచున్నది. కావున విష్ణువు, అపరజనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి;-

"అపరజ" అను నామమున "అ+ప్+అ+ర్+అ+జ్+అ" అని ఏడక్షరములుకలవు. ఇవి సప్తవాయుమండలములకును, మనోబుద్ధులతోడి పంచజ్ఞానేంద్రియములకును జిహ్వములు. ఇందలి నాల్గు అకారములును విరాట్ హిరణ్యగర్భఅవ్యాకృతతురీయపురుషులకు జెందినవి. వర్ణన్యాగ్నీంద్రబీజములు వీనితోగూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారు తమ శరీరవర్ణన్యమును అగ్నిప్రధానముచేసి ఆయువును, సర్వశత్రువినాశమును జేకూర్పఁగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

—;తృతీయయజుస్సు ;—

"నమోమధ్యమాయచాపగల్భాయచ"

అర్థము:-

మధ్యమాయ = మధ్యకాలమున దేవతిర్యగాది రూపమున జన్మించినట్టియును, అపగల్భాయచ = ప్రరూఢములుకాని ఇంద్రియములుఁ కలవాడునగు పరమశివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— "పాదోఽస్యవిశ్వాభూతాని" అను శ్రుతిలోఁ జెప్పినట్లు అప్పరమాత్మయొక్క నాల్గవపాదము విశ్వభూతముల రూపమునఁ బరిణ

మించెను. ఆతడు సృష్ట్యనంతరమున, మధ్యకాలమున సకలదేవతల రూపము ననుపశుపక్ష్యాదిరూపముననుప్రాదుర్భవించెను. 'ఆతడే ఇంద్రియపటుత్వము అధికముగాలేని బాలురరూపముననుప్రాదుర్భవించెను. అట్టి పరమేశ్వరుని అఖిలజీవులును నమస్కరించుచున్నారు.

149 నామము- శివ;- "నమోమధ్యమాయ"

భ. భా. భా:— దివ్యతేజస్స్వరూపుడైన పరమేశ్వరుడు మధ్యమకాలమున సకల చేతనాచేతనవస్తుస్వరూపుడై లోకరక్షకుడు, లోకశిక్షకుడు, లోక నాశకుడును అయెను. ఆతడే హిమవత్ వింధ్యపర్వతమధ్యభాగమైన కాశీ నగరమున విశ్వేశ్వరుడైయుండి మధ్యనామకుడైయుండెను. పరమశివుడు నాద స్వరూపుడు. నాదములలో క్రౌంచభాషితమైన మధ్యమస్వరస్వరూపుడై సకల జనానందకరుడాయెను. అందుచే మహాదేవునకు మధ్యమనామమేర్పడెను.

విష్ణువు·—

శ్లో॥ తద్వాదేవోత్థితోవాయురురః కంఠసమాహితః।
నాభిప్రాప్తోమహానాదో మధ్యస్థత్వాచ్చమధ్యమః॥

అను సూక్తిలోఁజెప్పినట్లు కంఠమునకును నాభికిని మధ్యనుండి వాయువు వెడలునపుడు మహానాదమేర్పడునుదానికి మధ్యమనిపేరు. ఆమహానాదమే ప్రణవము. ఓంకారము. అదివిష్ణుస్వరూపము. కావున విష్ణువు మధ్యమ నామకుడాయెను. "అహమాదిశ్చమధ్యంచ" అను గీతాసూక్తిలోఁజెప్పినట్లు విష్ణువు భూతములయొక్క ఆదిమధ్యాన్తస్వరూపుడు; కావున మధ్యమనామకు డాయెను. అంతేకాదు. "పాండవానాంధనంజయః" అను గీతాసూక్తిలో జెప్పినట్లు పాండవమధ్యముడైన అర్జునుడు విష్ణుస్వరూపుడు. నరనారాయణు లలోనరుడు కావున విష్ణువు మధ్యమనామకుడై నమస్కరింపఁబడుచుండెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

మధ్యమనామమున "మ్ + అ + ధ్ + య్ + అ + మ్ + అ" అని యేడ క్షరములుకలవు. ఇవి సప్తవాయుమండలములకును సప్తనాడులకును జిహ్వా ములు. ఇందలి మకారమునాదచిహ్నము. పైనామము నుపాసించువారు మధురనాదమునుధరించి, బైటికి బ్రసరింపఁజేయువాయవుగలనాదయంత్రము లను వీణాదులనుసృజించి, సర్వానందదాయకులుకాగలరని తెలియుచున్నది. భూమియందును జలమునందునుగల ధనరాసులను బ్రాణవాయుశక్తితోఁ బైటిపెట్టగలవారలగుదురు; అనియునుదెలియుచున్నది.

150 నామము;- శివ:- "నమోఽపగల్భాయచ"

భ. భా. భా:— మహాశివుడు, బాలోన్మత్తపిశాచాది రూపముఁనెన్నింటినో దాల్చి తనచేనిర్మింపఁజేయబడిన జగంబుననేమెలగెను అతడెవ్వరినిధర్షింపక అప్రగల్భుడై ముక్కుమూసికొని తపంబొనరించుచుండెను. అతడే అపగల్భు డైన అనగా బాలుడైన దక్షిణామూర్తిరూపంబుననుండి సకల విద్యాదాత యాయెను. అందుచే అతనికి అపగల్భనామమేర్పడెను.

విష్ణు:—

అపగల్భుడనగా బాలుడు. అత్యంతశిశువు. విష్ణువు బాలకృష్ణుడై వ్రేపల్లెలోపెరిగినపుడు అతనిశక్తి అపగల్భము = అస్పష్టము. అందుచేతనే, పూతన, శకటాసురుడు, మున్నగువారు అతనినిజేరి అతనిచేతనే క్రీడారూప మున సంహరింపబడిరి. బాలపదమునకు గ్రహణధారణపటువు అనియునర్థము కలదు. బాలుడుగానున్న శ్రీకృష్ణుడు గోపాలురిచేఁ బ్రార్థింపఁబడి గోవర్ధనగిరి నెత్తిరక్షించినాడు, అపగల్భుడు = శూరుడుకానివాడు అనియునర్థముకలదు. కృష్ణావతారమున విష్ణువుశూరుడుగానుండకయేపాండవులనుగాపాడి, దుష్టు లను శిక్షింపజేసినాడు. కావున అతనికి అపగల్భనామముసార్థకమేఅయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"అపగల్భ" అను నామమున "అ+ప్+అ+గ్+అ+ల్+భ్+అ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు ఇవి అష్టప్రకృతులకును, శరీరమందలి అష్టచక్రములకును జిహ్వములు పైనామము నుపాసించువారు పృధివీతత్వమైన లకారమును, భార్గవబీజమైన భకారమును ప్రధానముచేసికొని, చతుర్విధ పురుషులనుధ్యానించి సకలసేనాగణాధిపత్యమునువహింపఁగలరు. కృత్రిమ మేఘములనుసృష్టించి, అకాలమందును వర్షముకురిపించగలరు.

-: చతుర్థయజుస్సు :-

"నమోజఘన్యాయచ, బుధ్నియాయచ"

అర్థము:-

జఘన్యాయచ = గవాదులపశ్చాద్భాగమున వత్సాదిరూపముననున్నట్టియును, బుధ్నియాయచ = వృక్షాదులమూలమున శాఖాదులరూపముననున్నట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— తనమాయయైనప్రకృతి, గోవు, పృధివి, జలము మొన్నగు రూపములతోనుండగా బరమేశ్వరుడు ఆ ప్రకృతి వెనుకనేవత్స, గంధము, రసమున్నగురూపములతోనుండెను. ఆప్రకృతియే వృక్షాదులరూపములను దాల్చగా, తానుశాఖాదులరూపముననుండి వానిఫలములను లోకమునకు అందించుచుండెను. అందుచే బరమేశ్వరుని అందఱును నమస్కరించుచున్నారు.

151 నామము:- శివ:- "నమోజఘన్యాయ"

భ. భా. భా:— జఘనమనగా కటియొక్క (మొలత్రాడుగలప్రదేశముయొక్క) పశ్చాద్భాగము (వెనుకభాగము) అది బలమునకుస్థానము. అందున్నవాడు మహేశ్వరుడు అతడు బలస్థానమైనమస్కరింపబడుచున్నాడు. "బలాయనమః, బలప్రమథనాయనమః" అను శ్రుతిలోఁ బరమేశ్వరుడు బలముగా పేర్కొన బడెను. ఆ బలమే జఘన్యము. కావున బరమేశ్వరుడు జఘన్యనామమునఁ బేర్కొనబడి స్తుతింపఁబడుచున్నాడు.

విష్ణు: —

జఘన్యము (బలము) విష్ణువుయొక్క విభూతి "బలంబలవతాంబాహమ్ అను గీతాసూక్తిలో విష్ణువు బలముగాఁ బేర్కొనఁబడెను. అంతేకాదు. జఘనము అనగా సేనానివేశము. అందుండువాడు సేనాని. సేనానిలో విష్ణువిభూతి కలదు. కావుననే "సేనానీనాం అహంస్కందః" అను గీతాసూక్తిలో సేనానులలోస్కందుడు విష్ణువుగా జెప్పబడెను. అందుచే జఘన్యనామము విష్ణువునకు జెందునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

జఘన్యనామమున "జ్+అ+ఘ్+అ+న్+య్+అ" అని ఏడక్షరములుకలవు. అవి సప్తవాయుమండలములకును సప్తధాతువులకును జిహ్వములు. అందు ఇంద్రభైరవబీజములైన జకారఘకారములు అకారనకారయకారములతోగూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామప్రక్రియచే సావిత్రీసాక్షాత్కారముపొంది, ఇంద్రభైరవశక్తులు, సంపాదించుకొని బాహ్యాభ్యన్తరశత్రుసంహారకులై, శత్రుసంహారకమారణాస్త్రప్రసన్నులు కాగలరని తెలియుచున్నాది.

152 నామము- శివ:— "నమోబుధ్నియాయచ"

భ. భా. భా:— బుధ్నము అనగా మూలము. ప్రధానకారణము. సృష్టికి మూలకారణము పరమశివునిమాయ. బుధ్నముతోఁగూడినవాఁడు బుధ్నియుడు. అందుచేఁ బరమశివుడు బుధ్నియనామకుడై నమస్కరింపఁబడుచున్నాడు.

విష్ణు:—

బుధధాతువునుండియేర్పడిన బుధ్నియపదమునకుఁ దెలిసికొనదగిన వాడని యర్థము. శివుడువలె విష్ణువుకూడ సృష్టికిమూలమైనవాడుగా, మూలముననున్నవాడుగా దెలిసికొనబడుటచే బుధ్నియనామము విష్ణువునకుఁజెందునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

బుధ్నియనామమున "బ్+ఉ+ధ్+న్+ఇ+య్+అ" అని యేడక్షరములుకలవు. ఇవి మేఘ, వాయు, చంద్ర, నక్షత్ర, గ్రహసూర్య, ధ్రువ మండలములనెడి యేడుమండలములను, మనోబుద్ధులతోఁడి జ్ఞానేంద్రియములను సూచించును. ఇందు వాయుబీజములు ఉకారయకారములురెండుకలవు. అవి త్రిమూర్తిబీజమైన బకారముతోఁడను, సావిత్రీ ధనదబీజములతోఁడనుగూడి యున్నవి. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారు వాయుప్రేషకయంత్రముల నిర్మించి, వానిసాయమున భూనిక్షిప్తధనరాసులను వెలిబుచ్చఁగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

-: పంచమయజుస్సు :-

"నమస్సోస్ఖ్యాయచప్రతిసర్యాయచ"

అర్థము:-

సోభ్యాయచ = పుణ్యపాపములతోగూడియున్నవాడును, ప్రతిసర్యాయచ = రక్షాబంధమునకు అర్హమైయున్నట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:— "పుణ్యేనపుణ్యలోకంజయతి పాపేన పాపము భాభ్యామేవ మనుష్యలోకమ్" అని అథర్వణికులు చెప్పుసూక్తిచే, పుణ్యముచేఁ బుణ్యలోకమును, పాపముచేఁ బాపలోకమును, పుణ్యపాపములచే మనుష్యలోకమును, జీవుడుపొందునని తెలియుచున్నది. మహాశివుడు జీవరూపముననున్నపుడు పుణ్యపాపములురెండింటితోఁ గూడియుండునని తెలియుచున్నది. వివాహాది శుభకార్యములందు హస్తమున ధరింపబడు రక్షాబంధమురూపముగలవాడై, శివుడు దానికర్హుడైయుండునని తెలియుచున్నది. అందుచే మహాదేవుని నమస్కరించుచున్నారు.

153 నామము- శివ:- "నమస్సోభ్యాయచ"

భ. భా. భా:— "పుణ్యపాపములతోఁగూడిన మనుష్యలోకమున మహాశివుడు చేతనాచేతనరూపముననుండుటచే సోభ్యుడాయెను. అంతేకాదు. "సాల్వస్సోభమధిష్ఠాయ" అను మహాభారతవచనముచే సోభము అనగా గంధర్వనగరమని తెలియుచున్నది. సోభము అన్నినగరములకును ఉపలక్షణము. అఖిలనగరములందును మహాదేవుడు చేతనాచేతనరూపమునగలడు. కావున సోభ్యనామకుడాయెను. ఇంకొకవిశేషమేమన? శీతోష్ణములతోగూడిన లోకములందు సూర్యాచంద్రాది రూపమునను; సుఖదుఃఖములు, జననమరణములు మున్నగు జంటలతోగూడిన జీవులందు ప్రాణరూపమునను ఉన్నకారణమున మహాదేవుడు సోభ్యనామకుడాయెననియుఁ జెప్పవచ్చును.

విష్ణుః-

ఉష్ ధాతువునుండి ఏర్పడిన ఉష్యపదమునకు బంధింపదగినది, నింపదగినదనియు అర్థములుకలవు. "అన్తర్బహిశ్చతత్సర్వంవ్యాప్యనారాయణస్థితః" అను శ్రుతిలో జెప్పినట్లు బ్రహ్మాండమునకుబైటను, దానిలోపలను విష్ణువు, విష్ణుతేజస్సును ఆవరించియున్నవి; అని తెలియుచున్నది, బ్రహ్మాండమున గర్మపాశముతో బంధింపదగినవి జీవులు. నింపదగినది విష్ణుతేజస్సు. అట్టి తేజస్సుతోగూడిన సోష్యుడువిష్ణువు. బంధ్యములైన జీవులతోఁగూడిన సోష్యుడు నారాయణుడు. అందుచే విష్ణువుకూడసోష్యనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటిః-

సోష్యనామమున "స్+ఓ+ష్+య్+అ" అని ఐదక్షరములు కలవు. అవి పంచభూతములకును, అన్నమయాదిపంచకోశములకును జిహ్వములు. శక్తిపరమేశ్వరబీజములు సకారోకారములు. అవి భార్గవవాయుసర్వదేవబీజములతోగూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామమును యోగాభ్యాసమున ఉపాసించిధ్యానించినవారు సర్వవిద్యలను, సర్వార్థసిద్ధినిఁ బొందగలరని తెలియుచున్నది.

154 నామము- శివః- "నమః ప్రతిసర్యాయచ"

భ. బా. బా:— వివాహాదికార్యములందు మొదటహస్తమున బంధింపబడిన, ధరింపబడిన రక్షాబంధరూపముననుండి, నిర్విఘ్నముగా గార్యములనెరవేర్చి రక్షించువాడుకావున శివుడు ప్రతిసర్యనామకుడాయెను. అంతేకాదు. "తిర్యగూర్ధ్వమధశ్చాయీ" అను శ్రుతిలోఁజెప్పినట్లు తిర్యక్కుగాఁ బ్రతికూలముగా తేజోరూపమున బ్రసరించియున్నవాడు; అగుటచే సైతము ప్రతిసర్యనామము శివునకు ఏర్పడెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు:—

"ప్రభాస్మిశశిసూర్యయోః" అను గీతాసూక్తిలో జెప్పినట్లు విష్ణువు సూర్యచంద్ర తేజస్స్వరూపుడై బ్రహ్మాండమున తిర్యగూర్ధ్వములుగా సంచరింపదగినవాడైయుండుటచే ప్రతిసర్యనామకుడాయునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి-

ప్రతిసర్యనామమున "ప్+ర్+అ+త్+ఇ+స్+అ+ర్+య్+అ" అని పదక్షరములుకలవు. అవి దశదిక్కులకును, దశేంద్రియములకు జిహ్వాములు, ఇందు పర్జన్యబీజమైన పకారము, వాయ్వగ్విశక్తివాస్తు విష్ణుదేవబీజములతో గూడియున్నకారణమున బైనామము నుపాసించువారు శక్తిపురుషులనారాధించి, కృత్రిమమేఘములస్పృష్టించి, కృత్రిమవర్షముకురిపించి, దేశమును సస్యశ్యామలముచేయగలరు. అంతేకాదు. ఆత్మశక్తిచే సహజవర్షములను సైతము కురిపించగలరు. వాయ్వగ్నిప్రేషక యంత్రనిర్మాతలు కాగలరని తెలియుచున్నది.

-; 6. వ. యజుస్సు ;-

"నమోయామ్యాయక్షేమ్యాయచ"

అర్థము:-

యామ్యాయచ = యమలోకమున బాపులను, శిక్షించువానిరూపమున జన్మించినట్టియును, క్షేమాయచ = మోక్షమున కర్తయైయున్నట్టిశివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— పరమేశ్వరుడుయమలోకమున బాపశిక్షకరూపమున జన్మించి యామ్యుడాయెను. అతడే జీవరూపత్యాగమనెడి క్షేమమును మోక్షమును బొందనర్హుడైక్షేమ్యుడాయెను.

155 నామము:- శివ:- "నమోయామ్యాయచ"

భ. భా. భా:- యమమనగా అంతకాలము అట్టి ప్రళయకాలమున సర్వమును సంహరించుటకు రుద్రరూపముననున్నవాడు మహాదేవుడు. అతడే సకలజీవుల ప్రాణములను, దనలోనికిగైకొనుటకై ప్రవర్తించును. అతడే యమపురమున సకల జీవులను శిక్షించుటకు యమరూపమున నుండును. అందుచే శివునకు యామ్యనామమువాటిల్లెను.

విష్ణు-

యమపురమున సకల జీవనియామకుడుగానున్నవాడుయముడే. అతడే యామ్యుడు. అమ్మహావిష్ణువు బ్రహ్మాండాంతర్గతుడై పరోపద్రవాదులను, ఉప శమింపఁజేయుటచే యమనామకుడాయెను. "ధృతాత్మానియమోయమః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో, వేర్కొన్నయమపదమును, ఇందలి యామ్యపదమును, సమానార్థకములే కాన యామ్యుడన్ననామము విష్ణువునకుజెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి—

యామ్యనామమున "య్+అ+మ్+య్+అ" అని ఐదక్షరములు కలవు. అవివేదోక్తపంచఋతువులకును బంచప్రాణములకును జిహ్నములు. అరవఋతువు ఐదవఋతువునఁజేరుటచే వేదమున ఋతువులు ఐదుగా జెప్పబడెను. ఇందువాయుబీజమైన యకారద్వయము శక్తిపురుషబీజములతోఁ గూడియున్నవి. వానిమధ్యను మదనబీజమైన మకారముకలదు. పైనామ మును బ్రాణాయామమున శక్తిపురుషాభేదముగా నుపాసించి, మన్మథప్రేరిత కామమునువీడి జ్ఞానులగుదురు. భూతవైద్యులై భూతప్రేతపిశాచాదులను దొలగించి, జీవులను రక్షింపఁగలరని తెలియుచున్నది.

156 నామము- శివ- "నమఃక్షేమ్యాయచ"

భ. భా. భా. క్షేమపదమునకు, రక్షణము, మోక్షము, గుపిస్థానము, అను నర్థములుకలవు. పరమేశ్వరుడు పంచభూతస్వరూపుడై రక్షాస్థానముననుండి,

జీవులను రక్షించును. కర్మఫలానుభవానంతరమున మోక్షస్థానముననుండి, జీవులకుమోక్షమునొసంగును. గుప్తిస్థానమైన ఏకాంతస్థలముననున్నవాడును అప్పరమేశ్వరుడే. కావున శివుడు క్షేమ్యనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు:—

క్షేమమున రక్షాస్థానముననుండి మహావిష్ణువు సత్త్వగుణమాశ్రయించి జగత్త్రయమును రక్షించును. కాన "వీరహారక్షణః" అను సహస్రసూక్తిలోఁ గల రక్షణపదముచే విష్ణువుస్తుతింపఁబడెను. క్షేమ్యరక్షణనామములురెండును సమానార్థకములే. మోక్షస్థానమైన క్షేమమునుండి భక్తులైన జీవులకు ముక్తి నొసంగి, ముకుందనామకుడాయెను. "ముకుందోఽమితవిక్రమః అను సూక్తిలో గల ముకుందనామమున, క్షేమ్యనామమును, సమానార్థకములే. హృదయాకాశరూపమైన గుప్తిస్థానమున క్షేమముననున్నవాడగుటచే విష్ణువు గుహ్యోగభీరః" అను సహస్రసూక్తిలో గుహ్యనామమున స్తుతింపబడెను. గుహ్యక్షేమ్యనామములు రెండును సమానార్థకములే. పైకారణములచే క్షేమ్య నామము విష్ణువునకును జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి-

క్షేమ్యనామమున "క్ + ష్ + ఏ + మ్ + య్ + అ" అను నామమున ఆరక్షరములుకలవు. అవి షడృతువులకును షడింద్రియములకును జిహ్వాములు. ఇందలిమొదటిమూడువర్ణములును వరుసగా ప్రజాపతిసూర్య వీరభద్రబీజములు. వానితో మదనవాయు సర్వదేవబీజములుకూడియున్నవి. పైనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామమున సూర్యాదులను ధ్యానించి, సకలలౌకికకాంక్షలను బొందినవారై రక్తదోషముచేనేర్పడిన కామెర్లమున్నగు రోగములను దొలగించు నౌషధములనుగనుగొని రోగనివారకులుగాగలరు. సూర్యునికిరణజన్యశక్తులనొంది సకలరోగనివారకులుకాగలరు. భూతాదులను దొలగించి, ప్రజలను రక్షింపగలరని తెలియుచున్నది.

-: 7. వ. యజుస్సు :-

"నమఉర్వర్యాయచ ఖల్యాయచ"

అర్థము:-

ఉర్వర్యాయచ = సర్వసస్యముఃతో నిండిన భూమిలో ధాన్యాదివిశేష రూపముననున్నట్టియును ఖల్యాయచ = మేడి, నక్కు నాగలిరూపమున భూమిని దున్ని అందలిసారమును వెలిబుచ్చునట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— సర్వసస్యములను ఫలింజేసి, జీవకోటినిఁ బోషించుటకు భూమిపై గల సస్యములందు బరమేశ్వరుడు ధాన్యాదిరూపముననున్నవాడు. అతడే సస్యసమృద్ధినిజేకూర్చుటకు మేడి, నక్కు, నాగలిమున్నగు వ్యవసాయపు బరికరములరూపమునంది, భూమిలోనున్నసారమును వెలిబుచ్చుచున్నాడు. అట్టి మహనీయునకు నమస్కారము.

157 నామము- శివ- "నమఉర్వర్యాయచ"

భ. భా. భా:— "భూమిర్మాతాదితిర్నః" అనెడి స్వాధ్యాయమంత్రము భూమియే చేతనాచేతనములను రక్షించుమాతయని తెలియుచున్నది. శక్తి సహితుడైనశివుడు సర్వసస్యసంపూర్ణమైన భూమిలో ధాన్యాది రూపమున నున్నాడు. ధాన్యాదులే అన్నము. అన్నమేపరబ్రహ్మము దానిచే జీవులు జనించుచున్నారన్నవిషయము "అన్నంబ్రహ్మేతివ్యజానాత్, అన్నాద్ధ్యేవఖల్విమాని భూతానిజాయన్తే "అనుతైత్తరీయశ్రుతివలన దెలియుచున్నది. అందుచే శివుడు ఉర్వర్యనామకుడు (ఉర్విలోనున్నవాడు) అయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు-

ఉర్వరయందు భూమియందు గలది ఉర్వర్యము. "ఉర్వ = హింసా యామ్" అను ధాతువునుండి ఏర్పడిన ఉర్వర పదమునకు జీవులయాకలిని బోగొట్టునదియని అర్థము. అనగా బరమాత్మ భూమిలో గల సస్యములందు అన్న రూపముననుండి జీవులను రక్షించును. కాన ఉర్వర్యము, అనగా అన్నమని తెలియుచున్నది అన్నము విష్ణువే కాన "అన్నమన్నాదవీవచ" అను విష్ణు సహస్రసూక్తిలో అన్నపదము విష్ణునామముగా బ్రయోగింపబడెను. భూగర్భ మందున్నది అన్నముకూడ అగును. భూగర్భము విష్ణువే, కాన "హిరణ్యగర్భో భూగర్భః" అను సహస్రసూక్తిలో భూగర్భపదము విష్ణునామముగానున్నది. పరికింపగా "ఉర్వర్యము, అన్నము. భూగర్భము" అను మూడును సమా నార్థకములేయని తెలియుచున్నది. అందుచే విష్ణువు ఉర్వర్యనామకుడేయని చెప్పవచ్చును.

ఉర్వర్యనామమున "ఉ+ర్+వ్+అ+ర్+య్+అ" అని యేడ క్షరములుకలవు. అవి సప్తవాయుమండలములకును, మనోబుద్ధులతోడి పంచేంద్రి యములకును జిహ్వలు. ఇందలి ఉకారయకారములు వాయుబీజములు. రేఫద్వయము అగ్నిబీజము. వకారము వరుణబీజము. అవి అకారద్వయముతోఁ గూడియున్నవి. పైనామము నుపాసించువాడు ప్రణవోపాసకుడు. అతడు అగ్ని వరుణవాయుశక్తులతోఁ గూడిన మారణాస్త్రములను ఔషధములను సృజించి, సకల రోగములతోబాటు సకలశత్రువులను సంహరింపజేయగలవాడుకాగలడని తెలియుచున్నది.

158 నామము- శివ:— "నమఃఖల్యాయచ"

భ. భా. భా:—సస్యమునను శోధనచేయుస్థానమును ఖలము అందురు. అందుగలవాడు ఖల్యుడు. అనగా సస్యశోధనభవుడు శివుడు అనితెలియు

చున్నది. "ఖలతి = చలతి" అను ధాతువునుండిపుట్టినపదముఖలము. చలించెడి చేతనాచేతనవస్తువులందు బరమేశ్వరుడువాయురూపమునను, అణుశక్తి రూపమునను ఉండును. కాన శివుడు ఖల్యనామకుడాయెను.

విష్ణు:—

"సూర్యోనోదివస్పాతువాతో అంతరిక్షాత్, అగ్నిర్నఃపార్థివేభ్యః" అను సౌరమంత్రముచే ఖలమైన భూమిలో విష్ణువు అగ్నిరూపమునను్నవాడని తెలియుచున్నది. ఖం = ఆకాశమును, లాతి = గ్రహించువాడు, ఖలుడు; అనగాద్యుమణియైన సూర్యుడు. ఆసూర్యునిలో "ప్రభాస్మిశశిసూర్యయోః" అను గీతాసూక్తిలోఁ జెప్పినట్లు కాంతిరూపమునను్నవాడు ఖల్యుడు. అనగా బరమాత్మయైన విష్ణువు అని తెలియుచున్నది. అందుచే విష్ణువు ఖల్యనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఖల్యనామమున "ఖ్+అ+ల్+య్+అ" అని యైదక్షరములు కలవు. అవి పంచాగ్నులకును, పంచకోశములకును జిహ్వములు పైనామము నుపాసించువాడు మూలాధారమున బృధివీతత్త్వమును బ్రాణాయామక్రియలో నుపాసించి, గంగాబీజమైన ఖకారముచేతెలియు, జలరూపప్రకృతిని సాక్షాత్క రించుకొనగలడు. పాపములను బోగొట్టుకొనగలడు. యోగశక్తిచే వాయు భేదములను వశబఱచుకొని వాయుశక్తిచే బృథివియందును, జలమునందును, గల సకల వస్తుజాతమును బైటపెట్టగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

-: 8. వ. యజుస్సు :-

"నమఃశ్లోక్యాయచావసాన్యాయచ"

అర్థము:-

శ్లోకములనగా వేదమంత్రములు. శ్లోక్యాయచ = వేదమంత్రములచేఁ దెలియదగుమహిమగలవాడై, వానిలోనున్నట్టియును, అవసాన్యాయచ = వేదాన్తములైన ఉపనిషత్తులచే నిరూపింపదగుతత్త్వముకలవాడు కాన వానిలో నున్నట్టిశివునకు నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— వేదమనగా బరమాత్మ. వేదమంత్రములు అప్పరమాత్మమహిమను బ్రతిపాదించును. అవి ఋగ్వేదమున శ్లోకరూపమునను, యజుర్వేదమున యజుస్సులుగా అనగా వచనముల రూపమునను, సామవేదమున గానముతోగూడియు, అథర్వణవేదమున విజ్ఞానశాస్త్రముతోగూడియును గలవు. **అటులనే అవసానములు** వేదాన్తములైన ఉపనిషత్తులుకూడఁ బరమాత్మ మహిమనే ప్రతిపాదించును.

159 నామము- శివ:- "నమఃశ్లోక్యాయచ"

భ. భా. భా:— శ్లోకృ = సంఘాతే" అను ధాతువునుండి యేర్పడిన శ్లోక పదమునకు పాదబద్ధమైన అక్షరసమూహమువలె చేతనాచేతనబద్ధమైన బ్రహ్మాండమనియు అర్థముకలదు. అట్టిబ్రహ్మాండమున పంచభూతముల స్వరూపముతోడను, సూర్యచంద్రులస్వరూపముతోడను ఉన్నవాడగుటచే శివునకు శ్లోక్యనామమేర్పడెను. వేదస్వరూపుడు కాన శ్లోకములైన వేదమంత్రములందుఁ బరమేశ్వరుని మహిమకలదు అందుచేఁ బరమేశ్వరుడు శ్లోక్యనాముకుడాయెను.

విమ:—

"ఐశ్వర్యస్యసమగ్రస్యధర్మస్యయశసఃశ్రియః" అను సూక్తిచే శ్లోకము అనగా యశస్సుభగవద్విభూతియనితెలియుచున్నది. తస్యనామ మహద్యశః"

అను శ్రుతిచే మహద్యశోనామకుడై అందు భగవంతుడు, విష్ణువు కూడని తెలియుచున్నది. "శ్లోక్యతే = స్తుతింపబడుచున్నాడు" అని యర్థముచెప్పి నపుడు పరమాత్మయైన విష్ణువుకూడ శ్లోక్యనామకుడేయనితెలియుచున్నది. "స్తుతస్తోత్రారణప్రియః" అను సహస్ర సూక్తిలోగల స్తుతుడు అనునదియును శ్లోక్యుడు అను నదియును సమానార్థకములేకాన శ్లోక్యనామము విష్ణువునకుం జెల్లునని తెలియుచున్నది

బీజాక్షరసంపుటి:-

శ్లోక్యనామమున "శ్ + ల్ + ఓ + క్ + య్ + అ" అని ఆరక్షరములు కలవు. అవి షడృతువులకును, షడింద్రియములకును జిహ్వములు. లక్ష్మీ బీజమైన శకారమును పృథివీబీజమైన లకారమును, ఈశ్వరబీజమైన ఓకారముతోడను, ప్రజాపతి బీజమైన కకారము, వాయుబీజమైన యకార మును, సర్వదేవబీజమైన అకారముతోడనుగూడియున్నవి అందుచే ఉపాస కులు ప్రాణాయామక్రియలోం బృథివీచక్రమున శక్తిసహిత శివుని ధ్యానించి పృథివియందలి సకల సంపదలను జేకూర్పగలరు. వర్షము కురిపించి పంటలు పండించగలరు. మూలవ్యాధి పాండువు మున్నగురోగములను నివారింప గలరు; అని తెలియుచున్నది.

160వ. నామము:- శివ:- "నమఅవసాన్యాయచ"

భ. భా. భా:— "సర్వార్థములనుపసంహరించు ప్రళయకాలమున మహా దేవుడు ఏకాదశరుద్రరూపముననుండును. అందుచే అతడు వేదాన్తవేద్యుడై అవసాన్యనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు:—

తనభక్తులైన గజేంద్రాదులయొక్క జీవితావసానసమయమునం బ్రత్య క్షమై, అక్కాలముననుండి వారిని రక్షించును. కాన విష్ణువు అవసాన్య నామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి—

అవసాన్యనామమున "అ+వ్+అ+స్+అ+న్+య్+అ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు అవి అష్టప్రకృతులకును, షట్చక్రములతోగూడిన ఇళాపింగళానాడులకును జిహ్వములు. ఇందలి సకారనకారములు శక్తిసావిత్రీ బీజములు. అకారముపరాశక్తిబీజము. మూడుశక్తిబీజములకును మూడు పురుషబీజమైన అకారములుకలవు. యీ శక్తిపురషత్రయము వరుణబీజమైన వకారముచే జలప్రకృతికిఁ జెందినవిగా సూచింపఁబడెను. పైదేవతలను యకారముచే సూచింపబడిన ప్రాణాయామక్రియలో ధ్యానించి, ఉపాసించి, ఉపాసకులు సర్వశక్తిసంపన్నులై కలుషజలవాయువులచేఁ గల్గినరోగములను నశింపఁజేయఁగలవారును జలవాయుసంచారయంత్రనిర్మాతలునుగాగలరని తెలియుచున్నది.

-: నవమయజుస్సు :-

"నమోవన్యాయచకక్ష్యాయచ"

అర్థము:-

వన్యాయచ = వృక్షాదిరూపముననున్నట్టియును, కక్ష్యాయచ = లతాది రూపముననున్నట్టియు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము;-

సా. భా:— చేతనాచేతనరూపముననుండు పరమశివుడు వనమునందు వృక్షాదిరూపమునను, లతాదిరూపముననుండెను. అందుచే ఆతనికి నమస్కారము.

161 నామము;- శివ:- "నమోవన్యాయచ"

భ. భా భా:— దేవమానవరాక్షసాదిభేదముతోడను, స్త్రీపుంనపుంసక భేదముతోడను, వృక్షాదులలో, పెక్కుతెగలుకలవు. వానిలోగల బలము,

రుచి, రసము, తేజస్సు, మున్నగునవి శివశక్తులే. అందుచే మహాదేవుడు వనమున వృక్షాదిరూపముననుండి, వన్యనామకుడై నమస్కరింపఁబడుచుండెను. "వన" అను ధాతువునకు పూజించు, జయించు, ప్రార్థించు, మున్నగు నర్థములు కలవు. అట్టి వనధాతువునుండియేర్పడిన వన్యపదమునకుఁ బూజింపఁదగినవాడు, ప్రార్థింపఁదగినవాడని యర్థములు కలవు. అందుచేఁ బరమేశ్వరుడు ఐశ్వర్యకాములచే ఈశ్వరరూపమునను ఆరోగ్యకాములచే ఆదిత్యరూపమునను బూజనీయుడు, ప్రార్థనీయుడునై వన్యనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణుః —

వనితం = పూజితుం, ప్రార్థయితుం యోగ్యఃవన్యః ఈవన్యపదముచే మహావిష్ణువుజెప్పబడును. ఎట్లన? విష్ణువు వృక్షములలో అశ్వద్ధరూపమునను, మృగములలో సింహరూపమునను, పక్షులలో గరుడరూపముననుండి వన్యుడు పూజ్యుడాయెను. "అశ్వత్థస్సర్వవృక్షాణామ్;" మృగాణాంచమృగేంద్రోఽహమ్ వైనతేయశ్చపక్షిణామ్" అను గీతాసూక్తులచే నైవిషయము, సూచింపఁబడెను. వనమునందు = జలమునందు వరుణరూపమునను, మకరరూపమునను, సాగరరూపమునుండి మహావిష్ణువు వన్యుడగుచున్నాడు. "వరుణోయాదసామహమ్; ఝషాణాంమకరశ్చాస్మి; సరసామస్మిసాగరః" అను గీతాసూక్తులచే నైవిషయము తెలియుచున్నది. విష్ణువు శంకరాదిత్యసూర్యరూపమునుండి వన్యనామకుడగుచున్నాడని (పూజ్యుడగుచున్నాడని) తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటిః-

వన్యనామమున "వ్ + అ + న్ + య్ + అ" అని ఐదక్షరములు కలవు అవి పంచాగ్నులకును, పంచేంద్రియములకును జిహ్వాములు. ఇందలి వకార నకారయకారములు వరుణవాయుసావిత్రీబీజములై శివవిష్ణుబీజమగు అకారద్వయముతో గూడియున్నవి. పైనామము నుపాసించువారు పైదేవతల

సాక్షాత్కారమంది, జలోదరము, బొల్లికాలిమ, తెల్లమచ్చలు, మున్నగురోగము లను భూతప్రేతాదిభయమును బోగొట్టగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది. అంతేకాదు. వాయుజలయానప్రేషకయంత్రనిర్మాతలును గాగలరని తెలియు చున్నది.

162 నామము- శివ;- "నమఃకక్ష్యాయచ"

భ. భా. భా:— పరమేశ్వరుడు, కక్ష్యరూపమున అనగా లతాదిరూపమున నుండి, జీవులభక్తిభావమును ఇనుమడింపజేయుటకుఁ బుష్పాదులనొసంగు చున్నాడు. అందుచే కక్ష్యనామకుడాయెను "కష = హింసాయామ్" అను ధాతువునుండి కక్ష్యపదమేర్పడుటచే దుష్టులను రాక్షసులను హింసింప శివుడు అర్హుడైయుండెను. అక్కారణముచే సైతము మహాదేవుడు కక్ష్యనామకు డాయెననియుఁ జెప్పవచ్చును

విష్ణు;-

భగవంతుడైన విష్ణువు తనయవతారములను దానుగాపాడుకొనుచు లోకములనుగాపాడెను. అందులకై తానుసంజీవనీమున్నగుకక్షుల (లతల) రూపమునుదాల్చి, వానిలోదనజ్యోతిస్సునుంచెను. శ్రీరామావతారమున యుద్ధ మున హనుమంతునిచేఁ దేబడినసంజీవనీలతచే జీవింపబడుటయే అందులకు దార్కాణము, కావున విష్ణువు కక్ష్యనామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి-

కక్ష్యనామమున "క్ + అ + క్ + ష్ + య్ + అ" అని ఆరక్షరములు కలవు. అవి షడృతువులకును, షడింద్రియములకును జిహ్నములు. ఇందు సూర్యబీజమైన షకారము కకారయకారాకారములతోఁ గూడియున్న కారణమున బైనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామశక్తిచేయోగధారణమున సూర్య భగవానునిజూడగలవారలును సూర్యమండలగాములునుగాగలరని తెలియు చున్నది. అంతేకాదు వాయుశక్తిసహితములును సూర్యగోళ గమనార్హములు నగు యంత్రములను నిర్మింపఁగలవారలు అగుదురని తెలియుచున్నది.

-; దశమయజుస్సు ;-

"నమశ్శ్రవాయచ ప్రతిశ్రవాయచ"

అర్థము;-

శ్రవాయచ = శబ్దస్వరూపుడును, ప్రతిశ్రవాయచ = ప్రతిధ్వనిరూపుడు నగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— నాదబ్రహ్మ స్వరూపుడగుటచే బరమాత్మ శబ్దస్వరూపుడును బ్రతిధ్వనిరూపుడునై నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

163 నామము- శివ:- "నమః శ్రవాయచ"

భ. భా. భా:— శ్రూయత ఇతి శ్రవః అను వ్యుత్పత్తిచే మహాదేవుడు శబ్దాత్మకుడై సుప్రసిద్ధుడై శ్రవనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది. శృణోతీతి శ్రవః అను వ్యుత్పత్తిచే సూర్యచంద్రవాయురూపములతో అంతటనుబోవును. అంతటను జరించును. వినును. కావున శివుడు, శ్రవనామకుడాయెనని చెప్పవచ్చును.

విష్ణు;-

గమనార్థక శ్రుధాతువునుండి శ్రవశబ్దమేర్పడుటచే ధ్వనివలె విష్ణువు సర్వగమనుడై సర్వవ్యాపకుడైనకారణమున శ్రవశబ్దవాచ్యుడాయెను. "శృణోతీతి శ్రవః" అను వ్యుత్పత్తిచే భక్తులస్తోత్రార్తనాదములనాలకించుననియు, అందుచే శ్రవశబ్దవాచ్యుడాయెననియుజెప్పవచ్చును. అంతేకాదు వేదశబ్దస్వరూపుడుకాన శ్రవనామకుడాయెననియుఁ దెలియుచున్నది. "సుఘోషస్సుఖదస్సుహృత్" అను విష్ణుసహస్రమందలి సుఘోషనామమును శ్రవనామమును సమానార్థకములే కాన విష్ణువు శ్రవనామకుడని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి-

శ్రవనామమున "శ్ + ర్ + అ + వ్ + అ" అని ఐదక్షరములుకలవు అవి పంచప్రాణములకును, పంచకోశములకును జిహ్నములు. లక్ష్మీబీజమైన

శకారమును అగ్నిబీజమైన రేఫమును, వరుణబీజమైన వకారమును అకార ద్వయముతో గూడియున్నవి. పైనామమును యోగమార్గమున నుపాసించు వారు జలాగ్నిరోగములను దొలగించి, శరీరమునకు బ్రహ్మవర్చస్సును జేకూర్పగలరనియును, అగ్న్యుత్పాదక యంత్రములను, జలస్థన రాశిప్రేక్షక యంత్రములను సృష్టించి, సకల సంపత్సంపన్నులుకాగలరని తెలియు చున్నది.

164 నామము;- శివ:- "నమః ప్రతిశ్రవాయచ"

భ. భా. భా:— శివుడు ప్రతిధ్వనిస్వరూపుడును, ప్రతివచనస్వరూపుడు నగుటచే ప్రతిశ్రవనామకుడాయెను.

విష్ణు:—

విష్ణువు సకలవస్తుసంచారికావున సకల వస్తువులందలి ప్రతిధ్వని ఆత నిదే. అందుచే విష్ణువు ప్రతిశ్రవనామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి;-

ప్రతిశ్రవనామమున "ప్+ర్+అ+త్+ఇ+శ్+ర్+అ+వ్+అ" అని పదక్షరములుకలవు. అవి దశదిక్కులకును దశేంద్రియములకును జిహ్నములు. పైనామము నుపాసించువారు వాస్తు శాస్త్రజ్ఞులై, మేఘాగ్ని జలోత్పాదకయంత్రనిర్మాతలును సకల సంపత్సంధాయకులును గాఁగలరని తెలియుచున్నది.

-: 11. వ. యజుస్సు ;-

"నమఆశుషేణాయచాశురథాయచ"

అర్థము:-

ఆశుషేణాయ = వేగముగాబోవు సేనకలిగినట్టియును, ఆశురథాయచ = వేగముగాబోవురథముకలిగినట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— "తస్యాగ్నిరనీకమాసీత్" అను శ్రుతిచే అగ్ని శివునిసేనయని తెలియుచున్నది. వాయువులో అగ్నికలదు. కాన వాయువుతోఁబాటు అగ్నిరూప శివసేనయును అతిశీఘ్రముగా బ్రహ్మాండమునఁ బ్రసరించునని తెలియుచున్నది "క్షోణీరథోహరిశరః" అను సూక్తిచే శివునిరథము భూమియనితెలియుచున్నది. భూమితనచుట్టుతాను దిరుగుచు, సూర్యునిచుట్టును దిరుగును. కాన శివుని రథము అతిశీఘ్రముగాబోవునని తెలియుచున్నది అట్టిసేనయును రథమును గల శివునకు నమస్కారము.

165 నామము- శివ:— "నమఆశుషేణాయచ"

భ. భా. భా:— పరమేశ్వరుడు పంచభూతస్వరూపుడేకాదు. సూర్యచంద్ర స్వరూపుడుకూడ. అందుచే అతడు తనసేనయైన అగ్నివలె దానును సూర్య స్వరూపుడై అంతటను ఆశువే = వ్యాపించియుండువాడే; కాన ఆశుషేణ నామకుడాయెను

విష్ణు-

ఇనేనసహవర్తతఇతిసేనః; అశ్నుతఇతిఆశుః; ఆశుశ్చాసౌసేనశ్చ ఆశు షేణః" అని వ్యుత్పత్తిచెప్పి, విశేషణోభయపదకర్మధారయసమాసముచేయ వచ్చును. అందుచే విష్ణువు, ఆశువు = సర్వవ్యాపకుడును, "చంద్రసూర్యౌచ నేత్రే" అను సూక్తిచే ఇనరూప (సూర్యరూప) నేత్రముతోగూడియుండు

వాడునుగాన "ఆశుషేణ" నామకుడాయెనని తెలియుచున్నది. ఆవర్తనో నివృత్తాత్మా" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో ఆవర్తనపదము విష్ణునామముగాఁగలదు. "ఆ = సమన్తాత్ వర్తత ఇతి ఆవర్తనః" అను వ్యుత్పత్తిచే అంతటను వేగముగా ప్రవర్తించువాడు అని చెప్పవచ్చును. అపుడు "ఆశుషేణుడు, ఆవర్తనుఁడు" అను రెండును సమానార్థకములగును. అందుచే విష్ణువు ఆశుషేణనామకుడన వచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఆశుషేణనామమున "అ+శ్+ఉ+ష్+ఏ+ణ్+అ" అని ఏడక్షరములుకలవు. అవి సప్తసూర్యమండలములను శరీరస్థ సప్తధాతువులను సూచించును. ఇందుఃక్ష్మీపరాశక్తి బీజములైన అకారశకారములు వాయు బీజమైన ఉకారముతోఁగూడియున్నవి. సూర్యబీజమైన షకారము, వీరభద్ర బీజమైన ఏకారము, నందిబీజమైన ణకారమును అకారముతోఁగూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారు సూర్యోపాసకులై, శక్త్యారాధనచే సర్వశక్తిసంపన్నులై, వాయుసహాయమున సూర్యమండలగాములుకాగలరనియును, సూర్యగోళగాములైన యంత్రములను నిర్మింపఁగలవారలునుగాఁగలరని తెలియుచున్నది. సూర్యునిద్వాదశాత్మలనుపాసించి, సూర్యకిరణముల నుండి ద్వాదశశక్తులను సంగ్రహించి, సకల రోగనివారకులు కాగలరని తెలియుచున్నది.

166 నామము- శివ- "నమఆశురథాయచ"

భ భా. భా:— శివుని రథము పృథివి. అది బ్రహ్మాండమంతటను వ్యాపించి యున్నది. అది అతిశీఘ్రముగా అంతటను సంచరించును. పృథివీతత్త్వములేనట్టి, చేతనాచేతన వస్తువులేలేవు. అందుచే మహాదేవుడు ఆశురథనామకుడాయెను. పరమశివుని రథము = అనగా పంచభూతాత్మకశరీరము, ఆశువు = బ్రహ్మాండమంతటను వ్యాపించును. కావున శివుడు ఆశురథనామకుడాయెను.

విష్ణు:- "పాదోఽస్యేహాభవత్పునః" అను శ్రుతిచే భగవంతునినాల్గుపాదములలో ఒకటి బ్రహ్మాండరూపముననున్నట్లుతెలియుచున్నది. రథపదమునకు పాదమనియునర్థముకలదు. ఆ రథమే, విష్ణువుయొక్క నాల్గవపాదము. అది బ్రహ్మాండరూపమున ఆశువుఅనగా అంతటను వ్యాపించినది. కావున విష్ణువు ఆశురథనామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "అ+శ్+ఉ+ర్+అ+ధ్+అ" అని ఏడక్షరములుకలవు. అవి సప్తవాయుమండలములను, సప్తేంద్రియములను సూచించును. పైనామము నుపాసించువాడు అగ్న్యుపాసకుడై వాయగ్నులసాయమున ధన లక్ష్మిని జీవులకు జేకూర్చుచు బ్రహ్మాండమున, ధకారముచేఁ దెలియుధర్మ మును స్థాపించును. అని తెలియుచున్నది.

-; *12. వ. యజుస్సు* ;-

"నమశ్శూరాయచావభిందతే"

అర్థము:-

శూరాయచ = యుద్ధమున ధైర్యముకలవాడును, అవభిందతేచ = శత్రువులను సంహరించువాడునగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— మహాదేవుడు యుద్ధమున మహాధైర్యశాలి. త్రిపురాసురాది శత్రు సంహారకుడు కావున శివునకు నమస్కారము.

167 నామము- శివ:— "నమఃశూరాయచ"

భ. భా. భా:— మహాదేవుడు సంహారకర్త. యుద్ధమొనధీరుడై త్రిపురాసు రాది రాక్షసులను సంహరించినాడు. "ధృతిఃక్షమా" అను గీతాసూక్తిచే ధైర్యము భగవంతుని విభూతియని తెలియుచున్నది. "భయకృత్ భయనాశనః" అను సూక్తిలో జెప్పినట్లు భగవంతుడే భయకారకుడు. అతడు పరమశివుడే. కావున శివుడు శూరనామకుడాయెను.

విష్ణు: ధైర్యవంతులలో అగ్రేసరుడు శ్రీరామచంద్రుడు. ఆతడు విష్ణువేయను విషయము "రామశ్శస్త్రభృతా మహమ్" అను గీతాసూక్తిచేఁ దెలియుచున్నది "శూరశ్శౌరిః" "శూరశ్శౌరిజనేశ్వరః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తులలో శూర పదము విష్ణుపరముగాఁగలదు అందుచే శివునివలె విష్ణువుకూడ శూరనామ కుడేయనితెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి—

శూరనామమున "శ్ + ఊ + ర్ + అ" అని నాల్గక్షరములుకలవు. అవి దవాగ్నిమున్నగు చతుర్విధాగ్నులకును అంతఃకరణచతుష్టయమునకును (మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారములకు) జిహ్వాములు భూమిదైవత్యమైన ఊకారముతో లక్ష్మీబీజమును, అకారముతో అగ్నిబీజమునుగూడియున్నవి. అందుచే ఉపాసకుడు మూలాధారచక్రమైన భూమియందు అగ్నిరూపిణిగాలక్ష్మినుపాసించి, సకలసంపదలను బొందుననియును, అగ్నిసహాయమున భూమిలోని సకల సంపదలను గనుగొనఁగలవాడునుగాఁగలడని తెలియుచున్నది.

168 వ. నామము:- శివ:- "నమోఅవభిందతేచ"

భ. భా. భా:— మహాదేవుడు తన భక్తుడైన మార్కండేయుని ప్రాణములు గొంపోవద్వేషించిన యముని అప్రయత్నముగనే ఆటనుండి భేదించితొలగించినాడు. అటులనే తన భక్తులను ద్వేషించువారినెల్ల భేదించును. అంతేకాదు. బ్రహ్మాండమును ధరించురక్షించు ధర్మమును ద్వేషించినవారినెల్ల భేదించును. అందుచే శివునకు "అవభిందన్" అను నామముసార్థకమాయెను.

విష్ణువు:—

మహావిష్ణువుకూడ తన భక్తులైన ప్రహ్లాదాదులను ద్వేషించుహిరణ్యకశిప్వాదులనెల్లభేదించినాడు. ధర్మమును ధ్వంసముచేయురావణాదులను భేదించినవాడు. కావున విష్ణువు "అవభిందన్" అను నామముకలవాడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "అ + వ్ + అ + భ్ + ఇ + న్ + ద్ + అ + న్" అని తొమ్మిది అక్షరములుకలవు. అవి నవబ్రహ్మలకును నవద్వారములకును జిహ్వాములు.

పైనామము నుపాసించువారు జలోదరాదిరోగములను, బుద్ధికిజెందిన రోగములను, శ్యామలాదిచర్మరోగములను నివారించుశక్తిని పాపనివారకశక్తిని భృగు దుర్గా సావిత్రీ జపములచే సంపాదించగలరని తెలియుచున్నది.

-: 13. వ. యజుస్సు :-

"నమోవర్మిణేచవరూధినేచ"

అర్థము;-

వర్మిణేచ = కవచముకలిగినట్టియును, వరూథినేచ = గృహముకలవాడు నగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము;-

సా. భా:— మహాశివుడు జీవస్వరూపుడు కాన యోధరూపముననున్నపుడు కవచముకలిగియుండెను. నివాసార్థములైన గృహములను గలిగియుండెను. అట్టి మహాదేవునకు నమస్కారము.

169 వ. నామము- శివ;- "నమోవర్మిణేచ"

భ. భా. భా:— వృణోతిశరీరమితివర్మ" అను వ్యుత్పత్తిచే శరీరమును రక్షించుటకు ఆవరించియుండు కవచమును "వర్మ" అందురు. సకల జీవులను రక్షించుటకు పాంచభౌతికమైన శరీరము వర్మవలెనుండును. "ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానమ్" అను గీతాసూక్తిలోఁ జెప్పినట్లు జీవస్వరూపుడైన శివుడు తననుదానః రక్షించుకొనుటకు తన రూపాన్తరములైన పంచభూతములతో నేర్పడిన శరీరమును వర్మగాగల్గియుండెను. తన దేహముతో జీవుడు తన నుద్ధరించుకొనవలెనుగదా! కావున మహాదేవుడు వర్మినామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు:—

శరీరరథమును రక్షించునది విష్ణుశక్తి. అదియే జీవులకు వరూథము కవచము. "వృఞ్" ధాతువునకు ప్రార్థించుటయను నర్థముకలదు. కావున వర్మయనగా ప్రార్థనమనితెలియుచున్నది దైవనిమిత్తకృతప్రార్థనయే వర్మ. భగవంతుడు విష్ణువు జీవలను రక్షింపవారొనరించు ప్రార్థన మనెడి వర్మ కల్గియుండెను. కాన విష్ణువు వర్మినామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"వర్మి" అను నామమున "వ్+అ+ర్+మ్+ఇ+న్" అని ఆరక్షరములుకలవు. అవి షడృతువులను, షట్చక్రములను సూచించును. పైనామము నుపాసించువారు రేఫముచేఁదెలియు అగ్నియొక్క శక్తినార్జించుకొని సకల విధాగ్నికాంతులతో జలోదరాద్యఖిలరోగనిర్మూలకౌషధములను, యంత్రములను తయారుచేయగలరు జీవులకు సర్వజయప్రదులుకాగలరు. జలాగ్నిప్రేషకాయుధములను సృష్టించగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

170 వ. నామము:- శివ:- "నమోవరూధినేచ"

భ. భా. భా:— జీవులదేహములు వరూథములు. గృహములు. జీవులలోనున్నకారణమున, మహాదేవుడు సకల జీవులదేహములనెడి వరూథములను, గృహములను కల్గియుండెను. "బుద్ధింతుసారథింవిద్ధి, మనఃప్రగ్రహమేవచ" అను శ్రుతిలోఁజెప్పినట్లు బుద్ధియనెడిసారథియొక్క గుప్తిస్థానము, అనగా బ్రహ్మకోశప్రతీకాశమైన హృదయముకల్గియుండెను. పైకారణములచే మహాశివుడు వరూధినామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు-

జీవుల శరీరరథమును రక్షించునది విషుశక్తి. అదియే కవచము. అది కలవాడు కాన విష్ణువు వరూధినామకుడాయెను. అంతేకాదు. జీవుల శరీర రథమునందుండు జ్యోతిర్విష్ణుస్వరూపము. అదికలవాడు కాన విష్ణువు వరూధి నామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"వరూథీ" అను నామమున "వ్+అ+ర్+ఊ+థ్+ఈ" అని ఆరక్షరములుకలవు. అవి షడింద్రియములను షడృతువులను సూచించును. పైనామము నుపాసించువారు ఊకార సూచితమగు భూమిస్థానమునను వకార సూచిత జలస్థానమునను, రేఫసూచితమగు అగ్నిస్థానమునను ధర్మస్వరూప మైనమాయాశక్తిని ధ్యానించి, సకల శక్తులను సముపార్జించుకొనఁగలరు. జలాగ్నిగ్రాహకయంత్రభూమిలోఁగల సకల వస్తువులను జలమందలి వస్తు సమూహమును గనుగొని జీవులనుద్ధరించి ధర్మప్రతిష్ఠ చేయగలరని తెలియుచున్నది.

14. వ. యజుస్సు

"నమోబిల్మినేచకవచినేచ"

అర్థము:-

బిల్మినేచ = బిలము (రంధ్రము) ఉపమానముగాగలదియును, యుద్ధమున శిరోరక్షకమునగు కిరీటముకలవాడును, కవచినేచ = శరీరరక్షకమైన కవచముకలవాడునగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా: — జీవస్వరూపుడైనకారణమున శివుడు యోధరూపుడునైయుండెను. యోధుడైనపుడు యుద్ధమున శిరోరక్షకమగు కిరీటము అవసరము. అందుచే శివుడు బిలోపేతమైన కిరీటమును, శరీరక్షకమైన కవచమును కల్గియుండెను

171 వ. నామము:- శివ:- "నమోబిల్మినేచ"

భ. భా. భా:— యోధరూపముననున్నపుడు శివుడు బిలముగల శిరోరక్షకము (కిరీటము) కల్గియుండెను. అందుచే బిల్మినామకుడాయెను.

విష్ణు- "స్తుతిస్తోత్రారణప్రియః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో విష్ణువు రణప్రియుడుగాఁ బేర్కొనఁబడెను. రణప్రియునకు యుద్ధరంగమున శిరస్త్రాణము (కిరీటము) ఉండవలెనుగదా! అందుచే విష్ణువుకూడ బిలముగల శిరస్త్రాణము కల్గి బిల్మినామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి—

"బిల్మిన్" అను నామమున "బ్ + ఇ + ల్ + మ్ + ఇ + న్" అని ఆక్షరములుకలవు. అవి షశృతువులకును, షట్చక్రములకునుజిహ్వాములు. ఇందు త్రిమూర్తి బీజమైన బకారమును, పృథివీబీజమైన లకారమును, మదనబీజమైన మకారమును, సావిత్రీబీజమగు నకారమును, ఇకారద్వయముతోఁగూడి యున్నవి. పై నామమును పృథివీచక్రమున నుపాసించి, సావిత్రీదేవితోబాటు త్రిమూర్తులను ధ్యానించువారు శాక్తేయులు వారు తమతపశ్శక్తిచే భూమిలో గల వస్తుజాతమునుగనుకొని, వానితో రక్షకయంత్రములను, సంహారకర యంత్రములను సృష్టించి, శత్రువులనుండి రక్షించి, జీవులకవసరమగుకాంక్షలను దీర్చగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది. పృథివిపై సకల సస్యములను ఫలింపజేసి, ప్రజలను సకల కామపరిపూర్ణులను గావింపఁగలరని తెలియుచున్నది.

172 నామము;- శివ:- "నమఃకవచినేచ"

భ. భా. భా:— యోధరూపుడగు శివుడు పాంచభౌతికమైన అంగరక్షకల్గి తన శరీరమునుబోలె సకల జీవులను రక్షించువాడు. కాన శివుడు "కవచి" నామకుడాయెను. అతడు వాయుసూర్యస్వరూపుడు. క = వాయుసూర్యులకు జెందిన, వచస్సులు = శక్తిసూచక వచనములు స్తోత్రవచనములను గల్గియుండెను. కాన శివుడు "కవచి" నామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు:—

"వంచు = విప్రలంభే" అను ధాతువునుండి వచః పదమేర్పడెను. "కాన్ = బాణాన్‌వంచయతీతి కవచిః" అను వ్యుత్పత్తిచే విష్ణువునారాయణాస్త్ర స్వరూపుడును, సుదర్శనచక్రసరూపుడునై శత్రు ప్రయుక్తబాణములనెల్ల వంచించి, భక్తకోటిని, లోకములను రక్షించుచుండెను. అందుచే విష్ణువు "కవచి" నామకుడాయెనని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"కవచిన్" అను నామమున "క్+అ+వ్+అ+చ్+ఇ+న్" అని యేడక్షరములుకలవు అవి సప్తవాయుమండలములను, మనోబుద్ధులతోడి పంచేంద్రియములను సూచించును. పై నామము నుపాసించువాడు ప్రజాపతి వలె వృష్టికరుడును, వరుణపురుషుడువలె రోగనాశకుడును, రుద్రరూపుడై శత్రుసంహారకుడును అగునని తెలియుచున్నది. వర్షముకురిపించుయంత్రములను, జలయంత్రములను, మారణాయుధములను సృష్టించ(గ)వాడునగునని తెలియుచున్నది

-: 15. వ. యజుస్సు :-

"నమశ్శ్రుతాయచశ్రుతసేనాయచ"

అర్థము:-

శ్రుతాయ = వేదప్రసిద్ధుడైనట్టియును, శ్రుతసేనాయచ = నిగ్రహాములందు (శత్రువులనెదిరించుటయందు) ప్రసిద్ధమైన సేనకలవాడునగు శివునకు నమః = నమస్కారము

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— శివకేశవులు అభిన్నులు. వారిరువురిమహిమయువేదములందు ప్రసిద్ధమైయున్నవి. శివుని సైన్యము, సేనానాయకుడైన నందికేశ్వరుని అధ్వర్యమునగల ప్రమథగణము అది శత్రువులనెదిరించుటలో సుప్రసిద్ధమై యున్నది. అందుచే మహాదేవుడు శ్రుతసేనుడాయెను. ఆతనికి నమస్కారము.

173 వ. నామము- శివ:- "నమః శ్రుతాయచ"

భ భా. భా:— "ఓంనమస్సోమాయచ," ఈశ్వరస్సర్వవిద్యానామ్ మున్నగు శ్రుతులందు మహాదేవుడు వర్ణితుడై ప్రసిద్ధుడైయున్నాడు.

"విశ్వస్యాధిపతిః, విశ్వస్యాధిష్ఠాతా, విశ్వాకారస్త్వమ్" మున్నగువేదమంత్రములు, మహాదేవుని, విశ్వాధిపతియనియును, విశ్వాధిష్ఠాతయనియును, విశ్వాకారుడనియునుగొనియాడుచున్నవి. కావున శివుడు శ్రుతనామధేయుడాయెను.

విష్ణు:-

"సర్వేవేదాయత్పదమామనన్తి, వేదాహమేతంపురుషంమహాన్తమ్" సకలవేదములును మహావిష్ణువునే రక్షణస్థానముగా వివరించుచున్నవి. అతడే మహాత్ముడైన పురుషుడనిపేర్కొనినవి. పైశ్రుతులలో మహావిష్ణువే ప్రసిద్ధుడుగాఁ బేర్కొనఁబడినాడు. "వివిక్తశ్శ్రుతిసాగరః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే శ్రుతులనెడి నదులన్నియును విష్ణువునందేకలవనిచెప్పబడెను. "వేదోవేదవిదవ్యంగః" అనుసూక్తి విష్ణువునేవేదముగా వేదవేత్తగాజెప్పెను. పరికింపగా సహస్రసూక్తిలోని వేదపదమును, ఇందలి శ్రుతపదమును సమానార్థకములే కావున విష్ణువు శ్రుతుడను నామధేయముకలవాడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి-

శ్రుతపదమునందు "శ్ + ర్ + ఉ + త్ + అ" అని ఐదక్షరములు కలవు. అవి పంచభూతములను బంచప్రాణవాయువులను సూచించును. ఉకారముచేఁ దెలియువాయువు, రేఫముచే దెలియుఅగ్నియును, శవర్ణముచే దెలియు మహాలక్ష్మియొక్క ఆదిశక్తియొక్క రూపములే. ఆమెయొక్కవికారమే తకారముచే దెలియువాస్తువిషయిక బ్రహ్మాండమనితెలియుచున్నది. పైనామము నుపాసించువారు ఆదిశక్తిప్రసాదముచే వాయ్వగ్నిభేదములను వాయ్వగ్నుల నుత్పాదించుయంత్రములను నిర్మింపగలవారై సకలరోగసంహారకులుకాగలరని తెలియుచున్నది.

174 నామము- శివ:— "నమః(శ్రుతసేనాయచ"

శి. భా. భా:— సకలలోకసేనలందును దేవసేనగొప్పది. దానికి నాయకుడు మహాశివునికుమారుడగు కుమారస్వామియే కావున శివసేన శ్రుతము = సుప్రసిద్ధము మహాదేవుడు త్రిపురాసురుని, ఇంద్రరూపుడై వృత్రాసురుని, కుమారస్వరూపుడైతారకాసురుని సంహరించుటచే ఆతనిసేన శ్రుతమై యున్నది. సకల సంహారకమైన ఆయుధములును, వానినుపయోగించు సేనయు , శివుని రూపములైన పంచభూతములచే వినిర్మితములే. కాన శివుడు శ్రుతసేననామకుడాయెను.

విష్ణు:—

ఛేదనార్థకమైన శృధాతువునుండియు, గమనార్థకమైన శ్రుధాతువు నుండియును శ్రుతపదమేర్పడెను. ఇనునితో = సూర్యునితోగూడినది, సేన యగును. విష్ణుసహస్రమందలి సూర్యపదము విష్ణునామముకాన, అగ్నిగోళమైన ఇనునితో = సూర్యునితో, విష్ణువుతోగూడినది సేనయగును. అది సర్వవ్యాపకమై దుష్టశక్తులనెల్లఛేదించినది. విష్ణుసేన హిరణ్యకశిపుని, రావణాది రాక్షసులను సంహరించి, బ్రహ్మాండమునుగాపాడెను. కావున విష్ణువు శ్రుతసేననామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

శ్రుతసేననామమున "శ్ + ర్ + ఉ + త్ + అ + స్ + ఏ + న్ + అ" అని తొమ్మిదియక్షరములుకలవు. అవి నవబ్రహ్మలకును, నవద్వారములకును చిహ్నములు. "శ్రు" అనుదానిలో లక్ష్మీనారాయణబీజములును, "సే" అను దానిలో శక్తిశివులబీజములునుగలవు. కావున ఇది శివకేశవాభేదవాదులకు అత్యంతోపాస్యమైననామము. పైనామము నుపాసించువారు బాహ్యాభ్యంతర శత్రువినాశకులును, జలాగ్న్యుత్పాదకయంత్రనిర్మాతలును, జలోదరాగ్ని ప్రకోపాదిరోగపరిహారకులునుగాగలరని తెలియుచున్నది.

భ. భా. భా:— పైరెండు అనువాకములమంత్రములను త్రిరాత్రదీక్ష వహించి, జపించవలెను. చరుభోజియై నిరంతరము జపించవలెను. పదునొకండుదినములు పునశ్చరణచేసినచో కృతకృత్యుడగును. ఈరెండు అనువాకములమంత్రములు పఠించుచు ఒకనెల దినములు ప్రతినమస్కారమునను శ్వేతపద్మములను లింగోపరిభాగమున పదునొకండుసార్లు పూజించవలెను. అట్లుచేసినచో రాజ్యశ్రీ వృద్ధిపొందును. దేవుడైన దక్షిణామూర్తి సన్నిధానమున పదునొకండుగురు బ్రాహ్మణులకు భోజనముపెట్టవలెను. రాజుగారి జన్మదినమున రాజాగ్నియందో, మథింపబడిన అగ్నియందో ఇరువదియొక్క వేయిరావిసమిధలను నేతితోవడిపి హోమముచేయవలెను. పదునొకండువేలు దూర్వాలను సమర్పించవలెను. అట్లుచేసినచో రాజుగారియొక్క విజయాయుర్దాయములు వృద్ధియగును. విజయముకొఱకు ఈరెండు అనువాకములను ప్రతిమాసమునను లక్షసార్లు జపించవలెను. రాజులకు సంగ్రామము సమీపించునపుడు పైమంత్రములను వేయిసార్లు జపించినచో రాజుల ఆయుధములెల్లను తేజోవంతములగును. తద్ద్వారావిజయముచేకూరును ప్రతినమస్కారమందును లక్షజిల్లేడు సమిధలను ఆదిత్యునుద్దేశించి, హోమముచేసినచో ఎచటనున్నశత్రుసేనలు అచ్చటనే స్తంభించిపోవును. ఇదియే శత్రుసేనాస్తంభనవిద్య. రాజునకు సేనకును అవసరమగు సకలభోజ్యవస్తుజాతమును ఈమంత్రములతో అభిమంత్రించినచో అవి అన్నియును అమృతములగును. శత్రుదేశనష్టకరములగు పనులన్నింటిని వరాహాది మాంసహోమజపాదులచే ఆనాడు ఆచరించెడివారు

పైరెండు అనువాకమంత్రములతో జపహోమాదులనాచరించు విప్రులకు రాజులు సువర్ణరజతగోభూమివస్త్రాదులను దక్షిణలుగానొసంగవలెను. వంధ్యలకు (గొడ్డువారికి) కారణాంతరములచే బుత్రులులేనివారికిని బుత్రసంతానముకల్గుటకు గొన్నినియమములుకలవు. అవేవన? అత్తిచెట్టు సమిధలను పెరుగులోతేనెలో నేతిలోఁదడిపి పైనామముల నుచ్చరించుచు ఇరువదియొక్క

వేలుహోమముచేయవలెను. జలపూర్ణము గను, క్రొత్తబట్టలతో, తంతువులతో జుట్టబడిన కలశలతో నీళ్లుతెచ్చి, అభిషేకముచేయవలెను. ఎనిమిదివేల జప మొనరించి, ఈమంత్రములతో మహాదేవునికి అభిషేకముచేయవలెను. ఎని మిదివేలసార్లు ప్రదక్షిణముచేయవలెను. ఈమంత్రములతో పిష్టపిండమును అభిమంత్రించి, భుజింపజేయవలెను. నదీప్రవాహమునవిల్చి వరుసొంకడు సార్లు చొప్పున జపించుచు శమీపత్రములతో సహజపింపి లెక్కించవలెను. పైప్రయోగములచే బరిశుద్ధులైనవారికి, రుద్రసమానుడైన పుత్రుడు జన్మించును ముప్పదియెనిమిదివత్సరములు ప్రాయముగల వనితకును, నలుబదిఎనిమిది వత్సరములు ప్రాయముగల పురుషునకును, పైనజెప్పినవిధుల నొనరించినచో బుత్రుడుకల్గును. వంశోద్ధారకుడుగా జన్మించిన ఆబాలుని హస్తమున శివభక్తిసూచకశూలముద్రలు, రేఖలునుండును.

ఈమంత్రములతో ఘృతపాయసమును ఎనిమిదివేలు హోమము చేయ వలెను. అవ్విధమునజేసినవాడు అన్యజన్మలో విప్రుడై జన్మించును. ఈమంత్రములతో ఒకసూత్రమును అభిమంత్రించి గర్భిణీస్త్రీహస్తమునకు గట్టినచో గర్భస్రావముకాని గర్భనాశముకానిసంభవింపవు. కుమారగ్రహాది బాధలున్నవారికి ఈమంత్రములతో భస్మధూపరక్షగావించి, రాత్రిశిఖను బంధించినచో కుమారగ్రహభయము సంభవింపదు.

ధ్యానము:

శ్లో॥ గౌరీకరాంబుజన్యస్త స్వర్ణశైలశరాసనం।
ఇషుహస్తం రథారూఢం నరనారీతనుం స్మరేత్॥

తాత్పర్యము:-

నరనారీతనుడనగా స్త్రీపురుషాత్మకశరీరుడు. అర్ధనారీశ్వరుడన్నమాట అయ్యవతారమున బార్వతీదేవికరకమలములందు కనకశైలధనువును, నారా యణశరంబునుగలవు ఆతడు భూరథము నధిష్ఠించియుండెను. అట్టి మహా దేవుని స్మరింపవలెను.

—: షష్ఠానువాకము సమాప్తము :—

-: సప్తమానువాకము :-

ఇందు అన్యతర నమస్కారములుగలయజుస్సులుండును. మహాదేవునకు విశ్వాధిపత్యమును ప్రతిపాదించి, మహాదేవ! శంభో! అని ఉద్ఘోషించవలెను.

-: ప్రథమయజుస్సు :-

"నమోదుంధుభ్యాయచాహనన్యాయచ"

అర్థము:-

దుందుభ్యాయచ = భేరీనుండి బయల్వెడలిన శబ్దము స్వరూపముగాగలవాడును, ఆహనన్యాయచ = దుందుభిని ప్రయోగించుదండముతో మొత్తుటచే వెడలిననాదము రూపముగాగలవాడును, వంశదండోద్భవుడునగు శివునకు నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— ఓంకారము త్రిమూర్తిస్వరూపము దానినాదముకూడ త్రిమూర్తిస్వరూపమే. అందుదుందుభినాదము శివస్వరూపము. దుందుభిని ప్రయోగించుటకుపయోగించుదండమునుండి తాడనరూపమున ఉత్పన్నమైనవాడును మహాదేవుడే అందుచేతనే శివునకుదుందు భ్యాహనన్యనామములు ఏర్పడినవి. కాన ఆ నామములతో శివుడు నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

175 నామము- శివ:- "నమోదుందుభ్యాయ"

భ. భా. భా:— అనెడి అను వాకమునకు హేమకోశనామకుడు ఋషి. శ్రీరుద్రుడుదేవత. మహాపంక్తినామము దీనికి చందస్సు. మహాదేవుని

హుంకారనాదమువంటిదే ఈ "దుందుం" నాదముకూడ. హుంకారనాదము నుండివలె ఈ "దుందుం" నాదమునుండియు శివశక్తియే బయల్వెడలి బ్రహ్మాండమునునింపినది. అందుచే మహాదేవుడు దుందుభ్యనామకుడాయెను. "ఉభి = పూరణే" అను ధాతువునుండి ఉభిపదమువ్ర్పడెను. దుందుధ్వనితో బ్రహ్మాండమును, ఉభి = పూరించువాడు, అనాదమునుండి ఉద్భవించిన వాడునుగావున శివుడు దుందుభ్యుడాయెను. "సైషావాగ్వనస్పతిషువదతి, యాదుందుభౌ, యాతూణవే, యావీణాయామ్" అను శ్రుతిచేవాక్కులరూప మగునాదమును ఉద్భవింపజేయు దుందుభి మున్నగు వాద్రిత్రములరూపమున శివుడువెలసినట్లు తెలియుచున్నది. పైకారణముఁచేశివుడు దుందుభ్యభ్యనామకు డాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణుః-

ఆనందదాయకమైన దుందుంశబ్దముతో భాతి = ప్రకాశించువాడైఅందు భయం కర రూపమునసుండుటచే విష్ణువు దుందుభ్యుడాయెను. ఇందుచేతనే "భయకృత్ భయనాశనః" అని విష్ణువును బేర్కొనుచున్నారు. మేఘగంభీరమైన వేదరూప ఘోషకలవాడు కావున విష్ణువు "సుఘోషః" అని సహస్రనామములోఁ బేర్కొనబడెను. "దుందుభి" యనునామము విష్ణునామముగా నిఘంటువు నందుగలదు. శ్రీరామావతారమున దుందుభిరాక్షసునిమొండెమును దన కాలితో మీటి దానినుండి వెడలిన ధ్వనితోఁ బ్రపంచమునునింపెను. అందు నాదరూపమునసుండెను. "శబ్దఃఖేపౌరుషంన్నృషు" అను గీతాసూక్తిలో భగ వానుడు తాను శబ్దస్వరూపుడనని చెప్పినాడు. కావున విష్ణువు, దుందుభ్య నామకుడాయెనని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"దుందుభ్య" అను నామమున "ద్+ఉ+మ్+ద్+ఉ+భ్+య్+అ" అని ఎనిమిదక్షరములు కలవు. ఇవి అష్టప్రకృతులకును, శరీరమందలి అష్టచక్రములకును చిహ్నములు. ఇందు, దుర్గాబీజములైన దకారములు రెండును, వాయుబీజములైన ఉకారయకారములును, మదనబీజమైన మకారముతోడను సర్వదేవబీజమగు అకారముతోడను గూడియున్నవి. పైనామమును యోగులు ప్రాణాయామక్రియలో దుర్గాదేవిని ధ్యానించి, నవదుర్గారాధకులై భూతప్రేతాద్యుచ్చాటనముద్వారా శత్రునాశకులై రాజవశీకరులై సర్వకామములను, సర్వత్ర విజయమును బొందగలరని తెలియుచున్నది. శ్యామలము మున్నగు చర్మరోగములను సైతము పరిహరించగలరని తెలియుచున్నది.

176 నామము:- శివ:- "నమ ఆహనన్యాయచ"

భ భా. భా:— హంసోపనిషత్తులో జెప్పినట్లు దుందుభిధ్వానము శివుని హుంకారము. దుందుభిని ప్రయోగించి, ధ్వనినుత్పాదించు వంశదండము, శరీరమందలి సుషుమ్నానాడి. అది శివస్వరూపము అందు శివుడు పరమాత్మస్వరూపముననుండి నమస్కరింపబడుచున్నాడు ఆహననమనగా వంశదండము సుషుమ్నానాడి. అందుండుకారణమున పరమశివుడు ఆహనన్యుడాయెను.

విష్ణు:—

ఆహననమనగా వంశదండమువలెనుండి ధ్వనినుత్పాదించు సుదర్శనచక్రము. దానియందు శక్తిరూపముననుండువాడు విష్ణువు. కాన విష్ణువు ఆహనన్యుడాయెను. ఆయ్యాహననమే శ్రీ కృష్ణుని చేతియందు వంశనాళము; పిల్లనగ్రోవి. దానిని విష్ణువు వృద్ధిచేయును. అందుచే విష్ణునామములలో "వంశవర్ధనః" అను పదముకలదు. ఆ వంశమే ఆహననము అందుండి వృద్ధిచేయువాడే ఆహనన్యుడు; వంశవర్ధనుడు. ఈ రెండునామములును సమానభావసూచకములే కావున విష్ణువు ఆహనన్యనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి—

అహనన్యనామమున "అ+హ్+అ+న్+అ+న్+య్+అ" అని ఎనిమిదక్షరములుకలవు. అవి శివుని ఒష్టమూర్తులను, మనోబుద్ధిచిత్తముల తోడి పంచేంద్రియములను సూచించును. ఇందు పరాశక్తిసావిత్రీబీజములు శివబీజమైన హకారముతోడను వాయుబీజమగు యకారముతోడను, సర్వదేవ బీజమగు అకారముతోడనుగూడియున్నవి. ఈనామము నుపాసించువారు ప్రాణధారణలో శక్తి సహిత శివుని ధ్యానించి, సకలపాపరోగనాశకులై, లోకక్షేమంకరులు కాఁగలరని తెలియుచున్నది.

-: రెండవయజుస్సు :-

"నమోధృష్ణవేచప్రమృశాయచ"

అర్థము:-

ధృష్ణవే = యుద్ధమునఁ బలాయనరహితుడును, ప్రమృశాయచ = పర సైన్యవృత్తాంతమును బరామర్శించువాడునగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— త్రిమూర్తులలో సంహారకరుడు మహాదేవుడు కావున అతని కెచ్చటను అడ్డులేదు. నిర్భయుడు కాన యుద్ధమున శత్రువులను ఎదిరించి నిలుచునేకాని పలాయనముచిత్తగింపడు. వాయ్వగ్నిరూపమున సర్వవ్యాపకుడు కాన బలరుసైన్యములకు జెందిన వృత్తాంతములను సాకల్యముగాఁ దెలిసికొన గలడు. కావున సర్వరక్షకుడగు అతనికి నమస్కారము.

177 వ. నామము:- శివ:- "నమోధృష్ణవేచ"

భ.ఖా ఖా. :—

"ఞి ధృషా = ప్రాగల్భ్యే, జయే, నాశకే" అను నర్థములుగల ధృష ధాతువునుండి ధృష్ణ పదమేర్పడెను. శత్రువులనెదుర్కొనుటలో దిట్ట కావున శివుడు ధృష్ణుడాయెను. ధృష్ణుడనగా శక్తిమంతుడు. అందుచే మహాదేవుడు సకల జగద్రక్షణ కుశలుడగుచున్నాడు. తనరూపులైన ఆదిత్యాగ్నివాయువులచే మహాదేవుడు ప్రాణశక్తినొసగి సకల జగంబులను రక్షించుచున్నాడు. కావున శివుడు ధృష్ణ నామకుడై నమస్కరింపబడుచున్నాడు

విష్ణు:—

ధృష ధాతువునకు జయించుట అను నర్థము కలదు. కావున ధృష్ణువు = విజేతయని తెలియుచున్నది. "మహావిష్ణువు సకల భూతములనతిశయించి సకలమును జయించినవాడు" అను విషయము రామకృష్ణాద్యవతారగాథలచే దెలియుచున్నది. "అనఘోవిజయోజేతా" అను విష్ణు సహస్రమునగల "జేత" అను నామమును "ధృష్ణ" అను నామమును సమానార్థకములనియు, విష్ణువు ష్ణనామకుడనియును దెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"ధృష్ణ" అను నామమున "ధ్ + ఋ + ష్ + ణ్ + ఉ" అని యైదక్షరములు కలవు. అవి పంచభూతములను, అన్నమయాదిపంచకోశములను సూచించును ఇందు ధనదబీజము ధకారము బ్రహ్మబీజమైన ఋకారముతో గూడియుండుటచే ఈనామము నుపాసించువారు బాలగ్రహాదిబాధలను, కామెల మున్నగురోగములను నివారింపగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది. నందిబీజమైన ణకారము, సూర్యబీజమైన షకారమును, వాయుబీజమైన ఉకారముతో గూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు వాయుశక్తితో నందివలె యంత్రనాయకులై సూర్యమండలగాములు కాగలరనియును, చంద్రెండు

విధములైన సూర్యకిరణ శక్తులను గనుగొని సకలరోగనివారకులై సర్వార్థసిద్ధి నందగలరనియును దెలియుచున్నది.

178 నామము- శివ:- "నమః ప్రమృశాయచ"

భ. భా. భా:— పరమేశ్వరుడు పండితుడు కావున సర్వులను బరామర్శించుటలో గుశలుడైయున్నాడు. ప్రకృష్టశీలుడగుటచే ఆతనిని అందఱును దమతమకోరికలు తీర్చుకొనుటకును శ్రేయస్సును = ముక్తినిబొందుటకును భజించుచున్నారు. "ఆత్మవత్సర్వభూతానియఃపశ్యతిసపండితః" అను సూక్తిలోఁ జెప్పినట్లు ఆమహాశివుడు అందఱిని దననుగా భావించుకొని రక్షించుచున్నాడు. కావున ఆతనికి బ్రమృశనామమేర్పడెను.

విష్ణు-

ప్రపూర్వకమృశ్ ధాతువునుండి ప్రమృశపదమేర్పడెను. మృశ్ ధాతువునకు "మర్దించుట, స్పృశించుట, పరామర్శించుట" అను నర్థములుకలవు. మహావిష్ణువు తన భక్తులను కుచేలాదులను పరామర్శించి రక్షించినాడు. రావణాదిరాక్షసులను మర్దించినాడు. శిలారూపముతోనున్న అహల్యను స్పృశించి నిజరూపమొసంగిరక్షించినాడు అందుచే విష్ణువు ప్రమృశ నామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి-

ప్రమృశ నామమున "ప్+ర్+అ+మ్+ఋ+శ్+అ" అని యేడక్షరములు కలవు. అవి సప్తమేఘమండలములను, శరీరమందలి సప్తధాతువులను సూచించును. ఇందు పర్జన్యబీజమైనపవర్ణము, అగ్నిబీజ సర్వదేవబీజములతోడను, మకారము బ్రహ్మబీజముతోడను, లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణము అకారముతోడనుగూడియున్నకారణమున నైనామము నుపాసించువాడు అగ్న్యారాధానమున వర్షము కురిపించి, పంటలుపండించి, జీవులను లక్ష్మీసంపన్నులగావించి, లోకులకోర్కెలను దీర్పగలవాడు కాగలడని తెలియుచున్నది.

-: 3. వ. యజుస్సు :-

"నమోదూతాయచ ప్రహితాయచ"

అర్థము;-

దూతాయచ = స్వామివృత్తాంతములను స్వస్వామిజనులకుఁ దెలియ జేయుటలోఁ గుశలుడైనట్టియును, ప్రహితాయచ = స్వామిచేఁబంపబడిన పురుషుడైనట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:— లోకస్వరూపుడైన మహాదేవుడు లోకవృత్తాంతమును దెలియ జేయుటకు అగ్నినిదూతగా నియోగించెను. మహాదేవుడే అయ్యగ్నియై దూత కృత్యమున గుశలుడైయుండెను. స్వామియైన హిరణ్యగర్భునిచే వాయురూపుడుగాఁ బంపబడెను. అట్టి పరమశివునకు నమస్కారము.

179 వ. నామము- శివ;- "నమోదూతాయచ"

భ. భా. బా:— మహాశివుడు స్వయముగా దౌత్యమున్నుగు కృత్యము లాచరించి భక్తులను రక్షించినాడు. దూతయనగా సందేశహారుడు. పరమశివుడు భక్తవత్సలుడగుటచే అగ్నిరూపుడై యజ్ఞయాగాదికర్తలయాహ్వానమును దేవతలకు దెలియజేయుచు, వారొసంగుహోమద్రవ్యములను దేవతలకు జేర్చుచు దేవదూత ఆయెను.

"అగ్నిందూతంవృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్;"
"అగ్నిర్దేవానాందూతఆసీత్;"
"త్వందూతఃకవిరసిప్రచేతాః;"

మున్నగుశ్రుతులచే మహాదేవుడు అగ్నిరూపమున దేవదూతయైనట్లు తెలియుచున్నది. పార్వతీపాణిగ్రహణానంతరమున, దన సంసారకృత్య విషయమును

హంసరూపుడైన అగ్నివలననే దేవతలకు దెలియజేసెను. ఆ సమయమున పార్వతి ఆగ్రహించి, తన సంసారకృత్యమెఱిగిన దేవతలకు తర్వాత సంతతి కలుగనట్లు శపించి, శాశ్వత సంతాన నిరోధము నేర్పఱచెను. అందుచే, దేవతల సంఖ్య ముప్పదిమూడుకోట్లతోఁ బరిమితమాయెను. శ్రీరామావతారమున మహాశివుడు హనుమంతుడై సీతారాములవృత్తాంతమును, అన్యోన్యము తెలియఁజేసెను. శివావతారుడైన హనుమంతుడు ఆసందర్భమున దూత ఆయెనుగదా! కావున ఆతడు దూతనామ్నకుడై నమస్కరింపఁబడుచున్నాడు.

విష్ణువు:—

"దూఙ్" ధాతువునుండి దూతపదమేర్పడెను. "దూఙ్" ధాతువునకు, పీడించు, బాధించు, ఇచ్చు, మున్నగునర్థములుకలవు. "బలంబలవతాం చాహమ్" అను గీతాసూక్తిచే మహావిష్ణువు బలరూపుడైనట్లు తెలియుచున్నది. సీతాదేవికి శ్రీరామసందేశమును ఎఱుగజేయుటకు దూతగా నేగినహనుమంతునిలో విష్ణువు బలరూపుడైయుండి, రాక్షసులనుబాధించి, లంకాదహన రూపమున వారినిబీడించెను పరులను = శత్రువులను బరితపింపజేయుటయు దూత కృత్యమేకదా! విష్ణువు మత్స్యాద్యవతారములనుదాల్చి దూతయై పరులైన రాక్షసులను పరితపింపజేసెను. "పవనఃపవతామస్మి" అను సూక్తిచే విష్ణువు పవనరూపుడైనట్లు తెలియుచున్నది. పవనుడనగావాయువు. అతని పుత్రుడు పావని. అతడే హనుమంతుడు ఆత్మావైపుత్రనామాసి" అను శ్రుతిలోఁ జెప్పినట్లు పవనుడేపావనియైన హనుమంతుడు పితాపుత్రులకు భేదములేదు. కావున దూతకృత్యము నెఱపిన హనుమంతునిలో విష్ణువు పవన రూపముననుండి దేవకార్యము నెఱవేర్చెను. అందుచే విష్ణువు దూతనామకుడేయని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

దూతనామమున "ద్ + ఊ + త్ + అ" అని నాల్గుఅక్షరములు కలవు అవి చతురగ్నులను, అంతఃకరణచతుష్టయమును సూచించును, పైనామమున

దుర్గాబీజమగు దకారము, భూమి బీజమగు ఊకారముతోడను, వాస్తుసర్వ దేవబీజములగు తకారాకారములతోడనుగూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువాడు దుర్గారాధకుడై భూమిలోని వస్తువులను వెలిబుచ్చుయంత్రములను నిర్మింపగలవాడును, తెలుపునలుపుమచ్చలు ఏర్పడుటయను చర్మరోగములను నివారింపఁ గలవాడునగుననియును తెలియుచున్నది.

180 నామము- శివ:— "నమః ప్రహితాయచ"

భ. భా. భా:— పరమశివుడు భక్తవత్సలుడగుటచే దాసునివలె ప్రహితుడై పంపబడినవాడై భక్తులకార్యములను నెఱవేర్చినట్లు శైవకథలవలన దెలియుచున్నది. ప్రకృష్టమైనహితుడు ప్రహితుడు. అనగా జలాగ్నివాయురూపములనుండి శివుడు జీవులకు గొప్పహితకారియగుచున్నాడు; అని "ప్రైషకృత్ ప్రథమస్పృతః" అను శ్రుతిచేఁదెలియుచున్నది. కావున మహాదేవుడు ప్రహితనామకుడాయెనని తెలియుచున్నది.

విష్ణు:—

"ప్రహితుడు" అనుపదమునకు (1) ముందునకు బెఱిగినవాడు. (2) పంపబడినవాడు అని యర్థములుఁ కలవు. విష్ణువు వామనావతారుడై బలిచక్రవర్తి నడంపవచ్చి, అతడొసంగుమూడడుగుల నేలకొలుచునపుడు బ్రహ్మాండమంతటికను బెఱిగెను. ఈ విషయమునే పోతనామాత్యుడు "ఇంతింతైవటుడింతయై" అను పద్యమున జక్కగానిరూపించెను. రాక్షససంహారమునకై విశ్వామిత్రుని వెంటపంపబడిన శ్రీరామచంద్రుడెంతటి ఘనకార్యములనుజేసెను? గొప్పహితమొనరించిన శ్రీరాముడు విష్ణువేకదా! కావున విష్ణువు ప్రహితనామకుడాయెను; అని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ప్రహితనామమున "ప్+ర్+అ+హ్+ఇ+త్+అ" అని ఏడ

క్షరములుకలవు. ఇవి సప్తార్చులకును, సప్తధాతువులకును జిహ్వలు. ఇందు రేఫహకారములు అగ్నిశివబీజములు ప్రధానములు. ఈనామము నుపాసించువాడు అష్టసిద్ధులను భుక్తిముక్తులను బొందుటయేకాక అగ్నిశక్తులతో యంత్రసహోమముతో బర్జన్యమును = మేఘమును సృష్టించి, సకాలవర్షదాయకుడై లోకక్షేమంకరుడు కాగలడని తెలియుచున్నది.

-: 4. యజుస్సు :-

"నమోనిషంగిణే చేషుధిమతేచ"

అర్థము:-

నిషంగిణే = ఖడ్గముకలవాడును, ఇషుధిమతేచ = బాణాధారమైన అమ్ములపొదికలవాడునగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:— శివుడు లోకస్వరూపుడు కావున లోకనాకశత్రువులను సంహరించుటకు, చేతనిషంగమును (ఖడ్గమును) బాణములకాధారమైన అంపపొందిని భుజమునను గల్గియుండెను.

181, 182. నామములు- "నమోనిషంగిణే, ఇషుధిమతేచ"

శివ:—

భ. భా. భా:— ఇంతకుమున్ను ఈ రెండునామములును స్తేయపరముగా వివరింపబడినవి. భూతరక్షణముకొఱకు మహాదేవుడు, ఆయుధములను గ్రహించునని సూచించుటకు మఱలవానిని బేర్కొని చెప్పెను. ఈ రెండు నామముల యర్థము ఇంతకుమున్నే శివాద్యర్థపరముగా వివరింపబడెను.

-: 5. వ. యజుస్సు :-

"నమస్తీక్ష్ణేషవే చాయుధినేచ"

అర్థము:-

తీక్ష్ణేషవే = వాడిబాణములుకలవాడును, ఆయుధినేచ = బహ్వాయుధములుకలవాడునగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— త్రిపురాసురుడు మున్నగు రక్కసులను సంహరించుటకు విష్ణువు మున్నగువారిశక్తులతోఎన్నియో వాడిబాణములు మహాదేవునకు జేకూరినవి. త్రిశూలము మున్నగు శ్రేష్ఠమైన ఆయుధములెన్నియో శివునకుగలవు. అందుచే ఆతనికి నమస్కారము.

183 వ. నామము- శివ:- "నమఃతీక్ష్ణేషవే"

భ. భా. భా:— మహాదేవుడు తీక్ష్ణము అనగా విషమువలె భయంకరమును వాడియును, నారాయణరూపమునగు ఇషువు = బాణముకల్గియుండెను. అగ్ని వాయువు మున్నగునవన్నియును ఆతనికి తీక్ష్ణమైన ఇషువులే. వానితో ఎందఱినో రాక్షసులను శివుడు సంహరించెను. కావున ఆతనికి తీక్ష్ణేషు నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణువు:—

"తిజ = నిశాతనే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన తీక్ష్ణపదమునకు హింసించునదనియర్థము. 'ఇష = గతౌ' అనుధాతువు నుండియేర్పడిన ఇషు పదమునకుబోవునదియని యర్థము. మహావిష్ణువునకు యుద్ధమునవడిగాబోయి హింసించునాయుధముకలదు. అది సుదర్శన చక్రరూపము, బ్రహ్మాస్త్ర రూపము, నారాయణాస్త్రరూపమునైయున్నది. వానితో విష్ణువుకృత్తి, హిరణ్యాక్షుడు, రావణుడు మున్నగు దుష్టులనెందఱినో సంహరించి లోకములను గాపాడెను. అందుచే విష్ణువునకును తీక్ష్ణేషునామము సార్థకమేఅగును.

తీక్ష్ణేషు నామమున "త్ + ఈ + క్ + ష్ + ణ్ + ఏ + ష్ + ఉ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు అవి అష్టప్రకృతులకును మనోబుద్ధులతోడి షట్చక్రములను సూచించును. ఇందు ఈకారమొక్కటియే మాయాశక్తిబీజము.

మిగిలిన యక్షరములు వాస్తుమదన సూర్యనంది వీరభద్రవిష్ణుబీజములే. కాన బైనామము నుపాసించువాడు శక్తిమహిమచే బుద్ధిబలమునంది ప్రాణులకోర్కె లను దీర్చువస్తువులను సూర్యమండలమేగుయంత్రములను, శత్రుసంహారకము లగు అస్త్రశస్త్రాదులను సృష్టించగలవాడునగునని తెలియుచున్నది.

184 నామము;- శివ:- "నమఆయుధినేచ"

భ. భా. భా:— "సహస్రాణిసహస్రధాబాహూవోస్తవహేతయః" అను శ్రుతిచే మహాదేవుడు అనన్తకోటి జీవస్వరూపుడు కావున వేలకొలది బాహువులును వేల కొలది ఆయుధములను గల్గియుండెనని తెలియుచున్నది అవన్నియును ప్రశ స్తములేకాన శివుడు ఆయుధినామకుడాయెను.

విష్ణు:—

(1) ప్రహరణము (2) హస్తముక్తము (3) యంత్రముక్తము అని ముఖ్యముగా ఆయుధములు ముప్విధములు. నందకమను ఖడ్గము విష్ణు నకుగల ప్రహరణరూపాయుధము. సుదర్శనచక్రము విష్ణువుయొక్క హస్త ముక్తమైన ఆయుధము. నారాయణాస్త్రము మున్నగునవి యంత్రముక్తాయుధ ములు. అవికలవాడుకావున విష్ణువు ఆయుధినామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి—

"ఆయుధీ" అను నామమున "అ + య్ + ఉ + ధ్ + ఈ" అని ఐదు అక్షరములుకలవు. ఇవి పంచభూతములను పంచకోశములను సూచించును. ఇందు పరాశక్తిమాయాశక్తిబీజములు చివరలందును వాయువిష్ణుధనదబీజ ములు మధ్యనుగలవు. కావున బైనామము నుపాసించువాడు శాక్తేయుడై వాయుశక్తినాధారముగాజేసికొని ప్రకృతిలోగల వివిధ ధనరాసులను బైట పెట్టగలవాడగును; అని తెలియుచున్నది.

— 6. వ. యజుస్సు —

"నమస్స్వాయుధాయచసుధన్వనేచ"

అర్థము:-

స్వాయుధాయచ = శోభనమైన త్రిశూలరూపమగు ఆయుధముకల వాడును, సుధన్వనేచ = శోభనమైన పినాకరూపమైన ధనుస్సుకలవాడునగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా.భా.:— మహాశివుని ఆయుధము త్రిశూలము. అది చాల శోభనమైనది. ఆతని ధనుస్సు పినాకము. అదియును శోభనమైనదే. అందుచే శివుడు నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

185 నామము- శివ:- "నమఃస్వాయుధాయచ"

భ. భా. భా:— శివుని ఆయుధము త్రిశూలము అది సోభనమైనదేకాదు. అమోఘమైనదికూడ. దానియాకారముచూడఁ జక్కగానుండెను. దానికిగల మూడుశూలములును సత్త్వరజస్తమోగుణములను మూడింటిని సూచించును. దానిని ధరింపశివుడొక్కడే అర్హుడు; అను విషయము "అరన్బిభర్షిసాయకాని ధన్వఇతిచ" అను శ్రుతిచేఁ దెలియుచున్నది. అందుచే శివుడు స్వాయుధ నామకుడాయెను.

విష్ణువు:—విష్ణువు ఆయుధము సుదర్శనచక్రము. అది సు = అనగా శోభనమైనది; అమోఘమైనదియును; శోభనాకారముకలదియును. దాని అంచులు అనంతమైన సూర్యకిరణములను సూచించును. అందుచే విష్ణువు స్వాయుధ నామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

స్వాయుధనామమున "స్+వ్+అ+య్+ఉ+ధ్+అ" అని యేడక్షరములుకలవు. ఇవి సప్తవాయుమండలములను, సప్తధాతువులను సూచించును. ఇందు రెండు శక్తిబీజములు రెండువాయుబీజములుకలవు. అవి వరుణధనదబీజాకారములతోఁగూడియున్నవి కాన బైనామమునుపాసించువారు

సకలశక్తులను స్వాధీనముచేసికొని, వాతరోగములను జలరోగములను, భూతాదులను దొలగింపగలవారలును అగుదురు. అంతేకాదు. అనేక విధ వాయువుల సహాయమున, నీరమునదూని, నీటిలోగల ధనరాసులను, వస్తువులను వెలిబుచ్చగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

186 నామము;- శివ:- "నమస్సు ధన్వనేచ"

భ. భా. భా:— శివకోదండము పినాకము, సువర్ణమయము; మేరుస్వరూపము. అందుచే శోభనమైనది దానితో త్రిపురాసురాదిరాక్షసులను సంహరించెను. కావున శివుడు అతిశయప్రభావుడై సుధన్వానామకుడాయెను. అంతేకాదు. "ధన్వ = మరణే" అను ధాతువునుండి ధన్వపదమేర్పడెను. "సుధన్వతీతిసుధన్వా" అనగా మహాప్రళయమున సకలమునునశింపజేయువాడు;కావున సుధన్వనామము శివునకు సార్థకమాయెను.

విష్ణు:- శివుని పినాకమువలె విష్ణువు శార్ఙ్గముకూడ ప్రధానమైనదే దానితో విష్ణువు గగనాదిరాక్షసులను సంహరించి లోకములనుగాపాడెను. "ధన్యతే = ప్రార్థ్యతే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన ధనుఃపదమునకు ప్రార్థన అర్థము. శోభనమైన ప్రార్థనకలవాడు కావున సుధన్వఅయెను. అనగా గజేంద్రాదులచే బాగుగా ప్రార్థింపబడినవాడన్నమాట. శోభనధనుస్సుకలవాడు సుధన్వా అనునదియును"ఈశ్వరోవిక్రమీధన్వీ"అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోని ధన్వినామమునకు సమానార్థకమే. కావున "రామశ్శస్త్రభృతామహమ్" అను గీతాసూక్తిలో ధన్వులలో రాముడనునేను అని భగవంతుడు చెప్పుకొనుట సమంజసమే. పైకారణములచే సుధన్వనామము విష్ణువునకుఁ జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:—

"సుధన్వా" అను నామమున "స్+ఉ+ధ్+అ+న్+వ్+ఆ" అని ఏడక్షరములు కలవు ఇవి సప్తమేఘ మండలములను, మనోబుద్ధులతో గూడిన జ్ఞానేంద్రియములను సూచించును. ఇందు సకారనకారాకారములు శక్తి బీజములు. అవి వాయు ధనద వారుణబీజములతోఁగూడియున్నవి. పైనామము నుపాసించువాడు త్రిశక్తుల వశమొనర్చుకొని వాత జల రోగనాశకుడై జీవులకు ధనములను జేకూర్పగలవాడు అగునని తెలియుచున్నది.

7. వ. యజుస్సు

"నమస్సృత్యాయచ పథ్యాయచ"

అర్థము:-

సృత్యాయచ = పాదసంచార యాత్రయోగ్యమైన క్షుద్రమార్గమునకు అర్హుడును, పథ్యాయచ = రథాశ్వాది సంచారయోగ్యమైన ప్రౌఢమార్గము కలవాడునగు శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— మహాశివుడు ఆదిభిక్షుకుడై కాలినడకతో క్షుద్రమార్గమున సంచరించినాడు. పాశుపతాస్త్రమునొసంగుసందర్భమున బోయవాడై క్షుద్రమార్గమున సంచరించెను. అందుచే సృత్యుడాయెను. స్రుతియనగా మార్గము. రాక్షససంహార సందర్భమున మహావీరుడై రథాశ్వాదిసంచారయోగ్యమైన ప్రౌఢమార్గమున నుండి పథ్యుడాయెను. అందుచే నమస్కరింపబడుచుండెను.

187 నామము- శివ- "నమఃసృత్యాయచ"

భ. భా. భా:— మహాశివుడు భృత్యరక్షణకై సర్వత్రనియంతగానుండెను అందుచే సృతిలో క్షుద్రమార్గముననుండెను. సకలజీవ స్వరూపుడు కాన "మానావమానయోస్తుల్యః" అన్నట్లు అవమానకరమార్గమున సైతముండెను. అందుచే సృత్యనామకుడాయెను.

విష్ణు-

"సృ = గతౌ" అను ధాతువునుండి సృతిపదమేర్పడెను. సృతిలోగలవాడు కాన సృత్యుడు. విష్ణువు సర్వాంతర్యామియగుటచే క్షుద్రవస్తువులలో నున్నపుడుసృత్యుడాయెను. వరాహాదిరూపములదాల్చి క్షుద్రమార్గమున నుండుటచే సృత్యనామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

సృత్యనామమున "స్ + ఋ + త్ + య్ + అ" అని అయిదక్షరములు కలవు. అవి పంచప్రాణములను, పంచేంద్రియములను సూచించును. ఇందు శక్తిబీజమైన సకారము బ్రహ్మబీజముతోడను, వాస్తుబీజముతకారము వాయు బీజదేవబీజములతోడనుగూడియున్నవి. అందుచే నైనామము నుపాసించు వారు శాక్తాద్వైతులై వాయువాహకయంత్రనిర్మాతలై గ్రహాంతరయాత్ర చేయగలరు. ప్రాణాయామక్రియలో శక్తిపురుషులనారాధించి, పీతగ్రహ వినాశకులుకాగలరని తెలియుచున్నది.

188 వ. నామము:- శివ:- "నమఃపథ్యాయచ"

భ. భా. భా:— మహర్షులకు జ్ఞానబోధచేయుటకును, మహా వీరుల తో బోరాడుటకును మహోన్నతమార్గములందుండుటచే మహాశివునకు పథ్యుడను నామమేర్పడెను జీవులకు ఆరోగ్యముచేకూర్చుటకుపథి = నిరామయమార్గమున ఉండుటచే శివునకు పథ్యనామమేర్పడెను.

విష్ణు:—

సత్పథమున = సన్మార్గమున జరించువాడు కాన సత్పథాచారుడను నామమేర్పడినట్లు "ఊర్ధ్వగస్సత్పథాచారః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే దెలియు చున్నది. పరమే = ఉత్కృష్టమైన మహామార్గమున మార్గదర్శకుడై ఉండు వాడు కావున పరమేష్ఠినామకుడైనట్లు "పరమేష్ఠీ పరిగ్రహః" అను సహస్ర సూక్తిచే దెలియుచున్నది పథి = మహామార్గముననుండువాడు కావున పథ్యు డాయెను. పరికింపగా "సత్పథాచారుడు, పరమేష్ఠీ, పథ్యుడు అను నవిసమా నార్థకములని తెలియుచున్నది అందుచే పథ్యుడనునామము విష్ణువునకు జెల్లు నని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి-

పథ్యనామమున 'ప్ + అ + థ్ + య్ + అ" అనిఐదు అక్షరములుకలవు

ఇవి శ్రుతిప్రసిద్ధపంచఋతువులను, పంచేంద్రియములను సూచించును ఇందు ధర్మబీజమైన థకారము, పర్జన్యవాయుదేవబీజములతోఁ గూడియున్నది. పైనామము నుపాసించువాడు సకాలవర్షము కురిపించి వృద్ధిసిద్ధులను గల్గించు వాడును, ధర్మస్థాపనలో నియంతయై జయమొసంగువాడును, యోగియునై బాహ్యాభ్యన్తరశత్రునివారకుడు కాఁగలడని తెలియుచున్నది.

— 8. వ. యజుస్సు —

"నమఃకాట్యాయచనీప్యాయచ"

అర్థము;-

కాట్యాయచ = కుత్సితమైన జలము అనగా అల్పజలము, అటతి = ఎచట ప్రవహించునో ఆస్థలమును కటము అందురు. అందు జలరూపమున నున్న శివుడు కాట్యుడుఅగును ఆతనికి, నమః = నమస్కారము. నీప్యాయచ = అథోముఖముగాను అడ్డముగాను ప్రవహించుచోటను జలరూపమున నున్నట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము;-

సా. భా:— పరమశివుని రూపములలో జలమొకటి. కొన్నిచోట్లజలము కుత్సితముగా (అల్పముగా ప్రవహించును. దానినే కుల్యాప్రదేశము అందురు అచట మహాదేవుడు జలరూపముననుండును: కావున కాట్యనామకుడై నమస్క రింపబడును. పర్వతాగ్రమునుండి జలము; నిమ్నగ్భావమున అనగా అధో ముఖముగా పడుచుండును. (ని + ఆపము = నీపము) ఆప్రదేశమును నీప మందురు. ఆప్రదేశమునగూడ మహాశివుడు జలరూపముననే ఉండును. కావున నీప్యనామమున సైతము నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

189. నామము- శివ: "నమఃకాట్యాయచ"

భ. భా. భా:— ఇంద్రఃకృత్వోవృత్రహణంశచీపతింకాటేని బాహ్ల" అను సూక్తిచే కాటము అనగా కూపము అనితెలియుచున్నది. కాటమునందు జలరూపమున నుండువాడు కాన శివుడు కాట్యుడని తెలియుచున్నది.

"చతుష్టయ్య ఆపోగృహ్ణాతి, కూప్యాగృహ్ణాతి, ఏతావైతేజస్వినీరాపః" అనెడి అరుణశ్రుతిచే కూపమున శివతేజస్సుతోనిండిన జలములున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇంతేకాదు, కటియందుండు లింగము కాటము. అందునిత్యము సన్నిహితుడైయుండువాడు కావున మహాదేవుడు కాట్యనామకుడైనట్లు "నతాఅర్వారేణుకకాటోఅశ్నుతే" అను శ్రుతిచేదెలియుచున్నది కటము అనగా శ్మశానము అందుండువాడు కాన శివుడు కాట్యుడై నమస్కరింపఁబడుచున్నాడు.

విష్ణుః-

"కటతిమదంకటః" అనువ్యుత్పత్తిచే మదమును స్రవించు గజేంద్రుని చెక్కిలిలో దేజోరూపముననుండి భక్తుడైనకారణమున దానిని విష్ణువు మొసలి బారినుండి తప్పించిరక్షించెను, అందుచే విష్ణువునకు కాట్యనామమువాటిల్లెను. అంతేకాదు, కటధాతువునకు గతి,ప్రకాశము అను నర్థములుకలవు. అంతటను సంచరించు విష్ణువు "ప్రభాస్మిశశిసూర్యయోః" అను గీతాసూక్తిలో జెప్పినట్లు సూర్య చంద్రులలో ప్రభగా ప్రకాశముగా నుండెడివాడని తెలియుచున్నది. కావునవిష్ణువుకూడ కాట్యనామకుడాయెనని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

కాట్యనామమున "క్ + అ + ట్ + య్ + అ" అని ఐదక్షరములుకలవు ఇవి పంచాగ్నులను, పంచేంద్రియములను సూచించును. ఈనామమున ప్రజ

పతి భానువాయుబీజములు అకారాకారములతో గూడియున్నవి. ఈ నామము నుపాసించువారు సూర్యకిరణాణువులను వాయ్వణువులను గ్రహించు యంత్రములనిర్మించి, వాని మూలమున వర్షముకురిపించగలరు. సకల జీవులకును సామాన్యపద్ధతులను, కృత్రిమపద్ధతులను, సంతానము గల్గించుమార్గములను వెలిబుచ్చగలరు. తన్మూలమున ప్రభవించురోగములను పుట్టువ్రణాదిబాధలను సూర్యకిరణశక్తిచే దొలగించువారలును, సుఖావహులునుగాఁ గలరని తెలియుచున్నది ప్రాణాయామపద్ధతిని సూర్యుని ఉపాసించువారై సకలలోకారోగ్యకరులు కాఁగలరని తెలియుచున్నది.

190 వ. నామము- శివ;- "నమోనీప్యాయచ"

భ. భా. భా: — నీపపదమునకు నిర్గతజలము కలవి, చేర్చబడిన జలముకలవి అని రెండర్థములుకలవు. "ణీఞ్ = ప్రాపణే" అను ధాతువునుండిఏర్పడిన "నీ" అను పదమునకు "నీత" అను నర్థముకలదు. నిర్గతమైన జలముకల ప్రదేశములకు జలముచేర్చునది నీపము = మేఘము. అందు విద్యుద్రూపమున నుండువాడు పరమశివుడు. కాన ఆతనికి నీప్యనామము సంభవించినది. నిర్గతమైన జలముకలపర్వతాదులందు శిలావృక్షాదుల రూపముననును లోహదిరూపమున నుండువాడు పరమశివుడు, కావున ఆతనికి నీప్యనామము ఏర్పడెను. అందుచే నీప్యనామకుడైన శివుని నమస్కరించుచున్నారు.

విష్ణు;-

ణీఞ్ ధాతువునుండి ఏర్పడిన "నీ" అను పదమునకు "స్వీకరింపబడిన అను నర్థముకలదు. "నీ+అపః నీపః = అనుదానికి నేఁటిని జలము ఆవిరి రూపమున సూర్యునిచే స్వీకరింపబడును; కావున సూర్యుడు నీపనామకుడాయెను. "ప్రభాస్మిశశిసూర్యయోః" అను సూక్తిచే నీపునియందు = సూర్యుని యందు ప్రభారూపముననుండుటచే విష్ణువునకు నీప్యనామమువాటిల్లెను. అంతేకాదు. "నయతిప్రాణినస్సుఖమ్"అను వ్యుత్పత్తిచే ప్రాణులకు సుఖమును

జేకూర్చు సూర్యాగ్నివాయుమేఘాదులకును నీపనామము వర్తించును. వాని యందుండు విష్ణువునకు నీవ్యనామము వాటిల్లును విష్ణు సహస్ర మందలి "సుఖదః" అను నామమును నీవ్యనామమును .సమానార్థకములే అని తెలియుచున్నది. అందుచే విష్ణువు నీవ్యనామకుడై నమస్కరింపబడును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

నీవ్యనామమున "న్ + ఈ + వ్ + య్ + అ" అని ఐదక్షరములుకలవు అవి పంచప్రాణములను, జ్ఞానేంద్రియములను సూచించును. ఇందుసావిత్రీ దేవతోపాసనాపద్ధతికలదు. ఉపాసకులు ప్రాణాయామపరులై సావిత్రీసాక్షాత్కారమంది భూతప్రేతాదిభయమును, పాపములను దొలగించువారై వాయు శక్తితో కృత్రిమమేఘనిర్మాతలు కాఁగలరని తెలియుచున్నది.

-: 9. వ. యజుస్సు :-

"నమస్సూద్యాయచ సరస్యాయచ"

అర్థము:-

సూద్యాయచ = బురదనేలలో జలరూపమున నున్నట్టియును, సరస్యాయచ = సరస్సున జలరూపముననున్నట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— పరమశివుడు బ్రహ్మాండమంతటను పంచభూతాత్మకుడై యుండెను. అందుచే అతడు సూదమందును (బురదనేలలోను) సరస్సునందును జలరూపముననుండి, నమస్కరింపబడుచున్నాడు.

191 వ. నామము:- శివః- "నమస్సూద్యాయచ"

భ. బా. భా:— మహాదేవుడు సూదమునందు (బురదలో) జలరూపుడై యుండెను. సూదము = సంహరించునది. త్రిశూలాదికము. అందు బల

రూపమునను, తేజోరూపమునను మహాదేవుడుండును. అందుచే ఆతనికి సూద్యనామమువాటిల్లెను.

విష్ణు-

సూదము = ఊఖ. యజ్ఞములందలి అగ్ని ఈ యుఖతో తయారుచేయబడును. దానినే ఊఖాగ్నియందురు. సూదమునందు అగ్నిరూపమున మహావిష్ణువు ఉండును. సూదము అనగా ఆధారము. ఆధారమైన బ్రహ్మాండమున సూర్యచంద్రాగ్ని రూపములతోనుండుటచే విష్ణువు ఆధేయమాయెను. సకల చరాచరప్రపంచమునకును ఆధారమైన విష్ణువు ఆధేయముగా సైతము ఉండుటచే సూద్యనామకుడాయెను.

"అన్తర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణస్థ్సితః"

అను శ్రుతి పైవిషయమునకుమూలము.

బీజాక్షరసంపుటి—

సూద్యనామమున "స్+ఊ+ద్+య్+అ" అని ఐదక్షరములు కలవు. అవి పంచభూతములను పంచకోశములను సూచించును. ఇవి పంచభూతములను, పంచకోశములను సూచించును. ఇందు శక్తి దుర్గాబీజమ్తైన సకారదకారములు భూమి వాయు సర్వదేవబీజములతో గూడియున్నవి. ఉపాసకుడు ప్రాణాయామమున భూచక్రమైన మూలాధారమునందు ఆదిశక్తిని అమెరూపాన్తరయైనదుర్గాదేవిని ధ్యానించి, సకలశక్తులనుస్వాధీనమొనర్చుకొనును రక్తవాయుప్రకోపములచే గల్గురోగములను తొలగించును, వాయుభేదములనుగనుగొని, సకల శక్తుల నువయోగించి భూమిలోగల సకల ధనరాసులను వెలిబుచ్చగలవాడగునని తెలియుచున్నది.

192 వ. నామము:- శివ:- "నమస్సరస్యాయచ"

భ. భా. భా:— పరమశివుడు కృత్రిమజలాశయమైన సరస్సునందు జల రూపముననుండుటచే సరస్యనామకుడాయెను. "బలాయనమః, బలవికరణాయ నమః" అని శివుని బేర్కొందురు. మహాశివుడు భూజలాశయములందు, వడిగా బోవు సరరస్సులందు అనగా యంత్రములందు బలరూపమునను తేజో రూపముననుండుటచే సరస్యనామకుడాయెను.

విష్ణు:—

"సరతీతిసరః" అను వ్యుత్పత్తిచే అంతటను ప్రవహించుజలమునకు "సరః" అను నామముకలదు. సరస్సునందు విష్ణువు రసరూపముననుండు నని "రసోఽహమప్సుకౌంతేయ" అను గీతాసూక్తిచేఁ దెలియుచున్నది. కావున విష్ణువు సరస్యనామకుడాయెనని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

సరస్యనామమున "స్+అ+ర్+అ+స్+య్+అ" అని యేడక్షరములుకలవు. అవి సప్తజ్వాలలను, సప్తధాతువులను సూచించును. ఇందు శక్తిబీజములైన సకారములు, అగ్నివాయుసకలదేవబీజములతోగూడియుండుటచే ఆమెను శక్త్యగ్నిస్వరూపిణిగా యోగమున సేవించవలెననియును దెలియుచున్నది. పైనామము నుపాసించువాడు శక్తిసహాయమున అగ్నివాయుభేదములను, వానితోనడుచుయంత్రములను గ్రహింపగలుగుననియును, వాయ్వగ్ని ప్రకోపముచేవాటిల్లురోగములను దొలగించి జీవులను రక్షించుననియును దెలియుచున్నది.

— 10. వ. యజుస్సు —

"నమోనాద్యాయచ వైశన్తాయచ"

అర్థము:-

నాద్యాయచ = నదీగతజలరూపుడైనట్టియును, వైశన్తాయచ = అల్ప సరస్సులందు జలరూపమునసున్నట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము-

సా. భా:— పరమశివుడు చరాచరముల నన్నింటిని ఆవరించి పలువిధము లైన రూపములతోనున్నాడు. నదులందును అల్పసరస్సులైన వేశన్తములందును జలరూపముతోనుండి మహాదేవుడు నమస్కరింపఁబడుచున్నాడు.

193 నామము- శివ:- "నమోనాద్యాయచ"

భ. బా. బా:— పంచభూతములు శివస్వరూపములు. మహాదేవుడు నదులలో జలరూపముననుండుటచే నాద్యనామకుడాయెను. అంతేకాదు. వాయురూపు డగుటచే యోగనాదమునందుండి నాద్యనామధేయుడాయెను.

విష్ణు-

"ప్రణవస్సర్వవేదేషు" అను గీతాసూక్తిచే వేదములందలి ప్రణవము విష్ణుస్వరూపము. అది నాదస్వరూపము అందుండుటచే విష్ణువు నాద్యనామకు డాయెను. నాదమనగావాక్కు. అందుస్తోత్రరూపమున నుండుటచే అతడు నాద్యనామకుడాయెను స్తోత్రము విష్ణునామముగా "స్తవ్యస్స్తవప్రియస్స్తో త్రమ్" అను సూక్తిలోఁ జేర్కొనఁబడెను.

బీజాక్షరసంపుటి—

నాద్యనామమున "న్ + అ + ద్ + య్ + అ" అని ఐదక్షరములుకలవు అవి పంచభూతములను, పంచప్రాణములను సూచించును. ఇందు వరుసగా

సావిత్రీపరాశక్తిదుర్గాబీజములుకలవు. అవివాయుసర్వదేవబీజములతోఁగూడి యున్నవి. శాక్తేయులకిది ప్రధాననామము. ఈనామమును ప్రాణాయామ క్రియలో నుపాసించువారు వాయుభేదములను గుర్తించివాని సాయమున నూతన యంత్రములను నిర్మింపఁగలరు. దేవీసాక్షాత్కారముపొంది తాము తరించుటయేకాక ఉపాసకులు పాండువు, రక్తపుఁబోటు శ్యామల, తెల్లమచ్చలు, వాతరోగములు అను వ్యాధులను దొలగింపగలవారలును, బైవ్యాధులను నిర్మూలించు ఔషధములను తయారుచేయగలవారలును గాగలరని తెలియు చున్నది.

194 నామము:- శివ:- "నమోవైశంతాయచ"

భ. భా. భా:— వేశన్తముఅనగా అల్పసరస్సు. అందుదేవతర్పణాదులకు వయోగించుజలరూపమున మహాదేవుడుకలడు. మహిషాది సకల జీవుల హృదయకోశమే అల్పసరస్సు. అందు ప్రాణరూపముననున్నవాడగుటచేమహా శివునకు వైశంతనామము వాటిల్లెను.

విష్ణు:—

"విశ = గమనే" అను ధాతువునుండి వేశన్తపదమేర్పడెను. మహా విష్ణువు వ్యాపనమునకు నిలయమైన బ్రహ్మాండము ఈవేశన్తపదముచే సూచింపబడెను. అందు సూర్యచంద్రాగ్నివాయ్వాదులరూపమున నుండుటచే విష్ణువునకు వైశంతనామమువాటిల్లెను.

మంత్రం:

వైశన్తపదమున "వ్+ఐ+శ్+అ+మ్+త్+అ" అని ఏడక్షర ములుకలవు. అవి సప్తమండలములను, మనోబుద్ధులతోడిపంచేంద్రియము లను సూచించును. ఇందు వరుణబీజమువాగ్బీజమైన ఐకారముతోగూడి

యున్నది. అందుచే ఈనామమును జలచక్రమున వాగ్దేవినిధ్యానించి జపించు వారికి సకలవిద్యలును ప్రాప్తించుటచే జ్ఞానసిద్ధినొందుదురు. మూకాదులకు మాటలు వచ్చునట్లును, జ్ఞానశక్తినిజేకూర్చుటకు అనువగు నౌషధములను గావించుటకు సమర్థులునుకాగలరు. లక్ష్మీబీజమైన శకారము మదనవారుణాది బీజములతోగూడియుండుటచే జలచక్రమున లక్ష్మీనిధ్యానించి ఉపాసించువారు సకలకామములను, సకలసంపదలను బొందుటయేకాక, లోకులకును వానిని జేకూర్పఁగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

— 11. వ. యజుస్సు —

"నమఃకూప్యాయచావట్యాయచ"

అర్థము:-

కూప్యాయచ = కూపములందు జలరూపముననున్నట్టియును, అవట్యాయచ = గర్తములందు జలరూపముననున్నట్టి శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— పరమశివుడు, నదులు సరస్సులును, లేక బావులు మాత్రమే కలతావులందుండు జీవుల నుద్ధరించుటకై వానిలో జలరూపముననుండెను. గర్తములందును జలరూపముననుండెను. అందుచే అతనిని నమస్కరించు చున్నారు.

195 నామము- శివ- "నమఃకూప్యాయచ"

భ. భా. భా:— కూప్యాగ్న్యష్టోత్రి, ఏతావైతేజస్వినీరావః"అనెడి అరుణశ్రుతిచే గూపములందలి జలముతేజోవంతము అని తెలియుచున్నది. మహాశివుడు, తన తేజస్సైన అగ్నినికూపస్థ జలమందుఁ బ్రవేశపెట్టి అందుండుటచేఁ గూప్యనామకుడై నమస్కరింపఁబడుచున్నాడు.